

Analiza rozwiązań w zakresie funkcjonowania **Lokalnego Partnerstwa do spraw Wody (LPW)** w powiecie koneckim

 SODR
MODLISZEWICE

Grudzień 2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Publikacja opracowana przez Magdalenę Zapalacz na zlecenie Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach w ramach operacji „Nawiązywanie kontaktów między podmiotami zainteresowanymi utworzeniem Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w powiecie koneckim”.

Operacja współfinansowana ze środków ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
– Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

Modliszewice, ul. Piotrkowska 30, 26-200 Końskie
www.sodr.pl | e-mail: modliszewice@sodr.pl

Wydawca: Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

Skład i druk: Mazowieckie Centrum Poligrafii Wojciech Hunkiewicz – drukksiazek.pl
Projekt okładki: Michał Wiaderny

Nakład: 30 szt.

Publikacja opracowana w ramach operacji "Nawiązywanie kontaktów między podmiotami zainteresowanymi utworzeniem Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w powiecie koneckim".
Operacja realizowana w ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2020-2021.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Publikacja opracowana przez Magdalenę Zapalacz na zlecenie Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach w ramach operacji „Nawiązywanie kontaktów między podmiotami zainteresowanymi utworzeniem Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w powiecie koneckim”.

Operacja współfinansowana ze środków ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
– Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	5
1.1. Skład instytucjonalny i osobowy LPW na terenie powiatu koneckiego	7
1.2. Zakres kompetencji wszystkich instytucji członkowskich LPW mających wpływ na gospodarkę wodną powiatu koneckiego	8
2. Charakterystyka regionu	26
2.1. Lokalizacja (województwo, powiat, gminy)	26
2.2. Informacje przynależności do zlewni rzeki i zasobach wodnych terenu	35
2.3. Ogólna charakterystyka obszaru	53
2.4. Rolnictwo na tle innych dziedzin gospodarki w powiecie koneckim	75
2.5. Charakterystyka rolnictwa na terenie powiatu koneckiego w tym: produkcja zwierzęca, produkcja roślinna, główne uprawy w gminach	81
2.6. Warunki glebowe (rodzaj gleby, klasa gleby)	83
2.7. Występowanie suszy w powiecie koneckim	89
2.8. Informacje o występowaniu opadów i rozkładzie temperatur w powiecie koneckim	93
3. Zasoby i stan infrastruktury wodnej na terenie powiatu koneckiego	95
4. Nawadnianie na terenie powiatu koneckiego – stan obecny	112
5. Funkcjonowanie spółek wodnych na obszarze powiatu koneckiego	124
6. Ocena potrzeb inwestycyjnych oraz zmian organizacyjno-prawnych w celu pozyskania niezbędnych ilości wody dla rolnictwa (w skali powiatu koneckiego)	130
7. Oszacowanie potrzeb związanych z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i doradztwem „wodnym” w celu zwiększenia świadomości i kompetencji rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, w tym dzieci i młodzieży	137
8. Działalność Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w przyszłości	144
8.1. Kto powinien tworzyć partnerstwo	144
8.2. Jakie kompetencje powinno mieć LPW	144
8.3. Jakie powinny być źródła finansowania LPW	145
8.4. Umocowania prawne LPW	146
8.5. Inne uwagi dotyczące partnerstwa	146

9. Podsumowanie	148
9.1. Wnioski z poszczególnych spotkań	148
9.2. Rekomendacje dla MRiRW	151
9.3. Plan działań na przyszłość	152
9.3.1. Działania i inwestycje jakie należałoby przeprowadzić na obszarze LPW	152
9.3.2. Katalog dobrych praktyk LPW na terenie powiatu koneckiego	153
9.3.3. Propozycje zaproszenia do współpracy innych interesariuszy, mających do zaoferowania ciekawe pomysły i rozwiązania w dziedzinie gospodarki wodnej na terenie LPW	156
9.3.4. Edukacja	157
Spis tabel	159
Spis rysunków	162
BIBLIOGRAFIA	164
Załączniki do raportu	167
1. Załącznik nr 1-Zasoby wód na terenie powiatu (dane zebrane i opracowane na podstawie wytycznych prof. Tomasza Szymczaka)	168
2. Załącznik nr 2 - Informacje zebrane od rolników z przeprowadzonej ankiety	175
3. Załącznik nr 3 -Mapy glebowo-rolnicze	186

1. Wstęp

Niniejszy dokument pod nazwą „Analiza rozwiązań w zakresie funkcjonowania LOKALNEGO PARTNERSTWA DO SPRAW WODY (LPW) – POWIAT KONECKI” poświęcony został nowej inicjatywie, zapoczątkowanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie we współpracy z Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego poświęconej stworzeniu Lokalnych Partnerstw do spraw Wody (LPW). Jest to pierwszy etap realizacji projektu tworzonego w województwie świętokrzyskim, polegający na utworzeniu pilotażowego LPW w powiecie koneckim. W późniejszym okresie planowane jest utworzenie LPW w każdym powiecie województwa świętokrzyskiego.

W pierwszej części analizy przedstawiono główne kompetencje wszystkich instytucji mających wpływ na gospodarkę wodną powiatu koneckiego. Przedmiotowa analiza zawiera informacje na temat składu instytucjonalnego i osobowego nowopowstałego LPW na terenie powiatu koneckiego.

W części drugiej dokonano charakterystyki regionu – z podziałem na wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu koneckiego. Uwzględniono informacje takie jak: lokalizacja, przynależność do zlewni rzek i zasoby wodne terenu poszczególnych gmin. Dokonano ogólnego opisu obszaru, udziału lasów, charakterystyki obszarów przyrodniczo chronionych zajętych przez parki narodowe, krajobrazowe, obszary Natura 2000. W części tej dokonano porównania wielkości udziału rolnictwa w stosunku do innych dziedzin gospodarki. Omówiono dane dotyczące rolnictwa na danym terenie uwzględniając produkcję zwierzęcą oraz produkcję roślinną. Wskazano główne uprawy na terenie powiatu z podziałem na gminy. Scharakteryzowano warunki glebowe tj. rodzaj gleby, klasa gleby oraz zaprezentowano informacje o występowaniu suszy i dane o opadach (informacje z IMGW, IUNG).

W trzeciej części analizy scharakteryzowano zasoby wodne oraz stan infrastruktury wodnej, uwzględniając informacje pochodzące z Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie i Gminnej Spółki Wodnej dla Miasta i Gminy Końskie.

W części czwartej niniejszej analizy przedstawiono stan prowadzonych nawodnień na terenie – powiatu koneckiego, na podstawie wybranych danych z przeprowadzonych ankiet, wykonanych wśród rolników z terenu powiatu koneckiego.

Część piąta analizy poświęcona została charakterystyce funkcjonowania spółek wodnych na obszarze powiatu koneckiego oraz zadaniom spółek wodnych, jakie nakłada na nie obecnie ustawa Prawo Wodne.

W części szóstej dokonano oceny potrzeb inwestycyjnych oraz zmian organizacyjno-prawnych w celu pozyskania niezbędnych ilości wody dla rolnictwa w skali powiatu koneckiego. Dokonano w nim analizy SWOT dla LPW, określającej jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla dalszego funkcjonowania.

W części siódmej oszacowano potrzeby związane z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i „doradztwem wodnym” w celu zwiększenia świadomości i kompetencji rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, w tym dzieci i młodzieży. Zwrócono uwagę na zapotrzebowanie na usługi doradcze (zakres doradztwa i jego formę), a także zapotrzebowanie na informację i promocję w zakresie gospodarki wodą, jej wykorzystania, gospodarowania oraz oszczędzania.

Ósma część analizy poświęcona została przyszłości funkcjonowania Lokalnego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu koneckiego. Wskazano na kwestie kompetencji LPW, możliwe źródła finansowania oraz umocowania prawne.

Podsumowaniem (część dziewiąta) przeprowadzonej analizy są wnioski z poszczególnych spotkań, rekomendacje dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie tworzenia kolejnych LPW oraz określenie katalogu tzw. dobrych praktyk w zakresie oszczędzania i odzyskiwania wody w gospodarstwach rolnych (przede wszystkim na terenie powiatu ale również w innych miejscach w kraju i za granicą).

1.1. Skład instytucjonalny i osobowy LPW na terenie powiatu koneckiego

Lokalne Partnerstwo do spraw Wody (LPW) w powiecie koneckim zrzesza instytucje, mające największy wpływ na gospodarkę wodną regionu. Są to:

Tabela 1. Członkowie LPW na terenie powiatu koneckiego

Lp.	Nazwa instytucji
1	Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach
2	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach
3	Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
4	Starostwo Powiatowe w Końskich
5	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim
6	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Nadzór Wodny w Końskich
7	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Nadzór Wodny w Białaczowie
8	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Nadzór Wodny we Włoszczowie
9	Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Barycz
10	Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Stąporków
11	Lasy Państwowe, Nadleśnictwo w Rudzie Malenieckiej
12	Spółka wodna dla Miasta i Gminy Końskie
13	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach
14	Urząd Miasta i Gminy Końskie
15	Urząd Miasta i Gminy Radoszyce
16	Urząd Miasta i Gminy Stąporków
17	Urząd Gminy Ruda Maleniecka
18	Urząd Gminy Gowarczów
19	Urząd Gminy Fałków
20	Urząd Gminy Smyków
21	Urząd Gminy Słupia Konecka
22	Świętokrzyska Izba Rolnicza w Kielcach

Źródło: ŚODR w Modliszewicach

1.2. Zakres kompetencji wszystkich instytucji członkowskich LPW mających wpływ na gospodarkę wodną powiatu koneckiego

Przedstawione poniżej opisy kompetencji poszczególnych instytucji, nie wyczerpują w sposób całkowity katalogu ich zadań, ale skupiają się na zagadnieniach kluczowych w zakresie obszaru ich działania.

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

Kompetencje Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach skupiają się wokół następujących działań i określone zostały na podstawie ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego i obejmują¹:

- doradztwo w zakresie nowoczesnych i efektywnych technologii w produkcji rolniczej,
- zwiększanie rentowności produkcji w gospodarstwach,
- ekologiczne metody produkcji żywności oraz ochrony środowiska,
- prowadzenie inwestycji w rolnictwie,
- prowadzenie spraw socjalno-bytowych oraz oświatowych wsi,
- unowocześnienie gospodarstw poprzez modernizację istniejących budynków inwentarskich,
- propagowanie rozwoju przetwórstwa oraz bazy surowcowej dla przetwórci,
- kredytowania preferencyjnego i opracowywania planów przedsięwzięć gospodarczych,
- wdrażanie i upowszechnianie wyników badań naukowych w praktyce,
- prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego oraz innych doświadczeń polowych na polu doświadczalnym ŚODR Modliszewice,
- realizacja szkoleń rolniczych,
- działalność informacyjno-wydawnicza,
- działalność w zakresie rozwoju przedsiębiorczości rolniczej i marketingu w tym udział w tworzeniu grup producentów,
- działalność w zakresie poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów na obszarach wiejskich,
- zbieranie, gromadzenie oraz i przekazywanie informacji dotyczących cen artykułów rolnych oraz podaży w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej,

---

¹ Ustawa o z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2018 r. poz. 711)

- wykonywanie analiz kosztów wytwarzania produktów rolnych,
- organizowanie i udział w imprezach o charakterze promocyjnym i targowo-wystawowym.

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach

Kompetencje Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach obejmują działania w zakresie²:

- kontroli pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykonywanych przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej,
- nadzorowanie wykorzystania zasobu nieruchomości Skarbu Państwa w województwie,
- koordynacji działań w zakresie współdziałania Wojewody ze związkami zawodowymi, partiami politycznymi, organizacjami społecznymi,
- opracowywanie materiałów, informacji itp. mających na celu informowanie o działaniach Wojewody, w tym dotyczących realizacji programów rządowych,
- realizacji zadań z zakresu kontaktów publicznych prowadzonych za pośrednictwem środków masowego przekazu i komunikacji społecznej,
- realizowanie zadań z zakresu współpracy z zagranicą,
- dostosowanie do miejscowych warunków celów polityki Rady Ministrów oraz w zakresie i na zasadach określonych w odrębnych ustawach, koordynowanie i kontrolowanie wykonania wynikających stąd zadań,
- zapewnienie współdziałania wszystkich organów administracji rządowej i samorządowej działających w województwie, kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków, na zasadach określonych w odrębnych ustawach,
- dokonywanie oceny stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego województwa,
- opracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią oraz ogłaszanie i odwoływanie pogotowia i alarmów przeciwpowodziowych,
- wykonywanie i koordynowanie zadań w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zarządzania kryzysowego, wynikające z odrębnych ustaw;
- przedstawianie Radzie Ministrów projektów, dokumentów rządowych w sprawach dotyczących województwa.

---

² <https://www.kielce.uw.gov.pl>

Wojewoda jako zwierzchnik rządowej administracji zespolonej w województwie:³

- 1) kieruje nią i koordynuje jej działalność,
- 2) kontroluje jej działalność,
- 3) zapewnia warunki skutecznego jej działania,
- 4) ponosi odpowiedzialność za rezultaty jej działania.

Do podstawowych zadań urzędu wojewódzkiego należą sprawy z zakresu:⁴

- edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego;
- promocji i ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej i polityki prorodzinnej;
- kultury i ochrony jej dóbr;
- modernizacji terenów wiejskich i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej;
- zagospodarowania przestrzennego;
- transportu zbiorowego i dróg publicznych;
- kultury fizycznej i turystyki;
- ochrony praw konsumentów;
- bezpieczeństwa publicznego i obronności;
- przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Kompetencje Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego obejmują bardzo szerokie spektrum zadań. W kwestiach środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej najbardziej kompetentnym Departamentem Urzędu jest Departament Środowiska i Gospodarki Odpadami.

Do zakresu zadań Departamentu Środowiska i Gospodarki Odpadami należy w szczególności:⁵

- sprawy związane z produktami i opakowaniami oraz o gospodarce odpadami (BDO),
- weryfikacja sprawozdań przedsiębiorców oraz wójtów, burmistrzów, prezydentów miast dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- weryfikacja opłaty produktowej, recyklingowej, rejestrowej, rocznej,
- weryfikacja opłat za korzystanie ze środowiska,

---

³ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, (tj. Dz.U.2019. poz.1464).

⁴ Tamże.

⁵ W oparciu o przepisy Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020, poz. 1668).

- przygotowywanie projektów decyzji wymierzających opłaty za korzystanie ze środowiska,
- przygotowywanie projektów decyzji zatwierdzających program gospodarowania odpadami wydobywczymi,
- prowadzenie kontroli podmiotów w zakresie opłat za korzystanie ze środowiska,
- prowadzenie kontroli przedsiębiorców w zakresie realizacji obowiązków wynikających z ustawy o bateriach i akumulatorach,
- sprawowanie kontroli nad prowadzącymi instalacje komunalne,
- przygotowywanie projektów decyzji – pozwoleń zintegrowanych dla instalacji, dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, których funkcjonowanie ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej działalności może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska,
- przygotowywanie projektów decyzji – pozwoleń na wytwarzanie odpadów, pozwoleń na wprowadzanie do powietrza pyłów lub gazów z instalacji,
- przygotowywanie projektów decyzji – zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów,
- przygotowywanie projektów decyzji – zezwoleń na emisję gazów cieplarnianych z instalacji spełniających kryteria uczestnictwa w systemie handlu uprawnieniami do emisji,
- przygotowywanie projektów decyzji – zezwoleń na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości będących własnością miasta na prawach powiatu,
- przygotowywanie projektów decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu,
- opracowywanie projektów: wojewódzkiego programu ochrony środowiska, wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, programu ochrony powietrza, programu ochrony środowiska przed hałasem,
- przygotowywanie dokumentów w sprawie utworzenia lub likwidacji parku krajobrazowego, powiększania lub zmniejszenia jego obszaru,
- przygotowywanie dokumentów w sprawie nadawania statutu dla Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach,
- prowadzenie obsługi finansowo-księgowej, redystrybucja środków w zakresie opłat za korzystanie ze środowiska, opłaty produktowej, recyklingowej, rejestrowej, rocznej i wpłat na publiczne kampanie edukacyjne,
- przygotowanie projektów decyzji w sprawie udzielania, wygaszania i cofania koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, w sprawie zatwierdzania projektu robót geologicznych oraz dokumentacji geologicznych złóż kopalin, hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich, w sprawie ustalania wysokości należnej opłaty eksploatacyjnej,
- udostępnianie informacji geologicznej,

- opiniowanie studiów, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie złóż kopalin i wód podziemnych,
- sprawowanie nadzoru i kontroli nad działalnością regulowaną ustawą Prawo geologiczne i górnicze.⁶

Starostwo Powiatowe w Końskich

Powiat jest podstawową jednostką zasadniczego podziału terytorialnego w Polsce. Przez to pojęcie poza odpowiednim terytorium rozumie się także lokalną wspólnotę samorządową. Konstytucja RP przyznaje samorządowi terytorialnemu uczestnictwo w sprawowaniu władzy państwowej. Jako organ tej władzy wykonuje na podstawie i w granicach ustaw przysługującą mu część zadań publicznych, które służą zaspokajaniu potrzeb lokalnej wspólnoty samorządowej. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne we własnym imieniu oraz na własną odpowiedzialność.

Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:⁷

- 1) edukacji publicznej,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 4) polityki prorodzinnej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- 7) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 8) kultury fizycznej i turystyki,
- 9) geodezji, kartografii i katastru,
- 10) gospodarki nieruchomościami,
- 11) administracji architektoniczno-budowlanej,
- 12) gospodarki wodnej,
- 13) ochrony środowiska i przyrody,
- 14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- 16) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,

---

⁶ <https://www.swietokrzyskie.pro>

⁷ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U z 2020., poz. 920).

- 17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 18) ochrony praw konsumenta,
- 19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 20) obronności,
- 21) promocji powiatu,
- 22) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów działalności pożytku publicznego i wolontariatu,
- 23) działalności w zakresie telekomunikacji.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP)

Wody Polskie działają na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne⁸ oraz statutu nadanego Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r.⁹. Wody Polskie są państwową osobą prawną¹⁰, w skład której wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

Ryc. 1. Schemat organizacyjny PGW Wody Polskie

Źródło: opracowanie na podstawie PGW WP NW Końskie

⁸ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. 2020 poz. 310 ze zm.).

⁹ Statut nadany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. (Dz. U. 2017 poz. 2506).

¹⁰ Na mocy art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.)

Wody Polskie wykonują prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych, stanowiących własność Skarbu Państwa – śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych. PGW Wody Polskie jako właściciel śródlądowych wód powierzchniowych:¹¹

- utrzymuje w należytym stanie technicznym koryta cieków naturalnych oraz kanały, będące w jego władaniu,
- zapewnia swobodny spływ wód powodziowych oraz lodów,
- współuczestniczy w odbudowywaniu ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych,
- umożliwia wykonywanie obserwacji i pomiarów hydrologiczno-meteorologicznych oraz hydrogeologicznych.

Utrzymywanie publicznych śródlądowych wód powierzchniowych polega na zachowaniu stanu dna lub brzegów oraz na remoncie lub konserwacji istniejących budowli regulacyjnych. Utrzymywanie wód ma na celu zapewnienie:

- ochrony przed powodzią lub usuwania skutków powodzi,
- spływu lodu oraz przeciwdziałania powstawaniu niekorzystnych zjawisk lodowych,
- warunków umożliwiających korzystanie z wód, w tym utrzymywania zwierciadła wody na poziomie umożliwiającym funkcjonowanie urządzeń wodnych, obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, linii telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń. Utrzymywanie wód jest realizowane przez:
- wykaszanie roślin z dna oraz brzegów,
- usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie,
- usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi,
- zasypywanie wyrw w brzegach i dnie,
- udrażnianie koryt cieków poprzez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwanie namulów i rumoszu,
- remont lub konserwację stanowiących własność właściciela wód budowli regulacyjnych oraz ubezpieczeń w obrębie urządzeń wodnych,
- rozbiórkę lub modyfikację tam bobrowych oraz zasypywanie nor bobrów lub nor innych zwierząt w brzegach.

---

¹¹ www.wody.gov.pl

W Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie na wszystkich szczeblach struktury działają trzy podstawowe piony merytoryczne:¹²

- Pion ochrony przed powodzią i suszą,
- Pion usług wodnych,
- Pion zarządzania środowiskiem wodnym.

Pion ochrony przed powodzią i suszą realizuje zadania takie jak:

- planowanie, przygotowanie projektów i realizacja inwestycji,
- utrzymanie i eksploatacja obiektów hydrotechnicznych,
- prowadzenie spraw związanych z zapewnieniem wody na potrzeby rolnictwa,
- prowadzenie spraw związanych z monitorowaniem sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej i sytuacjami kryzysowymi.

Pion usług wodnych realizuje:

- wydawanie zgód wodnoprawnych,
- naliczanie opłat za usługi wodne,
- kontrolę gospodarowania wodami,
- współpracuje z różnymi użytkownikami wód (m.in. w sprawach dotyczących żeglugi śródlądowej, energetyki, przemysłu, turystyki i rekreacji).

Pion zarządzania środowiskiem wodnym:

- prowadzi sprawy związane przede wszystkim z wdrażaniem dyrektyw unijnych tj.:
  - Ramowa Dyrektywa Wodna,
  - Dyrektywa w zakresie ochrony wód morskich,
  - Dyrektywa w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych,
  - Dyrektywa Azotanowa.
- prowadzi sprawy związanych z obszarami chronionymi, takimi jak: NATURA 2000
- prowadzi System Informatyczny Gospodarki Wodnej.

Dla obszaru powiatu koneckiego właściwymi jednostkami organizacyjnymi PGW Wody Polskie w zakresie spraw gospodarki wodnej są:

- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (RZGW w Warszawie),
- Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim,

---

¹² www.wody.gov.pl

- Nadzór Wodny w Końskich,
- Nadzór Wodny w Białaczowie,
- Nadzór Wodny we Włoszczowie.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (RZGW)

RZGW w Warszawie posiada następujące kompetencje:¹³

- opiniuje projekty uchwał, uzgadnia projekty aktów prawa miejscowego, decyzje, zgody wodnoprawne,
- wykonuje prawa właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz gruntów pokrytych tymi wodami,
- wykonuje uprawnienia właściciela wód w zakresie rybactwa śródlądowego w stosunku do śródlądowych wód płynących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- koordynuje realizację inwestycji w regionach wodnych,
- wykonuje kontrolę gospodarowania wodami,
- planuje zadania związane z utrzymywaniem wód i pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną,
- współuczestniczy w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy,
- sporządza, prowadzi, weryfikuje i aktualizuje wykazy obszarów chronionych,
- opiniuje projekty wojewódzkich planów gospodarki odpadami, w zakresie ochrony zasobów wodnych,
- gromadzi, przetwarza, udostępnia i przekazuje informacje na potrzeby planowania przestrzennego i centrów zarządzania kryzysowego,
- współdziała z wojewodami w zakresie opracowywania wojewódzkiego planu zarządzania kryzysowego,
- podejmuje działania mające na celu zapewnienie na potrzeby ludności, przemysłu oraz rolnictwa wody w odpowiedniej ilości i jakości,

Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim:

Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim posiada następujące kompetencje:¹⁴

- prowadzi sprawy dotyczące decyzji, zgód wodnoprawnych, opłat za usługi wodne, uzgadnia projekty uchwał,

---

¹³ www.wody.gov.pl

¹⁴ Na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. 2020 poz. 310 ze zm.).

- dokonuje uzgodnienia projektów decyzji w sprawach lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie melioracji wodnych,
- prowadzi ewidencję urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów,
- współuczestniczy w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy, na poziomie zlewni,
- planuje i prowadzi inwestycje z zakresu gospodarki wodnej,
- realizuje zadania związane z utrzymywaniem wód i pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną; przedsięwzięcia związane z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych,
- utrzymuje śródlądowe drogi wodne,
- programuje, planuje i nadzoruje wykonywanie urządzeń melioracji wodnych.

Nadzory wodne w Końskich, w Białaczowie, we Włoszczowie:¹⁵

- prowadzą sprawy dotyczące zgłoszeń wodnoprawnych,
- współuczestniczą w zapewnieniu ochrony ludności i mienia przed powodzią i suszą,
- przyjmują wnioski o wydanie zgód wodnoprawnych,
- realizują działania służące prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami,
- utrzymują i eksploatują urządzenia wodne będące własnością Skarbu Państwa,
- zapewniają należyty stan techniczny, budowli hydrotechnicznych Skarbu Państwa,
- dokonują odczytu wskazań przyrządów pomiarowych,
- prowadzą postępowania administracyjne w sprawach zwolnienia od zakazu grodzenia nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych,
- monitorują sytuację na rzekach i ciekach naturalnych oraz informują Zarząd Zlewni o zagrożeniach w sytuacji wystąpienia ekstremalnych zjawisk hydrologicznych, prowadzą współpracę z Centrum Operacyjnym Ochrony Przeciwpowodziowej RZGW,
- opiniują przekroczenia cieków, przepustów, lokalizacji budynków, wylotów z kanalizacji, stawów, ujęć wody, zbiorników wodnych i innych obiektów,
- dokonują okresowych przeglądów wód i urządzeń wodnych,
- mają współudział w przygotowywaniu planu w zakresie utrzymania wód, urządzeń wodnych, usuwania szkód oraz uzyskiwania wymaganych prawem decyzji pozwalających na prowadzenie prac utrzymaniowych,
- współpracują z jednostkami samorządowymi oraz organami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska i gospodarkę wodną w zakresie właściwości nadzoru wodnego,

---

¹⁵ Na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. 2020 poz. 310 ze zm.).

- mają współudział w zakresie nadzoru nad wykonywaniem obowiązków użytkowników obwodów rybackich,
- współpracują w akcjach powodziowych i szacowaniu szkód powodziowych.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ)

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach jest instytucją, która odpowiada za realizację polityki ochrony środowiska w zakresie: zarządzania ochroną przyrody, w tym m.in. obszarami Natura 2000, kontroli procesu inwestycyjnego. Realizuje także zadania dotyczące zapobiegania i naprawy szkód w środowisku. Odpowiada za zarządzanie informacją o środowisku.

Pracą Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach kieruje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach, który jest powoływany przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach realizuje zadania w zakresie zarządzania ochroną przyrody, kontroli procesu inwestycyjnego oraz przekazywania informacji o środowisku na obszarze województwa świętokrzyskiego oraz wydaje w zakresie swoich kompetencji akty prawa miejscowego w postaci zarządzeń.

Urząd powstał na mocy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.¹⁶

Do najważniejszych zadań Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach należy:¹⁷

- wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla niektórych inwestycji np.: dróg ekspresowych, linii kolejowych, lotnisk użytku publicznego, gazociągów, inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych) oraz dla inwestycji zlokalizowanych na terenach zamkniętych;
- uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gdy przeprowadzana jest ocena oddziaływania na środowisko;
- wydawanie opinii, co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko;
- wydawanie opinii, co do konieczności przeprowadzenia oceny oraz uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć w stosunku do obszarów Natura 2000;

---

¹⁶ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.)

¹⁷ www.kielce.rdos.gov.pl

- ustalanie warunków prowadzenia prac zmieniających stosunki wodne na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych;
- uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu tj. decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w odniesieniu do obszarów objętych ochroną (z wyjątkiem parków narodowych);
- wydawanie opinii i uzgodnień w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- zarządzanie i nadzór nad obszarami Natura 2000;
- sporządzanie dokumentów planistycznych dla rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000;
- ochrona gatunkowa;
- tworzenie i likwidacja rezerwatów przyrody oraz nadzór nad nimi;
- tworzenie i likwidację pozostałych form ochrony przyrody w zakresie kompetencji wynikających ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (uzgadnianie projektów uchwał);
- zapewnienie właściwego stanu ochrony obszarów cennych przyrodniczo poprzez działania ochrony czynnej;
- promocja i edukacja w zakresie ochrony przyrody i środowiska;
- prowadzenie działań mających na celu zapobieganie szkodom w środowisku i ich naprawę;
- prowadzenie działań z zakresu zarządzania środowiskiem na terenach zamkniętych;
- udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie;
- szacowanie i wypłata odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w tym wilki i bobry.¹⁸

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL LP)

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jest jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Podstawowym dokumentem dla PGL LP jest ustawa o lasach z 28 września 1991 r.¹⁹ Określa ona zasady prowadzenia gospodarki leśnej zarówno przez LP, jak i w lasach innych własności. Strukturę organizacji precyzuje jej statut, wydany zarządzeniem ministra środowiska z 1994 r.

---

¹⁸ www.kielce.rdos.gov.pl

¹⁹ Ustawa o lasach z 28 września 1991 r.(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1463.)

Model zarządzania w Lasach Państwowych oparty jest na trzech szczeblach:

- **Dyrektor Generalny LP** powoływany jest przez Ministra Środowiska. Kieruje całą organizacją m.in. przez wydawanie zarządzeń i decyzji. Jego biuro stanowi Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych jako jednostka centralna. Organem doradczym dyrektora jest Kolegium Lasów Państwowych.
- **Regionalne Dyrekcje LP (17 szt.).** Do ich zadań należy przede wszystkim nadzór nad podległymi jednostkami, koordynacja działań na swoim terytorium.
- **Nadleśnictwa (430 szt.).** Prowadzą gospodarkę leśną na podstawie planu urządzenia lasu. Kierujący jednostką nadleśniczy odpowiada za stan lasu na swoim terenie. Nadleśnictwa dzielą się na leśnictwa.

Zapisy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach nakładają na Państwowe Gospodarstwa Leśne Lasy Państwowe obowiązek prowadzenia gospodarki leśnej w lasach będących własnością Skarbu Państwa w sposób zapewniający trwałe zrównoważenie wszystkich istotnych funkcji lasu: przyrodniczej, społecznej i produkcyjnej. W myśl ustawy oznacza to konieczność „ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów”.²⁰

Priorytety działania PGL LP to:

- wykorzystanie lasów jako narzędzia ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego,
- współdziałanie w kształtowaniu trwałego i ulegającego ciągłej poprawie bezpieczeństwa ekologicznego globu ziemskiego w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i globalnym, w tym poprzez coraz bardziej efektywne wypełnianie przez lasy funkcji ochronnych i wzmacnianie ochrony różnorodności biologicznej,
- wykorzystanie lasów do prowadzenia trwałego zaopatrzenia gospodarstw domowych w surowiec drzewny,
- współdziałanie i udzielanie pomocy organom sektora rządowego i samorządowego w wielu dziedzinach,
- udzielanie organom i instytucjom władzy publicznej pomocy w zakresie ich funkcji imperialnych,
- stanie na straży praw przysługujących Skarbowi Państwa jako właściciela lasów,

---

²⁰ Ustawa o lasach z 28 września 1991 r.(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1463.)

- gromadzenia wiedzy o państwie w drodze inwentaryzacji wielkoobszarowej,
- uczestniczenie w edukacji ekologicznej,
- przyczynianie się do kształtowania bezpieczeństwa terytorialnego kraju,
- przyczynianie się do rozwoju, zwłaszcza na terenach o małym stopniu zurbanizowania, a w efekcie wpływanie na zmniejszenie bezrobocia.

Przedstawicielami Państwowego Gospodarstwa Leśnego wchodzącymi w skład LPW na terenie powiatu koneckiego są trzy Nadleśnictwa:

- Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Barycz,
- Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Stąporków,
- Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Ruda Maleniecka.

Samorządy gminne na terenie powiatu koneckiego

Samorządy gminne wchodzące w skład LPW na terenie powiatu koneckiego to łącznie 8 gmin, w tym:

- 3 gminy miejsko-wiejskie:
  - Końskie,
  - Radoszyce,
  - Stąporków,
- oraz 5 gmin wiejskich:
  - Fałków, Gowarczów, Ruda Maleniecka, Słupia Konecka i Smyków.

Do zakresu działania każdej gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

Zadania własne gminy polegają na zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:²¹

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;

---

²¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.)

- a) działalności w zakresie telekomunikacji;
- 4) lokalnego transportu zbiorowego;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
  - a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- 8) edukacji publicznej;
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- 11) targowisk i hal targowych;
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień;
- 13) cmentarzy gminnych;
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
- 18) promocji gminy;
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów pożytku publicznego,
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.²²

Ustawy mogą nakładać na gminy również obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów. Zadania z zakresu administracji rządowej gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji. Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości

---

²² Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.)

województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego. Gmina otrzymuje wówczas środki finansowe w wysokości koniecznej do wykonania tych zadań.²³

Spółka wodna dla Miasta i Gminy Końskie

Na podstawie art. 441 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, spółki wodne są niepublicznymi formami organizacyjnymi, które nie działają w celu osiągnięcia zysku. Zrzeszają osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i mają na celu zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy potrzeb w zakresie gospodarowania wodami.²⁴

Spółki wodne, zapewniając zaspokojenie potrzeb zrzeszonych w nich osób w zakresie gospodarowania wodami, mogą podejmować prowadzenie działalności umożliwiającej osiągnięcie zysku netto, który przeznaczają się wyłącznie na cele statutowe spółki wodnej.

Spółki wodne mogą być tworzone w szczególności do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do:

- 1) zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody;
- 2) ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- 3) melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych gruntach;
- 4) ochrony przed powodzią;
- 5) odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych.

Na terenie działania Lokalnego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu koneckiego funkcjonuje tylko 1 spółka wodna tj. Spółka wodna dla Miasta i Gminy Końskie zrzeszona w Rejonowym Związku Spółek Wodnych w Kielcach.

Świętokrzyska Izba Rolnicza w Kielcach

Izba rolnicza województwa świętokrzyskiego nosi nazwę „Świętokrzyska Izba Rolnicza” i jest jednostką organizacyjną samorządu rolniczego działającego na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentuje interesy zrzeszonych w niej podmiotów. Izba działa na rzecz rolnictwa, wpływa na kształtowanie polityki rolnej i uczestniczy w jej realizacji. Siedzibą Izby jest miasto Kielce. Terenem działania Izby jest obszar województwa świętokrzyskiego. Izba posiada osobowość prawną i działa na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych²⁵ oraz statutu.

---

²³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.)

²⁴ Art. 441 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2020, poz. 310 ze zm.)

²⁵ Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (Dz. U. Nr 1 z 1996 r., poz. 3 ze zm.)

Do zadań Izby należy w szczególności:²⁶

- 1) sporządzanie analiz, ocen, opinii i wniosków z zakresu produkcji rolnej oraz rynku rolnego i przedstawianie ich organom administracji rządowej i samorządu terytorialnego,
- 2) występowanie do organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego z inicjatywą w zakresie regulacji prawnych oraz opiniowania projektów przepisów,
- 3) prowadzenie działań na rzecz tworzenia rynku rolnego oraz poprawy warunków zbytu płodów rolnych i produktów rolnych,
- 4) prowadzenie analiz kosztów i opłacalności produkcji rolnej,
- 5) gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji gospodarczych na potrzeby producentów rolnych oraz ich podmiotów gospodarczych,
- 6) doradztwo w zakresie działalności rolniczej wiejskiego gospodarstwa domowego oraz uzyskiwania przez rolników dodatkowych dochodów,
- 7) podejmowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury rolnictwa i wsi oraz poprawy struktury agrarnej,
- 8) podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w rolnictwie,
- 9) prowadzenie listy rzeczoznawców oraz przyznawania tytułów kwalifikacyjnych w zakresie rolnictwa zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 10) kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki i rzetelnego postępowania w działalności gospodarczej,
- 11) działania na rzecz podnoszenia jakości środków i urządzeń stosowanych w działalności rolniczej oraz na rzecz poprawy warunków pracy i bezpieczeństwa w rolnictwie,
- 12) współdziałanie z jednostkami prowadzącymi szkoły rolnicze, wspieranie ich działalności, inicjowanie powstawania nowych szkół i zmian w programach nauczania oraz współorganizowanie praktyk,
- 13) kształtowanie świadomości ekologicznej producentów rolnych,
- 14) inicjowanie działań mających na celu powoływanie i wspieranie zrzeszeń i stowarzyszeń producentów rolnych,
- 15) działanie na rzecz poprawy jakości produktów rolnych,
- 16) promowanie eksportu produktów rolnych,
- 17) rozwijanie współpracy z zagranicznymi organizacjami producentów rolnych,
- 18) inicjowanie prac i postępu biologicznego w dziedzinie nasiennictwa i hodowli,

---

²⁶ Na podstawie Statutu Świętokrzyskiej Izby Rolniczej

- 19) działania w kierunku przystosowania rolnictwa do integracji z Unią Europejską.
- 20) współpraca z administracją publiczną w zakresie ochrony środowiska, zdrowia i wiejskiego dziedzictwa kulturowego.

Zadania statutowe Izba realizuje w szczególności przez:²⁷

- 1) współpracę z administracją rządową i samorządem terytorialnym w sprawach dotyczących rolnictwa,
- 2) udział swoich przedstawicieli w organach i ciałach doradczych administracji rządowej i samorządu terytorialnego,
- 3) współpracę z organizacjami, stowarzyszeniami, fundacjami i innymi podmiotami działającymi w zakresie rolnictwa,
- 4) wyrażanie stanowiska Izby wobec organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów działających w zakresie rolnictwa,
- 5) wydawanie opinii i zgłaszanie uwag i propozycji odnośnie projektu prawa miejscowego,
- 6) pomoc członkom Izby w zrzeszeniu się dla realizacji celów zawodowych,
- 7) inicjowanie i wspieranie działań na rzecz tworzenia i rozwijania giełd, rynków hurtowych i innych instytucji rynku rolnego,
- 8) upowszechnianie informacji o regulacjach prawnych i standardach związanych z jakością produktów rolnych,
- 9) ocena środków produkcji i urządzeń stosowanych w rolnictwie,
- 10) organizację targów i wystaw produktów rolnych a także pomoc członkom Izby w uczestnictwie w targach, giełdach, wystawach i konkursach rolniczych w kraju i za granicą,
- 11) działania spółek prawa handlowego, których Izba jest udziałowcem lub akcjonariuszem,
- 12) prowadzenie działalności wydawniczej i szkoleniowej,
- 13) organizowanie narad i konferencji poświęconych sprawom wsi i rolnictwa,
- 14) zgłaszanie i wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.²⁸

---

²⁷ Na podstawie Statutu Świętokrzyskiej Izby Rolniczej

²⁸ Na podstawie Statutu Świętokrzyskiej Izby Rolniczej.

2. Charakterystyka regionu

2.1. Lokalizacja (województwo, powiat, gminy)

Lokalne Partnerstwo ds. Wody utworzone zostało na terenie powiatu koneckiego, który administracyjnie leży w województwie świętokrzyskim.

Województwo świętokrzyskie

Województwo świętokrzyskie, usytuowane jest w środkowo-południowej części Polski, jest drugim, najmniejszym pod względem powierzchni województwem Polski.

Region charakteryzuje jeden z najniższych współczynników urbanizacji w kraju. Świętokrzyskie sąsiaduje z czterema województwami : mazowieckim, małopolskim i śląskim, a także łódzkim, w których ulokowane są metropolie o międzynarodowym i ponadregionalnym znaczeniu – Warszawa, Kraków, Katowice i Łódź. Odległość od Kielc – stolicy regionu świętokrzyskiego – do wymienionych, największych polskich centrów rozwoju gospodarczego wynosi 120–180 kilometrów.

Na terenie województwa występują rozmaite zasoby naturalne oraz wieloraka pokrywa glebowa. Najwyższej przydatności rolniczej gleby znajdują się we wschodniej i południowej części regionu. Województwo dysponuje zbiornikami wód podziemnych, stanowiącymi źródło zaopatrzenia w wodę ludności oraz przemysłu. Zasobność w wody powierzchniowe jest z kolei niska i występują tu zbiorniki zaporowe oraz stawy rybne. Świętokrzyskie to obszar o wysokiej jakości środowiska naturalnego. Ponadto obszar ten obejmuje zasięgiem tereny bogate w surowce węglanowe, piaskowce i piaskowce kwarcytowe, gipsy, surowce ilaste oraz siarkę. Z tego powodu gospodarka regionu w dużej mierze oparta jest na sektorze budownictwa oraz wydobywaniu kopalin. Najistotniejsze z punktu widzenia województwa są zasoby surowców węglanowych – ok. 60% surowców dla przemysłu wapienniczego skoncentrowanych jest na obszarze regionu świętokrzyskiego.²⁹ Gleby o dużej przydatności rolniczej

---

²⁹ Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020 (<http://www.swietokrzyskie.pro>)

Powiat konecki

Powiat konecki położony jest w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Graniczy z powiatami skarżyskim, kieleckim, włoszczowskim oraz z powiatami radomszczańskim i opoczyńskim w województwie łódzkim, przysuskim i szydłowieckim w województwie mazowieckim.

Od południa graniczy z podnóżem Gór Świętokrzyskich. Falisty układ powierzchni (Wzgórza Koneckie), w większości porośnięty lasami, sprzyjał wytworzeniu się licznych rzek i strumieni.

Powiat konecki tworzy łącznie 8 gmin, z czego 3 gminy miejsko-wiejskie tj. Końskie, Radoszyce, Stąporków. Powiat konecki ma powierzchnię 1140 km².

Ryc. 3. Mapa poglądowa powiatu koneckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapy.net.pl>

Tabela 2. Powiat konecki

Powiat konecki				
Gminy	Powierzchnia w km ²	Sołectwa	Miasta	Ludność ogółem
8	1140	195	3	79 858

Źródło: na podstawie <http://www.konecki.powiat.pl>

Tabela 3. Gminy na terenie powiatu koneckiego

Gminy na terenie powiatu koneckiego					
Nazwa gminy i jednostki administracyjnej			Powierzchnia w km ²	Sołectwa	Liczba mieszkańców
	Końskie	Urząd Miasta i Gminy Końskie	250	42	35 112
	Stąporków	Urząd Miasta i Gminy Stąporków	232	35	16 699
	Radoszyce	Urząd Miasta i Gminy Radoszyce	147	35	8 891
	Fałków	Urząd Gminy Fałków	132	19	4 393
	Ruda Maleniecka	Urząd Gminy Ruda Maleniecka	110	18	3 069
	Gowarczów	Urząd Gminy Gowarczów	101	16	4 583
	Słupia Konecka	Urząd Gminy Słupia Konecka	106	18	3 319
	Smyków	Urząd Gminy Smyków	62	12	3 792

Źródło: na podstawie <http://www.konecki.powiat.pl>

Tabela 4. Miasta na terenie powiatu koneckiego

Miasta na terenie powiatu koneckiego				
Nazwa miasta i jednostki administracyjnej			Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców
	Końskie	Urząd Miasta i Gminy Końskie	18	19 080
	Radoszyce	Urząd Miasta i Gminy Radoszyce	17	3 140
	Stąporków	Urząd Miasta i Gminy Stąporków	11	5 630

Źródło: na podstawie <http://www.konecki.powiat.pl>

Charakterystyka położenia poszczególnych gmin powiatu koneckiego

Gmina Końskie

Gmina Końskie położona jest na pograniczu Gór Świętokrzyskich i Niziny Mazowieckiej, w obrębie Zagłębia Staropolskiego. Usytuowana jest w powiecie koneckim, w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego.

Jest to gmina typu miejsko-wiejskiego, sąsiadująca z gminami Gowarczów, Radoszyce, Ruda Maleniecka, Smyków i Stąporków (w województwie świętokrzyskim), gminą Przysucha (w województwie mazowieckim) oraz gminami Żarnów i Białaczów (w województwie łódzkim).³¹

Największym miastem gminy jest miasto Końskie, będące jednocześnie siedzibą gminy. W skład gminy wchodzi 40 sołectw tj.: Barycz, Bedlno, Bedlenko, Brody, Dyszów, Gatniki, Gracuch, Górny Młyn, Izabelów, Jeżów, Koczwarą, Kornica, Małachów, Młynek Nieświński, Modliszewice, Nałęczów, Niebo, Nieświń, Nowy Dziebałów, Nowy Kazanów, Nowy Sokół, Paruchy, Piła, Pomyków, Pomorzany, Proćwin, Przybyszowy, Rogów, Sielpia Wielka, Sierosławice, Stary Dziebałów, Stara Kuźnica, Stary Kazanów, Stary Sokół, Stadnicka Wola, Sworzyce, Trzemoszna, Wąsosz, Wincentów.

Powierzchnia gminy wynosi 250,18 km², z czego miasta Końskie 18 km².

Na podstawie „Geografii regionalnej Polski” Kondrackiego, obszar gminy i miasta Końskie znajduje się w centralnej części prowincji Wyżyn Polskich – podprowincji Wyżyny Małopolskiej, a dokładnie na terenie jej dwóch makroregionów: Wyżyny Kieleckiej i Wyżyny Przedborskiej. Makroregion Wyżyny Przedborskiej reprezentowany jest przez mezoregion

³¹ Strategia rozwoju powiatu koneckiego do roku 2020, Końskie 2014.

Wzgórz Opoczyńskich, na terenie którego znajduje się miasto Końskie, natomiast Wyżyna Kielecka jest reprezentowana przez mezoregion Garbu Gielniowskiego i Płaskowyżu Suchedniowskiego. Względna wysokość obliczona dla gminy Końskie to 113,1 m (najwyższe wzniesienie znajduje się na Garbie Gielniowskim (314 m n.p.m.).³²

Gmina Stąporków

Gmina Stąporków leży na obszarze Polski Środkowej, w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, stanowiąc jednocześnie najbardziej wysuniętą na wschód jednostkę podziału administracyjnego powiatu koneckiego. Siedzibą gminy jest miasto Stąporków, położone 12 km na wschód od miasta powiatowego Końskie oraz 42 km na północny zachód od miasta wojewódzkiego Kielce.

Powierzchnia gminy Stąporków to obszar 231,7 km².

Gmina graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- od zachodu z gminami Końskie i Smyków,
- od wschodu z gminą Bliżyn, od południa z gminami Zagnańsk i Mniów,
- zaś od północy z gminami Przysucha i Chlewiska, wschodzącymi w skład województwa mazowieckiego (powiaty przysuski i szydłowiecki).

W skład gminy wchodzi 40 miejscowości, w tym Murawki, Stary Grzybów, Nowy Włochów, Świerczów Mały, zorganizowanych w 35 sołectw. Są to: Adamek, Bień, Błaszczów, Błotnica, Boków, Czarna, Czarniecka Góra, Duraczów, Furmanów, Gosań, Grzybów, Gustawów, Hucisko, Janów, Kamienna Wola, Komorów, Kozia Wola, Krasna, Lelitków, Luta, Modrzewina, Mokra, Nadziejów, Niekłań Mały, Niekłań Wielki, Odrowąż, Pardołów, Piasek, Smarków, Świerczów, Wąglów, Wielka Wieś, Włochów, Wólka Plebańska, Wólka Zychowa.³³

Gmina Ruda Maleniecka

Gmina Ruda Maleniecka to gmina wiejska, położona w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego w powiecie koneckim. Jej powierzchnia wynosi 110,045 km² gdzie przeważającą część zajmują użytki rolne oraz lasy. Centralną częścią gminy jest miejscowość Ruda Maleniecka.

W skład Gminy wliczają się również następujące sołectwa: Cieklińsko, Cis, Dęba, Dęba Kolonia, Hucisko, Koliszowy, Kołonec, Lipa, Machory, Maleniec, Młotkowice, Strzęboszów, Szkucin, Tama, Wyszyna Fałkowska, Wyszyna Machorowska oraz Wyszyna Rudzka.

³² Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2011.

³³ Strategia rozwoju powiatu koneckiego do roku 2020, Końskie 2014.

Gmina sąsiaduje z gruntami przynależnymi administracyjnie do:³⁴

- od strony południowej z gruntami przynależącymi do gminy Radoszyce oraz Słupia Konecka,
- od strony północnej z gruntami należącymi do gminy Żarnów,
- od strony zachodniej z gruntami należącymi do gminy Fałków,
- od strony wschodniej z gruntami należącymi do gminy Końskie.

Gmina Radoszyce

Gmina Radoszyce to gmina miejsko-wiejska, o powierzchni 14 665 ha, położona w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie koneckim. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami:

- Ruda Maleniecka – powiat konecki (od strony północnej),
- Końskie – powiat konecki (od strony północnej),
- Smyków – powiat konecki (od strony wschodniej),
- Mniów – powiat kielecki (od strony południowo-wschodniej),
- Łopuszno – powiat kielecki (od strony południowej),
- Słupia Konecka – powiat konecki (od strony zachodniej).

Teren gminy obejmuje 35 sołectw: Filipy, Górniki, Grębosze, Grodzisko, Gruszka, Huta, Jacentów, Jakimowice, Jarzab, Józwików, Kaliga, Kapałów, Kłucko, Lewoszków, Łysów, Momocicha, Mościska Duże, Mościska Małe, Mularzów, Nadworów, Nalewajków, Pakuły, Plenna, Podlesie, Radoska, Radoszyce, Salachowy Bór, Sęp, Szóstaki, Węgrzyn, Wilczkowice, Wiosna, Wisy, Wyrębów, Zychy.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Kondrackiego gmina Radoszyce znajduje się w prowincji Wyżyny Polskie, tym samym należąc do podprowincji Wyżyny Małopolskiej, do makroregionów Wyżyna Przedborska oraz Wyżyna Kielecka oraz do mezoregionów Wzgórza Opoczyńskie oraz Płaskowyż Suchedniowski i Wzgórza Łopuszańskie. Mezoregion Wzgórza Opoczyńskie, do którego należy gmina, stanowią północno-zachodnią otoczkę Gór Świętokrzyskich. Wzgórza zbudowane są ze skał jurajskich, które tworzą dwie antykliny.³⁵

Gmina Smyków

Gmina Smyków to gmina wiejska, zlokalizowana w północnej części powiatu koneckiego należącego do województwa świętokrzyskiego i graniczy z:

- gm. Końskie (od strony północnej);

---

³⁴ Strategia rozwoju powiatu koneckiego do roku 2020, Końskie 2014.

³⁵ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2011.

- gm. Stąporków (od wschodu);
- gm. Radoszyce (od strony zachodniej);
- gm. Mniów (od strony południowej, powiat kielecki).

W skład gminy wchodzi 12 sołectw: Adamów, Cisownik (wieś: Strażnica), Kozów, Królewiec (wsie: Królewiec Poprzeczny, Piaski Królewieckie, Zastawie), Matyniów (wieś: Świnów), Miedzierza (wsie: Pokoradz, Rozgół), Przyłogi, Salata (wieś: Muszczarz), Smyków, Stanowiska, Trawniki, Wólka Smolana (wieś: Kawęczyn).

Gmina łącznie zajmuje powierzchnię 62 km², co stanowi 5,4% w odniesieniu do powierzchni powiatu i 0,53% całego województwa.

Siedzibą oraz centrum gospodarczym i kulturowym gminy jest wieś Smyków, która zajmuje powierzchnię 4,98 km². Zlokalizowane są tutaj najważniejsze instytucje gminy, m.in.: Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Zdrowia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Smyków zlokalizowany jest w odległości około 29,3 km na północny zachód od Kielc oraz w odległości około 21 km na południe od miasta Końskie. Gmina zlokalizowana jest w korzystnym położeniu komunikacyjnym. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym jest przebiegająca przez gminę droga krajowa nr 74 relacji Piotrków Tryb. – Kielce – Zamość. Gmina, dawniej o charakterze rolniczym, dziś w skutek spadku opłacalności produkcji rolnej coraz mniej gospodarstw zajmuje się uprawą roli czy hodowlą zwierząt. Największą powierzchnię zajmuje miejscowość Wólka Smolana, a z kolei najmniejszą Trawniki, jedynie 0,85 ha.³⁶

Gmina Gowarczów

Pod względem administracyjnym gmina Gowarczów położona jest w centralno-wschodniej Polsce, w północnej części województwa świętokrzyskiego, należy do powiatu koneckiego. Gmina Gowarczów jest najdalej wysuniętą na północ gminą województwa świętokrzyskiego, sąsiaduje z następującymi gminami: Końskie, Białaczów, Opoczno, Gielniów, Przysucha. Odległość Gowarczowa od Końskich wynosi 10 km, od Kielc 60 km, a od Warszawy 120 km.

W skład gminy Gowarczów wchodzi 16 sołectw: Bernów, Bębnów, Borowiec, Brzeźnica, Giełzów, Gowarczów, Kamienna Wola, Komaszyce, Korytków, Kupimierz, Kurzacze, Miłaków, Morzywół, Rogówek, Ruda Białaczowska, Skrzyszów. Gmina Gowarczów jest krajobrazowo pięknie ukształtowana. Dodatkowego uroku nadaje malownicza dolina rzeki

---

³⁶ Strategia rozwoju powiatu koneckiego do roku 2020, Końskie 2014.

Drzewiczki wraz z dopływami. Gmina Gowarczów rozciąga się na powierzchni równej blisko 101 km², z czego lasy zajmują 4311 ha.³⁷

Gmina Fałków

Gmina Fałków leży w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w zachodniej części powiatu koneckiego.

Administracyjnie gmina graniczy z gminami:

- Ruda Maleniecka od wschodu, Radoszyce od południowego wschodu,
- Słupia Konecka od południa, oraz z gminami województwa łódzkiego od zachodu i południowego zachodu – Przedbórz, od północy – Żarnów.

Powierzchnia gminy wynosi 132,1 km², a w skład gminy wchodzi 19 miejscowości sołectkich. Przez gminę przebiega szlak komunikacyjny o znaczeniu krajowym nr 42 Namysłów – Kluczbork – Radomsko – Końskie – Skarżysko-Kamienna – Starachowice (długość na terenie gminy ok. 14 km), a także drogi powiatowe i gminne. Pod względem fizyczno-geograficznym cały obszar gminy położony jest w mezoregionie Wzgórza Opoczyńskie zbudowanych głównie ze skał jurajskich, wchodzący w skład makroregionu Wyżyna Przedborska. Teren ten wchodzi w skład podprovincji Wyżyny Małopolskiej.³⁸

Gmina Słupia Konecka

Gmina Słupia Konecka położona jest na północno-zachodnim skraju województwa świętokrzyskiego (Małopolski Świętokrzyskiej), w południowo-zachodniej części powiatu koneckiego.

Gmina graniczy z 3 gminami położonymi w powiecie koneckim:

- gminą Fałków od północy, gminami Ruda Maleniecka oraz Radoszyce od wschodu,
- od południa z gminą Łopuszno w pow. kieleckim i gminą Krasocin w powiecie włoszczowskim, od zachodu z gminą Przedbórz w woj. łódzkim.

Podstawowy układ komunikacyjny gminy Słupia Konecka tworzą drogi powiatowe i gminne. Gmina swoim zasięgiem obejmuje 18 sołectw. Zajmuje powierzchnię 10 580 ha (106 km²), co stanowi zaledwie 1,24% ogólnej powierzchni województwa świętokrzyskiego (11 711 km²) i 9,30% powierzchni powiatu koneckiego (1 140 km²).³⁹

---

³⁷ Strategia Rozwoju Gminy Gowarczów na lata 2016–2023, UM Gowarczów 2016.

³⁸ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2011.

³⁹ Strategia rozwoju powiatu koneckiego do roku 2020, Końskie 2014.

2.2. Informacje przynależności do zlewni rzeki i zasobach wodnych terenu

Gmina Końskie

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe gminy i miasta Końskie położone są w dorzeczu rzeki Pilicy, która jest lewostronnym dopływem Wisły. Główną rzeką przepływającą przez obszar gminy jest rzeka Czarna Maleniecka, na której w miejscowości Sielpia Wielka znajduje się zbiornik wodny Sielpia (o pow. 60 ha). Na terenie gminy występują liczne zbiorniki wodne powierzchniowe, głównie przepływowe w dolinach cieków.

Teren gminy Końskie należy do następujących jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP):

Tabela 5. Wykaz (JCWP) na terenie gminy Końskie

Lp.	Nazwa JCWP	Kod europejski	Status JCWP	Stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Wąglanka od źródeł do zb. Wąglanka – Miedzna	PLRW 200062548439	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
2	Drzewiczka od źródeł do Wąglanki bez Wąglanki	PLRW 20006254839	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona
3	Dopływ spod Wincentowa	PLRW 20006254474	naturalna część wód	zły	zagrożona
4	Czarna Maleniecka od Plebanki do Barbarki	PLRW 20009254479	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
5	Czarna Maleniecka od Krasnej do wypływu ze Zb. Sielpia	PLRW 20009254451	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
6	Czarna Maleniecka od Zbiornika Sielpia do Plebanki	PLRW 20009254459	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
7	Krasna	PLRW 20006254429	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
8	Czarna Maleniecka od źródeł do Krasnej bez Krasnej	PLRW 20005254419	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://isok.gov.pl>

Wody powierzchniowe na terenie gminy Końskie to rzeki i cieki naturalne oraz zbiorniki wodne, o charakterze retencyjnym.

Spis zbiorników powierzchniowych na terenie miasta i gminy Końskie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 6. Zbiorniki retencyjne na terenie gminy Końskie

Lp.	Nazwa zbiornika wodnego (lokalizacja)	Źródło poboru wody	wysokość piętrzenia/ głębokość [m]	Powierzchnia zalewu [ha]	Pojemność zbiornika [tys. m ³]
1	2	3	4	5	6
Zbiorniki zlokalizowane w dolinie rzeki Młynkowskiej					
1.	Barycz – dolny	rz. Młynkowska	3,8/1,34	3,50	54,4
2.	Barycz – górny	rz. Młynkowska	3,0/1,3	1,80	22,9
3.	Młynek Nieświński	rz. Młynkowska	1,5/1,2	2,00	24,0
4.	Drutarnia	rz. Młynkowska	1,5/1,0	2,00	20,0
5.	Stara Kuźnica	rz. Młynkowska	3,65/1,3	2,10	29,5
Zbiorniki zlokalizowane w dolinie rzeki Drzewiczki					
1.	Baczyna	Dopływ z Baczyny (dopływ Drzewiczki)	1,4/1,2	0,56	6,7
Zbiorniki zlokalizowane w dolinie rzeki Czystej					
1.	Końskie – Stary Młyn	rz. Czysta	2,0/1,4	2,80	39,2
2.	Górny Młyn	rz. Czysta	3,65/1,35	5,50	74,0
3.	Szabelnia	rz. Czysta	1,26/1,0	2,0	20,0
4.	Piła	rz. Czysta	1,5/1,3	4,25	83,9
5.	Końskie-Browary I	Dominkówka dopływ rz. Czystej	1,5/1,2	1,60	19,2
6.	Końskie-Browary II	Dominkówka dopływ rz. Czystej	1,80/1,3	1,70	22,1
Zbiorniki zlokalizowane w dolinie rzeki Czarnej					
1.	Sielpia	Czarna Konecka	2,2/1,3	60,00	620,0

Źródło: opracowanie na podstawie danych z ewidencji UMiG Końskie

Łączna długość rzek występujących na obszarze gminy to 92 019 m. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Rzeki na terenie gminy Końskie

Lp	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Wąglanka	13,79 km
2	Młynkowska	14,64 km
3	Czarna Maleniecka	16,20 km
4	Gracówka	7,17 km
5	Czysta	10,71 km
6	Ciek od Kazanowa	7,81km
7	Żywiczka (Ciek od Wincetowa)	5,73 km
8	Ciek od Dziebałtowa	7,00 km
10	Ciek od Trzemosznej	2,49 km
11	Krasna	2,85 km
12	Modrzewinka	1,80 km

Źródło: dane PGW WP ewidencja NW w Końskich

Wody podziemne

Według regionalizacji opartej na strukturach jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), integrującej zagadnienia gospodarowania wodami podziemnymi i warunków hydrogeologicznych jako podstawowych elementów wdrażania i realizacji Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW), wprowadzanej w ramach polityki środowiskowej Unii Europejskiej, rejon ten położony jest w obrębie JCWPd 85.

Tabela 8. JCWPd na terenie gminy Końskie

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
	85	PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://isok.gov.pl>

Według A.S. Kleczkowskiego obszar gminy Końskie zaliczony został do górsko-wyżynnej prowincji hydrogeologicznej, to jest części mezozoicznej masywu świętokrzyskiego.⁴⁰ Zasilanie wód podziemnych odbywa się w wyniku infiltracji wód opadowych, w granicach poziomu czwartorzędowego oraz na wychodniach poziomów starszych. W części zachodniej granica JCWPd biegnie wzdłuż granicy strukturalnej. Na pozostałym obszarze granice są hydrodynamiczne i biegną po działach wód powierzchniowych/podziemnych. Naturalnymi strefami drenażu wewnątrz JCWPd są rzeki i ciekły powierzchniowe z tym, że dla głębiej położonych warstw wodonośnych jest to rzeka Pilica. Funkcję drenażu pełnią także liczne ujęcia wód podziemnych (wyróbiska górnicze w odkrywkach, studnie wiercone i kopane oraz źródła).⁴¹

Kierunki krążenia wód podziemnych są często skomplikowane, głównie ze względu na zróżnicowaną litologię i stopień diagenetyzacji warstw wodonośnych, zatem przepuszczalność i zasobność wodną poziomów. Na ogół jednak wody wszystkich poziomów wodonośnych odpływają do naturalnych stref drenażu. Oddziaływanie ujęć wód podziemnych i odwadnianie wyrobisk zaburza ten kierunek tylko lokalnie na niewielkich obszarach – wtedy tworzą się lokalne leje depresji.

Na obszarze gminy Końskie zgrupowania ujęć wód podziemnych zlokalizowane są w miejscowościach: Końskie, Kopaniny, Paruchy, Wąsosz, Nieświń i Modliszewice. Wydajność ich przeciętnie jest rzędu kilkudziesięciu do 255,35 m³/h. W dziewięciu przypadkach wydajność przekracza 50 m³/h, są to ujęcia wykonane dla celów produkcyjnych, technologicznych i socjalno-bytowych oraz zaopatrujące ludność w wodę.

Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych (LZWP) nr 411 (dawny GZWP nr 411)

Na zdecydowanej większości obszaru gminy Końskie znajduje się Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych nr 411. LZWP nr 411 Końskie, obejmuje piaskowce z przewarstwieniami mułowców i iłowców jury dolnej oraz podrzędnie piaskowce i mułowce jury środkowej. Zbiornik zajmuje fragment mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich, a jego powierzchnia wynosi 282,5 km².

Zbiornik jedynie lokalnie spełnia kryteria ilościowe określone dla głównych zbiorników wód podziemnych. Zbiornik nie ma znaczenia regionalnego i nie kształtuje warunków hydrogeologicznych na rozległym obszarze. Zarówno obecnie jak i w przyszłości będzie stanowił rezerwuuar wody jedynie dla użytkowników komunalnych i przemysłowych miasta

---

⁴⁰ Kleczkowski A.S., Regionalizacja hydrogeologiczna Polski, AGH, Kraków 1978.

⁴¹ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Końskie na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2020. Końskie 2013.

A map of the Końskie region in Poland. The central area is labeled 'KOŃSKIE' and is shaded in light green. It is surrounded by other administrative areas: '410' to the northwest, '413' to the northeast, and '415' to the southeast. The map shows various towns and villages, including Opatów, Białaczów, Gowarczów, Ruda Małenicka, Falków, Radoszyce, Stryków, Stąporków, Borkowice, Chlewicka, and Szymbark. The map also shows the 'J1-J2' road and the '740' and '741' roads. The map is titled 'KOŃSKIE' in large letters at the top.

Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych nr 411 posiada charakter zbiornika szczelino-
wego, który zasilany jest bezpośrednio wodami opadowymi. Obszar LZWP 411 cha-
rakteryzuje się występowaniem poziomu wodonośnego o dużej wrażliwości na zanie-
czyszczenia, które przedostając się do wód gruntowych mogą infiltrować w głąb podłoża
geologicznego stwarzając zagrożenie dla zasobów wodnych Głównych Zbiorników Wód
Podziemnych.

39

Gmina Stąporków

Teren gminy Stąporków należy do 7 następujących jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP):

Tabela 9. Wykaz (JCWP) na terenie gminy Stąporków

Lp.	Nazwa JCWP	Kod europejski	Status JCWP	Stan JCWP*	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Czarna Maleniecka od źródeł do Krasnej bez Krasnej	PLRW200 05254419	naturalna część wód	dobry	zagrożona
2	Krasna	PLRW200 06254429	naturalna część wód	dobry	zagrożona
3	Kamienna do Bernatki	PLRW200 05234312	naturalna część wód	zły	zagrożona
4	Czarna Taraska	PLRW200 06254449	naturalna część wód	dobry	zagrożona
5	Czarna Maleniecka od Krasnej do wypływu ze Zb. Sielpia	PLRW200 09254451	naturalna część wód	dobry	zagrożona
6	Drzewiczka od źródeł do Wąglanki bez Wąglanki	PLRW200 06254839	silnie zmieniona część wód	zły	niezagrożona
7	Jabłonica	PLRW200 017252289	naturalna część wód	dobry	zagrożona

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Rzeki na terenie gminy Stąporków, należą w większości do zlewni rzeki Pilicy. Największą pod względem długości rzeką przepływającą przez teren gminy jest rzeka Czarna Maleniecka, która na terenie gminy Stąporków ma długość ok. 22,10 km. Na terenie gminy jest ona zasilana przez wody Krasnej, oraz mniejsze ciek wodne. Wschodnia granica gminy na odcinku 6 km biegnie korytem rzeki Kamiennej. Charakterystyczną cechą tych rzek są duże spadki podłużne koryta.⁴³

Niewielką powierzchnię gminy zajmują rozlewiska oraz mokradła, które w okresach roztopów i po większych deszczach powiększają swój obszar. Na obszarze gminy występuje kilkadziesiąt niewielkich źródeł, których wydajność jest różna w zależności od pory roku i ich zamulenia. W Niekłaniu Małym nad Czarną biją źródła przykorytowe o niewielkiej wydajności.

⁴³ Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016–2023, Stąporków 2016.

W skład wód powierzchniowych wchodzi również sztuczne zbiorniki wodne, których na terenie gminy jest 9.

Tabela 10. Wykaz zbiorników wodnych na terenie gminy Stąporków

Lp.	Nazwa zbiornika wodnego (lokalizacja)	Źródło poboru wody	Powierzchnia zalewu [ha]
1	2	3	5
1.	Nieklarń Mały	rz. Czarna Maleniecka	4,60
2.	Wąglów	rz. Czarna Maleniecka	0,90
3.	Janów	rz. Czarna Maleniecka	5,50
4.	Czarniecka Góra	rz. Czarna Maleniecka	5,65
5.	Miła ob. Stąporków	rz. Czarna Maleniecka	4,57
6.	Zug ob. Stąporków	rz. Czarna Maleniecka	9,73
7.	W Hucisku-Mostkach	rz. Ciek od Pardołowa	1,15
8.	W Piasku	rz. Młynkowska	0,50
9.	Krasna	rz. Krasna	8,99

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016–2023, Stąporków 2016.

Łączna długość rzek występujących na obszarze gminy to 52,48 km. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Wykaz rzek na terenie gminy Stąporków

Lp	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Ciek od Pardołowa	5,07 km
2	Młynkowska	5,32 km
3	Czarna Maleniecka	22,10 km
4	Czysta	5,76 km
5	Krasna	14,23 km

Źródło: dane PGW WP ewidencja NW w Końskich

Wody Podziemne

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd) oznacza określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Wszystkie jednolite części wód podziemnych występujące na terenie gminy Stąporków wskazane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 12. Wykaz JCWPd na terenie gminy Stąporków

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	100	PLGW2300100	zły (w części)	dobry	zagrożony
2	98	PLGW230098	dobry	dobry	niezagrożony
3	101	PLGW2300101	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Dla JCWPd występujących na terenie gminy Stąporków przypisano następujące cele:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Gmina Radoszyce

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Radoszyce – ok. 90% jej powierzchni (północno-zachodnia i centralna część) położony jest w zlewni rzeki Pilicy, która jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Północna i centralna część gminy odwadniana jest przez Czarną Maleniecką z wpływającą do niej rz. Plebanką z dopływem Kozówka. Południowo-zachodnia część gminy odwadniana jest przez Czarną Włoszczowską, biorącą swój początek na terenie gminy w okolicy miejscowości Szostaki. Południowo-wschodnia część gminy odwadniana jest przez bezpośrednie cieką będące dopływami Rzeka Łosośna należącej do dorzecza Nidy.

Na obszarze opracowania zlokalizowanych jest kilkanaście małych zbiorników wodnych, nie ma jednak stawów hodowlanych. Obszar gminy Radoszyce posiada dobrze rozwiniętą sieć rzeczna, a cieką znajdujące się na jej terenie zasilane są głównie przez system rowów melioracyjnych, które mają swój początek w obniżonych obszarach torfowisk, jak również przez bezimienne cieką, mające swoje źródło na stokach wzniesień.⁴⁴

Łączna długość rzek występujących na obszarze gminy Radoszyce to 35,61 km. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

⁴⁴ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Radoszyce na lata 2018–2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025, Radoszyce 2018.

Tabela 13. Wykaz rzek na terenie gminy Radoszyce

Lp.	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Plebanka	17,62 km
2	Kozówka	11,59 km
3	Wierna Rzeka	1,9 km
4	Czarna Włoszczowska	4,5 km

Źródło: dane PGW WP ewidencja NW w Końskich

Obszar gminy Radoszyce leży w zlewniach 5 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które zestawiono w tabeli.

Tabela 14. Wykaz JCWP na terenie gminy Radoszyce

Lp.	Nazwa JCWP	Kod europejski	Status JCWP	Stan JCWP chem.	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Wierna Rzeka od źródeł do Kalisza	PLRW20005216292	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożony
2	Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki	PLRW20006254219	naturalna część wód	dobry	niezagrożony
3	Plebanka	PLRW20006254469	naturalna część wód	dobry	niezagrożony
4	Czarna Maleniecka od Krasnej do wypływu ze zbiornika Sielpia	PLRW20009254451	naturalna część wód	dobry	niezagrożony
5	Czarna Maleniecka od zbiornika Sielpia do Plebanki	PLRW20009254459	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożony
6	Czarna Maleniecka od Plebanki do Barbarki	PLRW20009254479	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Przez obszar gminy nie przepływają rzeki, które stanowią zagrożenie powodziowe. Szerokie i płaskie dna dolin lokalnie występujących cieków, w przypadku wystąpienia intensywnych opadów lub też gwałtownych roztopów, narażone są na niebezpieczeństwo wezbrań poziomu wód i wystąpienie wód z koryt.⁴⁵

⁴⁵ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Radoszyce na lata 2018–2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025, Radoszyce 2018.

W 2019 roku oddany został do użytkowania zbiornik wodny Radoszyce o charakterze retencyjnym, mający również funkcję rekreacyjną.

Tabela 15. Zbiorniki na terenie gminy Radoszyce

Lp.	Nazwa zbiornika wodnego (lokalizacja)	Źródło poboru wody	Średnia głębokość zbiornika [m]	Powierzchnia zbiornika [ha]
1	2	3	4	5
Zbiornik zlokalizowany w dolinie rzeki rz. Plebanki				
1	Radoszyce	rz. Plebanka	1,8	23

Źródło: Dane z UMiG Radoszyce

Wody podziemne

Gmina Radoszyce położona jest w obrębie 3 jednolitych części wód podziemnych:

Tabela 16. Wykaz JCWPd na terenie gminy Radoszyce

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	84	PLGW200084	dobry	dobry	zagrożony
2	85	PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożony
3	101	PLGW2300101	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Na terenie gminy Radoszyce znaczenie gospodarcze posiadają poziomy wodonośne triasu, jury i czwartorzędu. Wody poziomu triasowego związane są z osadami piaskowca pstrego oraz wapienia muszlowego. Mają charakter szczelinowy co wpływa na ich zmienność wydajność. Zwierciadło występuje zazwyczaj pod napięciem hydrostatycznym. Jakość wody poziomu triasowego charakteryzuje się podwyższoną zawartością manganu i żelaza, natomiast pod względem bakteriologicznym nie budzą zastrzeżeń. Triasowy poziom wodonośny ujmowany jest między innymi studnią w rejonie Radoszyc, której wydajność wynosi 116,8 m³/h.⁴⁶

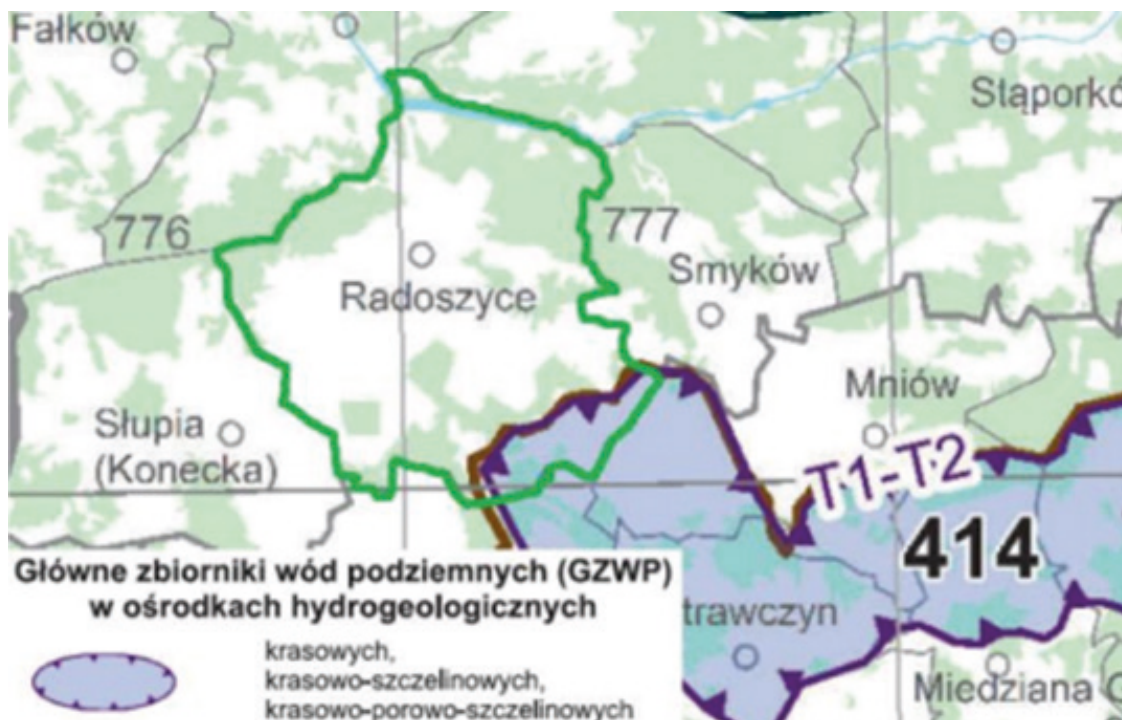
⁴⁶ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Radoszyce na lata 2018–2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025, Radoszyce 2018.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie gminy Radoszyce⁴⁷to:

GZWP Nr 414 Zbiornik Zagnańsk

Zbiornik tworzą dolnotriasowe utwory porowo-szczelinowe i środkowotriasowe utwory szczelinowo-krasowe wykształcone w postaci piaskowców i mułowców z przewarstwieniami iłów i iłowców, lokalnie wapienie. Seria wodonośna stanowi rozległą i ciągłą warstwę o miąższości najczęściej 50–150 m. Wodoprzewodność warstw zbiornikowych wynosi średnio ok. 100 m²/d, a współczynnik filtracji – 2,8 m/d. Zwierciadło wody w niżej położonych warstwach wodonośnych w naturalnych warunkach jest napięte. Zasilanie wód podziemnych GZWP nr 414 następuje na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika. Zagospodarowanie terenu ma charakter rolniczy z dużymi kompleksami leśnymi. Nie ma na nim istotnych, większych ognisk zanieczyszczeń. Istnieje jedynie zagrożenie zanieczyszczeniem związkami azotu pochodzenia rolniczego, szczególnie na licznych wychodniach wodonośnych piaskowców.

Ryc. 5. Mapa GZWP na terenie Gminy Radoszyce

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Radoszyce na lata 2018–2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025.

⁴⁷ wg Informatora PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, wydane przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Państwowy Instytut Badawczy w 2017 roku, przy współpracy z Ministerstwem Środowiska oraz Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej w Warszawie

Gmina Fałków

Obszar gminy Fałków znajduje się w dorzeczu rzeki Wisły, w zlewni II-rzędu rzeki Pilicy. Sieć hydrograficzną na terenie gminy tworzą:

- rzeka Czarna Maleniecka, odwadniająca północno-wschodnią część gminy,
- rzeka Greszczyńska, odwadniająca południowo-zachodnią część gminy,
- rzeka Barbarka, odwadniająca środkową część gminy, lewobrzeżny dopływ Czarnej Malenieckiej.

Łączna długość rzek na obszarze gminy Fałków to 29,75 km. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Wykaz rzek na terenie gminy Fałków

Lp	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Barbarka	18,39 km
2	Greszczyńska	6,53 km
3	Ojrzanka	4,03 km
4	Czarna Maleniecka	0,80 km

Źródło: PGW WP ewidencja NW w Końskich

Rzeki zasilane są wodą z licznych rowów melioracyjnych. Na terenie gminy większe zbiorniki wód powierzchniowych stanowią stawy rybne, z których największe występują w rejonie wsi Skórnice (powierzchnia 70 ha). Brak jest na terenie gminy zbiorników o charakterze typowo rekreacyjnym, najbardziej predysponowane są do tego tereny położone w dolinie rzeki Greszczyńskiej we wsi Zbójno. Na terenie gminy Fałków nie prowadzi się monitoringu wód powierzchniowych.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych na terenie gminy powodują „dzikie” zrzuty nieczystości komunalnych z gospodarstw domowych, wprost do gruntu, rzek lub odprowadzane do szamb, skąd wywożone są wprost na pola uprawne i łąki, a najczęściej do rowów melioracyjnych. Zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych są również spływy powierzchniowe z użytków rolnych zawierające pozostałości środków ochrony roślin.⁴⁸

Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy Fałków znajduje się na terenie występowania następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

⁴⁸ Program ochrony środowiska dla gminy Fałków na lata 2014–2017 z perspektywą do 2021, Fałków 2014.

Tabela 18. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Fałków

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	84	PLGW200084	dobry	dobry	zagrożony
2	85	PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Gmina Ruda Maleniecka

Wody powierzchniowe

Falisty układ powierzchni gminy Ruda Maleniecka w większości porośniętej lasami, sprzyjał wytworzeniu się licznych rzek i cieków. Największe jednak znaczenie gospodarcze uzyskała rzeka Czarna Maleniecka – prawy dopływ Pilicy. Wypływa z dwóch obszarów źródłkowych. Jeden tworzą niewielkie źródła zasilane płytkimi podskórnymi wodami. Drugi stanowi kompleks śródleśnych torfowisk przejściowych. W środkowej części doliny, w okolicach Rudy Malenieckiej, zlokalizowany jest duży kompleks stawów hodowlanych. Rzeka posiada niewiele dopływów. Większość z nich to małe bezimienne cieki.⁴⁹

Charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych występujących na terenie Gminy Ruda Maleniecka przedstawiono w tabeli.

Tabela 19. Wykaz JCWP na terenie Gminy Ruda Maleniecka

Lp.	Nazwa JCWP	Kod europejski	Status JCWP	Stan JCWP chem.	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Plebanka	PLRW20006254469	naturalna część wód	dobry	niezagrożona
2	Dopływ spod Wincetowa	PLRW20006254474	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożona
3	Czarna Maleniecka od Zbiornika Sielpia do Plebanki	PLRW20009254459	naturalna część wód	dobry	zagrożona
4	Czarna Maleniecka od Plebanki do Barbarki	PLRW20009254479	naturalna część wód	dobry	zagrożona

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

⁴⁹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ruda Maleniecka na lata 2017–2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 20121–2024.

Łączna długość rzek występujących na obszarze gminy Ruda Maleniecka to 32,72 km. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Wykaz rzek na terenie Gminy Ruda Maleniecka

Lp	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Czarna Maleniecka	13,60 km
2	Greszczyńska	2,99 km
3	Barbarka	0,40 km
4	Sokołówka	3,13 km
5	Kanał Ulgi Kołowiec	6,50 km
6	Kanał Ulgi Staszica	5,40 km
7	Potok Jasien	0,70 km

Źródło: PGW WP ewidencja NW w Końskich

Rolniczy charakter gminy Ruda Maleniecka wywiera znaczącą presję zarówno ilościową, jak i jakościową, na stan zasobów wód powierzchniowych. W związku z powyższym racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa stanowią priorytetowe cele środowiskowe regionu. Do istotnych zagrożeń stanu wód powierzchniowych spowodowanych działalnością człowieka należą przede wszystkim zanieczyszczenia pochodzące z obszarów rolniczych oraz eksploatacja sieci wodociągowej, wodochłonny przemysł, odprowadzanie nieoczyszczanych lub niedostatecznie oczyszczanych ścieków przemysłowych oraz komunalnych.⁵⁰

Na terenie gminy dominuje gospodarka stawowa, powierzchnia stawów hodowlanych wynosi ponad 500 ha. Są to kompleksy stawowe w sąsiedztwie rzeki Czarna Maleniecka, m.in. największe z nich znajdują się: w Rudzie Malenieckiej, w Kołonce, w Cieklińsku.

Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy Ruda Maleniecka znajduje się na terenie występowania następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

Tabela 21. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Ruda Maleniecka

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	84	PLGW200084	dobry	dobry	zagrożony
2	85	PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

⁵⁰ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ruda Maleniecka na lata 2017–2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021–2024.

Gmina Gowarczów

Zasoby wód powierzchniowych

Gmina Gowarczów znajduje się w obrębie zlewni Drzewiczki (dopływu Pilicy), do której wchodzić liczne prawobrzeżne dopływy bez nazwy. W południowo-zachodniej części gminy płynie rzeka Młynkowska będąca lewobrzeżnym dopływem Drzewiczki.⁵¹

Obszar gminy Gowarczów leży w zlewniach 4 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które zestawiono w tabeli.

Tabela 22. Wykaz JCWP dla gminy Gowarczów

Lp.	Nazwa JCWP	Kod europejski	Status JCWP	Stan JCWP chem.	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Drzewiczka od źródeł do Wąglanki bez Wąglanki	RW20006254839	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożony
2	Polna	RW20006254839	naturalna część wód	dobry	niezagrożony
3	Drzewiczka od źródeł do Wąglanki bez Wąglanki	RW20006254839	naturalna część wód	dobry	niezagrożony
4	Brzuśnia	RW20006254869	silnie zmieniona część wód	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Łączna długość rzek występujących na obszarze gminy Gowarczów to 29,36 km. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 23. Wykaz rzek dla gminy Gowarczów

Lp	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Drzewiczka	16,35 km
2	Polna	7,64 km
3	Młynkowska	3,67 km
4	Brzuśnia	1,70 km

Źródło: PGW WP ewidencja NW w Końskich i NW w Białaczowie

Istnieje zagrożenie w przypadku wystąpienia deszczy nawalnych na obszarach sołectw: Morzywół, Ruda Białaczowska, Borowiec. W celu ochrony ludności i dóbr materialnych

⁵¹ Strategia Rozwoju Gminy Gowarczów na lata 2016–2023, Gowarczów 2016.

przed powodzią w planach zagospodarowania przestrzennego wyłączane są spod zabudowy tereny zalewowe, dna dolin i obszary bezodpływowe.⁵²

Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy Gowarczów znajduje się na terenie występowania następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

Tabela 24. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Gowarczów

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	85	PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożony
2	101	PLGW2300101	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Na obszarze gminy Gowarczów wody podziemne występują w zbiornikach jurajskim i czwartorzędowym. Jurajski poziom wodonośny związany jest z kompleksem piaskowcowym, wykształconym w postaci spękanych piaskowców przewarstwionych ilowcami oraz żwirów i zlepieńców przewarstwionych niewodonośnymi ilami i mułowcami. Jest to zbiornik szczelinowo-porowy. Wody tego poziomu ujmowane są przez większość studni wierconych oraz część studni kopanych. Zbiornik ten nie posiada warstwy izolującej i jest wrażliwy na zanieczyszczenie.

Część jurajskiego piętra wodonośnego w granicach gminy należy do Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce. Są to leżący w południowo-zachodniej części gminy LZWP 411 Końskie oraz wkraczający niewielkim fragmentem na północno-wschodni teren gminy GZWP 412 i 413 Goszczewice-Szydłowiec.

Z zasobów LZWP 411 korzystają ujęcia wodne: Bernów – wodociąg publiczny oraz Gowarczów. Czwartorzędowy poziom wodonośny o większym znaczeniu występuje w piaszczysto-żwirowych osadach rzecznych wypełniających dolinę Drzewiczki i jej dopływów. Jest to zbiornik o charakterze porowym. Zwierciadło wody jest swobodne. Wahania stanów wody są tu zależne od stanów wody w rzekach i ciekach oraz od opadów atmosferycznych i roztopów.⁵³

Gmina Smyków

Obszar gminy Smyków znajduje się w dorzeczu rzeki Pilicy. Gmina Smyków w większości położona jest w zlewni rzeki Czarna Taraska. Rzeka wraz z bezimiennymi dopływami jest

⁵² Strategia Rozwoju Gminy Gowarczów na lata 2016–2023, Gowarczów 2016.

⁵³ Strategia Rozwoju Gminy Gowarczów na lata 2016–2023, Gowarczów 2016.

lewobrzeżnym dopływem rzeki Czarnej Malenieckiej, która przepływa wzdłuż północnej granicy gminy. Rzeką Czarna Taraska posiada charakter rzeki nizinnej o szerokiej dolinie. W centralnej części gminy Smyków tworzy rozległe obszary podmokłe, bagienne i torfowiskowe. W południowo-zachodniej części gminy przepływa rzeka Kozówka, prawobrzeżny dopływ Plebanki (będącej również lewobrzeżnym dopływem rzeki Czarnej Malenieckiej). Ponadto na terenie gminy występują rowy melioracyjne, a na terenie lasów państwowych (w północnej części gminy) występują tereny podmokłe.

Na omawianym obszarze brak jest większych zbiorników wodnych i stawów pochodzenia naturalnego i sztucznego. Zasilanie cieków na terenie podległym analizie ma charakter gruntowo-śnieżno-deszczowy. Spływ wód odbywa się w kierunku północno-zachodnim, zgodnie z biegiem naturalnego cieku Czarna.⁵⁴

Łączna długość rzek występujących na obszarze gminy Smyków to 15,95 km. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 25. Wykaz rzek na terenie Gminy Smyków

Lp	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Serbinówka	0,35 km
2	Modrzewinka	4,62 km
3	Czarna Taraska	7,18 km
4	Kozówka	3,80 km

Źródło: PGW WP NW w Końskich

Obszar gminy znajduje się na terenie występowania 3 jednolitych części wód powierzchniowych (w tym Riecznych JCWP oraz odpowiadających im Zlewni JCWP):

Tabela 26. Wykaz JCWP na terenie Gminy Smyków

Lp.	Nazwa JCWP	Kod europejski	Status JCWP	Stan JCWP chem.	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Plebanka	PLRW20006254469	naturalna część wód	dobry	niezagrożony
2	Czarna Maleniecka od Krasnej do wypływu ze zbiornika Sielpia	PLRW20009254451	naturalna część wód	dobry	niezagrożony
3	Czarna Taraska	PLRW20006254449	naturalna część wód	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

⁵⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Smyków na lata 2018–2021 z perspektywą do 2025 roku, Smyków 2018.

Wody podziemne

W profilu hydrogeologicznym omawianego obszaru, można wyróżnić piętra wodonośne: czwartorzędowe, jurajskie, triasowe. Poziom czwartorzędowy występuje na całym analizowanym terenie gminy Smyków. Poziom ten związany jest z utworami piaszczystymi dolin rzecznych. Na obszarach położonych w dolinach rzecznych, wody tego poziomu występują na głębokości od 1 do 5 m p.p.t. i charakteryzują się zwierciadłem swobodnym. Natomiast na obszarach leżących poza obszarami dolinnymi, czwartorzędowy poziom wodonośny występuje na głębokości od 5 do 20 m p.p.t., co związane jest z piaskami wodnolodowcowymi oraz piaszczysto-kamienisto-gliniastymi osadami deluwialnymi. Poziom ten jest ze zwierciadłem naporowym.⁵⁵

Zasilanie omawianych wód podziemnych jest dogodne i odbywa się bezpośrednio poprzez infiltrację wód opadowych. Poziom dolnojurajski występuje na całym obszarze gminy. Zwierciadło ma charakter naporowy lub swobodny. Zasilanie dolnojurajskiego poziomu wodonośnego odbywa się bezpośrednio przez infiltrację opadów atmosferycznych bądź pośrednio przez nadkład utworów czwartorzędowych. Poziom triasowy związany jest z występowaniem osadów piaskowca pstrego przewarstwionego mułowcami i iłami oraz wapienia muszlowego. Zwierciadło ma charakter naporowy. W bezpośrednim sąsiedztwie (na południe od gminy) występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP 414 Zbiornik Zagnańsk.

Obszar gminy Smyków znajduje się na terenie występowania następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

Tabela 27. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Smyków

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	85	PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożony
2	101	PLGW2300101	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Gmina Słupia Konecka

Wody powierzchniowe

Obszar gminy znajduje się na terenie występowania jednolitych części wód powierzchniowych

⁵⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Smyków na lata 2018–2021 z perspektywą do 2025 roku, Smyków 2018.

Tabela 28. Wykaz JCWP na terenie Gminy Słupia Konecka

Lp.	Nazwa JCWP	Kod europejski	Status JCWP	Stan JCWP chem.	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środ.
1	Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki	RW20006254219	naturalna część wód	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

Łączna długość rzek występujących na obszarze gminy Słupia Konecka to 35,96 km. Wykaz rzek zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 29. Wykaz rzek na terenie Gminy Słupia Konecka

Lp	Nazwa rzeki	Długość rzeki na terenie gminy
1	Czarna Włoszczowska	22,57 km
2	Potok Mokra	6,21 km
3	Potok Wólka	35,96 km

Źródło: PGW WP ewidencja NW w Końskich

Zasoby wód podziemnych

Obszar gminy Słupia Konecka znajduje się na terenie występowania następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd):

Tabela 30. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Słupia Konecka

Lp.	Nazwa JCWPd	Kod europejski	Ocena stanu ilościowego JCWPd	Stan chemiczny JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środ.
1	84	PLGW200084	dobry	dobry	zagrożony
2	85	PLGW200084	dobry	dobry	niezagrożony

Źródło: PGW Wody Polskie Hydroportal <http://www.isok.gov.pl>

2.3. Ogólna charakterystyka obszaru

Udział lasów

Obszar powiatu koneckiego zajmują 3 nadleśnictwa: Nadleśnictwo Stąporków, Nadleśnictwo Barycz, Nadleśnictwo Ruda Maleniecka wchodzące w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

Ryc. 6. Mapa zasięgu RDLP w Radomiu

Źródło: <http://bdl.lasy.gov.pl>

Nadleśnictwo Stąporków

Nadleśnictwo Stąporków jest jednym z dwudziestu trzech nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

Nadleśnictwo jest położone na terenie województwa świętokrzyskiego oraz mazowieckiego, powiatu koneckiego, skarżyskiego, kieleckiego, szydłowieckiego i miasta Stąporków. Swym zasięgiem obejmuje sześć gmin. Ma powierzchnię 12 tys. ha. Większość obszaru nadleśnictwa obejmuje tereny o dużej lesistości, urozmaiconej rzeźbie i niskim stopniu urbanizacji. Obszary leśne z miejscowościami Niekłań, Stąporków i Sielcia zaliczane są do kolebki Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego.⁵⁶

⁵⁶ <https://staporkow.radom.lasy.gov.pl>

Bogactwo lasów, zabytki kultury materialnej, miejsca pamięci i urozmaicona rzeźba terenu powoduje, iż nadleśnictwo jest atrakcyjne dla turystyki i rekreacji.

Obecna rzeźba terenu powstała w wyniku przekształceń, które miały miejsce w okresie ostatnich zlodowaceń. Region obejmuje wyżynny płaskowyż z nieznacznymi wzniesieniami, stanowiący fragment północno-wschodniego obrzeża mezozoicznego Gór Świętokrzyskich. Znaczna część nadleśnictwa znajduje się na terenie Wzgórz Niekłańsko-Bliżyńskich, z najwyższym położonym punktem – Górą Romanów (388 m n.p.m.). Najniższe położone obszary znajdują się w dolinie rzeki Czarna, w okolicach zbiornika Sielpia (234 m n.p.m.).

Teren nadleśnictwa to obszar o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Cechuje go wyjątkowe bogactwo świata roślin i zwierząt.

W ścisłym związku z utworami geologicznymi, składem mechanicznym i warunkami wilgotnościowymi wyróżniono szereg podtypów gleb, wśród których największy udział mają gleby rdzawo-bielicowe (Obręb Miedziera) oraz gleby opadowo-glejowe (Obręb Niekłań).

Budowa geologiczna decyduje o szacie roślinnej i świecie zwierząt, wspólnie tworząc całą gamę różnorodnych ekosystemów. Najistotniejsze dla leśników są ekosystemy leśne i związane z nimi śródleśne ekosystemy łąk, torfowisk, bagien i cieków oraz strefy ekotonowe (specyficzne partie drzewostanów, znajdujące się na przejściu pomiędzy lasem i krajobrazem otwartym lub na przejściu pomiędzy różnymi drzewostanami we wnętrzu kompleksów leśnych). Ścisła zależność biotopu i biocenozy leśnej oraz znaczne ich zróżnicowanie spowodowało wydzielenie kilkunastu typów siedliskowych lasu.

Z glebami żyznymi związane są siedliska lasowe o najbogatszej szacie roślinnej. Na glebach uboższych wytworzyły się skromniejsze florystycznie, ale równie interesujące biocenozy siedlisk borowych. Na większości siedlisk gatunkiem panującym jest sosna pospolita, jednak duże fragmenty wyżynnych borów i lasów mieszanych zajmują majestatyczne drzewostany jodłowe oraz drzewostany ze znacznym udziałem modrzewia europejskiego, dębów i buka. Poza wymienionymi, na terenie nadleśnictwa występują wszystkie lasotwórcze gatunki drzew.⁵⁷

Ponad 75% powierzchni leśnej nadleśnictwa Stąporków stanowią lasy ochronne o szczególnych walorach przyrodniczych. Ekosystemy leśne to nie tylko drzewa, istotnymi elementami składowymi są krzewy i rośliny runa. Na terenie nadleśnictwa występuje kilkadziesiąt gatunków roślin podlegających ochronie gatunkowej. Najciekawsze z nich to: owadożerne rosiczki, wawrzynek wilczczyko, gnieźnik leśny, storczyk plamisty i szerokolistny, podkolan biały, pełnik europejski, lilia złotogłów, kosaciec syberyjski, parzydło leśne, widłak spłaszczony i jałowcowaty. Stanowiska roślin chronionych są dokumentowane i wyłączone z prowadzenia prac

---

⁵⁷ <https://staporkow.radom.lasy.gov.pl>

gospodarczych mogących zagrażać ich istnieniu. Równie bogaty, jak roślinny świat jest świat zwierzęcy stąporkowskich lasów. Duże ssaki są reprezentowane przez łosia, sarnę, jelenia i dzika. Od niedawna powrócił na dawne tereny łowieckie największy drapieżnik – wilk. Z licznej listy chronionych ssaków warto wymienić małych owadożerców: rzęsorka rzeczka, zębielka karliczka i ryjówkę malutką, zagrożone gatunki nietoperzy: karlika malutkiego, mroczka późnego, nocki i gacki, poza tym rzadkie: smużkę, koszatkę, popielicę, orzesznicę, łasicę, gronostaja, wydrę i liczne bobra europejskiego. Przedstawiciele chronionej awifauny to bocian biały i czarny, brzęczka, cyranka, perkozy, derkacz, dudek, błotniak łąkowy i stawowy, dzięcioły, kruk, kszysk, lelek, płomykówka, puszczyki, słonka, wodnik i zimorodek.

Gromada płazów jest reprezentowana przez traszki, rzekotkę drzewną, kumaka nizinnego, grzebiuszkę ziemną, ropuchy i stosunkowo liczne żaby, a przedstawicielami gadów są jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec i żmija zygzakowata. Najciekawszymi chronionymi gatunkami owadów bytującymi w zasięgu nadleśnictwa są motyle: czerwńczyk nieparek, mieniak strużnik, modraszek telejus, paż królowej oraz ważki: trzepla zielona i zalotka większa.

Poza ochroną gatunkową leśnej flory i fauny formami ochrony przyrody w nadleśnictwie Stąporków są rezerваты, park krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 oraz pomniki przyrody (najokazalsze drzewa). Lasy, łącząc się z korytarzami ekologicznymi z lasami innych nadleśnictw, stanowią istotny i cenny element układu ekologicznego o znaczeniu krajowym.⁵⁸

Na terenie nadleśnictwa przeważają siedliska lasów mieszanych z dominacją sosny i jodły. Średni wiek lasów na terenie to 59 lat – obręb Miedzierz i 72 lat – obręb Niekłań.

Udział siedlisk leśnych

- 47,5% – borowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków iglastych, najczęściej sosny i świerku,
- 52% – lasowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków liściastych,
- 0,5% – olsy, czyli lasy porastające żyzne, bagienne tereny.

Udział gatunków lasotwórczych

- 84% – sosna, modrzew,
- 0,3% – świerk,
- 1,3% – dąb, klon, jawor, wiąz, jesion,
- 1,3% – brzoza,

---

⁵⁸ <https://staporkow.radom.lasy.gov.pl>

- 1% – buk,
- 11,3% – jodła, daglezja,
- 0,8% – pozostałe.

Udział drzewostanów w klasach wieku

Rozpiętość klasy wieku wynosi 20 lat (np. I klasa wieku – drzewostany w wieku do 20 lat, II klasa – 21–40 lat, III klasa – 41–60 lat itd.).

- 12% – I klasa
- 14% – II klasa
- 18% – III klasa
- 23% – IV klasa
- 14% – V klasa
- 19% – VI klasa i starsze

Nadleśnictwo Barycz

Według przyrodniczo-leśnej regionalizacji, lasy nadleśnictwa Barycz położone są w VI-tej Krainie Małopolskiej, w południowej części dzielnicy Łódzko-Opoczyńskiej oraz w północnej części dzielnicy Gór Świętokrzyskich mezoregionie Gór Świętokrzyskich (niemal w całości dwa obręby leśne Barycz i Piła). Stanowią część dużych kompleksów leśnych: Gór Świętokrzyskich i Lasów Włoszczowskich, łączą wyżynne i nizinne tereny Polski Środkowej.

Nadleśnictwo podzielone jest na obręby leśne: Barycz i Piła. Obręb Barycz to w większości obszar zalesionego w krótkim przedziale czasu poligonu wojskowego (stąd są to drzewostany jednowiekowe) założonego na obszarze wysiedlonych w latach 50. ubiegłego wieku wsi; obręb Piła to dawne lasy majątku Końskie Wielkie, Fidor, Sokołów oraz część dawnych lasów państwowych wchodzących w skład nadleśnictwa Radoszyce (wiekowo drzewostany znacznie bardziej zróżnicowane niż w obrębie Barycz). W nadleśnictwie większość stanowią drzewostany jednogatunkowe zajmując 41% powierzchni. Pomimo, iż lasy nadleśnictwa znajdują się w całości w granicach występowania wszystkich gatunków lasotwórczych drzew leśnych, to jednak najważniejszym gatunkiem panującym jest sosna występując na 89% powierzchni leśnej, pozostałe gatunki : dąb, brzoza, olcha, modrzew, świerk stanowią domieszki.⁵⁹

Gleby występujące na obszarze nadleśnictwa w większości należą do gleb murszowych, murszowo-torfowych, mad oraz czarnych ziem. Najwięcej powierzchni zajmują gleby dobrze przepuszczalne, piaski luźne i średnie – 70 % powierzchni nadleśnictwa, gliny i ility zajmują

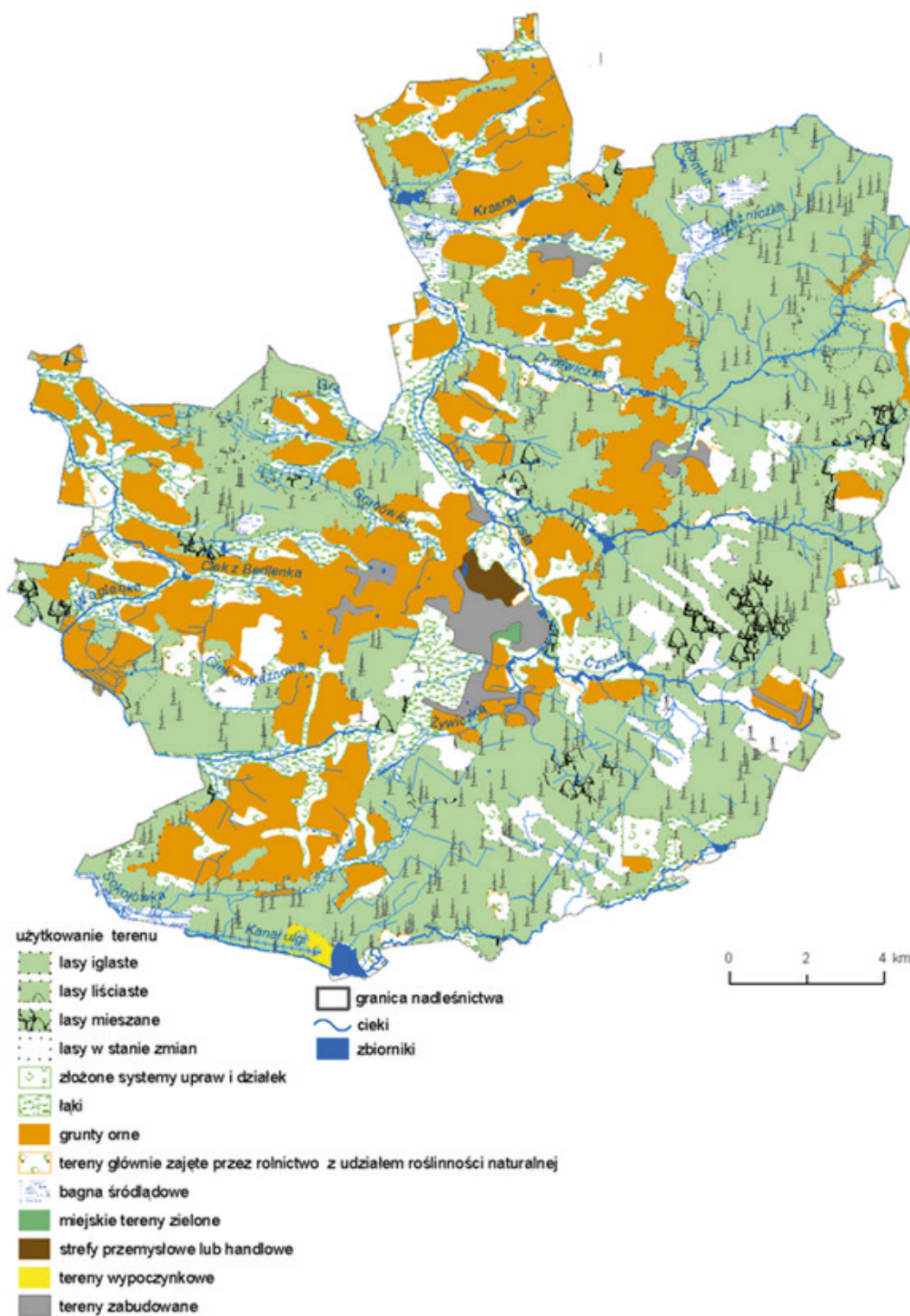
---

⁵⁹ <https://barycz.radom.lasy.gov.pl>

12 %, piaski pylaste 6%, piaski gruboziarniste 5 %. W dolinach rzek stwierdzono występowanie mąd oraz utworów torfowych (7 %).

Powierzchniowy udział siedlisk leśnych w nadleśnictwie Barycz przedstawia się następująco:

Ryc. 7. Powierzchniowy udział siedlisk leśnych w Nadleśnictwie Barycz

Źródło: <https://barycz.radom.lasy.gov.pl>

Nadleśnictwo Ruda Maleniecka

Nadleśnictwo Ruda Maleniecka jest kolejnym z 23 nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu. Nadleśnictwo położone jest na terenie woj. świętokrzyskiego w zasięgu terytorialnym dwóch powiatów (kieleckiego i koneckiego) w obrębie 6 gmin: Końskie, Smyków, Radoszyce, Słupia Konecka, Ruda Maleniecka, Mniów. Zajmuje ono powierzchnię 11 845,12 ha i składa się z jednego obrębu Radoszyce.

Lasy nadleśnictwa położone są w VI Krainie Małopolskiej. Południowa część nadleśnictwa znajduje się w dzielnicy Gór Świętokrzyskich, natomiast północna w dzielnicy Łódzko-Opoczyńskiej. Siedzibą nadleśnictwa są Radoszyce – miejscowość położona na zachód od Końskich przy trasie Jędrzejów – Grójec. Z położeniem nadleśnictwa związana jest urozmaicona rzeźba terenu. Południowa, przyległa do Gór Świętokrzyskich część nadleśnictwa charakteryzuje się pagórkowatą rzeźbą terenu o różnicy poziomów dochodzącej do 80 m. Pozostałe obszary to tereny równinne, na których występują wzgórza morenowe oraz miejscowe zabagnienia. Największą rzeką przepływającą przez teren nadleśnictwa jest rzeka Czarna Maleniecka, będąca prawym dopływem pobliskiej Pilicy.

Przeważającą część powierzchni nadleśnictwa Ruda Maleniecka stanowią lasy gospodarcze – 7126,17 ha. Wśród lasów ochronnych największą część stanowią wodochronne – 3804,94 ha, zaś reszta to drzewostany nasienne – 17,30 ha i ostoje zwierząt – 208,15 ha. Przeważają zdecydowanie siedliska borowe – 68% powierzchni leśnej, siedliska lasowe zajmują 27,9% a olsowe 4,1%. Pod względem stopnia uwilgotnienia dominują siedliska świeże – 65,1% najmniej zaś jest siedlisk suchych – 0,1%. Siedliska wilgotne zajmują 29,8% natomiast bagienne 0,9%. Wśród gatunków drzew największą rolę odgrywa sosna, udział pozostałych gatunków jest znikomy.

Drzewostany obu obrębów leśnych nadleśnictwa Ruda Maleniecka w zdecydowanej większości pochodzą z odnowień sztucznych, niewielka ich część powstała z samosiewu, zaś drzewostany odroślowe zajmują jedynie 1,66% zalesionej powierzchni leśnej.⁶⁰ Znikomą powierzchnię zajmują drzewostany z panującym gatunkiem obcym – zaledwie 2,65 ha. Drzewostany na gruntach porolnych zajmują 0,82% zalesionej powierzchni leśnej nadleśnictwa.

---

⁶⁰ <https://rudamaleniecka.radom.lasy.gov.pl>

Ryc. 8. Zasięg Nadleśnictwa Ruda Maleniecka

Źródło: <https://rudamaleniecka.radom.lasy.gov.pl>

Nadleśnictwo Ruda Maleniecka znajduje się w środkowopolskiej strefie ekoklimatycznej, odznaczającej się klimatem o charakterze przejściowym między klimatem środkowoeuropejskim i subkontynentalnym. Charakterystyczną cechą tego klimatu jest pojawianie się późno-wiosennych, przygruntowych przymrozków, powodowanych napływem arktycznych mas powietrza z północy. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec z przeciętną temperaturą $+19^{\circ}\text{C}$, a najzimniejszym styczeń z przeciętną temperaturą $-2,4^{\circ}\text{C}$ ⁶¹

⁶¹ <https://rudamaleniecka.radom.lasy.gov.pl>

Obszar nadleśnictwa Ruda Maleniecka położony jest w dorzeczu Wisły, na terenie prawobrzeżnej zlewni II rzędu rzeki Pilicy. Do ważniejszych stałych cieków wodnych występujących na omawianym terenie zaliczyć należy takie rzeki jak: Czarna Maleniecka, Plebanka oraz Kozówka.

Poza wymienionymi rzekami istnieją stałe, bądź czasowe naturalne i sztuczne ciek wodne, odprowadzające nadmiar wód powierzchniowych do wymienionych wyżej rzek. Bliskość zbiornika wodnego w Sielpi, a także kilku mniejszych akwenów o charakterze stawów hodowlanych lub zbiorników retencyjnych znajdujących się na omawianym terenie, stabilizuje poziom wód gruntowych w położonych w ich sąsiedztwie terenach leśnych.

Liczne bezodpływowe obniżenia terenu, o nieprzepuszczalnym podłożu, przyczyniają się do powstawania obszarów podmokłych i bagiennych, gromadzących znaczne zasoby wody.⁶²

Udział obszarów przyrodniczo chronionych (parki narodowe, krajobrazowe, Natura 2000);

Gmina Końskie

Na terenie gminy Końskie znajdują się fragmenty trzech obszarów chronionych w ramach sieci Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty:⁶³

- Dolina Czarnej PLH260015,
- Dolina Krasnej PLH260001,
- Ostoja Pomorzany PLH260030.

Obszar Dolina Czarnej obejmuje dolinę Czarnej Malenieckiej od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Jest to największy prawobrzeżny dopływ Pilicy (ok. 85 km). Obszar źródłowy w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). Tereny źródłowe Czarnej zajmują największe na opisywanym obszarze śródleśne torfowiska. W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie (niedaleko od koryta) w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna).

Obszar charakteryzuje duża różnorodność (16 typów) siedlisk Natura 2000, jakie zachowały się w warunkach ekstensywnego użytkowania. W obszarze występują 3 podtypy lasów

⁶² <https://rudamaleniecka.radom.lasy.gov.pl>

⁶³ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Końskie na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2020. Końskie 2013.

łęgowych. Stwierdzono występowanie: łęgów i zarośli wierzbowych, łęgów olszowo-jesionowych oraz olszyn źródłiskowych. Odcinek źródłowy ma wyraźne cechy wyżynne (występuje m.in. siedlisko mieszanego boru jodłowego) natomiast dolna część doliny ma charakter nizinny (występowanie lasów i zarośli wierzbowych).

Obszar ma również istotne znaczenie dla zachowania oraz uzupełnienia obszarów chroniących interesujące siedliska nieleśne o acydofilnym charakterze (murawy napiaskowe, murawy bliźniczkowe, wrzosowiska). Źródłowy i górny odcinek doliny Czarnej wyróżnia się dużą liczbą dobrze zachowanych torfowisk przejściowych oraz łąk trzęślicowych, które są miejscem występowania wielu cennych i chronionych gatunków roślin naczyniowych.⁶⁴

Obszar Dolina Krasnej obejmuje naturalną, silnie zabagnioną dolinę rzeki Krasnej i jej dopływów. Teren jest znacznie zróżnicowany pod względem warunków geomorfologicznych i sposobu użytkowania gruntu. W południowej i wschodniej części Doliny Krasnej dominują ekosystemy nieleśne: łąki, pastwiska oraz rozległe tereny mokradłowe. Rzeka Krasna na tym odcinku ma szeroką dolinę, a jej spadek jest niewielki. W części północnej największą powierzchnię pokrywają ekosystem leśne. Wśród nich przeważają bory sosnowe. W tej części obszaru rzeka Krasna biegnie w głęboko wciętym korycie i ma charakter rzeki wyżynnej. Dolina Krasnej uważana jest za jedną z lepiej zachowanych dolin rzecznych w Krainie Świętokrzyskiej. Jest ona miejscem występowania dziewięciu chronionych siedlisk przyrodniczych. Szczególnie cenne są siedliska nieleśne, które powstały w toku ekstensywnego użytkowania i dziś stanowią o wartości przyrodniczej tego obszaru. Występujące tu płaty łąk trzęślicowych, muraw bliźniczkowych oraz torfowisk przejściowych należą do najlepiej zachowanych w regionie. Charakteryzują się one dobrym i typowym wykształceniem. Stwierdzone w granicach obszaru niewielkie płaty torfowisk zasadowych są jedynymi z nielicznych w regionie.

Zachowanie tych typów siedlisk w Dolinie Krasnej jest ważnym zadaniem dla zachowania spójności sieci Natura 2000 w regionie. Stwierdzono 12 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Obszar Ostoja Pomorzany znajduje się w mezoregionie Wzgórz Opoczyńskich, stanowiących północno-zachodnie Otoczenie Gór Świętokrzyskich. W podłożu występują gliny zwałowe, głębiej – wapienie jurajskie, w obrębie których rozwijają się zjawiska krasowe, powodujące powstawanie widocznych na powierzchni zapadlisk (tzw. kras zakryty).

Występują tu również obfite źródła krasowe. Jest to obszar z dużą liczbą torfowisk wysokich i przejściowych najczęściej okolonnych wydłami z późną fazą sukcesyjną boru chrobotkowego. Miejscami wykształciły się dystroficzne oczka wodne – bardzo rzadko spotykany typ siedliska

---

⁶⁴ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Końskie na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2020. Końskie 2013.

w regionie. Ponadto występują bory bagienne i łąki zmiennowilgotne i (głównie) łąki świeże. Na terenie ostoi zlokalizowane są trzy torfowiska: „Białe Ługi”, „Gabrielnia”, „Przybyszowy”, będące miejscem rozrodu jednej z najmocniejszych populacji zalotki większej w woj. świętokrzyskim.

Obszary Chronionego Krajobrazu

W gminie Końskie położony jest fragment Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który obejmuje 46,2% ogólnej powierzchni gminy. Obszar chroni źródłkowe obszary dopływów Pilicy (w tym Czarnej Malenieckiej) oraz kompleksy lasów. Najważniejszą ekologiczną funkcją tego obszaru jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, a także funkcja klimatotwórcza i aerosanitarna oraz rekreacyjno-turystyczna.

Na terenie gminy Końskie znajdują się 3 strefy ochrony cietrzewia. Strefy ochrony tworzone są w celu ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową.⁶⁵

Gmina Stąporków

Obszar gminy należy do bardzo atrakcyjnych pod względem przyrodniczo krajobrazowym. Ponad 62% powierzchni gminy Stąporków pokrywają zwarte kompleksy leśne, które stanowią fragment dawnej Puszczy Świętokrzyskiej. Występujące tam zbiorowiska roślinne są stosunkowo bogate gatunkowo i mają charakter zbliżony do naturalnych. Lasy są ostoją licznej fauny (rzadkich gatunków ptactwa i owadów). Na opisywanym obszarze najcenniejsze pod względem przyrodniczym obiekty i obszary objęto ochroną w formie: rezerwatów przyrody, parku krajobrazowego (wraz z otuliną), obszaru chronionego krajobrazu, pomników przyrody.

Na terenie gminy Stąporków istnieją trzy częściowe rezerваты przyrody.⁶⁶

Rezerwat częściowy „Skałki Piekło pod Nieklaniem”

Rezerwat położony jest w północnym paśmie Gór Świętokrzyskich na Garbie Gielniowskim. Ochroną objęto osobliwe formy skalne powstałe w wyniku erozji eolicznej oraz rosnącą w szczelinach skalnych paproć zanokcicę północną. Rezerwat obejmuje fragment grzbietu wzniesienia Piekło, zbudowanego z piaskowcowo-ilastych osadów dolnej jury. Na terenie rezerwatu występuje kilkadziesiąt różnych form skalnych w postaci urwisk, skałek, grup skałek, o różnorodnych bardzo oryginalnych kształtach kazalnic, okapów i grzybów. Skałki rezerwatu tworzą dwa oddzielone od siebie siodlastym zagłębieniem skupiska: wschodnie i zachodnie.

⁶⁵ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Końskie na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2020.

⁶⁶ Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016–2023. Stąporków 2016.

Rezerwat częściowy „Gagaty Sołtykowskie”

Położony jest w tym samym, co pierwszy rezerwat, paśmie Gór Świętokrzyskich czyli na Garbie Gielniowskim. Obejmuje on nieczynną od 1977 roku kopalnię odkrywkową glin ceramicznych. Jest to wyrobisko wgłębne o długości 400 m i szerokości 150–200 m, które zajmuje południową część rezerwatu. Dno wyrobiska jest lekko pochylone ku północy, co powoduje, że ściany północna i zachodnia mają od 8 do 10 m wysokości, natomiast skarpa południowa od 2 do 4 m. W wyrobisku występują dolnojurajskie iły i mułki z wkładkami piaskowców. O wartości naukowej i krajoznawczej rezerwatu decyduje również fakt, że w gliniance występuje specyficzna i rzadko spotykana odmiana węgla o silnym połysku i nieuporządkowanej teksturze, czyli gagat. Jest to kamień ozdobny, stosowany dość powszechnie w jubilerstwie. Ciekawostką paleontologiczną stało się natomiast odkrycie w opisywanym wyrobisku odcisku łapy dinozaura. Północną część rezerwatu zajmują hałdy, zwałowiska oraz pozbawione gleby obszary o sztucznej, przekształconej podczas eksploatacji, morfologii terenu. Ciekawy fragment tej części rezerwatu stanowi północno-wschodnia hałda pokryta licznymi, dużymi blokami piaskowca. Na powierzchniach niektórych bloków widoczne są interesujące odciski roślin kopalnych. Rezerwat położony jest wśród lasów i również jego obszar – mimo silnych antropogenicznych zmian stopniowo zarasta sosną, brzozą i osiką. Liczne w rezerwacie są oczka wodne i bagienka, na których spotkać można chronione i rzadkie gatunki roślin jak: rosiczka okrągłolistna, storczyki, często welnianki i miejscami pałkę wodną. Ponadto na obrzeżach rezerwatu, przy granicy z lasem oraz na jego porośniętej drzewami części licznie występuje widłak goździsty i gruszycki.⁶⁷

Rezerwat przyrody – „Górna Krasna”

Leży na pograniczu gmin: Stąporków, Mniów i Zagnańsk. Ochroną objęto tam fragment doliny rzeki Krasnej o powierzchni 413,02 ha. Występujące w rezerwacie zbiorowiska roślinne, a w szczególności olsy, łągi i torfowiska należą do wyjątkowo bogatych i dobrze zachowanych. Występuje tam wiele gatunków roślin chronionych m.in. storczyk szerokolistny, mieczyk dachówkowaty, kruszczyk błotny, pełnik europejski, goryczka wąskolistna, czy też owadożerna rosiczka okrągłolistna. Na podmokłych łąkach mają swoje miejsca lęgowe, rzadkie ptaki wodne i błotne jak: błotniak stawowy, błotniak łąkowy, bąk, bocian czarny, trzmielojad, bekasz, wodnik, derkacz, perkoz, cyranka, kokoszka, dzięcioł średni oraz wiele innych.⁶⁸

Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy został utworzony na mocy Uchwały Nr XXVIII/279/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach z 10 czerwca 1988 roku w sprawie ustanowienia Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich. Przedmiotem

---

⁶⁷ Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016–2023. Stąporków 2016.

⁶⁸ Tamże.

ochrony są unikatowe zasoby przyrodnicze regionu świętokrzyskiego oraz liczne pozostałości Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego. Obszar parku stanowi także ważny, regionalny węzeł hydrograficzny oraz teren źródliskowy dla rzek m.in. Krasnej, Bobrzy i Kamionki. Park położony jest w północnej części województwa świętokrzyskiego. W jego skład wraz z otulinami wchodzi fragmenty 8 gmin: Łączna, Miedziana Góra, Mniów, Stąporków, Strawczyn, Zagnańsk, Bliżyn i Suchedniów. Powierzchnia parku wynosi 21407 ha, obszar jego otuliny jest większy i wynosi 25681 ha. W granicach parku i jego otuliny znajduje się obszar gminy Stąporków. Lasy, pozostałość Puszczy Świętokrzyskiej, stanowią 80,8% powierzchni parku i stanowią jego największą wartość przyrodniczą. Przeważają siedliska żyznych borów mieszanych, lasów mieszanych wyżynnych, wilgotnych i świeżych.

Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu, o powierzchni 101041 ha obejmuje swym zasięgiem północno-zachodni fragment województwa świętokrzyskiego. Obszary te stanowią ważny wododziałowy węzeł hydrograficzny. Początek biorą tu między innymi prawobrzeżne dopływy Pilicy: Czarna Maleniecka, Czarna Włoszczowska, Czarna Taraska, Nowa Czarna i Drzewiczka. Wypływają stąd także Radomka, Kamienna i Łośna – lewobrzeżny dopływ Białej Nidy. Prawie połowę powierzchni zajmują duże kompleksy leśne o charakterze naturalnym (Lasy Koneckie i Radoszyckie) oraz mozaikowe krajobrazy leśno-łąkowe. W północnej i północno-wschodniej części obszaru przeważają kwaśne siedliska borowe, porośnięte przez bory mieszane z jodłą, świeże i wilgotne bory sosnowe, zbiorowiska mszystego boru jodłowego i boru bagiennego rozwijające się na terenach płaskich i w zagłębieniach. W wyższych położeniach, w okolicach Stąporkowa, na żyznych glebach brunatnych pojawiają się mieszane lasy liściaste typu grądu z udziałem jodły. Na szczytach wydm i na wschodnich zboczach pagórków, na luźnych piaskach wykształcają się najsuchsze postacie borów chrobotkowych. W dolinach rzek i strumieni rosną lasy łęgowe, jesionowo-oliszowe. W południowej części obszaru kompleksy leśne, o podobnym składzie fitocenotycznym są znacznie bardziej rozczłonkowane i tworzą mozaikę ze zbiorowiskami nieleśnymi: łąkami, torfowiskami wysokimi i wrzosowiskami. Najważniejszą funkcją tego Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) jest ochrona wód podziemnych i powierzchniowych, a także jego rola klimatotwórcza i aerosanitarna, szczególnie dla poprawy jakości powietrza atmosferycznego. Na terenie miasta i gminy Stąporków znajdują się dwa pomniki przyrody żywej. Są to w obu przypadkach pojedyncze drzewa. Pomnikowy okaz dębu szypułkowego rośnie w Furmanowie, w sąsiedztwie zabudowań leśniczówki „Bieliny”. Wiekowy modrzew europejski znajduje się w dużym kompleksie leśnym, koło Niekłania Wielkiego.⁶⁹

---

⁶⁹ Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016–2023. Stąporków 2016.

Gmina Ruda Maleniecka

Teren gminy znajduje się w granicach Doliny rzeki Czarnej oraz Ostoi Pomorzany stanowiących obszar Natura 2000 oraz Konecko-Łopuszańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Gmina położona jest wśród malowniczych rozlewisk Czarnej Malenieckiej, zaliczanej do jednej z najczystszych rzek w kraju, której dolina odznacza się urozmaiconym krajobrazem i niezwykle bogatą szatą roślinną. To miejsce występowania wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz zwierząt. W środkowej części doliny, w okolicach Rudy Malenieckiej, zlokalizowany jest duży kompleks stawów hodowlanych. Dużym walorem krajobrazowym gminy są lasy, zajmujące bardzo znaczący procent całej jej powierzchni. Przez teren gminy przebiega szlak turystyczny „Piekielny Szlak” wiodący przez Cieklińsko – Młotkowice – Cis – Hucisko – Szkucin – Lipa – Wyszyna Rudzka – Maleniec – Machory. Drugi, nadający się do uprawiania turystyki rowerowej, wiedzie przez Machory, Maleniec, Koliszowy, Dębę oraz Strzęboszów. Dużą wartość turystyczną przedstawiają także objęte ochroną prawną pojedyncze pomniki przyrody.⁷⁰ Na uwagę zasługują gład narzutowy w Lipie i dęby szypułkowe w Rudzie Malenieckiej oraz na terenie sołectwa Młotkowice – „Dąb Starzyk” oraz „Wiąz Kołoniecki”. Na terenie gminy w pobliżu miejscowości Szkucin zlokalizowany jest rezerwat przyrody nieożywionej, znany powszechnie pod nazwą „Piekielko Szkuckie”.

„Rezerwat Piekielko Szkuckie”

Rezerwat częściowy, pow. 2,50 ha, utworzony w 1995 roku w miejscowości Szkucin, gmina Ruda Maleniecka. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnych form skałkowych zbudowanych ze zlepieńców dolnojurajskich oraz licznych pomnikowych dębów i sosen.

Rezerwat znajduje się na terenie niewielkiego, zalesionego wzniesienia, na którego szczycie znajduje się kilkanaście skałek tworzących od strony południowej pionowe ściany, mocno wyerodowane. Skały zbudowane są ze zlepieńców, których struktura doskonale widoczna jest na pionowych powierzchniach. U stóp urwiska znajduje się dużo rumoszu powstałego na skutek erozji. W sąsiedztwie skał rośnie kilkanaście pomnikowych sosen i dębów w wieku około 150 lat.⁷¹

Na terenie gminy Ruda Maleniecka znajdują się:

- Bagno i torfowisko o powierzchni 0,36 ha.
- Bagno o powierzchni 5,35 ha.

⁷⁰ Program Ochrony Środowiska – dla Gminy Ruda Maleniecka na lata 2017–2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021–2024. Ruda Maleniecka 2017.

⁷¹ Program Ochrony Środowiska – dla Gminy Ruda Maleniecka na lata 2017–2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021–2024. Ruda Maleniecka 2017.

Gmina Radoszyce

Na terenie gminy Radoszyce występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 Dolina Czarnej,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Konecko-Łopuszniański,
- 1 pomnik przyrody.

Obszar Natura 2000 Dolina Czarnej

Obszar obejmuje dolinę Czarnej Malenieckiej, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Obszar w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów.

Tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). W ostoi stwierdzono występowanie 15 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Istotna w skali kraju jest populacja przelatki aurinii, związanej z łąkami trzęślicowymi i wilgotnymi psiarzami.

Rzeka Czarna, w niewielkim stopniu przekształcona przez człowieka, stanowi doskonale zachowane siedlisko dla takich gatunków jak bóbr, wydra czy trzepla zielona. Zaś torfowiska i glinianki na terenie ostoi mają znaczenie dla utrzymania zasięgu zalotki większej na terenie województwa. Ponadto w granicach obszaru stwierdzono 10 gatunków bezkręgowców z Czerwonej Listy. Ostoja jest kluczowa dla zachowania w centralnej i południowej Polsce dwóch z tych gatunków – dostojni akwilonaris i modraszka bagniczka.⁷²

Obszar Chronionego Krajobrazu Konecko-Łopuszniański

Charakterystycznymi cechami urozmaiconej, pagórkowatej rzeźby są szerokie kopulaste pagóry, garby i stoliwa – rozwinięte na wychodniach piaskowców i piaskowcowo-mułowcowo-ilastych skał wieku dolnojurajskiego, a w części wschodniej i południowej obszaru, także wieku dolnotriasowego. Z kompleksami tych skał związane było historyczne już dziś kopalnictwo syderytowo-lionitowych rud żelaza i przemysł metalurgiczny, a współcześnie ważne gospodarczo zbiorniki podziemnych wód pitnych (Konecki i Zagnańsk) zaszeregowane do kategorii chronionych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Zarówno zbocza wzniesień jak i rozdzielające je doliny rzeczne i obniżenia wypełnione są piaszczysto-gliniastymi, lodowcowymi i wodno-lodowcowymi osadami czwartorzędowymi. W dolinach rzek występują holocenijskie namuły i mady, a często także torfowiska. Obszary te stanowią ważny regionalny wododziałowy węzeł hydrograficzny gdzie biorą początek liczne rzeki

⁷² Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Radoszyce na lata 2018–2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025. Radoszyce 2018.

zasilane przez często występujące tu źródła, młaki i wysieki. W południowej części Obszaru Chronionego Krajobrazu (OChK) kompleksy leśne, o podobnym składzie fitocenotycznym, są znacznie bardziej rozczłonkowane i tworzą mozaikę ze zbiorowiskami nieleśnymi, zwłaszcza łąkami, torfowiskami wysokimi i wrzosowiskami. Konecko-Łopuszański Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) jest w skali województwa świętokrzyskiego szczególnie bogaty w faunę. Wysoka jest zarówno liczebność populacji zwierząt łownych (łośia, jelenia, dzika, sarny, cietrzewia), jak również liczne miejsca lęgowe i ostoje ptactwa, w tym takich gatunków rzadkich jak bocian czarny, łabędź niemy. Zabytki kultury materialnej związane są na tym obszarze głównie z tradycjami Staropolskiego Okręgu Przemysłowego i obejmują pozostałości licznych w XIX wieku i do tej pory XX wieku kopaliny rudy żelaza, a nad rzekami nieliczne już zabytki urządzeń hydrotechnicznych i budownictwa przemysłowego związanego z hutnictwem i przetwórstwem żelaza. Na terenie gminy Radoszyce występuje 1 obiekt zakwalifikowany jako pomnik przyrody nieożywionej – jest to gład narzutowy.⁷³

Gmina Gowarczów

Do najważniejszych atutów gminy Gowarczów należy z pewnością zaliczyć jej walory przyrodnicze i krajobrazowe. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym omawiany teren leży na obszarze podprowincji Wyżyny Środkowomłopolskiej, na pograniczu dwóch mezoregionów: zachodnia część terenu wchodzi w skład mezoregionu Wzgórz Opoczyńskich stanowiącego część makroregionu Wyżyny Przedborskiej, natomiast północno-wschodnia i wschodnia część terenu wchodzi w skład mezoregionu Garbu Gielniowskiego, stanowiącego część makroregionu Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej.⁷⁴

Na terenie gminy Gowarczów lasy stanowią około 42,7% powierzchni gminy. Ponad 4000 ha zajmują lasy przysusko-szydłowieckie, które stanowią obszar chronionego krajobrazu. Jest to obszar porośnięty w znacznym stopniu lasami mieszanymi z jodłą, świerkiem, brzozą i bukiem z licznymi torfowiskami śródleśnymi oraz źródłiskami i małymi ciekami wodnymi. Kompleksy leśne tworzą w dużej mierze mieszane starodrzewia, z dużą ilością śródleśnych torfowisk. Z ciekawszych gatunków ptaków występują tutaj: cietrzewie, jarząbki, bociany czarne, orły bieliki. Faunę ssaków reprezentują liczne gatunki zwierząt łownych. Często spotkać tu można również koszatki leśne i popielice.

⁷³ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Radoszyce na lata 2018–2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025. Radoszyce 2018.

⁷⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gowarczów. Gowarczów 2011.

Obszar siedliskowy Natura 2000 – Ostoja Brzeźnicka

Na terenie gminy Gowarczów zlokalizowany jest obszar siedliskowy Natura 2000 – Ostoja Brzeźnicka (PLH260026) o powierzchni 544,95 ha. Ostoja znajduje się w mezoregionie Garb Gielniowski, który zbudowany jest z piaskowców retycko-lasowych. Obejmuje ona źródła i górny bieg rzeki Drzewiczki wraz z dopływami, która płynie przez kompleks lasów mieszanym z udziałem jodły, świerka, modrzewia oraz brzozy i buka. W dolinie rzecznej wykształciły się podmokłe łąki, siedlisko wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. Ostoja zabezpiecza śródleśne półotwarte zbiorowiska ekstensywnie użytkowanych i zmiennowilgotnych łąk, bagiennych borów oraz sztuczne zbiorniki wodne z roślinnością wodną. Szczególnie atrakcyjne z botanicznego punktu widzenia są łąki zmiennowilgotne z obecnością gatunków chronionych i zagrożonych.

Dodatkowo na terenie gminy, w miejscowości Kamienna Wola znajdują się dwa pomniki przyrody:

- Granit o wysokości 2,5 m odkopany, wystający nad powierzchnię ziemi jeden metr, o obwodzie 16,5 m, część górna wygładzona o średnicy 3,6 x 5,7 m.
- Granitognejs o wysokości 1,0 m w 10% porośnięty porostami, obwód 8 m, część południowo-wschodnia odspojona z wyraźnymi znakami łupania.

Na obszarze gminy znajduje się również użytek ekologiczny, czyli niewielki powierzchniowo obiekt, ale cenny pod względem przyrodniczym. W przypadku gminy Gowarczów jest to bagno w obrębie sołectwa Kupimierz. Na wniosek Nadleśnictwa Barycz, Wojewódzki Konserwator Przyrody zaakceptował również utworzenie użytków ekologicznych na powierzchni nieleśnej:⁷⁵

- Korytków – 2,17 ha; bagno, teren obniżony, porośły miejscami brzozą I klasy wieku,
- Korytków – 0,38 ha; bagno, teren wklęsły, silnie wilgotny, porośły samosiewem na 40% (sosną I i II klasy wieku),
- Korytków – 0,43 ha; bagno, teren obniżony, silnie wilgotny, porośły na obrzeżu brzozą I i II klasy wieku w 15%,
- Brzeźnica – 1,87 ha; bagno porośnięte pojedynczo i grupowo olchą i brzozą I-II klasy wieku,
- Brzeźnica – tereny położone w dolinie po obu stronach rzeki Drzewiczki, dawne użytki rolne i bagna, powierzchnia porośnięta w różnej formie olchą, osiką, jesionem, kasztanem, drzewami owocowymi I i II klasy wieku na pow. ok. 10%.

---

⁷⁵ Strategia Rozwoju Gminy Gowarczów na lata 2016–2023. Gowarczów 2016.

Naturalnym bogactwem gminy Gowarczów są lasy, które zajmują powierzchnię 4139 ha, tj. około 40% powierzchni gminy, w tym lasy państwowe zajmują 3782 ha, a prywatne 357 ha. Rozległe kompleksy leśne pokrywają wschodnią oraz najbardziej wysuniętą na południe część gminy. Lasy państwowe należą do nadleśnictwa Barycz, obręb Barycz.

Lasy Przysusko-Szydłowieckie

Lasy Przysusko-Szydłowieckie obejmują wschodnią część gminy Gowarczów o pow. 4 462 ha. Jest to obszar chronionego krajobrazu. W ich obrębie znajdują się dwa obszary objęte ochroną prawną jako miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt. Są to:

- „Bombowisko” – miejsce rozrodu i regularnego przebywania cietrzewia na terenie nadleśnictwa Barycz i obrębu Barycz (wieś Brzeźnica, pow. 84 ha). Celem ochrony jest ochrona tokowiska oraz ostoi i miejsc lęgowych cietrzewia oraz ochrona wrzosowiska.
- „Teklinów” – miejsce rozrodu i regularnego przebywania cietrzewia na terenie nadleśnictwa Barycz i obrębu Barycz (wieś Głęboka Droga, pow. 27,9 ha). Celem ochrony jest ochrona tokowiska oraz ostoi i miejsc lęgowych cietrzewia oraz dodatkowo ochrona miejsc rozrodu i występowania rzadkich gatunków ptaków wodno-błotnych, zachowanie dotychczasowego charakteru doliny i terenów źródłiskowych rzeki Drzewiczki.⁷⁶

Gmina Smyków

Priorytetem realizowanych przedsięwzięć, na terenie gminy Smyków, dotyczących ochrony środowiska jest przede wszystkim zachowanie najbogatszych pod względem krajobrazowym i przyrodniczym, obszarów oraz terenów i obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej. Ze względu na występujące zróżnicowane ukształtowanie terenu, atrakcyjne walory krajobrazowe i przyrodnicze, na omawianym obszarze ochroną objęto m.in. walory krajobrazowe oraz wybrane siedlisko przyrodnicze, a także dziko występujące rośliny, zwierzęta i grzyby objęte ochroną gatunkową. Ochroną objęto również występujące na terenie gminy unikalne twory przyrody żywej i nieożywionej. Na terenie gminy Smyków występuje specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 „Dolina Czarnej”.⁷⁷

Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu

W ramach obszaru szczególną ochroną objęto wody podziemne i powierzchniowe. Obszar obejmuje całą gminę Smyków. Jego charakterystyczną cechą są rozległe kompleksy leśne o charakterze naturalnym z wielogatunkowymi drzewostanami z przewagą jodły i sosny oraz

---

⁷⁶ Strategia Rozwoju Gminy Gowarczów na lata 2016–2023. Gowarczów 2016.

⁷⁷ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Smyków na lata 2018–2021 z perspektywą do roku 2025.

z domieszką buka, grabu, świerka i dębu, a także siedliska borowe i suche sosnowe bory chrobotkowe, porastające szczyty wydmy i luźne piaski. W dolinach rzek występują łągi z jesionami i olszą. Rosną tu m.in. takie gatunki, jak: wawrzynek wilczełyko, wielosił błękitny, zawilec wielokwiatowy, pełnik europejski, pomocnik baldaszkowy, gęsiówka szorstowłosista. Faunę reprezentuje głównie zwierzyna łowna: dzik, sarna, jeleni, a ptactwo: bocian czarny i łabędź niemy.

Korytarze ekologiczne i pomnik przyrody

Na terenie gminy zlokalizowana jest część obszaru korytarza ekologicznego o nazwie GKPdC-4, strefa GKPdC-4 o znaczeniu paneuropejskim dla dużych ssaków drapieżnych i kopytnych. Przecinany korytarz posiada priorytetowe znaczenie dla zachowania funkcjonalnej łączności pomiędzy Doliną Bugu, Doliną Wieprza i Doliną Wisły. Korytarz stanowi m.in. jeden z najważniejszych w Polsce szlaków migracji sezonowych oraz wędrówek i dyspersji łosia – pomiędzy puszciami północno-wschodniej Polski, Doliną Dolnego Bugu i Doliną Wisły.

Na terenie gminy znajduje się jeden pomnik przyrody nieożywionej. Jest to głaz narzutowy o wymiarach: długość – 1 m, szerokość – 0,70 m, wysokość – 0,25 m, częściowo zagłębiony w ziemi. Zbudowany jest z granitu barwy jasnoszarej i żółtawej, drobnoziarnistego.

Łącznie w gminie Smyków lasy zajmują powierzchnię 3 238 ha, czyli aż 52,2% całej gminy i pełnią funkcję lasów gospodarczych. Gospodarkę leśną na tym terenie prowadzą nadleśnictwa: Ruda Maleniecka i Stąporków. Lasy publiczne będące własnością gminy wynoszą: 16,22 ha. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 889,65 ha. Według regionalizacji przyrodniczo – leśnej, lasy położone są w VI Krainie Małopolskiej, dzielnicy Gór Świętokrzyskich. Lasy charakteryzują się umiarkowanymi wartościami przyrodniczymi. Tereny leśne występujące w granicach analizowanego terenu, zalicza się do korytarza ekologicznego. Dominującym gatunkiem wśród drzew jest przede wszystkim sosna, występują także takie gatunki jak: brzoza, olsza, świerk oraz dąb.⁷⁸

Gmina Fałków

Obszar gminy Fałków posiada cenne walory przyrodnicze w krajowym i regionalnym układzie przestrzennym oraz pełni ważne funkcje ekologiczne. Głównym wyróżnikiem krajobrazu ekologicznego są ekosystemy charakteryzujące się największą bioróżnorodnością, zagęszczeniem gatunków i naturalnością. Są to węzły ekologiczne powiązane między sobą korytarzami ekologicznymi. Funkcje takich korytarzy i ciągów pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne. Najcenniejsze przyrodniczo obszary gminy stanowią, zgodnie z koncepcją krajowej

⁷⁸ Program ochrony Środowiska dla Gminy Smyków na lata 2018–2021 z perspektywą do roku 2025. Smyków 2015.

sieci ekologicznej (ECONET-PL), fragment węzła ekologicznego o randze krajowej 18K – Obszar Przedborski oraz lokalny korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym 59K – Czarna Konecka. Oba te obszary są najważniejszymi elementami regionalnego systemu przyrodniczego. Lokalnym korytarzem ekologicznym jest rzeka Barbarka.⁷⁹

Natura 2000

Na terenie gminy Fałków wytypowano fragment obszaru: Dolina Czarnej – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Na terenie gminy Fałków zajmuje obszar o powierzchni 132,84 ha (wschodnia i północna części gminy). Obszar obejmuje dolinę Czarnej Malenieckiej, od źródła do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Obszar źródłowy w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska).

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu

Południowa część gminy o powierzchni 1 614,7 ha objęta jest ochroną jako Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu. Położony jest na terenie otuliny Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Tereny te objęte są ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów i zróżnicowaną rzeźbę i krajobraz oraz pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Obszar ten ma z założenia pełnić rolę ochronną wobec Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Obszar ten wyróżnia się urozmaiconym krajobrazem z wieloma cennymi stanowiskami występowania chronionych roślin i zwierząt.

Obejmuje swym zasięgiem doliny rzek Pilicy oraz Czarnej Włoszczowskiej, a także fragmenty Wzniesień Opoczyńskich i Łopuszańskich. Charakteryzuje się głównie krajobrazem rolniczym i w niewielkim stopniu obejmuje ekosystemy leśne. Teren ten przeznaczony jest do rozwoju wielu form rekreacji. Na terenie Parku Krajobrazowego i Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajdują się bogate i dobrze wykształcone zbiorowiska szaty roślinnej: torfowiskowe, szuwarowe, wodne, murawy kserotermiczne itp. Występują tutaj liczne stanowiska gatunków chronionych, a także zagrożonych wyginięciem, znajdujących się na czerwonej liście roślin zagrożonych w Polsce. W zakresie fauny występują miejsca lęgowe i ostoje gatunków chronionych, gatunków ginących i zagrożonych wyginięciem, rzadkich i bardzo rzadkich. Między innymi występuje stanowisko lęgowe bociana czarnego i orla bielika – gatunków zagrożonych w skali Europy.⁸⁰

Na terenie gminy Fałków występują użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 46,9 ha. Są to bagna i torfowiska zlokalizowane na terenach należących do Lasów Państwowych

---

⁷⁹ Strategia rozwoju Gminy Fałków na lata 2016–2025. Fałków 2016.

⁸⁰ Strategia rozwoju Gminy Fałków na lata 2016–2025. Fałków 2016.

Leśnictwa Fałków (8 obiektów), Płaskowice (6 obiektów), Skórnice (4 obiekty) i Starzechowice (3 obiekty). Są to tereny trudne do prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, a z drugiej strony bardzo cenne z przyrodniczego punktu widzenia.

Na omawianym terenie występuje jeden zarejestrowany pomnik przyrody żywej – 2 dęby szypułkowe w wieku ok. 250 lat, o obwodzie 370 i 380 cm oraz wysokości 35 m. Zlokalizowane w m. Smyków w okolicach miejscowości Broniewskie.

Do zieleni urządzonej na terenie gminy należą objęte prawną ochroną konserwatorską parki podworskie:

- w Fałkowie o powierzchni 19,2 ha,
- w Skórnicach o powierzchni 2,1 ha,
- w Starzechowicach o powierzchni 1,4 ha.⁸¹

Gmina Słupia Konecka

Gmina została włączona, zgodnie z koncepcją krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL, do węzła ekologicznego o znaczeniu krajobrazowym (Obszar Przedborski 18 K). Jest to obszar o randze krajowej. Węzły ekologiczne powiązane są między sobą korytarzami ekologicznymi, umożliwiającymi ich zasilanie poprzez przepływ materii, energii oraz informacji genetycznej. Funkcje takich korytarzy i ciągów pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne. Obszar Przedborski to zachodnia część Wyżyny Kieleckiej i wschodnia część Wyżyny Przedborskiej wraz z płaskodenną doliną rzeki Czarnej Koneckiej. Występują tu kompleksy leśne z fitocenozą zbliżonymi do naturalnych głównie subkontynentalnych grądów, świetlistych dąbrów i subkontynentalnych borów mieszanych. Układ dolin, rzek i cieków wraz z towarzyszącymi im obniżeniami powypiskowymi tworzy lokalny system korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym (59 K-Czarna).

Ponadto na obszarze gminy znajduje się część Przedborskiego Parku Krajobrazowego, Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (OChK) i Konecko-Łopuszańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (OChK).⁸²

Użytki ekologiczne na terenie gminy zajmują powierzchnię 300,00 ha, jest 10 pomników przyrody. Część obszaru gminy Słupia (Konecka) wchodzi w skład obszaru Natura 2000 „Ostoja Przedborska”.

---

⁸¹ Tamże.

⁸² Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020. Kielce 2020.

Przedborski Park Krajobrazowy PPK

Przedborski Park Krajobrazowy PPK jest jednym z najcenniejszych parków krajobrazowych w środkowej Polsce, a niektóre jego fragmenty, jak rezerваты: Murawy Dobromierskie, Bukowa Góra, Piskorzeniec, Czarna Różga i Oleszno należą do unikalnych w skali kraju. Park odznacza się dużą zmiennością budowy geologicznej i rzeźby terenu, co wpływa na zwiększone zróżnicowanie innych elementów środowiska przyrodniczego: gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, mikroklimatu, szaty roślinnej i świata zwierzęcego. W wyniku tych zróżnicowań powstał malowniczy krajobraz, odznaczający się dużą różnorodnością i pięknymi punktami widokowymi. Ochrony wymagają walory przyrodniczo-krajobrazowe, głównie najbardziej naturalnych terenów w dolinie Pilicy i jej dopływów, rozległe kompleksy leśne i borowe (pozostałości Puszczy Pilickiej) oraz pasmo wypiętrzeń jurajskich i kredowych. Na terenie parku występują też bardzo cenne obiekty przyrody nieożywionej. Na terenie parku występuje około 900 gatunków roślin naczyniowych, ok. 10 tys. gatunków owadów, 22 gatunki ryb, 10 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, ponad 100 gatunków ptaków lęgowych oraz 39 gatunków ssaków.⁸³

Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar został utworzony w 2002 roku, jako otulina Przedborskiego Parku Krajobrazowego chroniąca park przed negatywnym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Zadaniem obszaru jest również ochrona wybitnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Natura 2000 – Obszary siedliskowe: Ostoja Przedborska

Obszar obejmuje fragment Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Zachodnią część obszaru stanowi zbocze Pasma Przedborsko-Małoskiego zbudowanego z górnio-jurajskich wapieni i kredowych piaskowców. Sieć rzeczna jest stosunkowo bogata, stanowią ją liczne dopływy Czarnej Włoszczowskiej. Znaczną część obszaru zajmuje rozległy kompleks wilgotnych i podmokłych łąk oraz największy w tej części Polski płat lasów jesionowo-olszowych (obręb Oleszno). Zachowały się tu duże fragmenty naturalnych drzewostanów. Dominują bory sosnowe, lecz pozostały też naturalne płaty grądów, buczyn i dąbrów. Na zboczach wzgórz rozwijają się murawy kserotermiczne, a w dolinach torfowiska. Najbardziej rozległym i najcenniejszym z nich jest Piskorzeniec. Również na torfowisku Jedle stwierdzono dobrze zachowane fragmenty torfowiska wysokiego i przejściowego. Na jego trudno dostępnych fragmentach występują liczne oczka wodne z płem mszarnym. Obszar o wysokiej bioróżnorodności – stwierdzono tu występowanie 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ochronie podlega tu duże bogactwo flory

---

⁸³ Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020. Kielce 2020.

(900 gatunków roślin naczyniowych, z licznymi rzadkimi i zagrożonymi w Polsce lub regionie oraz prawnie chronionymi) i fauny, zwłaszcza charakterystycznej dla siedlisk wilgotnych. Wśród nich jest 10 gatunków roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

W skład wykazu pomników przyrody w gminie Słupia (Konecka) wchodzi gąłazy narzutowe – 26 szt., dąb szypułkowy w wieku ok. 200 lat, o średnicy pnia na wys. 1,30 m od ziemi 145 cm, wys. 28 m. w m. Ruda Pilczycka i buk pospolity w wieku ok. 160 lat, o średnicy pnia na wys. 1,30 m od ziemi 150 cm w m. Pilczyca, Nadleśnictwo Ruda Maleniecka, Leśnictwo Szkucin.⁸⁴

2.4. Rolnictwo na tle innych dziedzin gospodarki w powiecie koneckim

Poniższe zestawienia dla poszczególnych gmin powiatu koneckiego opracowano na podstawie danych zawartych w Banku Danych Lokalnych, dane GUS z lat 2018–2019. Dane uwzględniają ilość podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2018 i w 2019 w sektorze rolniczym, przemysłowym i budowlanym.

W powiecie koneckim w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 6 998 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 5 584 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. 2,0% (139) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 31,1% (2 178) podmiotów, a 66,9% (4 681) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie koneckim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (31,3%) oraz budownictwo (20,0%).

Gmina Końskie

Tabela 31. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Końskie

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Końskie	%
OGÓŁEM	6773	100	3645	
Sektor rolniczy	144	2,12	43	1,17
Sektor przemysłowy	982	14,49	546	14,97
Sektor budowlany	1086	16,03	412	11,30
Pozostała działalność	4561	67,34	2644	72,53

Źródło: kielce.stat.gov.pl – Dane GUS

⁸⁴ Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020. Kielce 2020.

Tabela 32. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Końskie

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Końskie	%
OGÓŁEM	6998	100	3769	100
Sektor rolniczy	139	1,98	41	1,17
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	1023	28,06
Pozostała działalność	4681	66,89	2705	74,21

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl> – Dane GUS

Gmina Stąporków

Tabela 33. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Stąporków

Podmioty gospodarki narodowej rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Stąporków	%
OGÓŁEM	6773	100	1244	100
Sektor rolniczy	144	2,12	31	2,49
Sektor przemysłowy	982	14,49	200	16,07
Sektor budowlany	1086	16,03	229	18,40
Pozostała działalność	4561	67,34	784	63,02

Źródło: [kielce.stat.gov.pl](https://www.polskawliczbach.pl) – Dane GUS

Tabela 34. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Stąporków

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Stąporków	%
OGÓŁEM	6998	100	1304	100
Sektor rolniczy	139	1,98	28	2,14
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	458	35,12
Pozostała działalność	4681	66,89	818	62,73

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl> – Dane GUS

Gmina Radoszyce

Tabela 35. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Radoszyce

Podmioty gospodarki narodowej rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Radoszyce	%
OGÓŁEM	6773	100	645	100
Sektor rolniczy	144	2,12	21	3,25
Sektor przemysłowy	982	14,49	67	10,38
Sektor budowlany	1086	16,03	147	22,79
Pozostała działalność	4561	67,34	410	63,56

Źródło: [kielce.stat.gov.pl](https://www.polskawliczbach.pl) – Dane GUS

Tabela 36. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Radoszyce

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Radoszyce	%
OGÓŁEM	6998	100	647	100
Sektor rolniczy	139	1,98	20	3,25
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	212	32,86
Pozostała działalność	4681	66,89	415	64,34

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl> – Dane GUS

Gmina Fałków

Tabela 37. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Fałków

Podmioty gospodarki narodowej rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Fałków	%
OGÓŁEM	6773	100	216	100
Sektor rolniczy	144	2,12	6	2,77
Sektor przemysłowy	982	14,49	33	15,27
Sektor budowlany	1086	16,03	45	20,83
Pozostała działalność	4561	67,34	138	63,88

Źródło: [kielce.stat.gov.pl](https://www.polskawliczbach.pl) – Dane GUS

Tabela 38. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Fałków

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Fałków	%
OGÓŁEM	6998	100	227	100
Sektor rolniczy	139	1,98	7	3,08
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	78	34,36
Pozostała działalność	4681	66,89	142	62,55

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl> – Dane GUS

Gmina Ruda Maleniecka

Tabela 39. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Ruda Maleniecka

Podmioty gospodarki narodowej rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Ruda Maleniecka	%
OGÓŁEM	6773	100	175	100
Sektor rolniczy	144	2,12	11	6,28
Sektor przemysłowy	982	14,49	30	17,14
Sektor budowlany	1086	16,03	35	20,00
Pozostała działalność	4561	67,34	99	56,57

Źródło: [kielce.stat.gov.pl](https://www.polskawliczbach.pl) – Dane GUS

Tabela 40. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Ruda Maleniecka

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Ruda Maleniecka	%
OGÓŁEM	6998	100	177	100
Sektor rolniczy	139	1,98	10	5,64
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	68	38,41
Pozostała działalność	4681	66,89	99	55,93

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl> – Dane GUS

Gmina Gowarczów

Tabela 41. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Gowarczów

Podmioty gospodarki narodowej rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Gowarczów	%
OGÓŁEM	6773	100	333	100
Sektor rolniczy	144	2,12	16	4,80
Sektor przemysłowy	982	14,49	37	11,11
Sektor budowlany	1086	16,03	94	28,22
Pozostała działalność	4561	67,34	186	55,85

Źródło: [kielce.stat.gov.pl](https://www.polskawliczbach.pl) – Dane GUS

Tabela 42. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Gowarczów

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Gowarczów	%
OGÓŁEM	6998	100	346	100
Sektor rolniczy	139	1,98	17	4,91
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	149	43,06
Pozostała działalność	4681	66,89	189	54,62

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl> – Dane GUS

Gmina Słupia Konecka

Tabela 43. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Słupia Konecka

Podmioty gospodarki narodowej rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Słupia Konecka	%
OGÓŁEM	6773	100	195	100
Sektor rolniczy	144	2,12	11	5,64
Sektor przemysłowy	982	14,49	30	15,38
Sektor budowlany	1086	16,03	40	20,51
Pozostała działalność	4561	67,34	114	58,46

Źródło: [kielce.stat.gov.pl](https://www.polskawliczbach.pl) – Dane GUS

Tabela 44. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Słupia Konecka

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Słupia Konecka	%
OGÓŁEM	6998	100	201	100
Sektor rolniczy	139	1,98	11	5,47
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	70	34,82
Pozostała działalność	4681	66,89	120	59,70

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>– Dane GUS

Gmina Smyków

Tabela 45. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Smyków

Podmioty gospodarki narodowej rejestrze REGON w 2018 roku	Powiat	%	Gmina Smyków	%
OGÓŁEM	6773	100	320	100
Sektor rolniczy	144	2,12	5	1,56
Sektor przemysłowy	982	14,49	39	12,18
Sektor budowlany	1086	16,03	84	26,25
Pozostała działalność	4561	67,34	192	60,00

Źródło: [kielce.stat.gov.pl](https://www.polskawliczbach.pl) – Dane GUS

Tabela 46. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Smyków

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 roku	Powiat	%	Gmina Smyków	%
OGÓŁEM	6998	100	327	100
Sektor rolniczy	139	1,98	5	1,52
Sektor przemysłowy i budowlany	2178	31,12	129	39,44
Pozostała działalność	4681	66,89	193	59,02

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>– Dane GUS

Jak widać na podstawie zebranych danych GUS w latach 2018–2019 udział sektora rolniczego tj. zarejestrowanych podmiotów w tej branży jest niewielki, kształtuje się w poszczególnych gminach na zbliżonym poziomie.

Najniższy udział zarejestrowanych firm w sektorze rolniczym w 2018 r. z terenu gmin powiatu koneckiego odnotowano w gminie Smyków, na poziomie 1,56% w stosunku do wszystkich firm działających w tej gminie. Natomiast największy udział zarejestrowanych firm w sektorze rolniczym w 2018 r. w z gmin powiatu koneckiego odnotowano w gminie Ruda Maleniecka, na poziomie 6,28% w stosunku do wszystkich firm działających w tej gminie.

Najniższy udział zarejestrowanych firm w sektorze rolniczym w 2019 r. z terenu gmin powiatu koneckiego odnotowano w gminie Smyków, na poziomie 1,17% w stosunku do wszystkich firm działających w tej gminie. Natomiast największy udział zarejestrowanych firm w sektorze rolniczym w 2019 r. z gmin powiatu koneckiego odnotowano w gminie Ruda Maleniecka oraz gminie Słupia Konecka, na poziomie 5,64% w stosunku do wszystkich firm działających w tych gminach.

Obok działalności zarejestrowanej jako podmioty gospodarki narodowej na terenie powiatu koneckiego funkcjonują także gospodarstwa rolne o charakterze indywidualnym. Ich liczebność w skali powiatu koneckiego prezentują poniższe tabele.

Tabela 47. Gospodarstwa indywidualne prowadzące działalność rolniczą

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50%	
			działalności rolniczej	pracy najemnej
		w liczbach		
	Powiat konecki	5835	939	1954
1	Fałków	674	95	236
2	Gowarczów	642	33	271
3	Końskie	1331	76	501
4	Radoszyce	1125	386	388
5	Ruda Maleniecka	387	22	82
6	Słupia (Konecka)	593	299	181
7	Smyków	558	21	182
8	Stąporków	526	7	114

Źródło: kielce.stat.gov.pl – Dane GUS

Tabela 48. Ilość i powierzchnia gospodarstw rolnych, udział w skali gmin i powiatu

Wyszczególnienie	Obszar gminy [ha]	Liczba gospodarstw	Powierzchnia użytków rolnych	Udział w powierzchni całego powiatu	Udział w powierzchni gminy	Średnia powierzchnia użytków rolnych
		Ilość szt.	[ha]	%	%	[ha]
Powiat konecki	114000	11006	33639	29,50	x	3,06
Fałków	13200	979	3553	3,11	26,91	3,63
Gowarczów	10100	900	2693	2,36	26,66	2,99
Końskie	25000	2987	6014	5,27	24,05	2,01
Radoszyce	14700	1390	5722	5,01	38,92	4,12
Ruda Maleniecka	11000	699	2259	1,98	20,53	3,23
Słupia (Konecka)	10600	594	4709	4,13	44,42	7,93
Smyków	6200	785	1754	1,53	28,29	2,23
Stąporków	23200	2672	6936	6,08	29,89	2,60

Źródło: kielce.stat.gov.pl – Dane GUS

2.5. Charakterystyka rolnictwa na terenie powiatu koneckiego w tym: produkcja zwierzęca, produkcja roślinna, główne uprawy w gminach

Charakterystyki rolnictwa pod względem udziału produkcji zwierzęcej oraz roślinnej dokonano na podstawie źródeł GUS.

Produkcja zwierzęca.

Dane dotyczące produkcji zwierzęcej zawierają poniższe tabele.

Tabela 49. Produkcja zwierzęca na terenie powiatu koneckiego

Wyszczególnienie	Bydło	Trzoda chlewna	Konie	Drób	Pogłowie zwierząt w sztukach dużych
	w liczbach bezwzględnych				
Powiat konecki	10806	5814	598	197649	13018
Fałków	1146	77	58	11340	1192
Gowarczów	352	329	87	7382	591
Końskie	729	247	150	24796	1159
Radoszyce	3887	1186	128	16252	3919
Ruda Maleniecka	416	28	40	5921	473
Słupia (Konecka)	3757	3476	77	8815	4096
Smyków	359	322	10	110909	1210
Stąporków	160	149	47	12236	379

Źródło: bdl.stat.gov.pl – Dane GUS

Tabela 50. Produkcja zwierzęca na terenie powiatu koneckiego

Wyszczególnienie	Bydło	Trzoda chlewna	Konie	Drób
	na 100 ha użytków rolnych			
Powiat konecki	32,1	17,3	1,8	587,6
Fałków	32,3	2,2	1,6	319,2
Gowarczów	13,1	12,2	3,2	274,1
Końskie	12,1	4,1	2,5	412,3
Radoszyce	67,9	20,7	2,2	284,0
Ruda Maleniecka	18,4	1,2	1,8	262,1
Słupia (Konecka)	79,8	73,8	1,6	187,2
Smyków	20,5	18,4	0,6	6323,8
Stąporków	2,3	2,1	0,7	176,4

Źródło: bdl.stat.gov.pl – Dane GUS

Na podstawie uzyskanych danych na terenie powiatu koneckiego dominuje produkcja drobiarska. Ogółem wskaźnik sztuk drobiu wynosi w skali powiatu 1976649 szt. Najwięcej drobiu hoduje się w gminie Smyków tj. 110909 szt., natomiast najmniej w gminie Ruda Maleniecka, gdzie liczebność drobiu sięga 5921 szt. Ponadto na terenie powiatu koneckiego prowadzi się hodowlę bydła, która w skali powiatu wynosi 10806 szt. Najwięcej bydła hoduje się w gminie Radoszyce tj. 3737 szt., gdzie również znaczny udział ma produkcja mleka, natomiast najmniej w gminie Gowarczów, gdzie liczebność bydła sięga 352 szt. Na terenie powiatu koneckiego prowadzi się hodowlę trzody chlewnej, która w skali powiatu wynosi 5814 szt. Najwięcej trzody chlewnej hoduje się w gminie Słupia Konecka tj. 3476 szt., natomiast najmniej w gminie Ruda Maleniecka, gdzie liczebność trzody chlewnej sięga zaledwie 28 szt. Na terenie powiatu koneckiego prowadzi się hodowlę koni, która w skali powiatu wynosi 598 szt. Najwięcej koni hoduje się w gminie Końskie tj. 150 szt., natomiast najmniej w gminie Smyków, gdzie liczebność sięga zaledwie 10 szt.

Produkcja roślinna – główne uprawy w gminach

Dane dotyczące produkcji roślinnej zawiera poniższa tabela.

Tabela 51. Produkcja roślinna – główne uprawy na terenie powiatu koneckiego

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym							
		zboża	w tym						
			pszenica	żyto	jęczmień	owies	pszenżyto	mieszanki zbożowe	ziemniaki
	[ha]								
Powiat konecki	9445	7469	514	2118	271	1079	1749	2254	884
Fałków	1285	1024	22	620	9	156	233	201	88
Gowarczów	1047	862	65	184	36	336	449	403	78
Końskie	1616	1287	163	363	44	181	304	467	134
Radoszyce	1629	1349	75	260	35	117	215	98	147
Ruda Maleniecka	691	350	14	106	18	77	156	200	106
Słupia (Konecka)	2407	2044	135	527	98	211	392	884	331
Smyków	555	396	33	34	28	175	305	70	123
Stąporków	215	155	8	25	4	40	58	10	14

Źródło: bdl.stat.gov.pl – Dane GUS

2.6. Warunki glebowe (rodzaj gleby, klasa gleby)

Na terenie powiatu koneckiego gleby zaliczane są do IV, V i VI klasy bonitacyjnej, miejscowo do III i II. Są to gleby piaszczyste, piaszczysto-gliniaste, gliniasto-piaszczyste, wykorzystywane do uprawy zbóż i roślin okopowych. W dolinach rzek występują mady, torfy, gleby mułowo-torfowe i murszowe. Uprawia się tu zboża i rośliny okopowe. Poniższe tabele przedstawiają kompleksy przydatności rolniczej na gruntach ornych i na użytkach zielonych na terenie powiatu koneckiego.

Tabela 52. Kompleksy przydatności rolniczej na gruntach ornych – powiat konecki

Kompleksy przydatności rolniczej na gruntach ornych				
Symbol	Kompleks	Klasy bonitacyjne	Powierzchnia [ha]	%
1	pszenny bardzo dobry	I, II	2,63	0,01
2	pszenny dobry	II, IIIa, IIIb	184,59	0,53
3	pszenny wadliwy	IIIb, IVa, IVb	95,62	0,27
4	żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)	IIIb	655,37	1,87
5	żytni dobry	IVa, IVb	3240,54	9,27
6	żytni słaby	IVb, V	9824,17	28,09
7	żytni bardzo słaby (żytnio-łubinowy)	VI	8517,31	24,35
8	zbożowo-pastewny mocny	IIIb, IVa	4191,93	11,99
9	zbożowo-pastewny słaby	IVb, V	8232,41	23,54
14	gleby orne przeznaczone pod użytki zielone		29,11	0,08
Σ			34973,68	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie map rolniczych – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

Tabela 53. Kompleksy przydatności rolniczej na użytkach zielonych

Kompleksy przydatności rolniczej na użytkach zielonych			
Symbol	Kompleks	Powierzchnia [ha]	%
2z	średni	4783,71	5,89
3z	słaby i bardzo słaby	11007,02	13,55
Ls	las	58207,48	71,67
N	nieużytki	313,5	0,39
RN	nieprzydatne rolniczo gleby, które nadają się pod zalesienie	2599,86	3,20
Tz	tereny zabudowane	3671,16	4,52
W	wody	541,57	0,67
WN	wody nieużytki	90,06	0,11
Σ		81214,36	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie map rolniczych – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

Tabela 54. Powierzchnia kompleksu przydatności rolniczej gmin pow. koneckiego

Kompleks przydatności rolniczej w gminach										
Gmina	1	2	2z	3	3z	4	5	6	7	8
Fałków	x	5,26	396,63	19,14	1342,54	51,42	364,92	1498,09	1512,28	240,17
Gowarczów	x	x	268,93	32,49	861,39	196,28	344,96	1168,67	1102,12	685,97
Końskie	x	139,13	590,26	x	1998,21	284,97	666,77	1954,65	2109,04	772,7
Radoszyce	2,63	17,67	1240,69	29,91	1398,84	73,25	623,98	2132,32	767,36	547,13
Ruda Maleniecka	x	2,1	416,38	6,15	992,25	40,63	327,18	558,69	524,36	349,48
Smyków	x	x	468,51	x	478,47	x	191,98	655,45	428,13	203,78
Stąporków	x	4,31	587,57	7,21	2698,36	2,7	272,08	1084,9	1284,06	670,47
Słupia Konecka	x	16,2	817,24	33,22	1239,62	6,12	449,11	773,47	791,63	724,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie map rolniczych – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

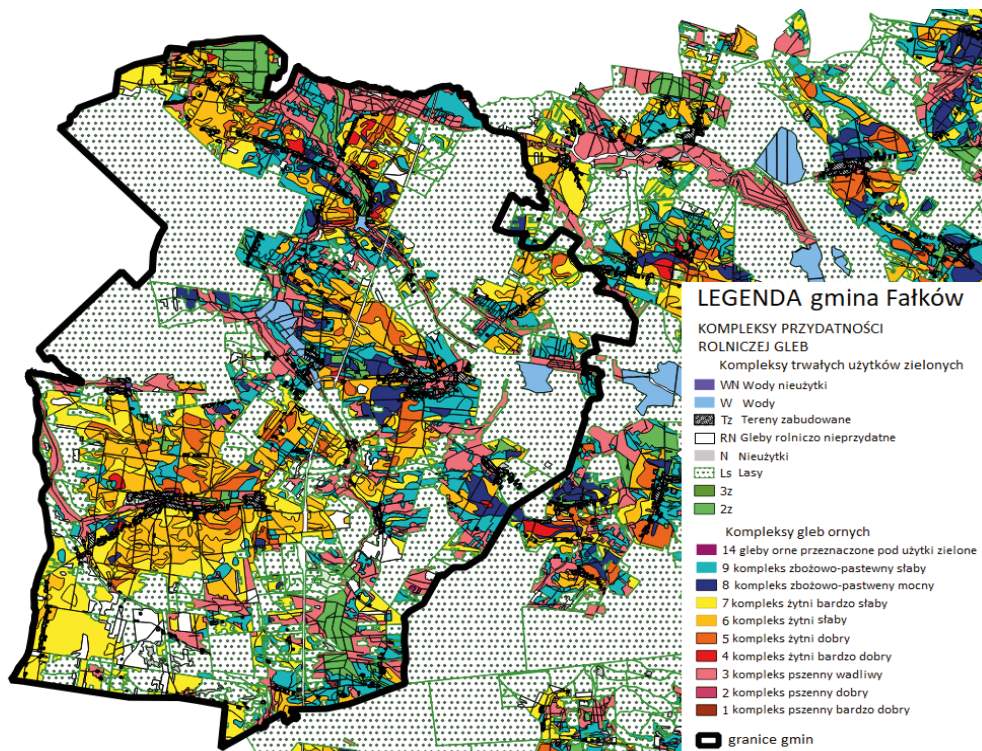
Tabela 55. Powierzchnia kompleksu przydatności rolniczej gmin powiatu koneckiego cd.

Kompleks przydatności rolniczej w gminach cd.								
Gmina	9	14	Ls	N	RN	Tz	W	WN
Fałków	1252,89	2,97	5415	36,59	333,78	290,06	95,08	2,38
Gowarczów	635,32	x	3870,49	35,23	308,5	250,88	37,38	2,68
Końskie	1126,82	x	10126,29	118,8	746,71	1407,43	64,56	23,54
Radoszyce	1173,25	7,91	5590,61	27,09	296,95	390,51	x	X
Ruda Maleniecka	1165,86	6,39	5623,02	13,95	79,94	244,69	334,01	34,13
Smyków	473,54	1,08	2922,23	7,98	62,38	181,95	x	X
Stąporków	1026,08	1,9	13721,29	50,27	557,08	687,07	9,77	25,83
Słupia Konecka	1382,46	8,86	3502,45	50,63	213,92	218,89	0,86	1,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie map rolniczych – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

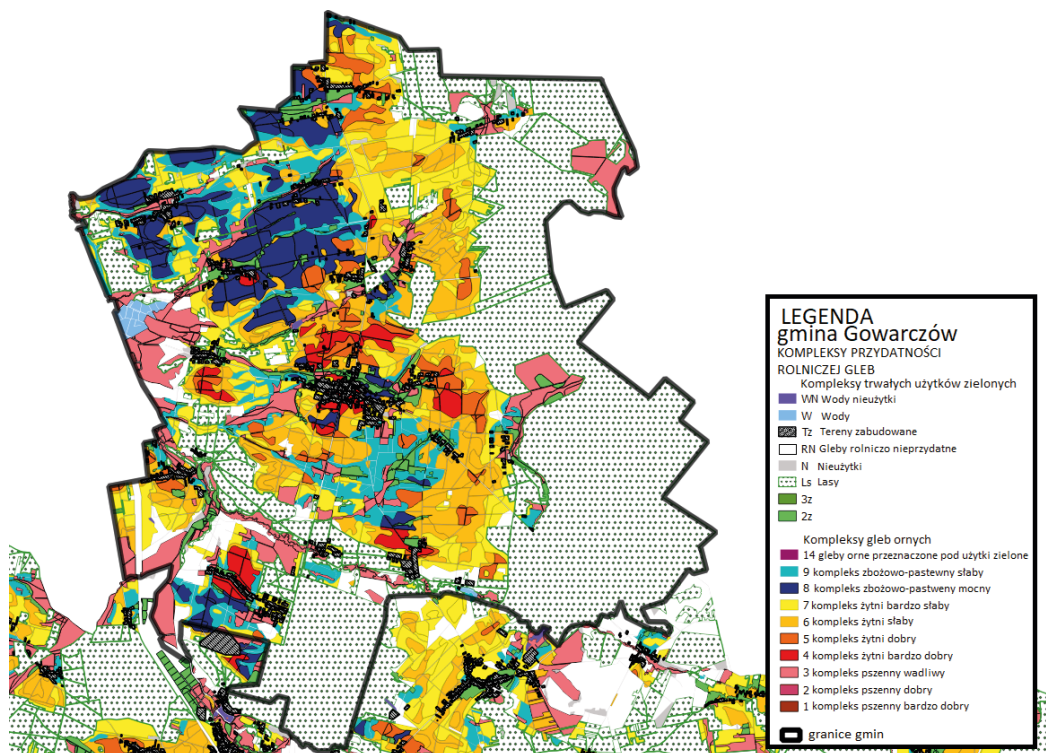

Ryc. 9. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Fałków

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

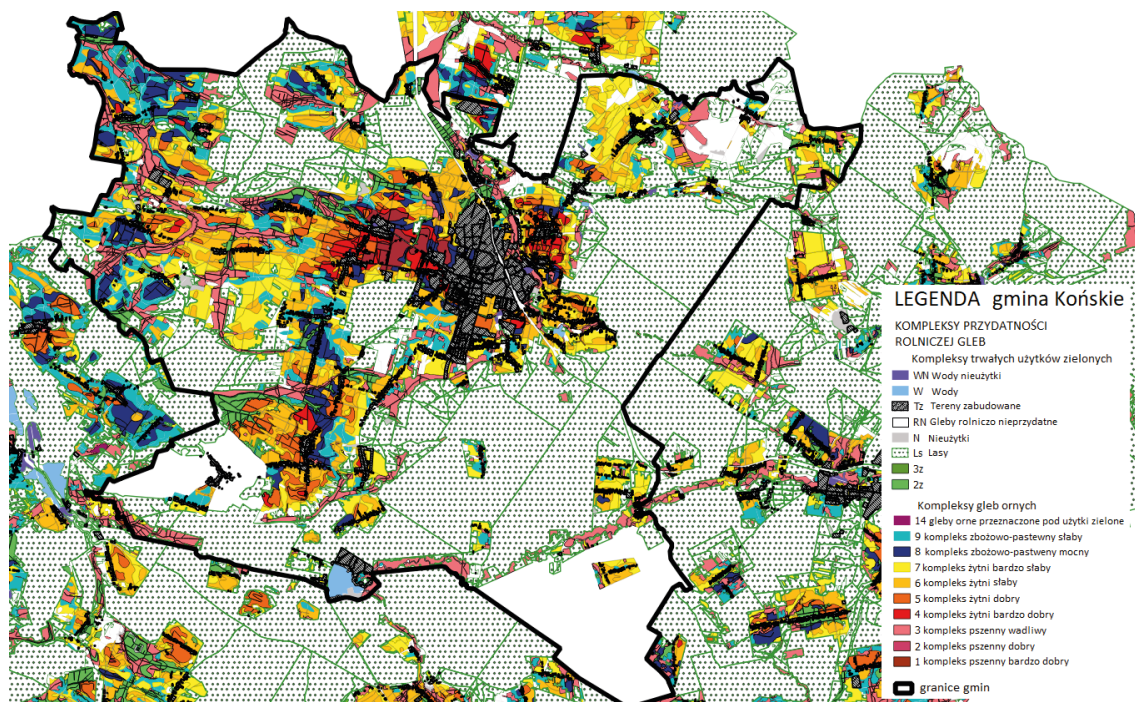
Ryc. 10. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb gm. Gowarczów

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

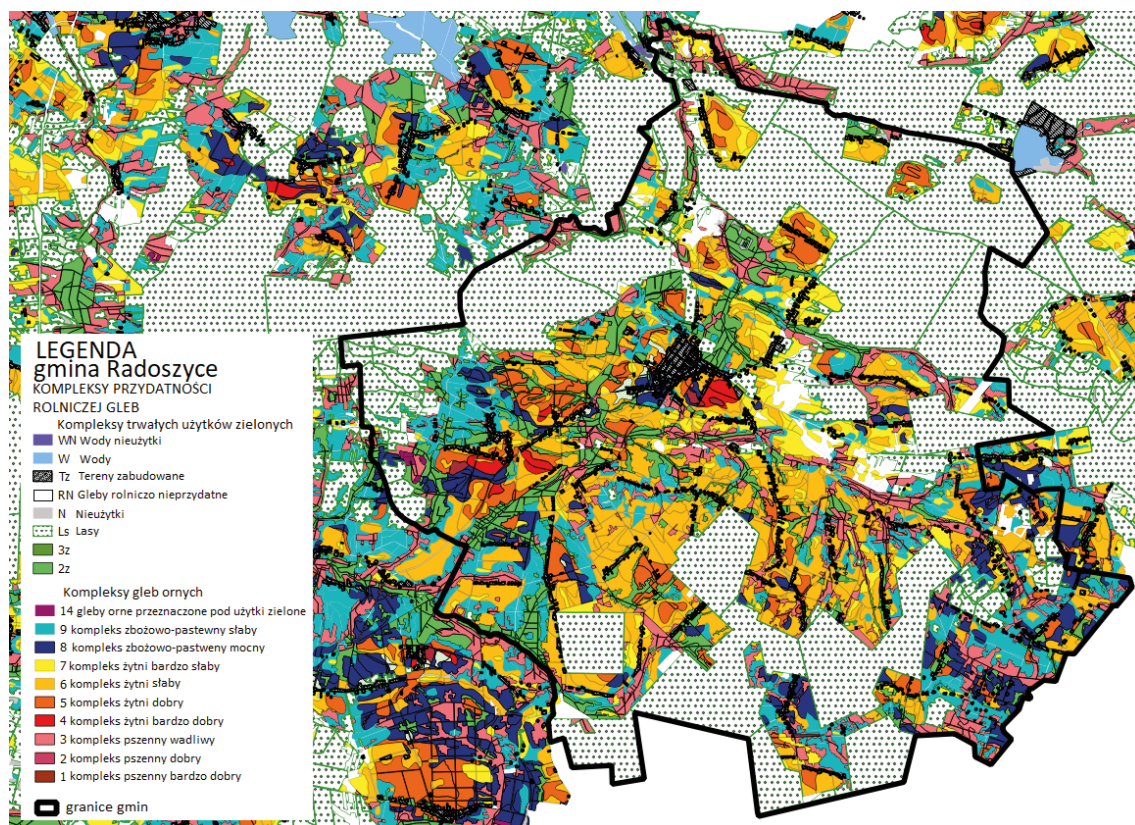

Ryc. 11. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Końskie

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

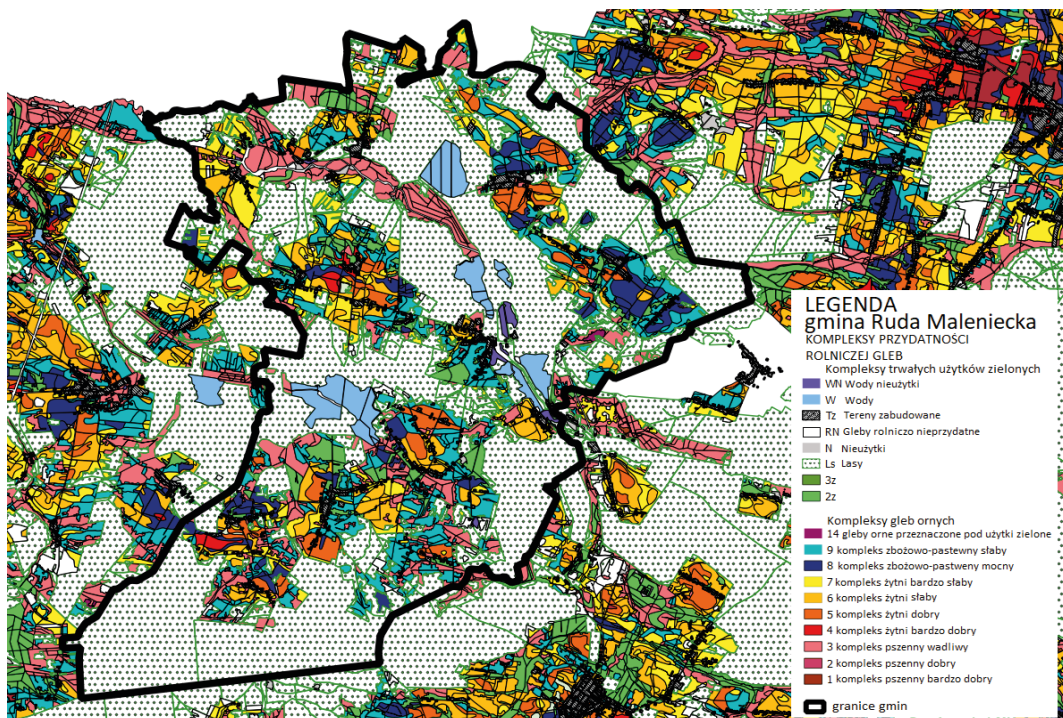
Ryc. 12. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Radoszyce

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

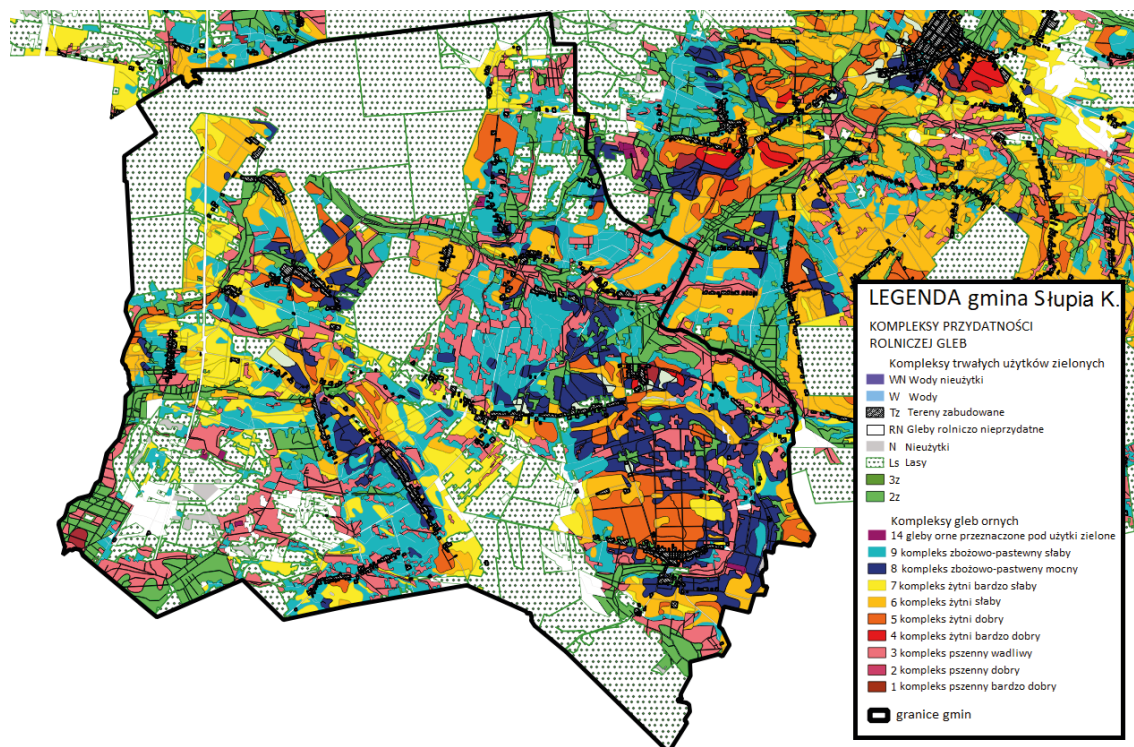

Ryc. 13. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Ruda Maleniecka

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

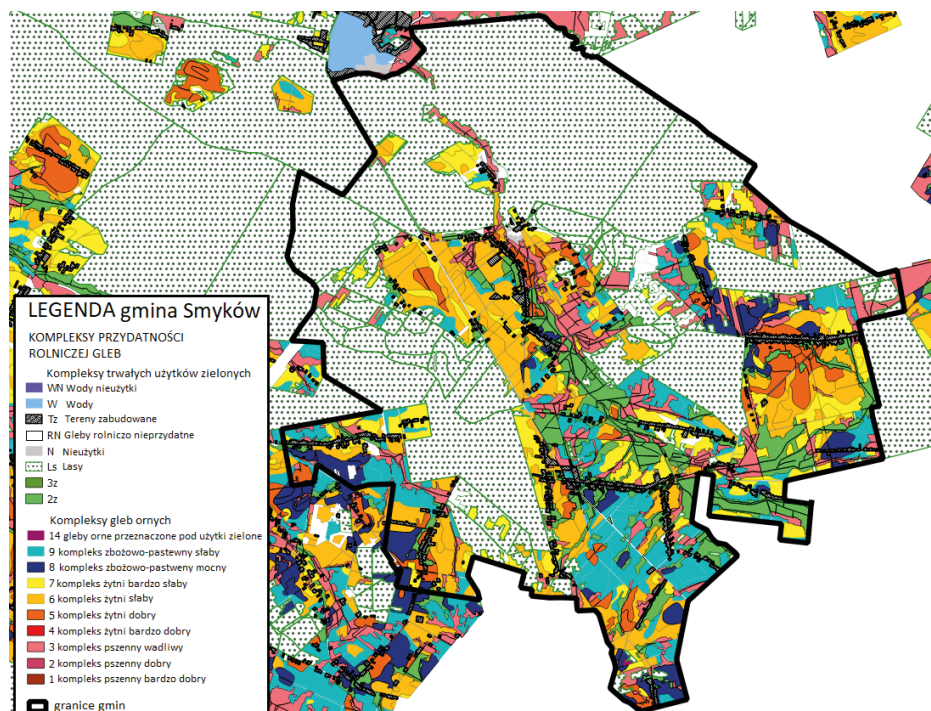
Ryc. 14. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Słupia Konecka

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

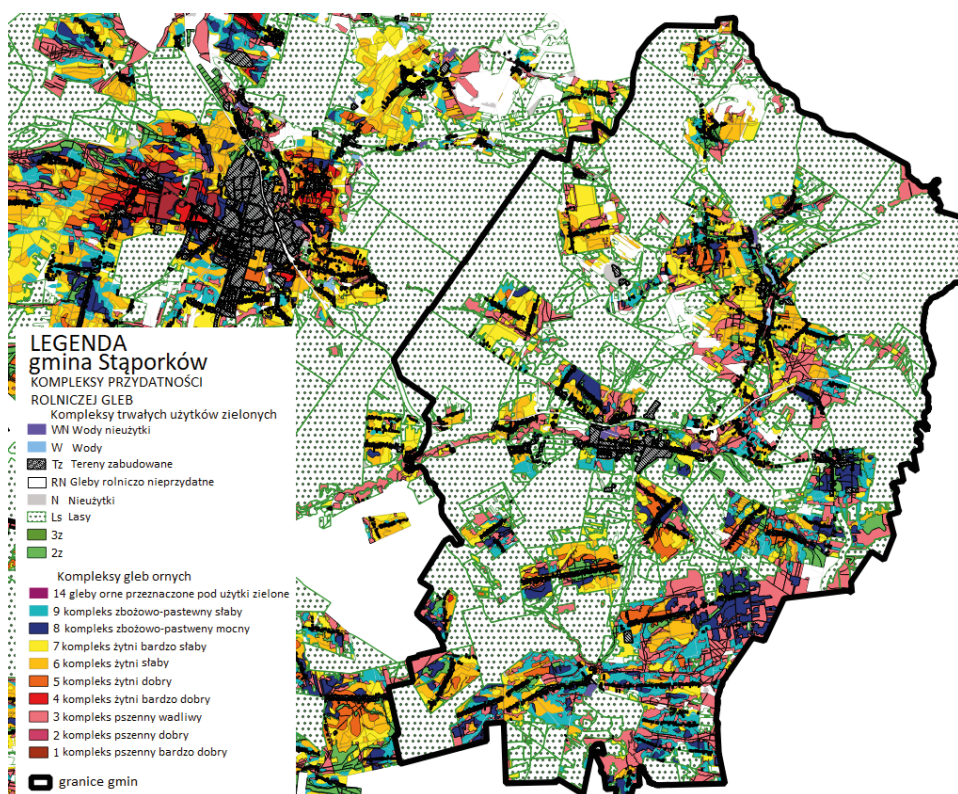

Ryc. 15. Ryc.16. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Smyków

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

Ryc. 16. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Stąporków

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

Ryc. 17. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – powiat konecki

Źródło: Mapy rolnicze – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach

2.7. Występowanie suszy w powiecie koneckim

Na potrzeby niniejszej analizy dokonano zestawienia powierzchni zagrożonej suszą na terenie powiatu koneckiego w latach 2019 – 2020 r. Posłużono się wartościami IUNG-PIB, który opracował wartości klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich gmin Polski oraz w oparciu o kategorie gleb określił w tych gminach aktualny stan zagrożenia suszą rolniczą.

W 2019 roku na terenie woj. świętokrzyskiego stwierdzono suszę rolniczą w następujących okresach:⁸⁵

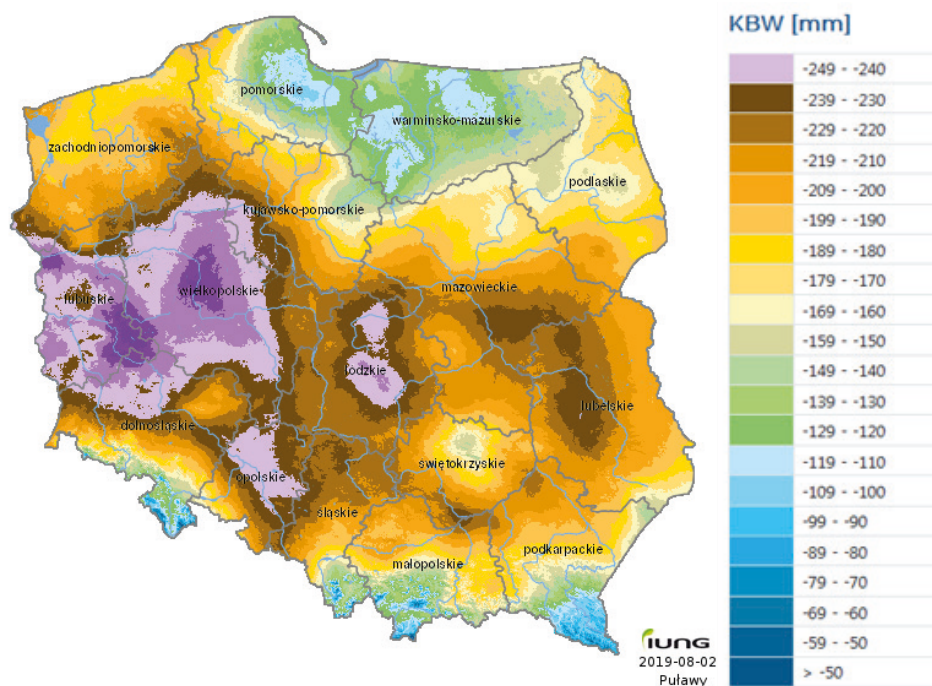
- w piątym okresie raportowania tj. od 1 maja do 30 czerwca 2019 roku.
- w szóstym okresie raportowania tj. od 11 maja do 10 lipca 2019 roku,
- w siódmym okresie raportowania tj. od 21 maja do 20 lipca 2019 roku,
- w ósmym okresie raportowania tj. od 1 czerwca do 31 lipca 2019 roku.

⁸⁵ <http://www.susza.iung.pulawy.pl>

Susza notowana była we wszystkich z monitorowanych upraw wśród: zbóż jarych, zbóż ozimych, krzewów owocowych, truskawek, rzepaku i rzepiku, roślin strączkowych, kukurydzy na ziarno, kukurydzy na kiszonkę, drzew owocowych, warzyw gruntowych, tytoniu, buraka cukrowego, ziemniaka, chmielu.

Ryc. 18. Klimatyczny Bilans Wodny (KBW) – 8 okres raportowania w 2019 r.

Źródło: <http://www.susza.iung.pulawy.pl>

W 2020 roku na terenie woj. świętokrzyskiego stwierdzono suszę rolniczą w następujących okresach:⁸⁶

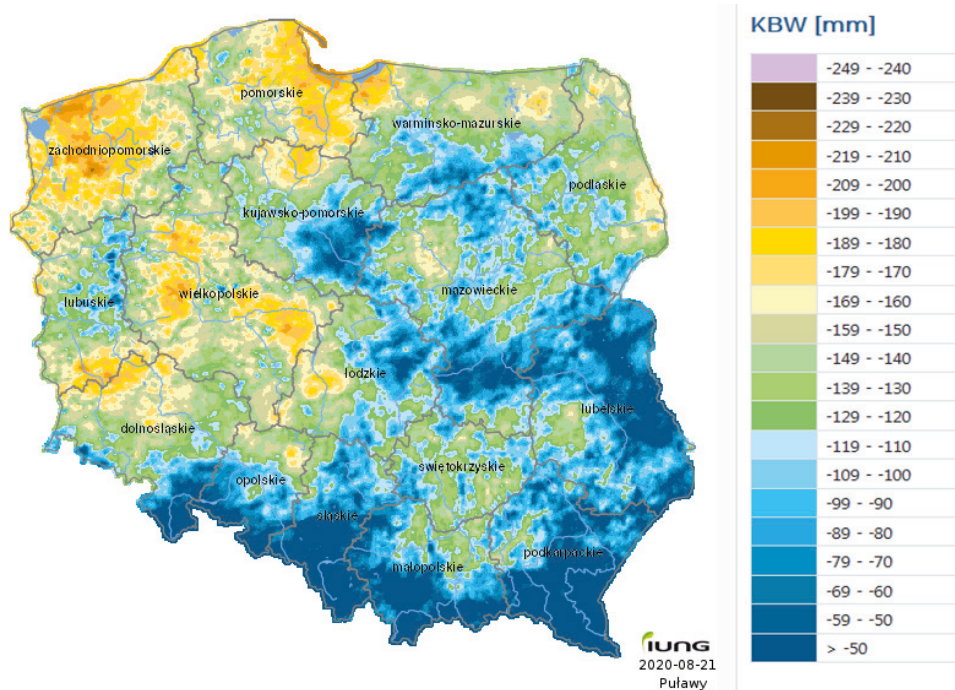
- w dziesiątym okresie raportowania tj. od 21 czerwca do 20 sierpnia 2020 roku,
- w jedenastym okresie raportowania tj. od 1 lipca do 31 sierpnia 2020 roku,
- w dwunastym okresie raportowania tj. od 11 lipca do 10 września 2020 roku,
- w trzynastym okresie raportowania tj. od 21 lipca do 20 września 2020 roku,
- w czternastym okresie raportowania tj. od 1 sierpnia do 30 września 2020 roku.

Susza notowana była w uprawach: kukurydzy na kiszonkę, kukurydzy na ziarno, krzewów owocowych, roślin strączkowych, ziemniaka, warzyw gruntowych, tytoniu, chmielu, buraka cukrowego, drzew owocowych.

⁸⁶ <http://www.susza.iung.pulawy.pl>

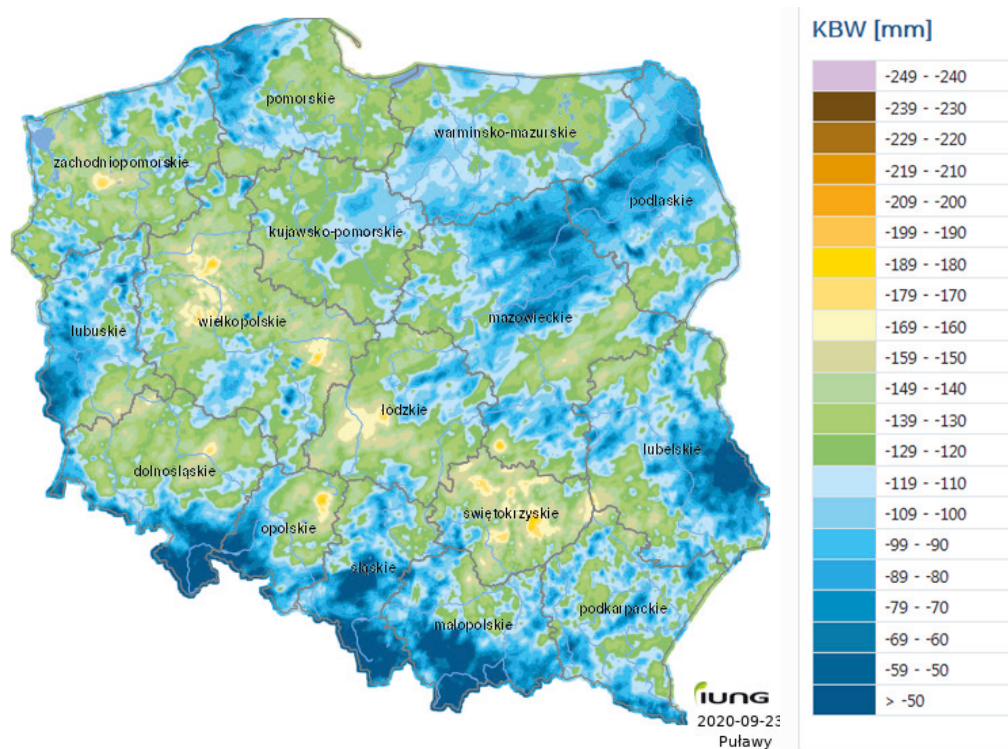

Ryc. 19. Klimatyczny Bilans Wodny (KBW) – 10 okres raportowania w 2020 r.

Źródło: <http://www.susza.iung.pulawy.pl>

Ryc. 20. Klimatyczny Bilans Wodny (KBW) – 13 okres raportowania w 2020 r.

Źródło: <http://www.susza.iung.pulawy.pl>

Na terenie powiatu koneckiego największe zagrożenie suszą odnotowano w gminie Smyków i Radoszyce, w okresach od 9 do 13 okresu raportowania tj. od 21 lipca do 30 września 2020 roku, w uprawach kukurydzy, ziemniaków, buraka cukrowego, rzepaku i rzepiku. Pozostałe gminy powiatu koneckiego najbardziej zagrożone suszą były w 13 okresie raportowania tj. 21 lipca 2020 do 20 września 2020 r.

W warunkach suszy glebowej, w przypadku słabego uwilgotnienia gleby powinno się:

- ograniczyć liczbę zabiegów uprawowych,
- na glebach lekkich nie używać narzędzi aktywnych, gdyż powodują rozpylenie gleby,
- nawożenie nie powinno być stosowane zbyt płytko, ponieważ koncentracja soli nie sprzyja wzrostowi roślin,
- w związku z ograniczeniem czasu na uprawę gleby, dobrze jest zastosować wałowanie wgłębne, aby przyspieszyć osiadanie gleby, a przez to zwiększyć podsiąkanie,
- przy uprawie zbóż nie stosować zbyt głębokiej orki siewnej, gdyż może to spowodować zbytne przesuszenie wierzchniej warstwy gleby i utrudniać podsiąkanie wody z warstw niższych,
- nie powinno się podczas suszy wywozić obornika, gdyż brak wody nie sprzyja jego rozkładowi, a w przypadku wysokich temperatur następuje szybkie ulatnianie się azotu do atmosfery,
- stosować wapnowanie pól ponieważ przyswajanie składników pokarmowych zależy od właściwego pH gleby,
- prowadzić gromadzenie wód deszczowych w sztucznych zbiornikach, kanałach (w ogrodnictwie deszczówkę gromadzi się w zbiornikach pod szklarniami),
- dostosować płodozmian do zmieniających się warunków wilgotnościowych aby najlepiej wykorzystać dostępną w glebie wodę,
- dostosować terminy siewów do warunków pogodowych, a więc temperatury i opadów, stosować wybrane gatunki i odmiany odporne na suszę i rośliny o krótszych cyklach wzrostu oraz mieszanki międzygatunkowe,
- stosować właściwą agrotechnikę celem zatrzymania wody w glebie stosować nowoczesne urządzenia nawadniające, deszczowanie, nawadnianie podsiąkowe, kropelkowe i in.
- sadzić na terenach rolnych zadrzewienia śródpolne, zatrzymujące wodę i ograniczające wiatry.

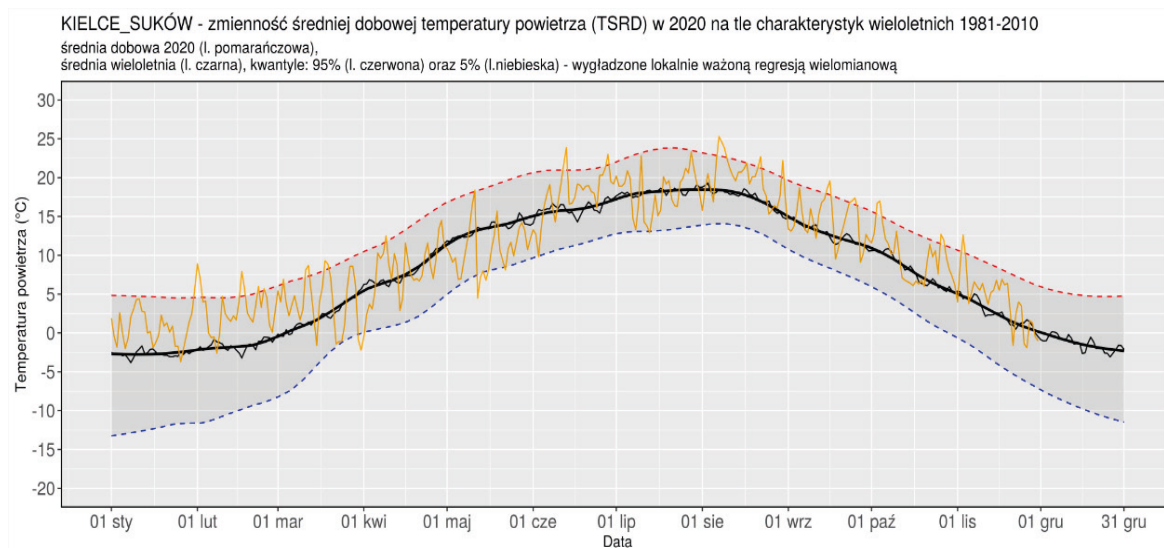
2.8. Informacje o występowaniu opadów i rozkładzie temperatur w powiecie koneckim

Pogodę i klimat na obszarze powiatu koneckiego, podobnie jak na obszarze województwa, kształtują masy powietrza polarnomorskiego i podzwrotnikowego w lecie i w zimie, masy powietrza polarno-kontynentalnego zimą i wiosną oraz masy powietrza podzwrotnikowo-kontynentalnego napływające wczesną jesienią.

Średnia roczna sumy opadów atmosferycznych wynosi około 600 mm, przy czym należy dodać, że opady półrocza chłodnego są niższe niż opady półrocza ciepłego. Z uwagi na ogólną cyrkulację atmosferyczną, na obszarze powiatu dominują wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

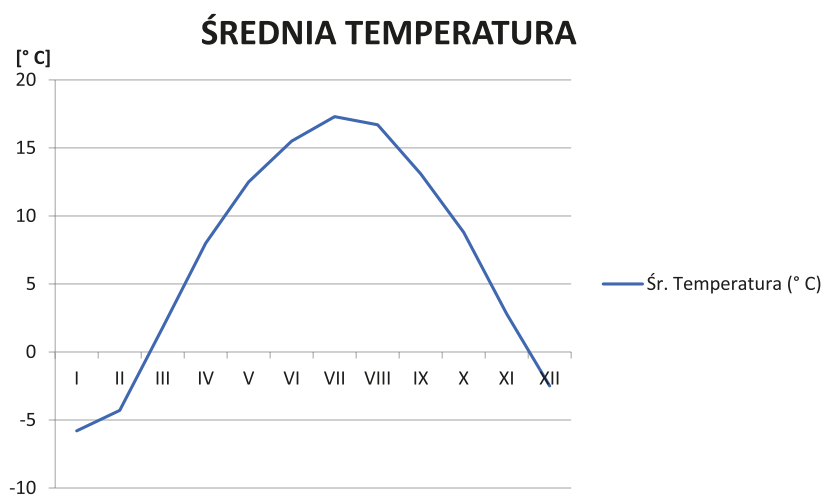
Szczegółowe zestawienie danych dotyczących temperatur i opadów prezentują poniższe schematy – wykresy oraz tabela z zestawieniem danych miesięcznych, uwzględniająca szczególnie temperatury minimalne, maksymalne i średnie oraz wielkość opadów z uwzględnieniem każdego miesiąca w roku.

Ryc. 21. Zmienność średniej dobowej temperatury powietrza w 2020 r.

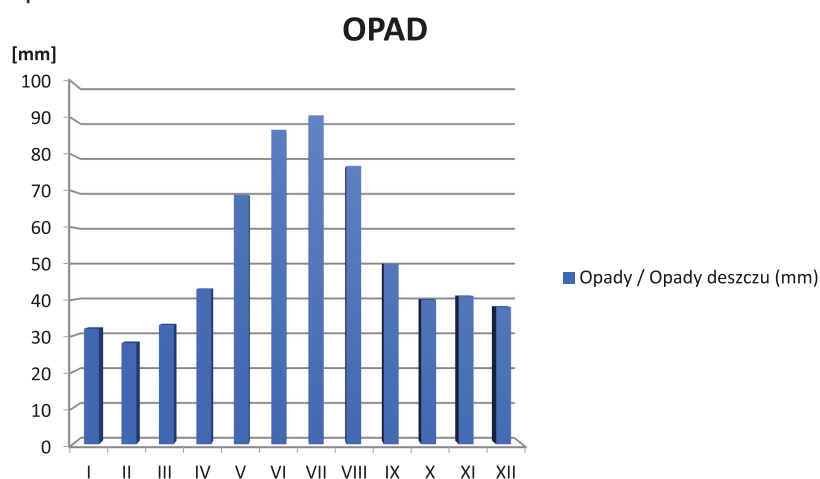
Źródło: Dane IMGW

Ryc. 22. Średnia dobowa temperatury powietrza

Źródło: Dane IMGW

Ryc. 23. Średni opad

Źródło: Dane IMGW

Tabela 56. Średnia dobowa temperatury powietrza i średni opad

	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
Śr. Temp. (°C)	-5,8	-4,3	1,8	8	12,5	15,5	17,3	16,7	13,1	8,8	2,8	-2,5
Min. Temp. (°C)	-8,8	-7,5	-2	3,1	7,2	10,3	12,1	11,5	8,3	4,5	0	-5
Max. Temp. (°C)	-2,8	-1,1	5,7	13	17,8	20,7	22,5	21,9	18	13,1	5,7	0,1
Opady / Opady deszczu (mm)	32	28	33	43	69	87	91	77	50	40	41	38
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Źródło: Dane IMGW

3. Zasoby i stan infrastruktury wodnej na terenie powiatu koneckiego

Zasoby i stan infrastruktury wodnej na potrzeby prowadzonej analizy dla Lokalnego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu koneckiego przedstawiono na podstawie danych pochodzących z ewidencji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim z uwzględnieniem trzech nadzorów wodnych:

- Nadzoru Wodnego w Końskich,
- Nadzoru Wodnego w Białaczowie,
- Nadzoru Wodnego we Włoszczowie,

które mają największy udział terenowy na obszarze powiatu koneckiego.

Dodatkowo teren powiatu koneckiego na terenie gminy Fałków odwadnia rzeka Ojrzanka, przypisana administracyjnie do Nadzoru Wodnego w Piotrkowie Trybunalskim. Długość rzeki na terenie gminy Fałków wynosi 4,03 km.

Ryc. 24. NW w Końskich – dane

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP ewidencja NW w Końskich

Nadzór Wodny w Końskich obejmuje swoim zasięgiem obszar około 920 km², głównie na terenie powiatu koneckiego, ale także obejmuje część powiatu kieleckiego, niewielką część powiatu skarżyskiego, opoczyńskiego, szydłowieckiego radomszczańskiego i piotrkowskiego.

Łącznie swoim zasięgiem obejmuje 19 gmin, z czego największy udział powierzchni ma na terenie powiatu koneckiego.

Tabela 57. Gminy na terenie działania NW w Końskich

Zarząd Zlewni	Nadzór Wodny	Powiat		Gmina	
Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim	Nadzór Wodny w Końskich	1	konecki	1	Końskie
				2	Gowarczów
				3	Fałków
				4	Ruda Maleniecka
				5	Radoszyce
				6	Słupia Konecka
				7	Smyków
				8	Stąporków
		2	kielecki	9	Mniów
				10	Strawczyn
				11	Zagnańsk
				12	Miedziana Góra
		3	opoczyński	13	Białaczów
				14	Żarnów
		4	radomszczański	15	Przedbórz
		6	szydłowiecki	16	Chlewiska
		6	skarżyski	17	Bliżyn
				18	Łączna
		7	piotrkowski	19	Aleksandrów

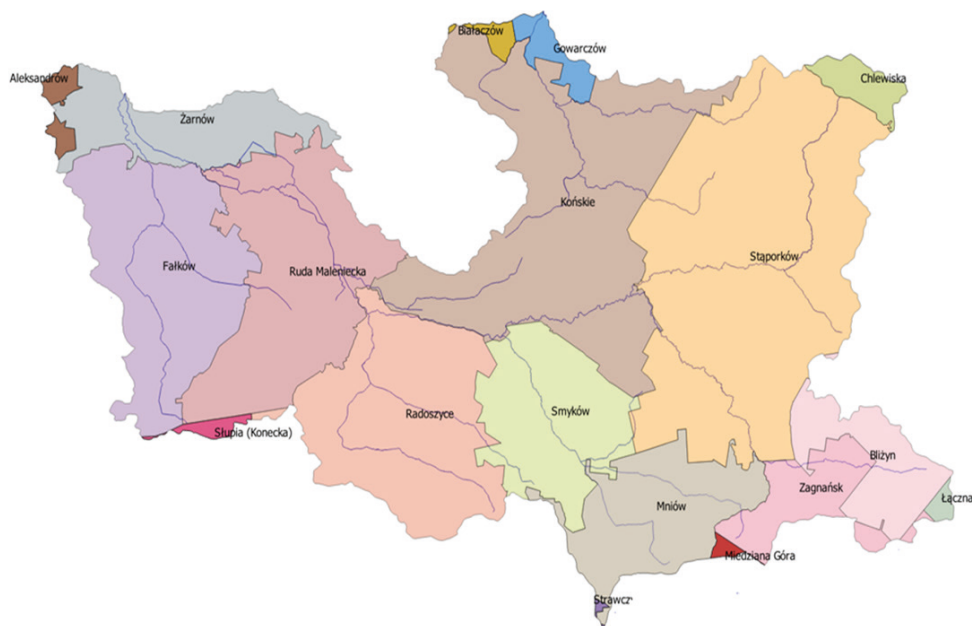
Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP ewidencja NW w Końskich

Długość rzek na terenie Nadzoru Wodnego w Końskich, na podstawie posiadanej ewidencji określa się na około 294,83 km. Długość cieków naturalnych wynosi 86,49 km. Wg prowadzonej ewidencji na terenie Nadzoru Wodnego jest 49 szt. budowli piętrzących i regulacyjnych (jazy, stopnie).

Na terenie Nadzoru Wodnego w Końskich znajdują się także wały przeciwpowodziowe w miejscowości Cieklińsko (gm. Ruda Maleniecka), o długości 1268 m. Nadzór Wodny w Końskich jest także administratorem zbiornika wodnego „Maleniec” o pow. 10ha w miejscowości Koliszowy, gm. Ruda Maleniecka, powiat konecki. Jest to zbiornik boczny rzeki Czarna Maleniecka o charakterze retencyjnym dla utrzymania poziomu wody gruntowej zapobiegającej zanikowi wody w okolicznych studniach oraz stanowi ujęcie wody do nawodnienia podsiąkowego użytków zielonych obiektów melioracyjnych „Jasion” i „Koliszowy”.

Ryc. 25. Mapa gmin wchodzących w skład Nadzoru Wodnego w Końskich

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW w Końskich

Wykaz rzek administrowanych przez Nadzów Wodny w Końskich z terenu powiatu koneckiego prezentuje poniższa tabela.

Tabela 58. Wykaz rzek administrowanych przez Nadzów Wodny w Końskich z terenu powiatu koneckiego

	Nazwa rzeki	Długość (w km)
1	Barbarka	25,79
2	Greszczynka	9,52
3	Ciek od Młotkowic (Dopływ spod starej wsi)	6,65
4	Plebanka	17,62
5	Kozówka	15,39
6	Czarna Taraska	19,21
7	Modrzewinka (Dopływ z Przyłogów)	6,74
8	Serbinówka	0,35
9	Krasna	28,24
10	Ciek od Pardołowa	5,07
11	Potok Jasion	8,48
12	Sokołówka	6,78
13	Ciek od Dziebałtowa	7,00
14	Młynkowska Rzeka	23,63
15	Czysta	16,47
16	Ciek od Wincentowa (Żywiczka)	6,78
17	Gracówka	7,17
18	Kanał Ulgi Kołonec	2,66
19	Kanał Ulgi Staszica	4,25
20	Czarna Małeniecka (Czarna Konecka)	67,43
	Długość ogółem	285,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW w Końskich

Ryc. 26. NW w Białaczowie – dane

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW w Białaczowie

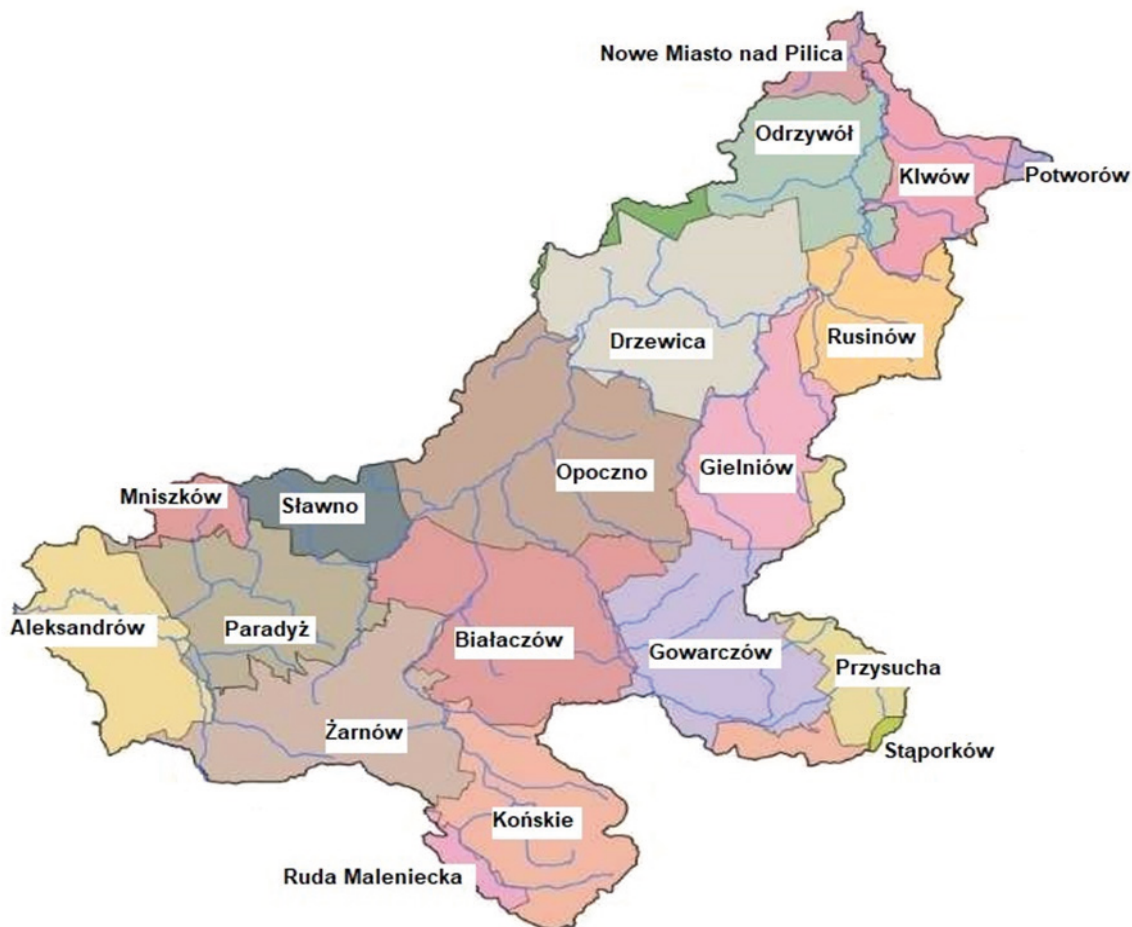
Nadzór Wodny w Białaczowie obejmuje swoim zasięgiem obszar około 1283 km², głównie na terenie powiatu opoczyńskiego, ale także obejmuje część powiatu koneckiego, przysuskiego, grójeckiego i piotrkowskiego.

Długość rzek na terenie Nadzoru Wodnego w Białaczowie, na podstawie posiadanej ewidencji określa się na około 335 km. Wg prowadzonej ewidencji na terenie Nadzoru Wodnego jest 76 szt. budowli piętrzących i regulacyjnych (jazy, stopnie). Na terenie Nadzoru Wodnego w Białaczowie znajdują się także wały przeciwpowodziowe o długości 7,154 m.

Nadzór Wodny w Białaczowie jest także administratorem zbiornika wodnego „Miedzna” o pow. 175 ha, gm. Żarnów, i zbiornika „Drzewica” o pow. 83 ha, gm. Drzewica (województwo łódzkie).

Łącznie swoim zasięgiem obejmuje 20 gmin, z czego największy udział powierzchni ma na terenie powiatu opoczyńskiego, natomiast z terenu powiatu koneckiego zajmuje część gmin: Końskie, Gowarczów, Ruda Maleniecka i Stąporków.

Ryc. 27. Mapa gmin wchodzących w skład Nadzoru Wodnego w Białaczowie

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW w Białaczowie

Tabela 59. Wykaz rzek administrowanych przez Nadzów Wodny w Białaczowie z terenu powiatu koneckiego

Lp.	Nazwa rzeki	Długość w km
1	Drzewiczka	16,35
2	Wąglanka	21,96
3	Ciek od Trzemosznej	3,95
4	Ciek od Kazanowa	7,81
5	Polna	7,64
6	Czarna Maleniecka	1,70
	Długość ogółem	59,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW w Białaczowie

Ryc. 28. NW we Włoszczowie – dane

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW we Włoszczowie

Nadzór Wodny we Włoszczowie obejmuje swoim zasięgiem obszar około 887 km², głównie na terenie powiatu włoszczowskiego, ale także obejmuje część powiatu koneckiego, kieleckiego, niewielką część powiatu radomszczańskiego, jędrzejowskiego, częstochowskiego i zawierciańskiego. Długość rzek na terenie Nadzoru Wodnego, na podstawie posiadanej ewidencji określa się na około 273,73 km. Wg ewidencji na terenie Nadzoru jest 9 szt. budowli piętrzących i regulacyjnych (jazy, stopnie). Z terenu powiatu koneckiego nadzór zajmuje część gmin: Fałków, Słupia Konecka, Radoszyce.

Ryc. 29. Mapa gmin wchodzących w skład Nadzoru Wodnego we Włoszczowie

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW we Włoszczowie

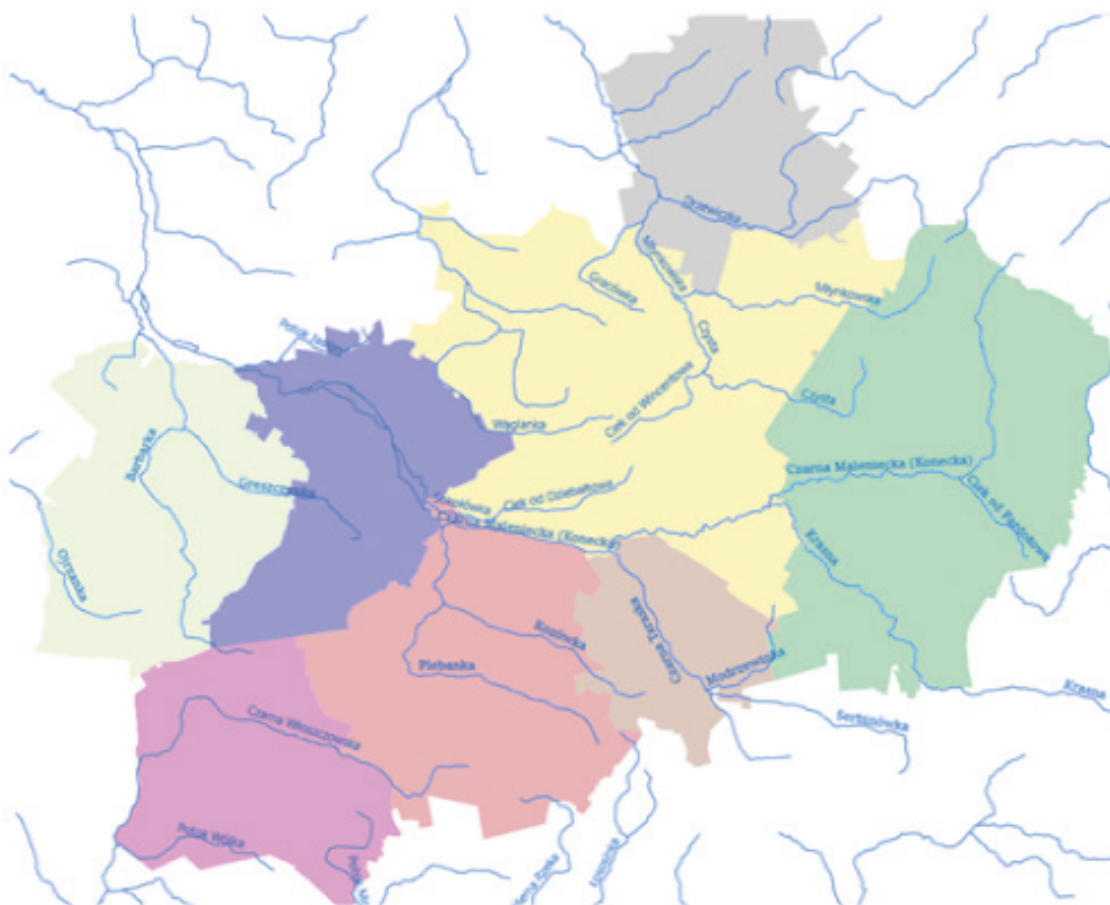
Tabela 60. Wykaz rzek administrowanych przez Nadzów Wodny we Włoszczowie z terenu powiatu koneckiego

Lp.	Nazwa rzeki	Długość w km
1	Czarna Włoszczowska	22,57
2	Potok Mokra	6,21
3	Potok Wólka	7,18
	Długość ogółem	35,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW we Włoszczowie

OGÓŁEM – POWIAT KONECKI

Ryc. 30. Mapa – powierzchniowe wody płynące

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP ZZ w Piotrkowie Trybunalskim

Tabela 61. Długość rzek na terenie powiatu koneckiego wg. ewidencji PGW Wody Polskie Zarządu Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim

Lp.	Rzeki na terenie powiatu koneckiego	Długość w km
1	Długość rzek z terenu NW w Końskich	285,23
2	Długość rzek z terenu NW w Białaczowie	59,41
3	Długość rzek z terenu NW we Włoszczowie	35,96
4	Długość rzek z terenu NW w Piotrkowie Tryb. (rzeka Ojrzanka na terenie gminy Fałków)	4,10
	Długość ogółem	394,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP ZZ w Piotrkowie Trybunalskim

Wraz z wejściem w życie ustawy Prawo Wodne tj. od dnia 1 stycznia 2018 r. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim wszedł w posiadanie budowli hydrotechnicznych na rzekach na terenie powiatu koneckiego, które zostały przejęte od poprzedniego zarządcy którym był Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach. Budowle te ze względu na przynależność do poszczególnych rzek są administrowane przez poszczególne podległe Nadzory Wodne w Końskich i Białaczowie. Poniższe budowle zostały przedstawione w tabelach z uwzględnieniem podziału na nadzory.

Tabela 62. Wykaz budowli w ewidencji PGW Wody Polskie – NW Końskie

Lp.	Nazwa urządzenia	Nazwa rzeki	Lokalizacja na rzece km	Powiat	Gmina	Obręb
1	Zastawka	Potok Jasion	5+650	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
2	Zastawka	Potok Jasion	5+800	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
3	Zastawka	Potok Jasion	6+400	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
4	Jaz	Czarna Taraska	7+880	konecki	Smyków	Adamów
5	Jaz kozłowy	Serbinówka	0+980	konecki	Smyków	Królewiec
6	Jaz kozłowy	Serbinówka	1+420	konecki	Smyków	Królewiec
7	stopień z piętrzeniem	Czarna Maleniecka	34+410	konecki	Ruda Maleniecka	Ruda Maleniecka
8	stopień z piętrzeniem	Czarna Maleniecka	35+235	konecki	Ruda Maleniecka	Ruda Maleniecka
9	stopień z piętrzeniem	Czarna Maleniecka	35+970	konecki	Ruda Maleniecka	Ruda Maleniecka
10	stopień z piętrzeniem	Czarna Maleniecka	36+540	konecki	Ruda Maleniecka	Ruda Maleniecka
11	stopień z piętrzeniem	Czarna Maleniecka	38+815	konecki	Ruda Maleniecka	Ruda Maleniecka
12	Jaz	Czarna Maleniecka	74+910	konecki	Stąporków	Błaszaków
13	Jaz	Barbarka	12+050	konecki	Fałków	Skórnice

**Analiza rozwiązań w zakresie funkcjonowania
LOKALNEGO PARTNERSTWA DO SPRAW WODY (LPW) – POWIAT KONECKI**

Lp.	Nazwa urządzenia	Nazwa rzeki	Lokalizacja na rzece km	Powiat	Gmina	Obręb
14	Jaz	Barbarka	17+400	konecki	Fałków	Szpinek
15	Zastawka	Barbarka	19+300	konecki	Fałków	Budy
16	Zastawka	Barbarka	19+950	konecki	Fałków	Budy
17	Jaz	Plebanka	10+130	konecki	Radoszyce	Radoszyce
18	Jaz	Plebanka	15+350	konecki	Radoszyce	Radoska
19	Stopień z piętrzeniem	Plebanka	10+660	konecki	Radoszyce	Radoska
20	Stopień z piętrzeniem	Plebanka	11+120	konecki	Radoszyce	Radoska
21	Stopień z piętrzeniem	Plebanka	11+400	konecki	Radoszyce	Radoska
22	Zastawka	Ciek od Pardołowa	2+725	konecki	Stąporków	Świerczów
23	Zastawka	Ciek od Dziebałtowa	5+958	konecki	Końskie	Nowy Dziebałtów
24	Zastawka	Gracówka	3+410	konecki	Końskie	Gracuch
25	Jaz	Czarna Konecka	27+150	konecki	Ruda Maleniecka	Kołoniec
26	Jaz	Kanał Ulgi Kołoniec	0+000	konecki	Ruda Maleniecka	Kołoniec
27	Jaz	Kanał Ulgi Kołoniec	1+100	konecki	Ruda Maleniecka	Kołoniec
28	Jaz (zbiornik Krasna)	Krasna	8+600	konecki	Stąporków	Krasna
29	Jaz zaporą – Zbiornik Maleniec	Czarna Maleniecka	36+680	konecki	Ruda Maleniecka	Koliszowy
30	Wał przeciwpowodziowy – prawy	Czarna Maleniecka	36+340–40+094	konecki	Radoszyce	Jacentów
31	Wał przeciwpowodziowy – lewy	Czarna Maleniecka	35+111–36+645	konecki	Ruda Maleniecka	Cieklińsko
32	Przepust z piętrzeniem	Kanał ulgi Staszica	0+020	konecki	Ruda Maleniecka	Wyszyna Machorowska
33	Przepust z piętrzeniem	Kanał ulgi Staszica	1+700	konecki	Ruda Maleniecka	Wyszyna Machorowska
34	Przepust z piętrzeniem	Potok Jasion	2+210	konecki	Ruda Maleniecka	Maleniec
35	Przepust z piętrzeniem	Potok Jasion	2+850	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
36	Przepust z piętrzeniem	Potok Jasion	3+710	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
37	Przepust z piętrzeniem	Potok Jasion	4+040	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
38	Przepust z piętrzeniem	Potok Jasion	4+550	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
39	Przepust z piętrzeniem	Potok Jasion	4+650	konecki	Ruda Maleniecka	Machory
40	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Pardołowa	2+900	konecki	Stąporków	Świerczów
41	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Pardołowa	3+360	konecki	Stąporków	Świerczów
42	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Dziebałtowa	3+956	konecki	Końskie	Nowy Dziebałtów
43	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Dziebałtowa	4+330	konecki	Końskie	Nowy Dziebałtów

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW w Końskich

Tabela 63. Wykaz budowli w ewid. PGW Wody Polskie Nadzór Wodny Białaczów

	Nazwa urządzenia	nazwa cieku	lokalizacja na cieku km	powiat	gmina	obręb
1	Jaz	Wąglanka	25+063	konecki	Końskie	Przybyszowy
2	Jaz	Wąglanka	25+564	konecki	Końskie	Przybyszowy
3	Jaz	Wąglanka	27+500	konecki	Końskie	Przybyszowy
4	Jaz	Wąglanka	31+200	konecki	Końskie	Przybyszowy
5	Jaz	Wąglanka	33+169	konecki	Końskie	Przybyszowy
6	Jaz	Wąglanka	36+259	konecki	Końskie	Stary Kazanów
7	Stopień z piętrzeniem	Wąglanka	21+400	konecki	Końskie	Sworzyce
8	Stopień z piętrzeniem	Wąglanka	21+707	konecki	Końskie	Sworzyce
9	Stopień z piętrzeniem	Wąglanka	22+146	konecki	Końskie	Sworzyce
10	Stopień z piętrzeniem	Wąglanka	22+700	konecki	Końskie	Sworzyce
11	Stopień z piętrzeniem	Wąglanka	23+309	konecki	Końskie	Sworzyce
12	Zastawka	Ciek od Kazanowa	1+740	konecki	Końskie	Bedlenko
13	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Kazanowa	1+880	konecki	Końskie	Bedlenko
14	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Kazanowa	2+080	konecki	Końskie	Bedlenko
15	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Kazanowa	2+250	konecki	Końskie	Bedlenko
16	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Kazanowa	3+660	konecki	Końskie	Bedlenko
17	Zastawka	Ciek od Kazanowa	4+420	konecki	Końskie	Bedlenko
18	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Kazanowa	4+060	konecki	Końskie	Nowy Kazanów
19	Przepust z piętrzeniem	Ciek od Kazanowa	5+110	konecki	Końskie	Nowy Kazanów

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW w Białaczowie

Stan przejętej infrastruktury hydrotechnicznej nie w każdym przypadku jest dobry. Niektóre z przejętych budowli wymagają wykonania stosownych napraw i remontów w celu przywrócenia im dawnych funkcji piętrzących. Jest to głównym celem Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Zarządu Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim, aby wykonać stosowne naprawy i gdzie jest taka możliwość prowadzić piętrzenia na potrzeby kształtowania zasobów wodnych na terenie powiatu koneckiego oraz zwiększenia retencji rzek.

INFRASTRUKTURA MELIORACYJNA NA TERENIE POWIATU KONECKIEGO

Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy. Na podstawie art. 197 ustawy Prawo wodne⁸⁷ urządzeniami melioracji wodnych są:

- 1) rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie,
- 2) drenowania,
- 3) rurociągi,
- 4) stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych,
- 5) ziemne stawy rybne,
- 6) groble na obszarach nawadnianych,
- 7) systemy nawodnień grawitacyjnych,
- 8) systemy nawodnień ciśnieniowych – jeżeli służą celom polepszenia zdolności gleby i ułatwienia jej upraw.

Tabela 64. Obiekty Melioracyjne – Gmina Ruda Maleniecka

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana		Pow. obiektu ogółem [ha]
				Grunty orne [ha]	Trwałe użytki zielone [ha]	
1	Ruda Maleniecka	Cieklińsko-Jacentów	Cieklińsko	5	12	17
2	Ruda Maleniecka	Lipa Młotkowice	Lipa	40	19	216
			Cis	16	26	
			Młotkowice	40	96	
			Szkucin	-	6	
3	Ruda Maleniecka	Jasion	Machory	-	82	138
			Maleniec	-	56	
4	Ruda Maleniecka	Dęba	Dęba	-	6	6
5	Ruda Maleniecka	Wąglanka Bedno-Koliszowy	Dęba	-	3	13
			Koliszowy	1	9	
6	Ruda Maleniecka	Błota	Ruda Maleniecka	-	27	27
OGÓŁEM RUDA MALENIECKA						512

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW Końskie

⁸⁷ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. 2020 poz. 310 ze zm.).

Tabela 65. Obiekty Melioracyjne – Gmina Słupia Konecka

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana		Pow. obiektu ogółem [ha]
				Grunty orne [ha]	Trwałe użytki zielone [ha]	
1	Słupia Konecka	Biały Ług	Biały Ług	20	53	73
2	Słupia Konecka	Radwanów-Hucisko	Hucisko	-	20	20
3	Słupia Konecka	Mnin	Mnin	-	185	185
4	Słupia Konecka	Radwanów	Radwanów	12	54	687
			Kolonia Radwanów	9	40	
			Czerwona Wola	1	48	
			Olszówka	-	10	
			Pijanów	57	83	
5	Słupia Konecka	Słupia	Słupia	244	78	438
			Czerwona Wola A	34	17	
			Czerwona Wola B	56	6	
			Radwanów	31	6	
			Kolonia Radwanów	1	2	
			Pijanów	97	43	
			Olszówka	59	13	
6	Słupia Konecka	Zaostrów	Zaostrów	91	133	438
			Piaski	58	25	
			Skąpe	39	21	
			Rytlów	63	8	
7	Słupia Konecka	Słupia IIA	Ruda Pilczycka	-	3	73
			Pilczyca	4	48	
			Olszówka	3	15	
8	Słupia Konecka	Kolonia Radwanów	Kolonia Radwanów	32	-	32
9	Słupia Konecka	Bór Wilczkowski	Pijanów	-	7	37
			Hucisko	26	4	
10	Słupia Konecka	Wólka	Wólka	30	93	225
			Budzisław	30	72	
OGÓŁEM SŁUPIA KONECKA						2084

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW Końskie

Tabela 66. Obiekty Melioracyjne – Gmina Radoszyce

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana		Pow. obiektu ogółem [ha]
				Grunty orne [ha]	Użytki zielone [ha]	
1	Radoszyce	Pałęgi	Kłucko	92	65	207
			Filipy	33	17	
2	Radoszyce	Radwanów-Hucisko	Wilczkowice	13	35	152
			Sęp	-	41	
			Nadworów	-	34	
			Szóstaki	-	19	
			Grodzisko	-	10	
3	Radoszyce	Jakimowice	Jakimowice	-	227	227
4	Radoszyce	Kaliga	Kapałów	42	40	315
			Kaliga	30	90	
			Węgrzyn	10	14	
			Grębosze	15	58	
			Radoszyce	-	10	
			Mularzów	-	6	
5	Radoszyce	Grodzisko-Radoska	Pakuły	30	15	178
			Kapałów	25	-	
			Radoszyce	15	48	
			Radoska	10	35	
6	Radoszyce	Momocicha	Radoszyce	-	34	131
			Grodzisko	14	67	
			Momocicha	2	14	
7	Radoszyce	Lipa – Młotkowice	Zychy	-	22	22
8	Radoszyce	Mościska – Nalewajków	Grębosze	32	76	210
			Nalewajków	16	20	
			Górniki	7	21	
			Węgrzyn	25	13	
9	Radoszyce	Cieklirsko-Jacentów	Jacentów	8	27	35
10	Radoszyce	Bór Wilczkowski	Wilczkowice	89	105	194
11	Radoszyce	Wiosna	Wiosna	-	3	3
12	Radoszyce	Kozówka	Radoszyce	185	264	526
			Radoska	6	25	
			Zychy	-	4	
			Podlesie	20	6	
			Plenna	8	8	
13	Radoszyce	Wilczkowice-Lewosze	Szóstaki	23	-	292
			Lewoszków	167	-	
			Wilczkowice	82	-	
			Momocicha	20	-	
OGÓŁEM RADOSZYCE						2492

Tabela 67. Obiekty Melioracyjne – Gmina Smyków

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana		Pow. obiektu ogółem [ha]
				Grunty orne [ha]	Trwałe uż. zielone [ha]	
1	Smyków	Czarna Taraska	Adamów	12	45	791
			Królewiec	201	128	
			Miedzierza	-	45	
			Matyniów	-	34	
			Przyłogi	160	61	
			Trawniki	24	26	
			Smyków	25	8	
			Wólka Smolana	-	9	
2	Smyków	Pałęgi	Stanowiska	1	1	2
OGÓŁEM SMYKÓW						793

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW Końskie

Tabela 68. Obiekty Melioracyjne – Gmina Fałków

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana		Pow. obiektu ogółem [ha]
				Grunty orne [ha]	Trwałe użytki zielone [ha]	
1	Fałków	Wąsosz	Wąsosz	-	6	6
2	Fałków	Studzieniec-Brody	Wola Szkucka	-	25	25
			Budy	17	156	173
			Olszamowice	-	21	21
3	Fałków	Stanisławów	Stanisławów	-	34	34
4	Fałków	Zbójno	Zbójno	-	27	27
5	Fałków	Skórnice	Skórnice	-	20	20
6	Fałków	Sulborowice	Sulborowice	92	173	287
			Papiernia	22	-	
OGÓŁEM FAŁKÓW						593

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW Końskie

Tabela 69. Obiekty Melioracyjne – Gmina Końskie

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana		Pow. obiektu ogółem [ha]
				Grunty orne [ha]	Trwałe użytki zielone [ha]	
1	Końskie	Brody	Brody	16	44	60
2	Końskie	Dziebałtów	Dziebałtów Stary	141	89	300
			Dziebałtów Nowy	34	-	
			Sokołów Stary	32	4	
3	Końskie	Jeżów	Jeżów	97	103	329
			Gracuch	30	76	
			Nałęczów	15	8	
4	Końskie	Kornica	Kornica	-	8	10
			m. Końskie	-	2	
5	Końskie	Kazanów Wspólnota	Kazanów Stary	5	20	32
			Brody	-	8	
6	Końskie	Końskie I	m. Końskie	101	15	116
7	Końskie	Końskie II	Końskie	-	51	92
			Brody	-	33	
			Stadnicka Wola	-	8	
8	Końskie	Końskie ścieki	Kornica	-	99	99
9	Końskie	Modliszewice	Modliszewice	260	22	282
10	Końskie	Przybyszowy	Przybyszowy	84	113	457
			Bedlno	68	147	
			Sworzyce	16	14	
			Pomorzany	5	9	
			Bedlenko	-	1	
11	Końskie	Sobień	Sworzyce	45	19	214
			Trzemoszna	86	64	
12	Końskie	Wąglanka-Sworzyce	Sworzyce	4	8	12
13	Końskie	Wąglanka-Poraj	Sworzyce	11	28	39
14	Końskie	Wincentów	Sokołów Stary	61	6	327
			Dziebałtów Stary	63	27	
			Dziebałtów Nowy	83	64	
			Sokołów Nowy	-	3	
			Wincentów	-	9	
			Brody	6	5	

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana		Pow. obiektu ogółem [ha]
				Grunty orne [ha]	Trwałe użytki zielone [ha]	
15	Końskie	Wąglanka-Bedlno-Pomorzany	Pomorzany	22	69	250
			Modliszewice	30	69	
			Trzemoszna	22	32	
			Bedlno	-	6	
16	Końskie	Wąglanka-Bedlno-Bedlenko	Bedlenko	15	117	414
			Pomorzany	28	39	
			Sierosławice	10	5	
			Kazanów Nowy	11	20	
			Kazanów Stary	44	14	
			Modliszewice	-	1	
			Brody	1	-	
17	Końskie	Sworzyce-Poraj	Sworzyce	147	72	285
			Trzemoszna	46	20	
OGÓŁEM KOŃSKIE						3318

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW Końskie

Tabela 70. Obiekty Melioracyjne – Gmina Stąporków

Lp.	Gmina	Nazwa obiektu	Obręby	Powierzchnia zmeliorowana grunty orne i trwałe użytki zielone [ha]	Pow. obiektu ogółem [ha]
1	Stąporków	Krasna-Luta	Gustawów	665	665
			Gosań		
2	Stąporków	Wołów-Błaszaków	Błaszaków	152	152
			Pardołów		
3	Stąporków	Wołów-Świerczów	Pardołów	514	514
			Świerczów		
OGÓŁEM STĄPORKÓW					1331

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW Końskie

Tabela 71. Obiekty Melioracyjne – Powiat Konecki

POWIAT KONECKI – POWIERZCHNIA ZMELIOROWANA	
Nazwa Gminy	Pow. obiektu ogółem [ha]
GINA RUDA MALENIECKA	512
GINA FAŁKÓW	593
GINA SĘPIA KONECKA	2084
GINA RADOSZYCE	2492
GINA SMYKÓW	793
GINA KOŃSKIE	3318
GINA STĄPORKÓW	1331
OGÓŁEM POWIAT KONECKI	11 123

Źródło: opracowanie własne na podstawie PGW WP NW Końskie

Ogólna powierzchnia zmeliorowana na terenie powiatu koneckiego wynosi 11 123 ha.

Należy jednak stwierdzić, że urządzenia melioracyjne są w bardzo złym stanie. Wiele z nich zostało już zdewastowanych. Wiele z urządzeń, w tym zastawek zostało zniszczonych w wyniku wymontowania zasuw i przekładni śrubowych oraz wyrwania przewodnic. Piętrzenie na tych budowlach jest możliwe tylko przy użyciu szandorów drewnianych. Również rowy i doprowadzalniki są w dużej części zdewastowane lub niedostatecznie konserwowane i wymagają w większości gruntownych remontów.

Przyczyną zaistniałego stanu rzeczy jest brak odpowiednich uregulowań organizacyjnych i administracyjnych odnośnie podmiotów odpowiedzialnych za konserwację i utrzymanie urządzeń melioracyjnych. Kwestią sporną pozostają sprawy własności, ponieważ rolnicy nie są świadomi, że to na nich ciąży obowiązek utrzymania wykonanych ze środków Skarbu Państwa urządzeń melioracyjnych w granicach swoich nieruchomości gruntowych. Oczekują takich działań od samorządu lokalnego albo PGW Wód Polskich, ale zgodnie z ustawą wodną to zainteresowani właściciele gruntów winni utrzymywać te urządzenia i dbać o ich konserwację i zachowanie ich funkcji.

4. Nawadnianie na terenie powiatu koneckiego – stan obecny

Nawodnienia polegają na uzupełnieniu niedoborów wody w glebie i służą zwiększeniu jej zdolności produkcyjnej. W zależności od sposobu rozprowadzania wody rozróżnia się następujące rodzaje nawadniania:⁸⁸

- **bruzdowe** – jest, to nawadnianie gruntów ornych, polegające na wprowadzaniu wody do specjalnie wykonanych bruzd, z których przesiąka ona do gleby (stosowane głównie przy utylizacji ścieków miejskich),
- **deszczowniane** (deszczowanie), w którym nawadnianie pól odbywa się za pomocą sztucznego deszczu wytwarzanego przez deszczownię,
- **grawitacyjne**, przy którym woda napływa samoczynnie na nawadniane pole,
- **kroplowe**, polegające na umiejscowieniu przy roślinach przewodów polietylenowych zaopatrzonych w dozatory kroplowe, przez które kroplami, grawitacyjnie lub niskociśnieniowo, przecieka woda lub woda z rozpuszczonym nawozem mineralnym; stosowane jest w uprawach szklarniowych i polowych oraz intensywnych sadach; jakość wody ma tu bardzo duże znaczenie – woda złej jakości powoduje pogorszenie wydatku wskutek częściowego lub całkowitego zablokowania emiterów,
- **podsiąkowe** – sposób nawadniania użytków zielonych polegający na spiętrzaniu wody w rowach nawadniających, wskutek czego woda przesiąka do gleby powodując jej pełne nawilżenie,
- **stokowe** – gdzie nawadnianie odbywa się wodą spływającą cienką warstwą po powierzchni o określonym spadku, wsiąkającą po drodze w glebę,
- **przesiákowe** (wgłębne) – w którym doprowadzanie wody do głębszych warstw gleby odbywa się za pomocą specjalnych rurociągów porowatych lub zaopatrzonych w otwory, a niekiedy za pomocą ciągów drenarskich lub drenów krecich; do takiego nawadniania można stosować wodę czystą lub wody ściekowe,
- **zalewowe** – polega na zalewaniu warstwą wody około 20 cm pola podzielonego grobelkami na kwatery; stagnująca woda w kwaterze wsiąka w glebę, a jej nadmiar odprowadza

---

⁸⁸ Grzyb H., Kocan T., Rytel Z., Melioracje, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1974

się do rowów odwadniających, Ten sposób nawadniania stosuje się prawie wyłącznie na użytkach zielonych.

Rozrząd wody

Każdy system nawodnień musi mieć zapewniony sprawny rozrząd wody na całej nawadnianej powierzchni. Jednym z podstawowych warunków decydujących o sprawnym i elastycznie działającym rozrządzie wody w systemie nawadniającym jest odpowiednie skoordynowanie wydatku i rytmu pracy sieci doprowadzalników głównych z przewidywaną pracą sieci rozdzielczej i szczegółowej, obsługującej nawadniany teren. Pobór wody do nawodnień przez poszczególnych użytkowników może odbywać się:⁸⁹

- w sposób planowany, według ustalonego harmonogramu, przewidującego przydział określonej ilości wody w określonym punkcie poboru,
- w sposób dowolny, na żądanie, zależnie od oceny potrzeb obiektu.

W obu przypadkach, do zrealizowania przyjętego rozrządu wody pobranej na ujęciu tzn. doprowadzenia jej w określonym czasie i ilościach do poszczególnych kwater lub pól, musi być zagwarantowane sprawne funkcjonowanie sieci doprowadzającej (doprowadzalników głównych i bocznych) oraz budowli służących do rozrządu wody. Przy sporządzaniu harmonogramów nawodnień uwzględnić należy m.in. zmieniającą się w czasie w wyniku zarastania zdolność przepustową doprowadzalników oraz straty wody wzdłuż doprowadzalników i na budowlach rozrządowych. Uwzględnia się ponadto czas doprowadzenia wody od ujęcia do nawodnienia kwatery oraz ilości doprowadzanej wody. Do efektywnego wykorzystania wody na obiekcie nawadnianym i realizacji przyjętego rozrządu wody, konieczna jest możliwość kontrolowania i regulowania wielkości przepływów w sieci doprowadzającej.⁹⁰

Rozrząd wody w określonym systemie nawodnień zależy od sposobu ukształtowania obiektu, wielkości przepływu dyspozycyjnego, czasów i terminów nawodnień. W zależności od potrzeb w systemach nawadniających mogą być instalowane urządzenia służące do rozrządu, pomiaru i dozowania określonych ilości wody.

Urządzenia pomiarowe i regulujące rozmieszcza się w zależności od ich rodzaju w następujący sposób:⁹¹

- w miejscach poboru wody ze źródeł – rzeka, jezioro, zbiornik – instaluje się urządzenia umożliwiające wprowadzenie do głównego doprowadzalnika określonej ilości wody,

---

⁸⁹ Pierzgalski E., Melioracje użytków zielonych – nawodnienia podsiąkowe, SGGW-A, Warszawa 1990.

⁹⁰ Tamże.

⁹¹ Grzyb H., Kocan T., Rytel Z., Melioracje, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1974.

zmierzenie jej i regulowanie; na rzekach niezbędne są urządzenia utrzymujące stały poziom wody (jazzy stałe i ruchome);

- w punktach poboru wody z doprowadzalnika głównego do doprowadzalnika niższego rzędu instaluje się wodomierze – regulatory, umożliwiające dozowanie określonej ilości wody.

Rozrząd wody na obiekcie nawadnianym według harmonogramu podającego w sposób planowy przydział określonych ilości wody w ściśle określonym przedziale czasu dla danego punktu poboru (użytkownika, grupy użytkowników, określonego pola czy kwatery) może być prowadzony następującymi metodami:⁹²

- metodą dopływu stałego w sieci nawadniającej – wówczas każdy użytkownik otrzymuje stały dopływ ciągły o stosunkowo małym wydatku ustalonym na podstawie średniego sekundowego zapotrzebowania na wodę w całym okresie nawodnieniowym. Metoda ta stosowana jest między innymi w warunkach małej intensyfikacji produkcji rolniczej i w mało elastycznych systemach nawodnień;
- metodą rotacji stałej – gdzie każdy użytkownik otrzymuje określoną ilość wody w określonym punkcie poboru, w ustalonej z góry kolejności i terminach, np. co 14 do 20 dni, na okres jednej lub dwóch dób. Taki rozrząd wody stosowany jest przy sprawnej sieci doprowadzającej, dostatecznej ilości wody dyspozycyjnej i intensywnych nawodnieniach, np. stokowych, bruzdowych, deszczownianych;
- metodą rotacji zmiennej kierowanej – wówczas każdy użytkownik otrzymuje wodę w sposób planowy, według zbiorczego harmonogramu uzgodnionego z dyspozytorem wody, który powstaje w wyniku analizy aktualnych potrzeb obiektu i dostosowania ich do aktualnych zasobów źródła wody do nawodnień. Taki rozrząd wody może być stosowany, jeżeli służba eksploatacyjna jest dobrze zorganizowana oraz stosuje się intensywne systemy nawodnień.

Charakterystyka nawodnień podsiąkowych

Nawodnienia podsiąkowe, należące do grupy nawodnień podpowierzchniowych, stanowią typ prosty, rozpowszechniony na zmeliorowanych użytkach zielonych w strefie chwiejnej równowagi bilansowo-wodnej. Typ ten jest stosowany na terenach płaskich, na glebach torfowych lub mineralnych o dostatecznie przepuszczalności, i przy płytkim zaleganiu wód gruntowych pod powierzchnią. Istota nawodnień podsiąkowych polega na dwustronnym regulowaniu położenia zwierciadła wód gruntowych w okresie wegetacyjnym, stosownie do wilgotnościowych wymagań danej roślinności.⁹³

---

⁹² Tamże.

⁹³ Okruszko H. i inni, Problemy gospodarowania wodą w rolnictwie, w świetle suszy 1992 roku, IMUZ, Falenty 1993.

Schemat nawodnień jest następujący: dopływająca do obiektu woda zostaje spiętrzona za pomocą zastawek i wypełnia całą sieć szczegółową (rowy lub dreny), z której zgodnie z prawem filtracji (ruchem nieustalonym) przenika w głąb gruntu. Równocześnie z podnoszeniem się wklęsłej krzywej depresji uformowanej między urządzeniami nawadniającymi, następuje przy udziale sił kapilarnych przenikanie wilgoci do wierzchniej warstwy gleby. Zapewnia to wyrównanie ubytków retencji, jak również utrzymanie równowagi bilansu wodnego zachwianej przez intensywne parowanie. W przypadku pojawienia się nadmiaru wody (np. po dużych opadach), otwarcie zastawek i obniżenie piętrzenia w rowach umożliwia wytworzenie się depresji wypukłej i odciek wody z profilu glebowego.⁹⁴

Nawodnienia podsiąkowe mają wiele zalet: należą do najtańszych systemów nawodnień, są stosunkowo mało skomplikowane w eksploatacji i oszczędne pod względem zużycia wody, a chociaż nadają się przede wszystkim do nawadniania łąk i pastwisk, to można je również stosować na polach ornych i przy uprawie warzyw.

Ze względu na sposób dostarczenia wody do gleby, nawodnienia podsiąkowe mogą być tylko nawodnieniami zwilżającymi.⁹⁵

W warunkach sprzyjających zasoleniu (wysokie parowanie powodujące transport soli mineralnych ku powierzchni gleby) nawodnienia podsiąkowe nie są wskazane, a nawet okazują się wyraźnie szkodliwe. W naszym klimacie, przy dużej zmienności, stosunków wilgotnościowych w obrębie roku, nie ma możliwości utrzymania na użytkach zielonych optymalnego uwilgotnienia gleby wyłącznie za pomocą jednostronnie działającej sieci osuszającej. Rowy zaprojektowane pod kątem sprawnego odsączania i odprowadzania wód pozimowych będą powodowały zbyt wielkie przesuszenie latem. W tym świetle nawodnienia podsiąkowe, które w zasadzie mogą korzystać z sieci urządzeń osuszających (nieco tylko zmodyfikowanej), powinny być składowym elementem każdej melioracji podejmowanej na użytkach zielonych, jeżeli nie jest przewidywane specjalne rozwiązanie nawodnień. Uwaga ta odnosi się przede wszystkim do łąk położonych na glebach torfowych, które są bardzo wrażliwe na przesuszenie.⁹⁶

Wyróżnia się trzy podstawowe rodzaje nawodnień podsiąkowych:

- odpływ regulowany,
- nawodnienie podsiąkowe ze stałym poziomem wody gruntowej, czyli tzw. podsiąk stały,
- nawodnienie ze zmiennym poziomem wody gruntowej, tzw. podsiąk okresowy.

---

⁹⁴ Tamże.

⁹⁵ Olszta W., Zaradny H., Modelowanie transportu wody w glebach dla potrzeb doskonalenia regulacji stosunków wodnych oraz prognozowanie nawodnień, IMUZ, Falenty 1994.

⁹⁶ Ostromecki J., Podstawy melioracji nawadniających, PWN, Warszawa 1973.

Odpływ regulowany, stosuje się w warunkach małych zasobów wody dyspozycyjnej. Ten sposób regulowania wody gruntowej jest właściwie odwodnieniem hamowanym za pomocą urządzeń piętrzących. Zastawki lub zasuwę na przepustach zamyka się na wiosnę, po osiągnięciu górnego dopuszczalnego stanu wody gruntowej. Dalsze obniżenie wody gruntowej zależy głównie od opadów i intensywności parowania terenowego. Odpływ regulowany stosuje się do pokrycia strat na parowanie terenowe do 3 mm na dobę.⁹⁷

Przy podsiąku stałym, obiekt odwadnia się na wiosnę do osiągnięcia poziomu wody gruntowej odpowiadającego górnemu stanowi dopuszczalnemu lub poziomowi optymalnemu. Następnie zamyka się zastawki i woda gruntowa jest utrzymywana w granicach poziomu optymalnego. Na kilka dni przed sianokosami następuje otwarcie zastawek i intensywne odwodnienie obiektu, lecz maksymalnie do dolnego poziomu dopuszczalnego. Po zakończeniu prac agrotechnicznych ponownie zamyka się zastawki w celu podniesienia poziomu wody gruntowej, przy którym ubytki wody ze strefy korzeniowej na parowanie terenowe, pokrywane są przez podsiąkającą wodę gruntową. Na kilka dni przed kolejnymi sianokosami ponownie obniża się poziom wody gruntowej przez częściowe otwarcie zastawek i następnie opisany cykl na łakach trzyskośnych powtarza się. Przy podsiąkaniu stałym prawie cała dopływająca woda zużywana jest na parowanie terenowe.⁹⁸

Podsiąg okresowy, tj. nawodnienie ze zmiennym poziomem wody gruntowej polega na skróceniu do minimum okresów utrzymania wody gruntowej w stałym położeniu. Po wiosennym większym odwodnieniu i osiągnięciu dolnego poziomu dopuszczalnego, spiętrza się wodę w rowach i woda gruntowa zostaje podniesiona do możliwie wysokiego poziomu. Następnie otwiera się zastawki i woda gruntowa obniża się do dolnego poziomu dopuszczalnego, po czym cykl ten zostaje powtórzony. Czas trwania pojedynczego nawodnienia wynosi od kilku do kilkunastu dni. Przyjmuje się, że najdłuższy okres podnoszenia zwierciadła wody gruntowej, od momentu rozpoczęcia spiętrzania wody w rowach powinien trwać dłużej niż dwa tygodnie. Zwykle przed I pokosem stosuje się 1 do 2 nawodnień. Przed pozostałymi pokosami ilość nawodnień jest większa. W zależności od warunków meteorologicznych przed II i III pokosem stosuje się 2–3 nawodnienia, a w latach bardzo suchych więcej.⁹⁹

Spośród wymienionych sposobów najmniej korzystny jest odpływ regulowany, gdyż w zasadzie nie zapewnia dostatecznego uwilgotnienia gleby w suchych latach. Stosuje się go z konieczności tam, gdzie gospodarka wodna opiera się na wodzie pochodzącej z własnego obszaru, a doprowadzenie wody z zewnątrz jest ekonomicznie nieuzasadnione. Spośród stosowanych nawodnień podsiąkowych najkorzystniejsze warunki rozwoju stwarza roślinom podsiąg okresowy, dzięki częstym

---

⁹⁷ Jurczuk S., Lipiński J., Bem-Bajena B., Łempicka A., Pawlik-Dobrowolski J., Nawadnianie podsiąkowe jako podstawa zwiększenia retencji wodnej małych dolin rzecznych, Wydawnictwo IMUZ – Falenty 2004.

⁹⁸ Jurczuk S., Lipiński J., Bem-Bajena B., Łempicka A., Pawlik-Dobrowolski J., Nawadnianie podsiąkowe jako podstawa zwiększenia retencji wodnej małych dolin rzecznych, Wydawnictwo IMUZ – Falenty 2004.

⁹⁹ Tamże.

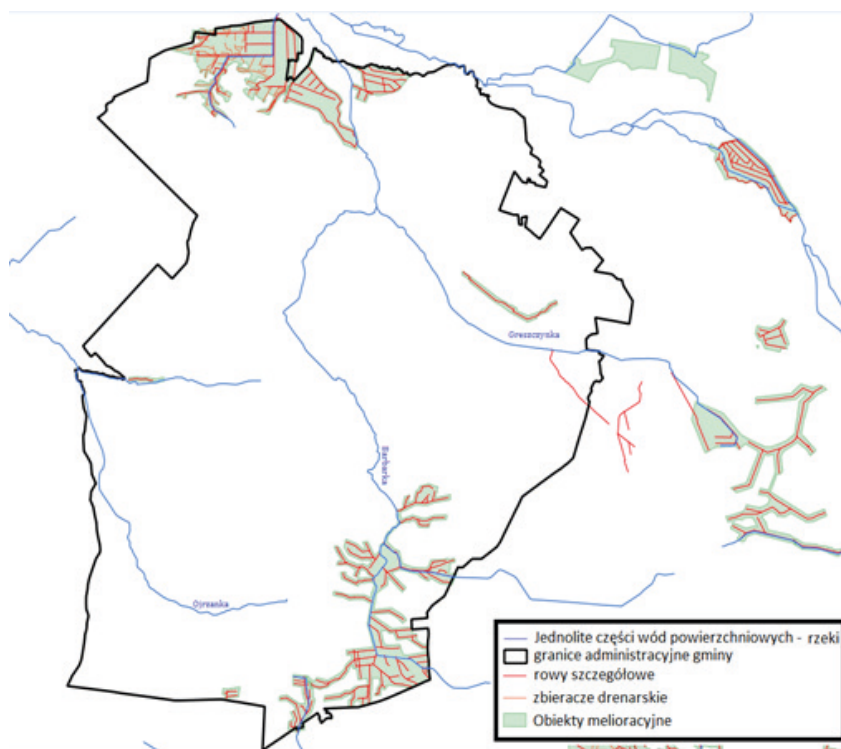

i większym zmianom w położeniu wody gruntowej. Dotyczy to głównie napowietrzenia gleby oraz związanych z tym procesów glebowych. Jednakże wyniki doświadczeń nie wykazują wyraźnej przewagi podsiąku okresowego nad stałym, jeśli jako kryterium oceny przyjąć wysokość plonu.¹⁰⁰

Nawodnienia podsiąkowe stosuje się wówczas, gdy spełnione są następujące wymogi:¹⁰¹

- źródło wody zapewnia jej pobór w ilości niezbędnej do realizowanego rodzaju nawodnienia, przy czym pobierana woda nie może zawierać dużej ilości zawieszin,
- na powierzchni terenu nie ma dużych deniwelacji, a spadki terenu nie przekraczają 5‰,
- przepuszczalność gleb na obiekcie jest większa od 0,5 m/dobę,
- realizacja systemu melioracyjnego nie spowoduje nadmiernych zmian stosunków wodnych na terenie przyległym,
- realizacja systemu melioracyjnego nie wymaga likwidacji zbyt wielu zadrzewień stanowiących ostoję zwierząt i ptaków,
- celowość wykonania melioracji jest uzasadniona pod względem ekonomicznym lub społecznym.¹⁰²

Ryc. 31. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Fałków

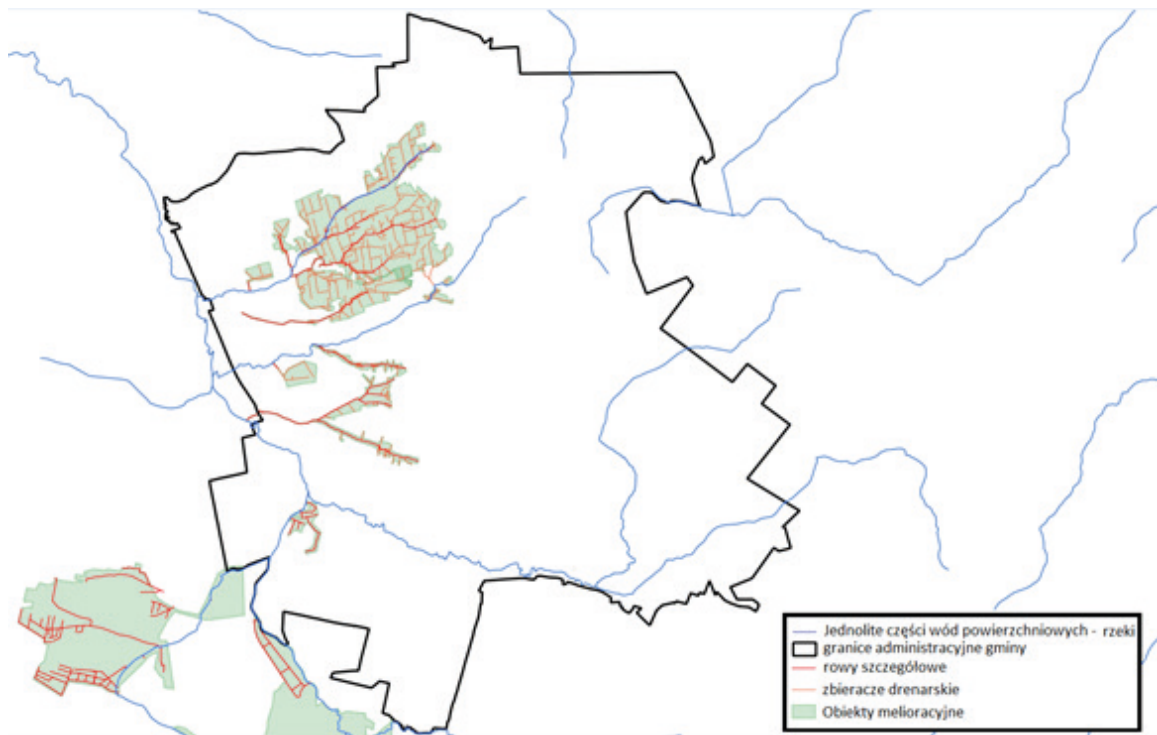
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

¹⁰⁰ Tamże.

¹⁰¹ Winkler L., Podstawy melioracji rolnych: przykłady do ćwiczeń, Wyd. AR, Warszawa 1994.

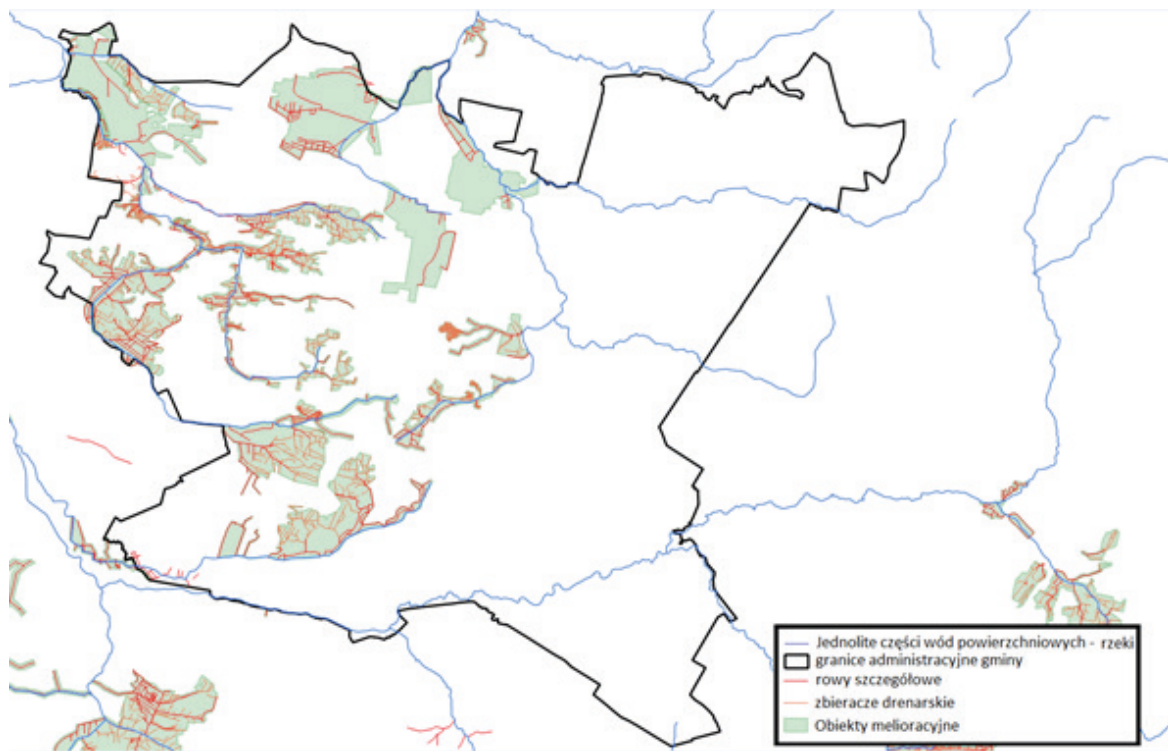
¹⁰² Winkler L., Podstawy melioracji rolnych: przykłady do ćwiczeń, Wyd. AR, Warszawa 1994.

Ryc. 32. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Gowarczów

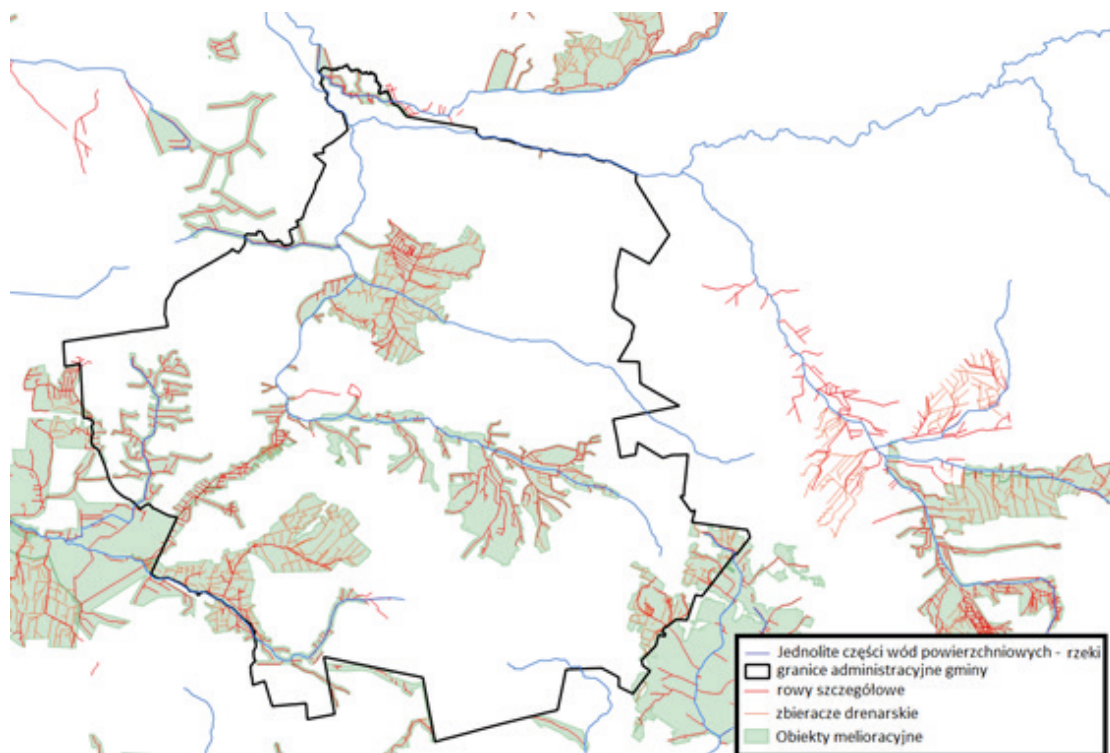
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

Ryc. 33. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Końskie

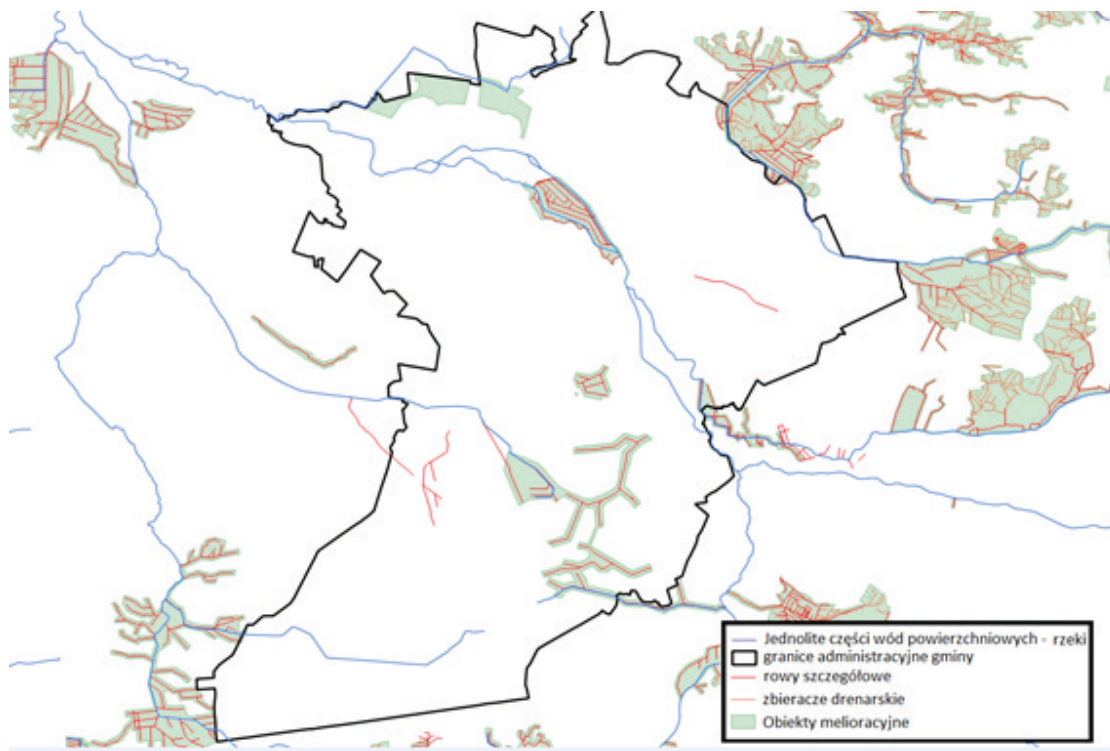
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

Ryc. 34. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Radoszyce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

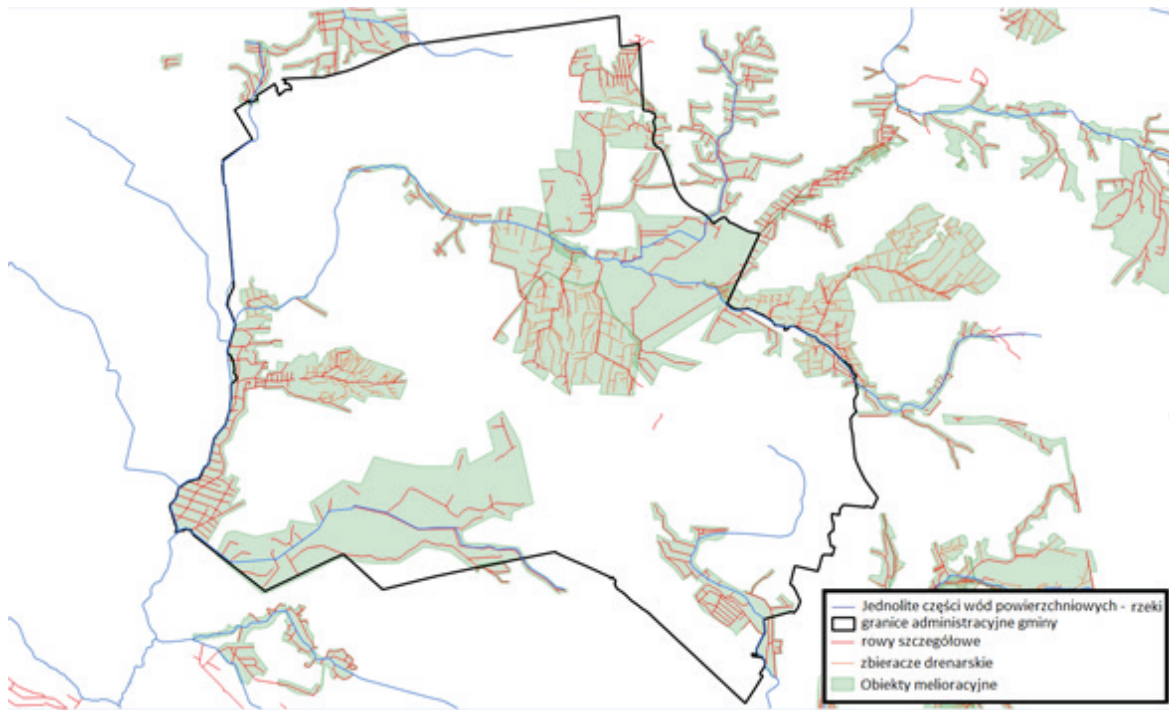
Ryc. 35. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Ruda Maleniecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

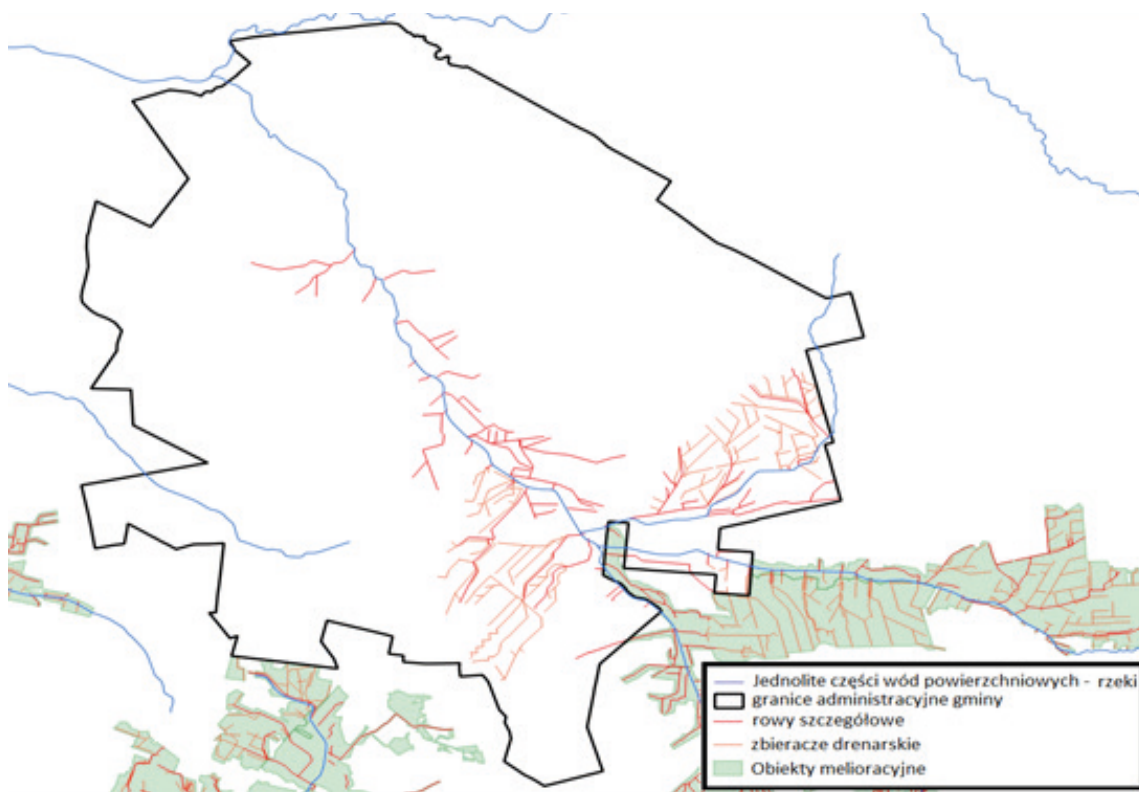

Ryc. 36. Infrastruktura melioracyjna rowy – gmina Słupia Konecka

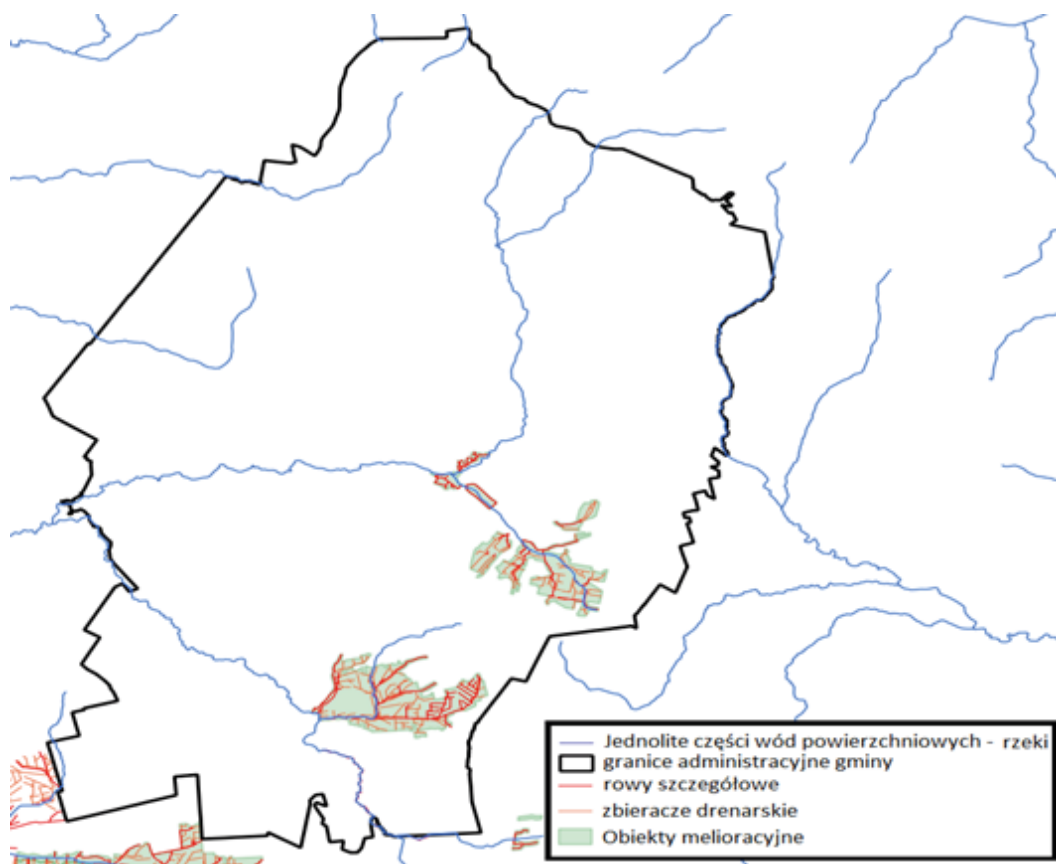
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

Ryc. 37. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Smyków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

Ryc. 38. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Stąporków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP NW Końskie

Na potrzeby oceny stanu obecnego nawodnień rolniczych na terenie powiatu koneckiego przeprowadzona została ankieta odnośnie stosowania nawodnień w gospodarstwach rolniczych. W powiecie koneckim wykonano łącznie 84 ankiety.

Z czego w gminie:

- Fałków – 10,
- Gowarczów – 10,
- Końskie – 10,
- Radoszyce – 10,
- Ruda Maleniecka – 11,
- Słupia Konecka – 10,
- Smyków – 11,
- Stąporków – 12.

Największe badane gospodarstwo miało 76 ha, najmniejsze były 1-hektarowe.

Rolnicy mieli do wyboru dwa warianty ankiet: Wariant A, jeżeli gospodarstwo stosuje nawadnianie i wariant B, jeżeli gospodarstwo nie stosuje nawadniania. Wszyscy ankietowani wybrali ankietę B, stwierdzając, że nie prowadzą na szeroką skalę nawodnień w swoich gospodarstwach rolnych.

Na podstawie analizy udzielonych odpowiedzi można sformułować następujące wnioski:

- 1) Na terenie powiatu koneckiego nie prowadzi się na szeroką skalę nawodnień rolniczych.
- 2) Rolnicy nie mają zbyt szerokiej wiedzy na temat systemów nawodnień.
- 3) Zdecydowana większość rolników nie jest zrzeszona w spółkach wodnych.
- 4) Rolnicy w większości dokonują pomiarów poziomu zużycia wody w gospodarstwie.
- 5) Rolnicy w większości nie dokonują pomiarów poziomu opadów.
- 6) Rolnicy pozytywnie oceniają działalność Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach w zakresie przekazywania wiedzy na temat nawodnień w rolnictwie.
- 7) Istnieje potrzeba zadbania o upowszechnienie wiedzy formalno prawnej rolników, ponieważ większość respondentów przyznało, że nie ma wystarczającej wiedzy na temat ubiegania się o pozwolenie wodnoprawne lub dokonania zgłoszenia korzystania z wód.
- 8) Większość rolników potwierdziło znajomość zasad korzystania z wody.
- 9) Niewielka ilość badanych stwierdziła, że sieć drenarska jest zdewastowana, zaniedbana, niedrożna, zniszczona, lub jej brak. Nie udzieliło informacji w tym zakresie aż 88% badanych, co może świadczyć o braku zainteresowania korzystaniem z istniejącej infrastruktury melioracyjnej.
- 10) Większość badanych stwierdziła, że, działanie rowów melioracyjnych jest dostateczne. Czyli rowy są, ale wymagają wykonania koniecznych robót utrzymaniowych, aby przywrócić ich funkcje.
- 11) Większość spośród badanych rolników odpowiedziało, że przepisy prawa nie są adekwatne do potrzeb wskazując takie kwestie jak np.:
  - zbyt utrudniony dostęp do realizacji inwestycji wodnych,
  - kwestie własnościowe i gospodarowania wodą na potrzeby realizacji działań w rolnictwie,
  - brak alternatywnych rozwiązań, brak jasnych przepisów i prostych procedur, złożona biurokracja itp..
- 12) W ocenie rolników odpowiadać za zarządzanie poziomem wody w rowach melioracyjnych powinny spółki wodne lub lokalne partnerstwa ds. wody.
- 13) Rolnicy uznali że działania jakie poprawiłby gospodarkę wodą na terenach rolniczych to: remont rowów melioracyjnych, oczyszczenie ich, modernizacja rowów melioracyj-

nych, strefy buforowe, okrywa zimowa, powołanie lokalnych – wiejskich zarządów melioracjami jako organ doradczy dla zarządów gminnych.

- 14) Blisko połowa z badanych jest zainteresowana doksztalcaniem się z zakresu prawa wodnego, z zakresu systemów nawodnień, z zakresu nawodnień precyzyjnych.
- 15) Jako formę zainteresowani rolnicy jako formę szkoleń wybrali formę stacjonarną oraz formę szkoleń przez Internet.
- 16) Ponad połowa badanych rolników widzi potrzeby budowy zbiorników wodnych.
- 17) Z kolei niewiele ponad ¼ badanych widzi potrzeby budowy zbiorników retencyjnych.
- 18) W kwestiach rozwoju swoich gospodarstw także niewiele ponad ¼ badanych rolników przyznało, że planuje zdobyć środki na modernizację gospodarstw, głównie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.
- 19) Najbardziej popularne z planowanych działań modernizacji gospodarstw rolnych to:
  - zakup deszczowni i pompy,
  - inwestycje w oczko wodne,
  - inwestycje w studnie.

5. Funkcjonowanie spółek wodnych na obszarze powiatu koneckiego

Tworzenie i funkcjonowanie spółek wodnych reguluje ustawa z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne¹⁰³, zgodnie z którą spółki wodne są niepublicznymi formami organizacyjnymi, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, zrzeszają osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i mają na celu zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy potrzeb w zakresie gospodarowania wodami. Spółki wodne, zapewniając zaspokojenie potrzeb zrzeszonych w nich osób w zakresie gospodarowania wodami, mogą podejmować prowadzenie działalności umożliwiającej osiągnięcie zysku netto, który przeznaczają się wyłącznie na cele statutowe spółki wodnej.

Spółki wodne mogą być tworzone w szczególności do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do:

- 1) zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody;
- 2) ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- 3) melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych gruntach;
- 4) ochrony przed powodzią;
- 5) odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych.

Spółki wodne mogą korzystać z pomocy finansowej państwa udzielanej w formie dotacji podmiotowej z budżetu państwa przeznaczonej na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i urządzeń wodnych, z wyłączeniem zadań, na realizację których została udzielona inna dotacja.

Spółki wodne mogą korzystać z pomocy finansowej z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji. Pomoc finansowa, polega na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z budżetów jednostek

---

¹⁰³ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.), art. 441–443.

samorządu terytorialnego. Zasady udzielania dotacji celowej, tryb postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposób jej rozliczania określają organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego w drodze uchwały będącej aktem prawa miejscowego.

Udzielenie dotacji celowej następuje na podstawie umowy zawartej przez jednostkę samorządu terytorialnego ze spółką wodną. W przypadku gdy dotacja celowa stanowi pomoc publiczną lub pomoc de minimis, jej udzielenie następuje z uwzględnieniem warunków dopuszczalności tej pomocy określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 444 ustawy Prawo wodne¹⁰⁴ spółki wodne mogą łączyć się w związki spółek wodnych. Do związków spółek wodnych stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące spółek wodnych, z tym że prawa i obowiązki przysługujące staroście wobec spółek wodnych w stosunku do związków spółek wodnych wykonuje wojewoda.

Utworzenie spółki wodnej następuje w drodze porozumienia co najmniej 3 osób fizycznych lub prawnych, zawartego w formie pisemnej.

Do utworzenia spółki wodnej jest wymagane:

- 1) uchwalenie statutu spółki wodnej przez osoby zainteresowane utworzeniem tej spółki;
- 2) dokonanie wyboru organów spółki wodnej.

Starosta właściwy miejscowo dla siedziby spółki wodnej zatwierdza statut tej spółki w drodze decyzji. W przypadku niezgodności statutu z prawem starosta wzywa do usunięcia tych niezgodności w określonym terminie, a jeżeli niezgodności nie zostaną usunięte – odmawia, w drodze decyzji, zatwierdzenia statutu.

Spółka wodna nabywa osobowość prawną z chwilą uprawomocnienia się decyzji starosty o zatwierdzeniu statutu tej spółki. Osoby, które działały w imieniu spółki przed nabyciem przez tę spółkę osobowości prawnej, odpowiadają solidarnie za szkody powstałe w wyniku tego działania.

Statut spółki wodnej określa w szczególności:¹⁰⁵

- 1) nazwę i siedzibę spółki wodnej oraz teren jej działalności;
- 2) cel działania spółki wodnej oraz sposób i środki służące do osiągnięcia tego celu;
- 3) zasady ustalania wysokości składek członkowskich oraz innych świadczeń adekwatnych do celów spółki wodnej;
- 4) zasady ustalania należności za dostarczanie wody oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków;
- 5) prawa i obowiązki członków spółki wodnej;

---

¹⁰⁴ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.), art. 444.

¹⁰⁵ Tamże.

- 6) ograniczenia praw członków spółki wodnej dotyczące ich gruntów i obiektów niezbędnych do wykonywania zadań tej spółki;
- 7) warunki przyjmowania nowych członków spółki wodnej, wykluczania członków ze spółki wodnej, ustania członkostwa w spółce wodnej oraz rezygnacji z członkostwa w tej spółce;
- 8) warunki następstwa prawnego członków spółki wodnej;
- 9) organy spółki wodnej, ich skład, zasady powoływania i odwoływania oraz zakres działania;
- 10) zasady nawiązywania stosunku pracy w ramach spółki wodnej;
- 11) przypadki wymagające zwołania walnego zgromadzenia;
- 12) czas trwania spółki wodnej oraz sposób jej rozwiązania lub likwidacji;
- 13) warunki zaciągania zobowiązań i udzielania pełnomocnictw do reprezentowania spółki wodnej;
- 14) przeznaczenie mienia pozostałego po rozwiązaniu lub likwidacji spółki wodnej.

Do statutu załącza się listę członków spółki wodnej, zawierającą ich oznaczenie, wskazanie siedzib i adresów.

Zarząd spółki wodnej zgłasza Wodom Polskim utworzenie spółki wodnej w celu wpisania do systemu informacyjnego gospodarowania wodami, w terminie 30 dni od dnia nabycia przez spółkę wodną osobowości prawnej. Wpis spółki wodnej do systemu informacyjnego gospodarki wodnej obejmuje:¹⁰⁶

- 1) nazwę, siedzibę, adres i przedmiot działania spółki wodnej;
- 2) imiona i nazwiska członków zarządu oraz sposób reprezentowania spółki wodnej;
- 3) czas trwania spółki wodnej;
- 4) dane dotyczące decyzji starosty o zatwierdzeniu statutu.

Wszelkie zmiany danych, zarząd spółki wodnej zgłasza Wodom Polskim w celu wpisania do systemu informacyjnego gospodarowania wodami w terminie 30 dni od dnia ich zaistnienia.

Spółka wodna odpowiada za swoje zobowiązania całym majątkiem. Członek spółki wodnej nie odpowiada za zobowiązania spółki wodnej.

Na podstawie art. 452 ustawy prawo wodne członek spółki wodnej jest obowiązany do wnoszenia składek członkowskich i ponoszenia na jej rzecz innych określonych w statucie świadczeń, adekwatnych do celów tej spółki.¹⁰⁷ Wysokość składek członkowskich i innych

---

¹⁰⁶ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.), art. 449.

¹⁰⁷ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.), art. 452.

świadczeń na rzecz spółki wodnej powinna być proporcjonalna do korzyści odnoszonych przez członków spółki wodnej w związku z działalnością tej spółki.

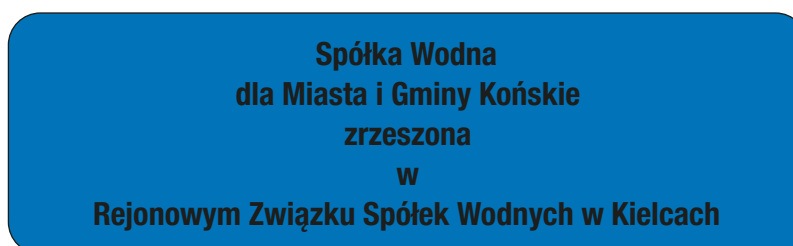
Jeżeli osoby fizyczne lub prawne niebędące członkami spółki wodnej oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej odnoszą korzyści z urządzeń spółki wodnej lub przyczyniają się do zanieczyszczenia wody, dla której ochrony spółka wodna została utworzona, są obowiązane do ponoszenia świadczeń na rzecz tej spółki. Świadczenia te mogą mieć charakter należności pieniężnych lub obowiązków o charakterze niepieniężnym. Wysokość i rodzaj takich świadczeń, oraz terminy ich spełnienia ustala, w drodze decyzji, starosta. Świadczenie takie, mające charakter należności pieniężnej niespełnione w terminie określonym w decyzji, podlega przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Świadczenie, będące obowiązkiem o charakterze niepieniężnym, niespełnione w terminie określonym w decyzji, podlega egzekucji w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Dostarczanie wody oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków w przypadku prowadzenia działalności, odbywa się na podstawie umowy zawartej między spółką wodną a zainteresowanym podmiotem.

Na obszarze powiatu koneckiego aktywnie działa tylko 1 spółka wodna, jest to:

Ryc. 39. Nazwa spółki wodnej

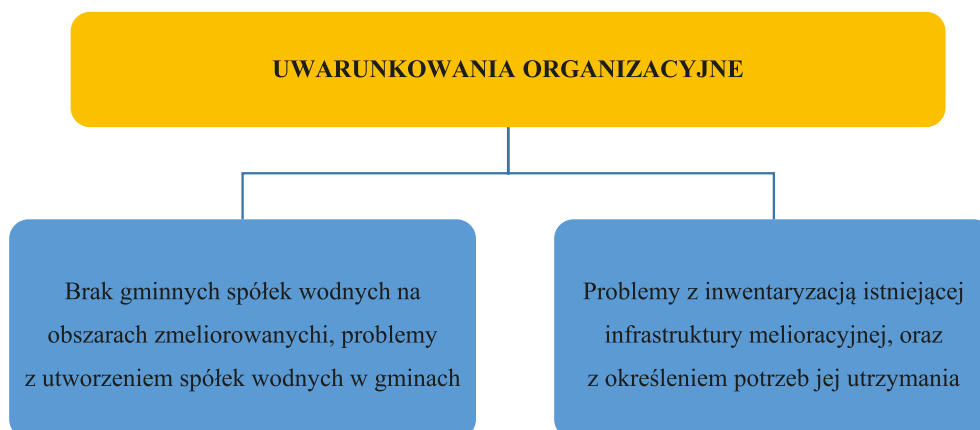

Źródło: opracowanie własne

W latach ubiegłych działała częściowo również Spółka Wodna w Słupi Koneckiej, ale obecnie zawiesiła ona swoją czynną działalność.

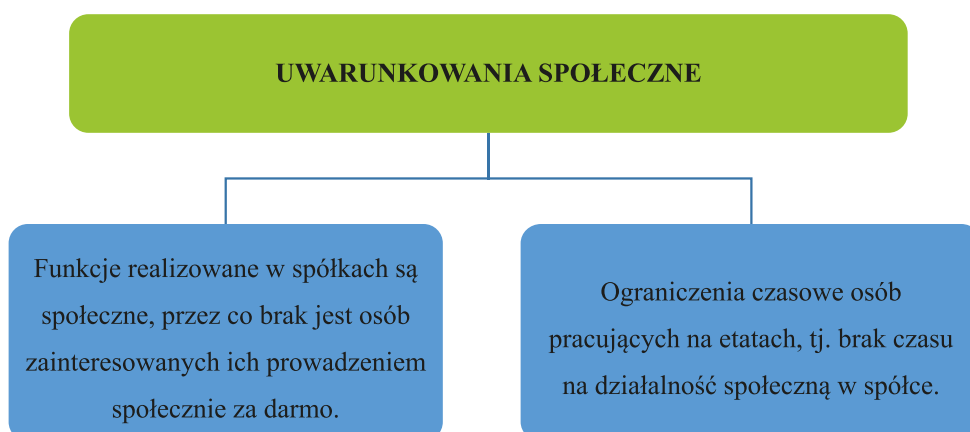
Na podstawie informacji uzyskanych w trakcie spotkań organizowanych w trakcie Lokalnego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu koneckiego stwierdzić można jednak, że działalność spółki nie jest wystarczająca dla zapewnienia wszystkich potrzeb jej członków. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest kilka, należy tu wskazać zarówno uwarunkowania społeczne, jak i prawne, organizacyjne, finansowe, własnościowe.

Ryc. 40. Uwarunkowania organizacyjne trudnej sytuacji spółki wodnej

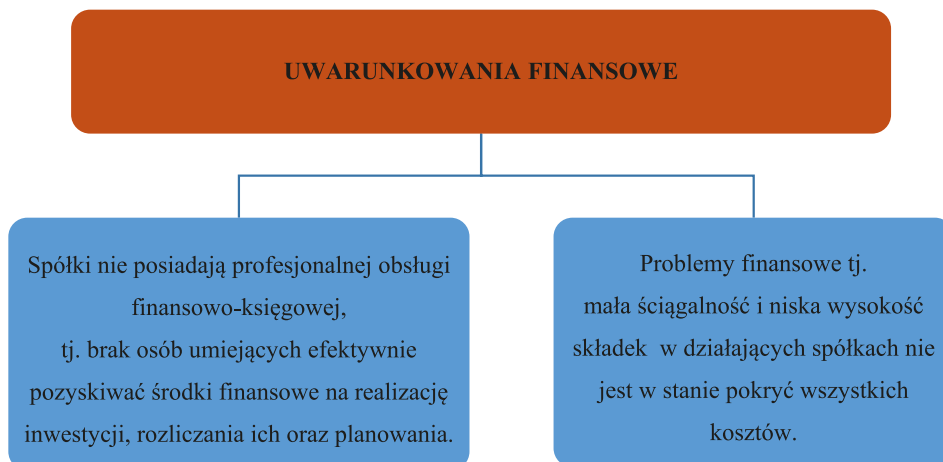
Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkań LPD

Ryc. 41. Uwarunkowania społeczne trudnej sytuacji spółki wodnej

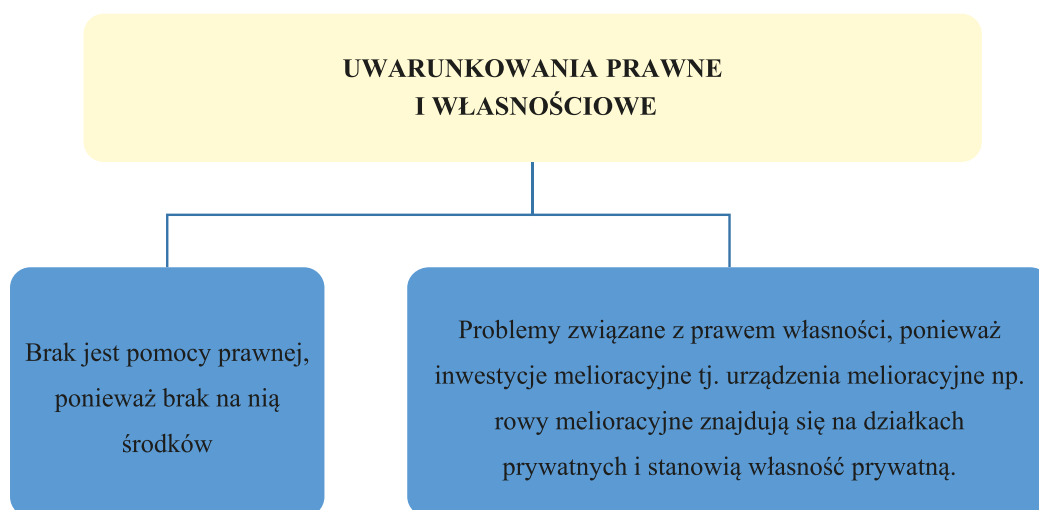
Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkań LPD

Ryc. 42. Uwarunkowania finansowe trudnej sytuacji spółki wodnej

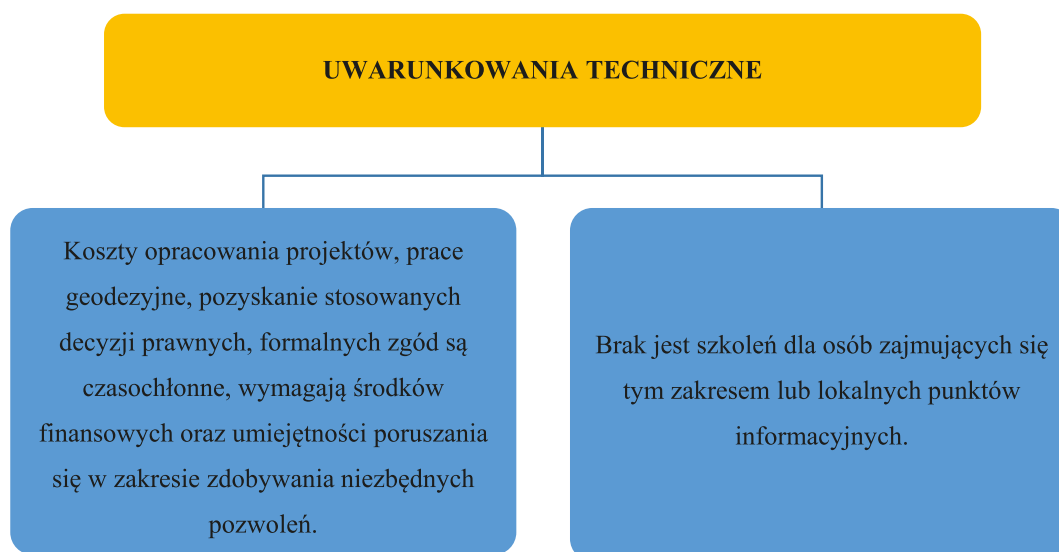
Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkań LPD

Ryc. 43. Uwarunkowania własnościowe trudnej sytuacji spółki wodnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkań LPD

Ryc. 44. Uwarunkowania techniczne trudnej sytuacji spółki wodnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkań LPD

Jak widać na schematach braki w zakresie technicznym, organizacyjnym oraz finansowym generują kłopoty w zakresie prawidłowego działania spółki. Kluczowy aspekt to brak spółek wodnych na terenie powiatu koneckiego. Wykonane w latach 70., 80., 90. obiekty melioracyjne są obecnie w złym stanie technicznym.

6. Ocena potrzeb inwestycyjnych oraz zmian organizacyjno-prawnych w celu pozyskania niezbędnych ilości wody dla rolnictwa (w skali powiatu koneckiego)

Na potrzeby funkcjonowania przedmiotowego Lokalnego Partnerstwa do spraw Wody na terenie Powiatu Koneckiego, należy dokonać oceny potrzeb inwestycyjnych oraz zmian organizacyjno-prawnych w celu pozyskania niezbędnych ilości wody dla rolnictwa, w odniesieniu do:

- działalności spółek wodnych na terenie powiatu koneckiego;
- analizy problemów i propozycji rozwiązań w zakresie gospodarki wodnej w powiecie.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest metodą stosowaną w opracowaniach dotyczących strategii rozwoju zarówno jednostek terytorialnych, w tym: regionów, województw, miast i gmin. Pozwala na przeanalizowanie atutów i słabości danych działań, w tym przypadku dalszego funkcjonowania Lokalnego Partnerstwa do spraw Wody na terenie Powiatu Koneckiego (LPW). W szczególności identyfikuje mocne strony i słabe strony, szanse i zagrożenia.

W uproszczeniu pojęciowym SWOT można traktować jako identyfikację problemów i potencjałów rozwojowych Lokalnego Partnerstwa do spraw Wody na terenie powiatu koneckiego (LPW) oraz wyodrębnienie spośród nich tych, które mają lub mogą mieć znaczenie dla kluczowych zagrożeń (problemy) i szans (potencjały).

Analiza uwarunkowań rozwojowych SWOT, mająca postać analizy silnych i słabych stron funkcjonowania Lokalnego Partnerstwa do spraw Wody na terenie powiatu koneckiego (LPW) oraz szans i zagrożeń, została opracowana na podstawie:

- zdiagnozowanej w pierwszej części analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gmin powiatu koneckiego,
- przeprowadzonych spotkań z członkami LPW (jednostki organizacyjne samorządu, rolnicy, przedstawiciele spółki wodnej), w ramach funkcjonowania LPW,
- analizy potencjału ekologicznego i przyrodniczego gmin powiatu koneckiego,
- analizy zasobów wodnych na terenie powiatu koneckiego,

- analizy stanu ilościowego i technicznego infrastruktury wodnej i melioracyjnej,
- wyników ankiety przeprowadzonej wśród rolników w zakresie prowadzonych nawodnień.

W wyniku powyższych analiz powstała poniższa tabela określająca silne i słabe strony Lokalnego Partnerstwa do spraw Wody na terenie powiatu koneckiego (LPW) oraz sprecyzowano szanse i zagrożenia.

Tabela 72. Mocne i słabe strony LPW na terenie powiatu koneckiego

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wysoka różnorodność biologiczna obszaru powiatu, występowanie rzadkich gatunków i siedlisk; ▪ występowanie obszarów Natura 2000; ▪ duża lesistość i zadowalający stan zdrowotny lasów; ▪ występowanie w obrębie powiatu dużych zasobów wód powierzchniowych i wód podziemnych; ▪ znaczna liczba rzek, zbiorników wodnych oraz stawów rybnych, sprzyjające procesom retencji, ▪ brak poboru wody na potrzeby intensywnego przemysłu; ▪ brak przemysłu szczególnie degradującego środowisko; ▪ nieagresywna, tradycyjna gospodarka rolna, głównie małoobszarowa; ▪ niski stopień urbanizacji, brak szczelnych dużych powierzchni na terenach miejskich; ▪ działalność edukacyjna w zakresie programów edukacji zagadnień ochrony przyrody i środowiska, oraz racjonalnego kształtowania zasobów wodnych, ▪ dobry kontakt oraz wymiana doświadczeń jednostek organizacyjnych tworzących LPW na terenie powiatu koneckiego, ▪ chęć współpracy członków LPW, ▪ znajomość potrzeb i znajomość terenu przez członków LPW na terenie powiatu koneckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak gminnych spółek wodnych na terenie gmin powiatu koneckiego, ▪ mała efektywność działań istniejącej Gminnej Spółki Wodnej dla Miasta i Gminy Końskie, ▪ brak działań w zakresie wsparcia samorządów dla tworzenia gminnych spółek wodnych na terenie swoich gmin, ▪ niedostateczny stan techniczny istniejących urządzeń infrastruktury melioracyjnej; ▪ brak inwentaryzacji i właściwego utrzymywania urządzeń melioracji wodnych wykonanych w ramach wykonanych zadań melioracyjnych, ▪ brak zaangażowania prywatnych rolników w kwestie utrzymania w dobrym stanie urządzeń nawadniających np. rowów, ▪ niedostateczne upowszechnianie informacji o potrzebach prowadzenia retencji w środkach masowego przekazu; ▪ zbyt wolno postępujący wzrost świadomości społecznej dotyczącej konieczności gospodarowania wodą sposób przyjazny dla przyrody i środowiska, ▪ brak indywidualnych nawyków i postaw prośrodowiskowych (oszczędności wody, retencji wody); ▪ niedostateczna wiedza rolników i osób indywidualnych na temat programów i dofinansowań rządowych w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, prowadzenia retencji i nawodnień.

Tabela 73. Szanse i zagrożenia LPW na terenie powiatu koneckiego

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość uzyskiwania dotacji i pożyczek z funduszy krajowych na inwestycje związane z rozwojem infrastruktury wodnej i melioracyjnej; ▪ wprowadzenie nowych zasad finansowania inwestycji i działań związanych z rozwojem rolnictwa i gospodarki wodnej w zakresie retencji i nawodnień (preferencyjne kredyty, ulgi podatkowe, dotacje z budżetu państwa); ▪ możliwość objęcia wsparciem przez jednostki samorządowe nowopowstałych gminnych spółek wodnych, udzielanie im wsparcia w zakresie rzeczowym, wsparcia z zakresu wiedzy i przepisów prawa, prowadzenia rozliczeń i pomoc w pozyskiwaniu dotacji, ▪ nowoczesne przepisy ochrony przyrody i środowiska, w tym przepisy związane z koniecznością tworzenia i w dalszej kolejności udzielania wsparcia dla gminnych spółek wodnych, ▪ wspieranie inicjatyw samorządów, podmiotów gospodarczych oraz organizacji i instytucji zmierzających do rozwoju inwestycji rolnych i środowiskowych, ▪ skoordynowanie działań prośrodowiskowych na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej, ▪ współpraca członków LPW na terenie powiatu koneckiego, ▪ promocja ochrony środowiska, nawodnień rolniczych, małej retencji, ▪ edukacja dzieci, młodzieży, rolników w zakresie prowadzenia zrównoważonej gospodarki wodnej – akcje społeczne, festyny, reklamy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ opóźnienia w przygotowywaniu nowych aktów prawnych i przepisów wykonawczych w tym przepisów związanych z koniecznością tworzenia i w dalszej kolejności udzielania wsparcia dla gminnych spółek wodnych, ▪ brak funduszy na realizację utrzymania istniejących systemów melioracyjnych; ▪ brak zainteresowania rolników oraz osób indywidualnych do pełnienia funkcji społecznych w spółkach wodnych, ▪ brak środków finansowych oraz brak wiedzy specjalistycznej w zakresie pozyskiwania funduszy dla rozwoju i działalności gminnych spółek wodnych, ▪ brak zainteresowania rolnictwem na większą skalę młodych pokoleń mieszkańców wiejskich, ▪ wzrost zanieczyszczeń wód; ▪ intensyfikacja wzrostu nawożenia, stosowania pestycydów, homogenizacji użytków rolnych oraz zaniku lokalnych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych;

**Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT należy stwierdzić, że:
nadrzędnym celem funkcjonowania
Lokalnego Partnerstwa do spraw Wody na terenie powiatu koneckiego (LPW) jest:
Prowadzenie zrównoważonego rozwoju
gospodarki wodnej
na terenie powiatu koneckiego**

Powyższy cel nadrzędny zostanie spełniony poprzez realizację następujących celów głównych:

- 1) Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich ochrona.
- 2) Podniesienie jakości gleb oraz ich ochrona.
- 3) Przywrócenie dobrego stanu technicznego istniejącej infrastruktury hydrotechnicznej i melioracyjnej.
- 4) Utworzenie gminnych spółek wodnych w gminach powiatu koneckiego.
- 5) Zapobieganie skutkom suszy poprzez działania małej retencji oraz efektywne kształtowanie zasobów wodnych oraz wykorzystywanie wody do nawodnień rolniczych.
- 6) Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie konieczności prowadzenia zrównoważonej gospodarki wodnej, oszczędzania wody.

Zarówno cel nadrzędny, cele główne, jak i priorytety są spójne z polityką ekologiczną na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

Zdefiniowane cele należy poprzeć konkretnymi działaniami członków LPW na terenie powiatu koneckiego dlatego w tym zakresie proponuje się realizację następujących działań.

1. Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich ochrona.

Długoterminowe cele i kierunki działań w zakresie gospodarki wodnej są zdeterminowane obowiązującymi przepisami prawa, głównie ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne¹⁰⁸ i Prawo ochrony środowiska.¹⁰⁹ Wynikają stąd strategiczne cele, które muszą być zrealizowane i oznaczają dla samorządów:

- dotrzymywanie dopuszczalnych standardów jakości wód,
- budowę kanalizacji ściekowej oraz dotrzymywanie normatywnych wymagań dla ścieków i innych zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska wodnego
- wyznaczenie obszarów tzw. stref wrażliwych (o stężeniu azotanów ponad 50 mg N/dm³),
- przygotowanie planów ograniczających m.in. stosowanie nawozów azotowych mineralnych i naturalnych,
- posiadanie szczelnych zbiorników na odchody zwierzęce o pojemności wystarczającej na ich magazynowanie w okresie, gdy nie mogą być one wprowadzane na pola uprawne,
- budowa kanalizacji ściekowych na obszarach zurbanizowanych,
- propagowanie budowy zbiorników i płyt obornikowych dla hodowców zwierząt,

---

¹⁰⁸ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.),

¹⁰⁹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U z 2020, poz. 1219 ze zm.).

- promocja i edukacja w zakresie działań zgodnych z ekologicznymi praktykami rolniczymi i zrównoważoną gospodarką wodną, nawodnieniami i efektywnym wykorzystaniem wody w rolnictwie,
- kontrola szczelności szamb,
- stała kontrola istniejących sieci kanalizacyjnych,
- stosowanie oczyszczalni przydomowych zgodnie z instrukcją obsługi,
- propagowanie przepisów ochrony środowiska wodnego i przyrodniczego,
- edukacja w zakresie ochrony środowiska i ochrony istniejących zasobów wodnych.

2. Podniesienie jakości gleb oraz ich ochrona

W zakresie ochrony gleb planuje się następujące działania długoterminowe:

- prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (polegające na niewyłączaniu gruntów rolnych o wyższych klasach bonitacyjnych z produkcji rolnej i nie przeznaczanie ich na inne cele: nierolnicze, nieleśne);
- dostosowanie kierunków oraz intensywności produkcji rolnej i przemysłowej do naturalnego biologicznego potencjału gleb na terenie powiatu;
- podjęcie działań mających na celu zminimalizowanie poziomu zakwaszenia gleb w rolnictwie;
- kształtowanie struktury upraw rolnych zapobiegającej erozji oraz pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb;
- podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu;
- podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez efektywne wykorzystanie wody do nawodnień w okresach suszy;
- stosowanie upraw płodozmianu;
- upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej;
- rekultywacja terenów zdegradowanych;
- zagospodarowywanie nieużytków na potrzeby rolnictwa.

3. Przywrócenie dobrego stanu technicznego istniejącej infrastruktury hydrotechnicznej i melioracyjnej.

W zakresie przywrócenia dobrego stanu technicznego istniejącej infrastruktury hydrotechnicznej i melioracyjnej konieczne są następujące działania:

- inwentaryzacja urządzeń hydrotechnicznych na terenie powiatu,
- inwentaryzacja urządzeń melioracyjnych na terenie powiatu,

- rozpoznanie potrzeb w zakresie odbudowy systemów melioracyjnych na terenach użytkowanych rolniczo,
- pozyskanie i rozdysponowanie środków finansowych na wykonanie odbudowy systemów melioracyjnych i przywrócenie ich funkcji na terenach rolniczych,
- utrzymanie w dobrym stanie odbudowanej infrastruktury melioracyjnej tj. utrzymanie w dobrym stanie rowów nawadniająco-odwadniających, zastawek i pozostałych urządzeń wodnych związanych z nimi funkcjonalnie,
- wsparcie techniczne i udzielenie zaplecza sprzętowego przez jednostki samorządowe dla realizacji potrzeb utrzymaniowych urządzeń melioracyjnych.

4. Utworzenie gminnych spółek wodnych w gminach powiatu koneckiego.

- Idealnym rozwiązaniem byłoby utworzenie gminnych spółek wodnych we wszystkich gminach powiatu koneckiego,
- Wsparcie jednostek samorządowych w zakresie procesu powstawania gminnych spółek wodnych,
- Wsparcie jednostek samorządowych w zakresie udzielania wiedzy prawnej oraz obsługi finansowej i rozliczeń działalności gminnych spółek wodnych,
- Wsparcie jednostek samorządowych w zakresie udzielania wiedzy prawnej oraz obsługi finansowej i rozliczeń działalności gminnych spółek wodnych,
- Wsparcie jednostek samorządowych w zakresie pozyskiwania dotacji i środków na działalność spółek wodnych,
- Propagowanie i promocja wiedzy na temat zalet zrzeszania rolników w gminnych spółkach wodnych – analiza korzyści.

5. Zapobieganie skutkom suszy poprzez działania małej retencji oraz efektywne kształtowanie zasobów wodnych oraz wykorzystywanie wody do nawodnień rolniczych.

W zakresie zapobiegania skutkom suszy poprzez działania małej retencji oraz efektywne kształtowanie zasobów wodnych oraz wykorzystywanie wody do nawodnień rolniczych można wskazać następujące działania długoterminowe:

- ciągła ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych tj.: lasów, użytków ekologicznych, parków, obszarów chronionego krajobrazu,
- zwiększenie powierzchni obszarów zieleni, gdzie woda ma możliwość wsiąkać w grunt, zapobiegając tym samym skutkom suszy, przy jednoczesnym zmniejszaniu powierzchni szczelnych, zabetonowanych, gdzie ma miejsce szybki spływ powierzchniowy i woda nie wsiąka w grunt,

- zwiększenie nasycenia zielenią już istniejących obszarów poprzez dosadzenie drzew, krzewów, odnowień naturalnych (drzew-samosiejek), odrostów,
- kształtowanie zasobów wodnych poprzez założenie piętrzeń na budowach piętrzących na rzekach i rowach, co umożliwi nawodnienie gruntów przyległych do rzek lub rowów,
- budowa oczek wodnych, zbiorników małej retencji,
- wykorzystanie wody opadowej do celów rolniczych na potrzeby podlewania roślin,
- budowa szczelnych zbiorników na wody opadowe.

6. Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie konieczności prowadzenia zrównoważonej gospodarki wodnej, oszczędzania wody.

W zakresie podniesienia świadomości społeczeństwa odnośnie konieczności prowadzenia zrównoważonej gospodarki wodnej i oszczędzania wody konieczne są takie działania, które przyczynią się do wzrostu świadomości społeczeństwa na temat tego, że zasoby wodne są dobrem wyczerpywanym, należy więc nimi gospodarować w sposób mądry i zrównoważony, aby zachować ich dobrą jakość i ilość w środowisku przyrodniczym. Konieczne są więc:

- działania edukacyjne: prowadzenie zajęć w szkołach, przedszkolach, na uczelniach wyższych.
- organizowanie festynów, aukcji społecznych propagujących ochronę zasobów wodnych i przyrody,
- prowadzenie działań popularyzacyjnych poprzez rozpowszechnianie ulotek, spotkania z przedstawicielami władz lokalnych, zakładów przemysłowych, organizacji ekologicznych, jednostek badawczych,
- publikacje w prasie lokalnej,
- prowadzenie działań informacyjnych poprzez udostępnianie informacji o ochronie środowiska,
- prowadzenie szkoleń skoncentrowanych na odpowiedzialności za środowisko wodne i przyrodnicze,
- współpraca instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi;
- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji o środowisku oraz udziału społeczeństwa w zakresie podejmowania decyzji o działaniach inwestycyjnych,
- prowadzenie baz danych o środowisku i zasobach wodnych w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe.

7. Oszacowanie potrzeb związanych z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i doradztwem „wodnym” w celu zwiększenia świadomości i kompetencji rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, w tym dzieci i młodzieży

Zapotrzebowanie na usługi doradcze (zakres doradztwa i forma);

Analiza potrzeb związanych z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i doradztwem „wodnym” odnosi się głównie do kwestii rozwiązań prawnych, technicznych oraz kwestii finansowych w zakresie planowanych inwestycji. Równie istotne jest również doradztwo mające na celu zwiększenie świadomości i kompetencji rolników, mieszkańców obszarów wiejskich, w tym dzieci i młodzieży.

Konieczne jest więc kompleksowe doradztwo prawne, które może być realizowane przez instytucje publiczne i samorządy zajmujące się aktywnie gospodarką wodną na terenie powiatu koneckiego.

Istotna rola doradcza należy z pewnością do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, które z chwilą wejścia w życie ustawy Prawo wodne z dniem 1 stycznia 2018 r. Wody Polskie przejęły kompetencje starostów i marszałków województw w zakresie wydawania decyzji wodnoprawnych. Obecnie wydawane są zgody wodnoprawne w formie:

- 1) Wydania pozwolenia wodnoprawnego,
- 2) Przyjęcia zgłoszenia wodnoprawnego,
- 3) Wydania oceny wodnoprawnej,
- 4) Wydania decyzji, dotyczących zakazów w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych.

Rola doradcza Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, wymaga z pewnością udzielania informacji na temat przedsięwzięć, które wymagają uzyskania zgody wodnoprawnej w postaci zgłoszeń i pozwoleń wodnoprawnych.

Pozwolenia wodnoprawnego wymagają m.in.:¹¹⁰

- usługi wodne, które dają gospodarstwom domowym, podmiotom publicznym i przedsiębiorstwom możliwość używania wody w zakresie przekraczającym jej powszechne, zwykłe i szczególne wykorzystanie;
- szczególne korzystanie z wód (należy zaznaczyć, że odwadnianie i nawadnianie gruntów lub upraw jest korzystaniem wykraczającym poza korzystanie zwykłe i powszechne, a także nie mieści się w katalogu czynności stanowiących usługi wodne);
- wykonanie urządzeń wodnych;
- regulacje wód, zabudowa potoków górskich oraz kształtowanie nowych koryt cieków naturalnych (np. rzek, strumieni);
- zmianę ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód, mającą wpływ na warunki przepływu wód,
- prowadzenie przez wody powierzchniowe płynące oraz przez wały przeciwpowodziowe obiektów mostowych, rurociągów, przewodów w rurociągach osłonowych lub przepustów;
- prowadzenie przez śródlądowe drogi wodne oraz przez wały przeciwpowodziowe napowietrznych linii energetycznych i telekomunikacyjnych;
- lokalizowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią:
  - a) nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
  - b) nowych obiektów budowlanych;
- gromadzenie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych i innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenie na tych obszarach odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania,

Do urządzeń wodnych, których wykonanie wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, zalicza się:¹¹¹

- stawy – które są napełniane w ramach usług wodnych, w szczególności stawy rybne oraz stawy przeznaczone do oczyszczania ścieków albo rekreacji,
- obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz wód podziemnych,
- obiekty energetyki wodnej,

---

¹¹⁰ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.)

¹¹¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.)

- wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód, ziemi lub do urządzeń wodnych oraz wyloty służące do wprowadzania wody do wód, ziemi lub do urządzeń wodnych,
- stałe urządzenia służące do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych,
- urządzenia służące do chowu ryb lub innych organizmów wodnych w wodach powierzchniowych,
- mury oporowe, bulwary, nabrzeża, mola, pomosty i przystanie,
- sztuczne zbiorniki usytuowane na wodach płynących oraz obiekty związane z tymi zbiornikami,
- urządzenia lub budowle piętrzące, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy.

Zgłoszenia wodnoprawnego wymaga m.in.:¹¹²

- wykonanie pomostu o szerokości do 3 m i długości całkowitej do 25 m,
- postój na wodach płynących statków przeznaczonych na cele mieszkaniowe lub usługowe;
- prowadzenie przez wody inne niż śródlądowe drogi wodne napowietrznych linii energet. i telekomunikacyjnych;
- wykonanie kąpieliska lub wyznaczenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli,
- trwałe odwadnianie wykopów budowlanych;
- prowadzenie robót w wodach oraz innych robót, które mogą być przyczyną zmiany stanu wód podziemnych;
- wykonanie urządzeń odwadniających obiekty budowlane, o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;
- odprowadzanie wód z wykopów budowlanych lub z próbnych pompowań otworów hydrogeologicznych;
- wykonanie stawów, które nie są napełniane w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi lub roztopowymi lub wodami gruntowymi o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m² i głębokości nieprzekraczającej 3 m od naturalnej powierzchni terenu o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem;

---

¹¹² Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.),

- przebudowa rowu polegająca na wykonaniu przepustu lub innego przekroju zamkniętego na długości do 10 m,
- przebudowa lub odbudowa urządzeń odwadniających zlokalizowanych w pasie drogowym dróg publicznych, obszarze kolejowym, na lotniskach lub lądowiskach;
- wydobywanie kamienia, żwiru, piasku, innych materiałów z wód w związku z utrzymywaniem wód, śródlądowych dróg wodnych oraz remontem urządzeń wodnych, wykonywane w ramach obowiązków właściciela wód.

Pozwolenia wodnoprawnego ani zgłoszenia wodnoprawnego nie wymaga:¹¹³

- wycinanie roślin z wód lub brzegu w związku z utrzymywaniem wód, śródlądowych dróg wodnych oraz remont urządzeń wodnych,
- wykonanie urządzeń wodnych do poboru wód podziemnych na potrzeby zwykłego korzystania z wód z ujęć o głębokości do 30 m – zwykłe korzystanie z wód służy zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego oraz gospodarstwa rolnego,
- rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych,
- pobór wód powierzchniowych lub wód podziemnych w ilości średniorocznie nieprzekraczającej 5 m³ na dobę oraz wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi w ilości nieprzekraczającej łącznie 5 m³ na dobę, na potrzeby zwykłego korzystania z wód,
- zatrzymywanie wody w rowach, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem,
- hamowanie odpływu wody z obiektów drenarskich, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem,
- przechwytywanie wód opadowych lub roztopowych za pomocą urządzeń melioracji wodnych, jeżeli zasięg oddziaływania nie wykracza poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem.

Na terenie powiatu koneckiego jednostki organizacyjne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, które udzielają informacji w ww. zakresie to:

- Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim,
- Nadzór Wodny w Końskich,
- Nadzór Wodny w Białaczowie,
- Nadzór Wodny we Włoszczowie.

---

¹¹³ Ustawa z dnia 20 lipca 2020 roku Prawo wodne (tj. Dz. U z 2020, poz. 310 ze zm.),

Ponadto usługi doradcze w kwestiach gospodarki wodnej powinny świadczyć wszystkie instytucje wchodzące w skład Lokalnego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu koneckiego, a więc:

- Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach w kwestii koordynacji LPW na terenie powiatu koneckiego, udzielania informacji z zakresu rolnictwa i nawodnień, środków finansowych i dotacji w tym zakresie,
- Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach w kwestii udzielania informacji z środków finansowych i dotacji na gospodarkę wodną,
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w kwestii udzielania informacji z środków finansowych i dotacji na gospodarkę wodną,
- Starostwo Powiatowe w Końskich w kwestii udzielania informacji oraz wsparcia spółkom wodnym,
- Lasy Państwowe reprezentowane przez:
  - Nadleśnictwo Barycz,
  - Nadleśnictwo Stąporków,
  - Nadleśnictwo w Rudzie Malenieckiej

w kwestii udzielania informacji na temat zasobów leśnych, form ochrony przyrody oraz dobrych praktyk w zakresie prowadzonej retencji na obszarach leśnych,

- Spółka Wodna dla Miasta i Gminy Końskie w zakresie lokalizacji i utrzymania infrastruktury melioracyjnej oraz potrzeb w tym zakresie,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach w kwestii udzielania informacji na temat form ochrony przyrody oraz dobrych praktyk w zakresie prowadzonej retencji na obszarach leśnych, udzielania odszkodowań za straty związane z zalewaniem łąk i gruntów na skutek działalności bobrów,
- samorządy gminne reprezentowane przez:
  - Urząd Miasta i Gminy Końskie,
  - Urząd Miasta i Gminy Radoszyce,
  - Urząd Miasta i Gminy w Stąporkowie,
  - Urząd Gminy w Rudzie Malenieckiej,
  - Urząd Gminy Gowarczów,
  - Urząd Gminy Fałków,
  - Urząd Gminy Smyków,
  - Urząd Gminy Słupia Konecka,

w zakresie udzielania informacji na temat istniejących zasobów wodnych i infrastruktury melioracyjnej na terenie poszczególnych gmin, w kwestii programów lokalnych służących poprawie bilansu wodnego, łapania wody deszczowej, udzielania wsparcia

finansowego na realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną, inwestycje osób prywatnych w tym zakresie, przekserowanie do organów kompetentnych w sprawach gospodarki wodnej.

W kwestiach zapotrzebowania na informację i promocję w zakresie gospodarki wodą, jej wykorzystania, gospodarowania, oszczędzania instytucją kompetentną jest:

- Świętokrzyska Izba Rolnicza w Kielcach, która realizuje te funkcje poprzez:
  - organizację targów i wystaw produktów rolnych,
  - pomoc członkom Izby w uczestnictwie w targach, giełdach, wystawach i konkursach rolniczych w kraju i za granicą,
  - prowadzenie działalności wydawniczej i szkoleniowej,
  - organizowanie narad i konferencji poświęconych sprawom wsi i rolnictwa, w tym spraw związanych z gospodarką wodną i nawodnieniami w rolnictwie,
  - zgłaszanie i wspieranie inicjatyw na rzecz rolnictwa i gospodarki wodnej, pozyskiwania środków finansowych na ich realizację.

Kompetencje w tym zakresie posiadają również wszyscy pozostali członkowie LPW na terenie powiatu koneckiego, ponieważ zrównoważona gospodarka wodna wymaga:

- rozbudzenia osobistej odpowiedzialności za racjonalne i oszczędne gospodarowanie wodą we wszystkich obywatelach, ponieważ woda nie stanowi zasobu niewyczerpalnego, dlatego należy mieć świadomość, że trzeba ją oszczędzać,
- upowszechniania wiedzy teoretycznej i praktycznej, dotyczącej ochrony zasobów wodnych oraz całego środowiska,
- propagowania proekologicznych wzorców zachowań,
- prowadzenia edukacji ekologicznej w zakresie kształtowania postaw sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych,
- prowadzenia współpracy instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi,
- prowadzenia szkoleń dla pracowników samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji o środowisku
- prowadzenia baz danych o zasobach wodnych w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- wsparcia wybranych projektów z zakresu gospodarki wodnej realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- wspieranie rynkowej konkurencyjności produktów i usług przyjaznych gospodarce wodnej poprzez uaktywnienie ich marketingu i reklamy.

Należy podkreślić, że kluczowa rola edukacja dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie ekologii, racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, oszczędzania wody, łapania wody deszczowej i wykorzystywania jej do nawodnień lub do podlewania ogródków przydomowych, w znaczący sposób sprzyja zwiększeniu ich świadomości ekologicznej. Konieczne jest również prowadzenie szkoleń i przekazywania informacji publicznej dla starszego pokolenia, poprzez organizację szkoleń urzędników, radnych gminnych i powiatowych, nauczycieli, sołtysów, rolników, przedsiębiorców – stanowi to główne zadanie dla LPW powiatu koneckiego.

8. Działalność Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w przyszłości

Podsumowując dotychczasową działalność Lokalnego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu koneckiego należy zauważyć, że jego utworzenie miało bardzo pozytywny oddźwięk w środowisku lokalnym tj. głównie wśród jednostek samorządowych i instytucji działających na obszarze powiatu i mających wpływ na gospodarkę wodną.

8.1. Kto powinien tworzyć partnerstwo

Partnerstwo winny tworzyć jednostki samorządowe i instytucje działające na obszarze powiatu koneckiego i mające wpływ na gospodarkę wodną. Powinni również mieć w nim udział indywidualni rolnicy, którzy mogliby zgłaszać swoje potrzeby oraz osoby zainteresowane wykorzystaniem lub kształtowaniem zasobów wodnych na terenie powiatu.

Partnerstwo powinno zrzeszać także Gminne Spółki Wodne.

8.2. Jakie kompetencje powinno mieć LPW

Kompetencje Lokalnego Partnerstwa ds. Wody na terenie powiatu koneckiego na podstawie analizy przeprowadzonych spotkań winny odnosić się do:

- 1) Opiniowania zagrożeń związanych z gospodarką wodną na terenie powiatu.
- 2) Doradztwa w sprawach związanych z gospodarką wodną na terenie powiatu.
- 3) Informacji związanych z poradami prawnymi, możliwościami finansowania, zagadnień technicznych z zakresu gospodarki wodnej.
- 4) Wspólnej pomocy w obrębie członków partnerstwa – wymiany doświadczeń, wskazania ścieżki postępowania w danej sprawie itp.
- 5) Promocji ochrony zasobów wodnych, środowiska leśnego oraz zasobów przyrodniczych na terenie powiatu.
- 6) Promocji działań jednostek samorządowych i instytucji lokalnych w zakresie gospodarki wodnej i rolnictwa na danym terenie.

- 7) Aktywizacji środowisk samorządowych oraz instytucji rolniczych, ale także przedstawicieli indywidualnych środowisk rolniczych i gospodarstw rybackich do podejmowania działań sprzyjających ochronie i oszczędności zasobów wodnych.
- 8) Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- 9) Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu w sektorach: gospodarki wodnej, rolnym i leśnym.
- 10) Możliwości wpływania rolników i osób działających w branży rolnej, leśnej i wodnej na plany działania i przedsięwzięcia podejmowane przez partnerstwo wodne poprzez prowadzenie otwartego dialogu, konsultacje społeczne itp.

8.3. Jakie powinny być źródła finansowania LPW

Źródła finansowania uzależnione są od obowiązujących przepisów prawa oraz od realizacji celów strategicznych. Partnerstwo wodne, jako organizacja, której celem jest rozwój, stałoby przed koniecznością ponoszenia nakładów inwestycyjnych oraz nakładów na cele informacyjne, promocyjne oraz z zakresu podnoszenia poziomu wiedzy swoich członków.

Cele inwestycyjne mogą być różne w zależności od oczekiwań członków, ale cele takie każdorazowo wymagają pozyskiwania środków finansowych. Partnerstwo wodne stanowiłoby działalność o określonej specyfice, narażoną na konkretne czynniki ryzyka, które powodują zasadnicze różnice w dostępności źródeł finansowania inwestycji. W zależności od kwestii docelowych prowadzonych inwestycji jako źródła finansowania można wskazać środki samorządowe i rządowe (na rozwój rolnictwa na danym terenie, ochronę środowiska leśnego i wodnego) oraz środki unijne. W tym zakresie jednak koniecznym byłoby wyspecjalizowanie członków partnerstwa w pozyskiwaniu środków unijnych.

W przypadku unormowania prawnego w przepisach prawa zaistniałaby może możliwość łączenia środków finansowych – poszczególnych członków partnerstwa w zależności od rodzaju prowadzonych działań i potrzeb w zakresie inwestycji lub promocji.

Koszty związane z potencjalnymi inwestycjami LPW mogłyby odnosić się do następujących kwestii:

- wykonania ujęć wody na potrzeby nawadniania w gospodarstwie, w tym studni lub zbiorników,
- wykonywania urządzeń zielono-niebieskiej infrastruktury, którą są:
  - zbiorniki infiltracyjne,

- muldy retencyjne,
  - zielone dachy,
  - ogrody deszczowe,
  - komory drenażowe,
  - skrzynki retencyjno-rozsączające,
  - retencyjne zbiorniki podziemne
  - oraz studnie chłonne.
- zakup nowych maszyn i urządzeń, w szczególności wykorzystywanych do poboru, mierzenia poboru, magazynowania, uzdatniania, odzyskiwania lub rozprowadzania wody, a także nowych systemów nawadniających i systemów do sterowania nawadnianiem,
  - koszty budowy, zakupu lub instalacji elementów infrastruktury technicznej niezbędnych do nawadniania w gospodarstwie, w tym zakupu i instalacji urządzeń do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
  - koszty odbudowy urządzeń hydrotechnicznych i systemów melioracyjnych (jazzy, zastawki, rowy),
  - koszty bieżącego utrzymania urządzeń hydrotechnicznych i systemów melioracyjnych (jazzy, zastawki, rowy),
  - koszty promocji w zakresie podnoszenia świadomości środowiskowej,
  - koszty szkoleń, materiałów reklamowych, podnoszenia kwalifikacji i wiedzy.

8.4. Umocowania prawne LPW

Działanie LPW wymaga wprowadzenia unormowań w zakresie prawnoproceduralnym ich działania oraz dostosowania przepisów prawa krajowego w tym zakresie (zmiana przepisów ustaw dla jednostek samorządowych, ustawy prawo wodne, szczególnie w kwestii spółek wodnych).

8.5. Inne uwagi dotyczące partnerstwa

Współpraca w LPW może mieć wymiar społeczny i kształtować poczucie wspólnej odpowiedzialności za dobro wspólne na obszarze powiatu. Należy wskazać tu pozytywne, niematerialne aspekty tworzenia partnerstw takie jak:

- 1) Przystępując do współpracy, organizacje powinny przede wszystkim określić przyczyny oraz zakres oczekiwań i potrzeb względem siebie.

- 2) Współpraca tworzy współzależność pomiędzy podmiotami, przekłada się bowiem na zdolność do podejmowania decyzji, dobrowolne zaangażowanie oraz wzajemne poszanowanie.
- 3) Wspólne decyzje i działania powstają jako wynik ścierania się różnych punktów widzenia na wspólną kwestię rozwojową.
- 4) Podstawą współpracy jest założenie różnorodności i równoważności sposobów postrzegania oraz definiowania jej przedmiotu. Poszczególni partnerzy dostrzegają odmienne aspekty kwestii, której dotyczy współpraca, posiadają różnorodne zasoby i narzędzia działania oraz zgłaszają różne interesy i oczekiwania z nią związane, zatem bezpośrednią korzyścią dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w omawiany proces jest możliwość wielostronnej analizy przedmiotu współpracy.
- 5) Decyzje podejmowane są wspólnie – odpowiedzialność za osiągnięcie porozumienia spoczywa na wszystkich podmiotach tworzących partnerstwo, zatem udział żadnego z nich nie może być minimalizowany. Dotyczy to zarówno wyboru kwestii będących przedmiotem współpracy, jak i uzgodnienia jej zasad, norm oraz struktur.
- 6) Współpracujące podmioty przyjmują bezpośrednią zbiorową odpowiedzialność za uzgodniony kierunek działań – w trakcie procesu współpracy tworzy się sieć relacji partnerskich między podmiotami, która nieustannie się zmienia w zależności od kierunków jej rozwoju.
- 7) Współpraca to proces – należy ją postrzegać w aspekcie dynamicznym, nie zaś jako stan o charakterze organizacyjnym lub formalnoprawnym. Cechuje ją ciągły rozwój oraz zmienność.

9. Podsumowanie

Utworzenie Lokalnych Partnerstw do spraw Wody, to nowa inicjatywa, która została zapoczątkowana przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie we współpracy z wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego.

Pierwszym etapem w ramach realizacji projektu w województwie świętokrzyskim jest utworzenie pilotażowego LPW w powiecie koneckim. W późniejszym okresie planowane jest utworzenie LPW w każdym powiecie województwa świętokrzyskiego.

9.1. Wnioski z poszczególnych spotkań

Pierwsze spotkanie organizacyjne dotyczące tworzenia Lokalnych Partnerstw do spraw Wody odbyło się w lipcu 2020 r. Uczestniczyli w nim: wojewoda świętokrzyski, starosta konecki, wójtowie gmin z terenu powiatu koneckiego lub ich zastępcy, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach, przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Końskich, Z-ca Burmistrza Miasta oraz przedstawiciele pozostałych urzędów gmin z powiatu koneckiego, przedstawiciele PGW Wody Polskie tj. przedstawiciele Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim i Nadzorów Wodnych w Końskich i Białaczowie, przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach, przedstawiciele nadleśnictw w Baryczy, Rudzie Malenieckiej i Stąporkowie, spółki wodnej w Końskich, a także rolnicy i właściciele gospodarstw rybackich.

Podczas spotkania przedstawiona została krótka prezentacja, omawiająca cel współpracy i jej główne założenia. Zawierała ona 6 punktów tj.:

- 1) cel powołania Lokalnych Partnerstw ds. Wody.
- 2) projekt planu działania LPW w powiecie koneckim.
- 3) autoprezentacja potencjalnych partnerów LWP.
- 4) wybór zespołu do opracowania zasobów wodnych w powiecie koneckim.
- 5) deklaracja współpracy LPW.
- 6) przyjęcie i plan tematów kolejnych spotkań LPW do końca roku 2020.

W trakcie spotkania poproszono o przedstawienie się poszczególnych uczestników, celem zapoznania się z przedstawicielami poszczególnych urzędów i instytucji.

Pomysł utworzenia LPW spotkał się z dużym zainteresowaniem i poparciem ze strony uczestników, którzy wyrazili chęć przystąpienia do projektu i współpracy.

Kolejne spotkanie w sprawie tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody odbyło się we wrześniu 2020 r. Celem spotkania była próba zdiagnozowania stanu istniejącego oraz potrzeb wodnych na terenie powiatu koneckiego, na potrzeby późniejszego wypracowania zasad racjonalnej gospodarki wodnej. Jak stwierdzili członkowie partnerstwa wszyscy zarządzający i korzystający z wód na danym obszarze powinni nawiązać współpracę i wspólnie działać na rzecz zrównoważonej gospodarki wodnej. Dlatego tak ważnym tematem jest utworzenie Lokalnych Partnerstw ds. Wody. W trakcie spotkania wygłoszone zostały wykłady. Pierwszy wykład prowadzony został przez przedstawicieli PGW Wody Polskie. Był to wykład pt.: „Rola i zadania Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w zakresie gospodarki wodnej.” Przybliżał on zagadnienia dotyczące informacji na temat Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, z uwzględnieniem struktur organizacyjnych oraz kompetencji zarówno Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie jak i Zarządu Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim i Nadzorów Wodnych. Uczestnicy spotkania uzyskali informację na temat wielkości jednostek organizacyjnych, lokalizacji, rzek. W trakcie wykładu przybliżono uczestnikom spotkań projekty wdrażane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie tj.

- program Stop Suszy,
- program kształtowania zasobów wodnych na terenach rolniczych,
- retencję korytową,
- oraz plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Omówione programy miały na celu wskazanie poprawy wskaźnika zwiększenia poziomu retencyjności w perspektywie krótszej tj. lat 2020–2021 i dłuższej do 2050 r.

W trakcie wykładu odniesiono się również do lokalizacji i zadań Nadzorów Wodnych na terenie powiatu koneckiego oraz zlokalizowanych na nich rzek. Omówiono ponadto zastosowanie Ustawy Prawo Wodne z zakresie korzystania z wód w kwestii wydawania zgód wodnoprawnych, tj. przepisów, wymagań i koniecznych dokumentów.

Dalszy ciąg spotkania dotyczył 3 prezentacji, które prowadził specjalista-meliorant, projektant, były dyrektor Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach (WZMIUW), pracownik wielu przedsiębiorstw branżowych z terenu województwa świętokrzyskiego.

- Prezentacja 1 na temat: „Charakterystyka zasobów wodnych” – dotyczyła omówienia istniejących zbiorników wodnych na terenie powiatu koneckiego wraz z omówieniem istniejących na nich urządzeń wodnych.
- Prezentacja 2 na temat: „Retencja wodna w dolinie rzeki Czarnej Malenieckiej” – dotyczyła omówienia procesów retencji oraz potrzeb i możliwości w tym zakresie na terenie powiatu koneckiego.
- Prezentacja 3 na temat: „Melioracje szczegółowe w powiecie koneckim” – dotyczyła prezentacji danych w zakresie wykonania inwestycji melioracyjnych na terenie powiatu koneckiego oraz odnosiła się do złego stanu urządzeń.

Po zakończonych wykładach nawiązała się dyskusja pomiędzy wszystkimi uczestnikami.

Przedstawiciel Spółki Wodnej dla Miasta i Gminy Końskie, stwierdził, że urządzenia melioracyjne są w bardzo złym stanie, zwrócił uwagę na fakt, że zasypywane są studnie, brak jest współpracy z samorządem gminnym w zakresie działań w tym zakresie. Przedstawiciel nadleśnictwa w Stąporkowie wskazał na możliwości prowadzenia retencji w Lasach Państwowych.

Kolejne spotkanie miało miejsce w grudniu 2020. Ze względu na obecny stan epidemiologiczny oraz zachowanie kwestii bezpieczeństwa spotkanie odbyło się drogą on-line. Na spotkaniu zaprezentowano 3 wykłady:

Wykład 1 „Możliwości zaangażowania jednostek samorządu terytorialnego w zarządzanie wodą w rolnictwie” – zaprezentowany przez Wójta Gminy Kutno,

Wykład 2 „Charakterystyka systemów melioracyjnych oraz ocena funkcjonowania i stanu technicznego wybranych obiektów nawodnień podsiąkowych” – zaprezentowany przez prof. SGGW w Warszawie pracownika Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska.

Wykład 3 „Przegląd źródeł finansowania inwestycji wodnych” – zaprezentowana przez przedstawiciela firmy doradczej Unifin.

Ostatnie spotkanie podsumowujące utworzenie pilotażowego LPW w powiecie koneckim odbyło się również w grudniu 2020. Zaprezentowano na nim wyniki dotychczasowego partnerstwa, wnioski i spostrzeżenia. Wyrażono swoje pozytywne nastawienie do kooperacji w zakresie dalszego partnerstwa. Wskazano również obszary zagrożeń – tj. brak jasnych podstaw prawnych w zakresie regulacji działania LPW, kwestii finansowania, zakresu kompetencji oraz stanu infrastruktury wodnej w powiecie koneckim tj. na zły stan istniejących budowli wodnych i systemów melioracyjnych.

9.2. Rekomendacje dla MRiRW

Zbudowanie partnerstwa wodnego wymaga z pewnością dopracowania kwestii prawnych w zakresie organizacyjnym oraz unormowania zasad finansowania i kompetencji takich partnerstw. Zmierzyć się należy z rozbieżnościami kompetencji poszczególnych członków, różnymi możliwościami finansowymi oraz brakiem wypracowanych wspólnych planów działania, które każdy z członków partnerstwa przewidywał normalnie do realizacji działając autonomicznie.

Istnieje jednak szereg czynników, które stanowić mogą za kwestią pozytywnej oceny tworzenia takich partnerstw, ponieważ wiążą się one z następującymi korzyściami:

- 1) Korzyści te dotyczą wszystkich członków oraz społeczeństwa regionu tj. władz lokalnych, biznesu i organizacji pozarządowych, rolników.
- 2) Rozwojem „kapitału ludzkiego” – poprzez stworzenie okazji do szkoleń, praktyk, wymiany, podnoszenia świadomości obywatelskiej, umiejętności przywódczych, itp.
- 3) Innowacyjnym podejściem do problemów i wyzwań związanych z wdrażaniem rozwoju zrównoważonego i rozwiązywaniem lokalnych problemów w zakresie gospodarki wodnej, leśnej i rolnictwa;
- 4) Różnorodnymi mechanizmami umożliwiającymi każdemu z sektorów wykorzystanie posiadanych kompetencji i umiejętności w celu osiągnięcia wspólnych celów – w sposób bardziej efektywny i zrównoważony, niż w przypadku działań podejmowanych przez poszczególne sektory na własną rękę.
- 5) Zwiększeniem dostępu do większej puli zasobów, poprzez wykorzystanie pełnego zakresu możliwości merytorycznych, kadrowych, technicznych i finansowych każdego z członków partnerstwa.
- 6) Poprawą skuteczności działania – poprzez redukcję i podział kosztów, większą efektywność działania, dostarczanie lepszych usług.
- 7) Nowymi możliwościami współpracy, które udostępnią każdemu z członków pomimo różnych sektorów działań sprawniejszego angażowania społeczeństwa na szerszą skalę oraz zwiększą możliwości oddziaływania na politykę.
- 8) Lepszym zrozumieniem wartości i cech charakterystycznych dla poszczególnych członków partnerstwa, ich potrzeb i oczekiwań, przyczyniając się w ten sposób do budowania bardziej zintegrowanego i stabilnego członkostwa.
- 9) Każdy partner LPW wnosi do wspólnego działania swoją wiedzę, umiejętności, doświadczenie i punkt widzenia. Dzięki temu dyskusje i konsultacje pozwalają na lepsze rozpoznanie i zrozumienie sytuacji danego obszaru, jego potencjału i problemów. Należy tu podkreślić, że potencjał należy rozumieć nie tylko jako możliwości finansowe

administracji czy przedsiębiorców i lokalną infrastrukturę – obejmuje on także ludzi, zasoby naturalne, położenie geograficzne, miejscowe tradycje, itd. Jednym z zadań lokalnych partnerstw jest tworzenie powiązań i sieci kontaktów wewnątrz regionu, po to, by pełniej wykorzystać ten potencjał.

- 10) Efektywne wykorzystanie wewnętrznych oraz zewnętrznych zasobów i realizacja wspólnych projektów opartych na tych zasobach.
- 11) Minimalizacja ryzyka podjęcia nietrafnych decyzji.
- 12) Ułatwienie dostępu do informacji.
- 13) Rozwój postaw i zasad demokratycznych.
- 14) Zwiększenie integracji społeczności lokalnej na terenie powiatu.
- 15) Rozwój oddolnych inicjatyw obywatelskich.
- 16) Współpraca na poziomie lokalnym powiatu wyraźnie ułatwia:
- 17) Podnoszenie atrakcyjności regionu.
- 18) Budowanie pozytywnego wizerunku powiatu.
- 19) Łagodzenie konfliktów związanych z rozwojem oraz działaniami poszczególnych instytucji tworzących partnerstwo.
- 20) Prowadzenie wspólnych działań marketingowych, informacji i promocji.
- 21) Tworzenie korzystnego klimatu dla napływu inwestycji w regionie.
- 22) Ochronę walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu.
- 23) Stymulowanie rozwoju infrastruktury technicznej, wodnej, rolniczej, melioracyjnej.
- 24) Wzrost reputacji i wiarygodności, poprzez budowanie dobrych stosunków z innymi aktywnymi członkami społeczności lokalnej, wzajemne uwiarygodnienie partnerów.
- 25) Dostosowanie działań do potrzeb regionu dzięki lepszej wiedzy na temat lokalnej społeczności.

9.3. Plan działań na przyszłość

9.3.1. Działania i inwestycje jakie należałoby przeprowadzić na obszarze LPW

- 1) Koniecznym jest propagowanie działań na rzecz zwiększenia świadomości w zakresie tworzenia Gminnych Spółek Wodnych na obszarze gmin powiatu koneckiego.
- 2) Inwentaryzacja zasobów istniejących urządzeń wodnych i melioracyjnych na potrzeby ich ewentualnego, dalszego wykorzystania w rolnictwie.
Wykonanie robót remontowych, modernizacji urządzeń wodnych i melioracyjnych na potrzeby ich ewentualnego, dalszego wykorzystania w rolnictwie.

- Ewentualne propozycje budowy, rozbudowy lub przebudowy urządzeń wodnych.
- 3) Promocja dobrych praktyk w zakresie oszczędzania i odzyskiwania wody w gospodarstwie.
  - 4) Bieżąca wymiana doświadczeń pomiędzy członkami partnerstwa.
  - 5) Działania służące ograniczeniu skutków suszy – retencja i nawodnienia rolnicze,
  - 6) Propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji.
  - 7) Remonty i konserwacja urządzeń wodnych powinny być prowadzone na bieżąco, aby zapobiec ich dalszemu niszczeniu, a w szczególności wzrostowi zagrożenia powodziowego w wyniku potencjalnej awarii.

Melioracje będące w złym stanie technicznym, niedrożne, zarośnięte i zamulone rowy, nie tylko nie spełniają swojej funkcji, ale często mogą być zagrożeniem dla okolicznych terenów, powodując np. niekontrolowane podtopienia. Dlatego też wśród zaleceń dla administratorów tych systemów powinna się znaleźć przede wszystkim konieczność systematycznego ich utrzymania i konserwacji, aby zapobiec ponownemu ich zarastaniu i zamulaniu. W większości przypadków jednak, z uwagi na wieloletni brak konserwacji, takie działania będą już niewystarczające. Konieczne będzie w tych przypadkach w pierwszej kolejności przeprowadzenie działań, w celu przywrócenia właściwych funkcji systemów melioracyjnych.

9.3.2. Katalog dobrych praktyk LPW na terenie powiatu koneckiego

Efektem rzeczowym działania LPW na terenie powiatu koneckiego będzie katalog dobrych praktyk, który promować będzie zadania takie jak:

1. Działania na rzecz poprawy bilansu wodnego. Prowadzenie retencji korytowej.

Retencja korytowa to działanie poprawiające bilans wodny danego terenu. Polega na zatrzymaniu wody w ciekach wodnych, kanałach i rowach melioracyjnych. Dzięki budowie i odbudowie urządzeń piętrzących spowalnia się spływ wód, zwiększając retencję w korycie rzeczonym. Następuje wzrost poziomu wód gruntowych, poprawa mikroklimatu i bioróżnorodności przy zachowaniu przepływów środowiskowych w okresach niżówkach w ciekach. Retencję korytową możemy wspierać dzięki budowie i odbudowie urządzeń hydrotechnicznych, wspomagających gromadzenie wody.

2. Podejmowanie działań opóźniających spływ wody po powierzchni terenu.

Działania te można realizować poprzez: wykorzystanie naturalnych zgłębień terenu, terenów naturalnie zalewanych, dobór szaty roślinnej, dostosowanie upraw do warunków gruntowo-wodnych.

3. Wykonanie robót remontowych, modernizacji urządzeń wodnych i melioracyjnych na potrzeby ich ewentualnego, dalszego wykorzystania w rolnictwie.

4. Stosowanie zrównoważonych systemów zagospodarowania wód opadowych

Odprowadzanie wód opadowych bezpośrednio do rzek lub oczyszczalni ścieków jest marnotrawstwem. Wodę opadową należy zatrzymać w miejscu opadu i tam zagospodarować. Może ona wsiąknąć w glebę, odbudowując w ten sposób zasoby wód podziemnych. Jeśli nie ma takiej możliwości, należy ją wykorzystać lub co najmniej czasowo przetrzymać. Zatrzymana woda może być wykorzystana do podlewania. Jest to szczególnie uzasadnione w okresie letnim, kiedy zdarzają się intensywne opady, po których następują suche i upalne okresy. Zatrzymując wodę, mamy podwójną korzyść. Po pierwsze zmniejszamy zagrożenie lokalnymi podtopieniami spowodowanymi niewydolnością systemów kanalizacyjnych. Po drugie mamy darmową wodę do podlewania zieleni. W miarę rozwoju świadomości w zakresie oszczędności woda deszczowa po zatrzymaniu i odpowiednim podczyszczeniu może też zostać wykorzystana np. do spłukiwania toalet w mieszkaniach czy biurach.

Woda spływająca z dachu może być zatrzymana w beczce, a jej nadmiar odprowadzony do ogrodu deszczowego. Z kolei nadmiar wody z ogrodu deszczowego może być odprowadzony do lokalnego zbiornika retencyjnego, który połączony siecią rzeczną i kanałami może tworzyć w mieście całą sieć zagospodarowania wody.

5. Podczyszczanie wód opadowych

Jakość spływu jest ściśle związana z ilością i jakością osadów miejskich. Działalność człowieka, zwłaszcza przemysł i ruch drogowy, prowadzą do powstawania osadów i zanieczyszczeń, które ostatecznie są wymywane i magazynowane w środowisku podczas opadów atmosferycznych. Zanieczyszczenia kumulują się w ujściach rzek oraz zbiornikach wód podziemnych i powierzchniowych, co negatywnie wpływa na kondycję tych zasobów. Wody opadowe i roztopowe odprowadzane z terenów zurbanizowanych mogą być obciążone szeroką gamą zanieczyszczeń, m.in. zawiesin, metali ciężkich, substancji oleistych i ropopochodnych. W związku z tym zachodzi potrzeba ich odpowiedniego oczyszczenia przed wprowadzaniem do odbiornika, np. do rzeki.

6. Tworzenie błękitno-zielonej infrastruktury

Funkcjonowanie błękitno-zielonej infrastruktury naśladuje naturalne siedliska – woda opadowa podlega retencji (magazynowanie, zatrzymanie), infiltracji (wsiąkanie), a następnie podczyszczona zasila wody gruntowe. Podczas tych procesów powstają odpowiednie warunki do usunięcia ewentualnych osadów i zanieczyszczeń. Rozwiązania błękitno-zielonej infra-

struktury wpływające na utrzymanie odpowiedniej jakości wód można podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- do powierzchniowego przejęcia wód opadowych:
  - nawierzchnie przepuszczalne,
  - zbiorniki infiltracyjne,
  - muldy retencyjne,
  - zielone dachy,
  - ogrody deszczowe;
- do podziemnego przejęcia wód opadowych:
  - komory drenażowe,
  - skrzynki retencyjno-rozsączające,
  - retencyjne zbiorniki podziemne oraz studnie chłonne.

Wymienione urządzenia pozwalają na skuteczne podczyszczenie wód opadowych, a ich praca oparta jest na procesach biologicznych, fizycznych oraz chemicznych, które naturalnie zachodzą w środowisku wodnym i glebowym. Ich działanie, zwłaszcza przy dopływie wód o wysokim stężeniu zanieczyszczeń, może być uzupełniane urządzeniami podczyszczającymi w postaci separatorów i osadników.

7. Wykorzystanie istniejących już systemów melioracyjnych np. rowów w zakresie nawodnień rolniczych

System melioracyjny odwadniająco-nawadniający działa w zależności od panujących warunków wodnych (dostępności zasobów wodnych), zarówno w zakresie odwadniania oraz nawadniania gruntów, poprzez sterowanie dostępnością zasobów urządzeniami odprowadzającymi nadmiar wody lub doprowadzającymi uzupełniającymi okresowy niedobór wody (często poprzez stosowanie metody regulowanego odpływu), w celu poprawy stosunków wodno-powietrznych w glebie.

8. Ochrona przyrody

Równoległe z zapewnieniem odpowiedniego stanu technicznego budowli hydrotechnicznych, urządzeń melioracyjnych oraz koryt cieków, niezbędna jest również dbałość o minimalizację negatywnych oddziaływań na stan ekologiczny wód. Zarówno podczas budowy, remontu, jak i bieżącego utrzymywania obiektów hydrotechnicznych i melioracyjnych należy z jednej strony ograniczać do niezbędnego minimum ingerencję w naturalne warunki hydromorfologiczne, zaś z drugiej strony wdrażać rozwiązania, które pozwolą na przywrócenie wcześniej

zniszczonych siedlisk. W tym celu, w miarę możliwości powinny być stosowane naturalne materiały, w tym rumosz drzewny lub kamienny – w zależności od charakteru ciek, materiał z usuniętych tam bobrowych, czy też drzewa usunięte z brzegów. Brzegi i skarpy cieków i zbiorników należy docelowo obsadzać roślinnością charakterystyczną dla danej lokalizacji. Należy dbać o odpowiedni udział drzew i krzewów w stosunku do roślinności niskiej, w celu zapewnienia zacienienia lustra wody, co zapobiega nadmiernemu wzrostowi temperatury, który może być szkodliwy dla organizmów wodnych (edukacja, ulotki, spotkania z młodzieżą itp.).

9. Proponuje się powołanie tzw. KOMITETU EKSPERTÓW DS. WODY

W ramach KOMITETU EKSPERTÓW DS. WODY wyłonieni spośród członków partnerstwa eksperci służyli by informacją z zakresu dziedzin w jakich są ekspertami, m.in.:

- aktów prawa miejscowego,
- własnościowych gruntów Skarbu Państwa,
- możliwości samorządów w zakresie wsparcia rolnictwa i gospodarki wodnej dla prywatnych interesantów,
- prawa wodnego,
- rolnictwa i nawodnień,
- przepisów ochrony środowiska i lasów,
- pozyskiwania środków finansowych, dostępnych programów finansowania dla rozwoju i modernizacji gospodarstw rolnych, prowadzenia retencji oraz kształtowania zasobów wodnych.

9.3.3. Propozycje zaproszenia do współpracy innych interesariuszy, mających do zaoferowania ciekawe pomysły i rozwiązania w dziedzinie gospodarki wodnej na terenie LPW

Lokalne Partnerstwo ds. Wody jest pozytywnie nastawione na propozycje zaproszenia do współpracy innych interesariuszy, mających do zaoferowania ciekawe pomysły i rozwiązania w dziedzinie gospodarki wodnej na terenie LPW.

Proponuje się zapraszanie:

- 1) Osób ze środowisk naukowych, które w sposób rzetelny przedstawiać będą swoją wiedzę na temat nowatorskich rozwiązań stosowanych w rolnictwie w zakresie wykorzystania zasobów wodnych oraz dobrych praktyk rolniczych.
- 2) Przedsiębiorców i producentów, aby mogli prezentować swoje produkty na potrzeby modernizacji rolnictwa i modernizacji urządzeń wodnych.
- 3) Osób ze środowisk zajmujących się energetyką wodną.

- 4) Rolników, którzy prowadzą nawodnienia na szeroką skalę, w celu omówienia problemów i praktycznych rozwiązań jakie stosują w swoich gospodarstwach.
- 5) Przedstawicieli innych Lokalnych Partnerstw ds. Wody z innych powiatów, celem wymiany doświadczeń.
- 6) Przedstawicieli środowisk politycznych celem zapoznania ich z potrzebami LPW, na potrzeby dostosowania przepisów lokalnych i krajowych do efektywnego funkcjonowania partnerstwa.
- 7) Przedstawicieli środowisk ekologicznych.

9.3.4. Edukacja

Celem Lokalnych Partnerstw ds. Wody jest rozpowszechnianie edukacji mającej na celu rozbudzenie osobistej odpowiedzialności za racjonalne i oszczędne gospodarowanie wodą we wszystkich obywatelach. Woda nie stanowi zasobu niewyczerpalnego, dlatego należy mieć świadomość, że trzeba ją oszczędzać.

W zakresie edukacji koniecznym jest więc upowszechnianie wiedzy teoretycznej i praktycznej, dotyczącej ochrony zasobów wodnych, propagowania ekologicznych wzorców zachowań.

Edukacja i szkolenia winny koncentrować się wokół kwestii kształtowania postaw obywatelskich sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych, ochrony i oszczędności wody.

Edukacja winna być prowadzona zarówno w szkołach, przedszkolach jak i kołach zainteresowań. W wymiarze społecznym możliwe jest organizowanie imprez plenerowych o charakterze ekologicznym, zrzeszających środowiska instytucji, producentów, przedsiębiorców, uczniów i wszystkich obywateli zainteresowanych ekologią i wykorzystaniem zasobów wodnych i rolnictwem.

Partnerstwo mogłoby promować swoją działalność poprzez:

- wydawanie broszur, ulotek, informatorów dla zainteresowanych rolników,
- prowadzenie szkoleń dla pracowników samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji o środowisku,
- wspieranie rynkowej konkurencyjności produktów i usług przyjaznych gospodarce wodnej poprzez uaktywnienie ich marketingu i reklamy.

Podsumowując należy stwierdzić, że rola edukacji dzieci i młodzieży szkolnej oraz wszystkich obywateli, rolników, pracowników instytucji samorządowych jest konieczna w zakresie propagowania postaw ekologicznych na szeroką skalę. Doprowadzi to w rezultacie do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, zmniejszenia udziału powierzchni szczelnych na rzecz terenów zielonych, oszczędzania wody, pozyskiwania wody deszczowej i wykorzystywania jej do nawodnień lub do podlewania ogródków przydomowych lub użytkowania jej na potrzeby własnych gospodarstw.

SPIIS TABEL

Tabela 1. Członkowie LPW na terenie powiatu koneckiego _ _ _ _ _	7
Tabela 2. Powiat konecki _ _ _ _ _	29
Tabela 3. Gminy na terenie powiatu koneckiego _ _ _ _ _	29
Tabela 4. Miasta na terenie powiatu koneckiego _ _ _ _ _	30
Tabela 5. Wykaz (JCWP) na terenie gminy Końskie _ _ _ _ _	35
Tabela 6. Zbiorniki retencyjne na terenie gminy Końskie _ _ _ _ _	36
Tabela 7. Rzeki na terenie gminy Końskie _ _ _ _ _	37
Tabela 8. JCWPd na terenie gminy Końskie _ _ _ _ _	37
Tabela 9. Wykaz (JCWP) na terenie gminy Stąporków _ _ _ _ _	40
Tabela 10. Wykaz zbiorników wodnych na terenie gminy Stąporków _ _ _ _ _	41
Tabela 11. Wykaz rzek na terenie gminy Stąporków _ _ _ _ _	41
Tabela 12. Wykaz JCWPd na terenie gminy Stąporków _ _ _ _ _	42
Tabela 13. Wykaz rzek na terenie gminy Radoszyce _ _ _ _ _	43
Tabela 14. Wykaz JCWP na terenie gminy Radoszyce _ _ _ _ _	43
Tabela 15. Zbiorniki na terenie gminy Radoszyce _ _ _ _ _	44
Tabela 16. Wykaz JCWPd na terenie gminy Radoszyce _ _ _ _ _	44
Tabela 17. Wykaz rzek na terenie gminy Fałków _ _ _ _ _	46
Tabela 18. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Fałków _ _ _ _ _	47
Tabela 19. Wykaz JCWP na terenie Gminy Ruda Maleniecka _ _ _ _ _	47
Tabela 20. Wykaz rzek na terenie Gminy Ruda Maleniecka _ _ _ _ _	48
Tabela 21. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Ruda Maleniecka _ _ _ _ _	48
Tabela 22. Wykaz JCWP dla gminy Gowarczów _ _ _ _ _	49
Tabela 23. Wykaz rzek dla gminy Gowarczów _ _ _ _ _	49
Tabela 24. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Gowarczów _ _ _ _ _	50
Tabela 25. Wykaz rzek na terenie Gminy Smyków _ _ _ _ _	51
Tabela 26. Wykaz JCWP na terenie Gminy Smyków _ _ _ _ _	51
Tabela 27. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Smyków _ _ _ _ _	52

Tabela 28. Wykaz JCWP na terenie Gminy Słupia Konecka	53
Tabela 29. Wykaz rzek na terenie Gminy Słupia Konecka	53
Tabela 30. Wykaz JCWPd na terenie Gminy Słupia Konecka	53
Tabela 31. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Końskie	75
Tabela 32. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Końskie	76
Tabela 33. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Stąporków	76
Tabela 34. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Stąporków	76
Tabela 35. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Radoszyce	76
Tabela 36. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Radoszyce	77
Tabela 37. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Fałków	77
Tabela 38. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Fałków	77
Tabela 39. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Ruda Maleniecka	77
Tabela 40. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Ruda Maleniecka	78
Tabela 41. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Gowarczów	78
Tabela 42. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Gowarczów	78
Tabela 43. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Słupia Konecka	78
Tabela 44. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Słupia Konecka	79
Tabela 45. Podmioty w rejestrze REGON w 2018 roku – gmina Smyków	79
Tabela 46. Podmioty w rejestrze REGON w 2019 roku – gmina Smyków	79
Tabela 47. Gospodarstwa indywidualne prowadzące działalność rolniczą	80
Tabela 48. Ilość i powierzchnia gospodarstw rolnych, udział w skali gmin i powiatu	80
Tabela 49. Produkcja zwierzęca na terenie powiatu koneckiego	81
Tabela 50. Produkcja zwierzęca na terenie powiatu koneckiego	81
Tabela 51. Produkcja roślinna – główne uprawy na terenie powiatu koneckiego	82
Tabela 52. Kompleksy przydatności rolniczej na gruntach ornych – powiat konecki	83
Tabela 53. Kompleksy przydatności rolniczej na użytkach zielonych	83
Tabela 54. Powierzchnia kompleksu przydatności rolniczej gmin pow. koneckiego	84
Tabela 55. Powierzchnia kompleksu przydatności rolniczej gmin powiatu koneckiego cd.	84
Tabela 56. Średnia dobową temperatury powietrza i średni opad	94
Tabela 57. Gminy na terenie działania NW w Końskich	96
Tabela 58. Wykaz rzek administrowanych przez Nadzów Wodny w Końskich z terenu powiatu koneckiego	97
Tabela 59. Wykaz rzek administrowanych przez Nadzów Wodny w Białaczowie z terenu powiatu koneckiego	99
Tabela 60. Wykaz rzek administrowanych przez Nadzów Wodny we Włoszczowie z terenu powiatu koneckiego	101

Tabela 61. Długość rzek na terenie powiatu koneckiego wg. ewidencji PGW Wody Polskie	
Zarządu Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim _ _ _ _ _	102
Tabela 62. Wykaz budowli w ewidencji PGW Wody Polskie – NW Końskie _ _ _ _ _	102
Tabela 63. Wykaz budowli w ewid. PGW Wody Polskie Nadzór Wodny Białaczów _ _ _ _ _	104
Tabela 64. Obiekty Melioracyjne – Gmina Ruda Maleniecka _ _ _ _ _	105
Tabela 65. Obiekty Melioracyjne – Gmina Słupia Konecka _ _ _ _ _	106
Tabela 67. Obiekty Melioracyjne – Gmina Smyków _ _ _ _ _	108
Tabela 68. Obiekty Melioracyjne – Gmina Fałków _ _ _ _ _	108
Tabela 69. Obiekty Melioracyjne – Gmina Końskie _ _ _ _ _	109
Tabela 70. Obiekty Melioracyjne – Gmina Stąporków _ _ _ _ _	110
Tabela 71. Obiekty Melioracyjne – Powiat Konecki _ _ _ _ _	111
Tabela 72. Mocne i słabe strony LPW na terenie powiatu koneckiego _ _ _ _ _	131
Tabela 73. Szanse i zagrożenia LPW na terenie powiatu koneckiego _ _ _ _ _	132

SPIS RYSUNKÓW

Ryc. 1. Schemat organizacyjny PGW Wody Polskie	13
Ryc. 2. Mapa poglądowa województwa świętokrzyskiego	27
Ryc. 3. Mapa poglądowa powiatu koneckiego	28
Ryc. 4. Lokalny Zbiornik Wód Podziemnych (LZWP) na terenie gminy Końskie	39
Ryc. 5. Mapa GZWP na terenie Gminy Radoszyce	45
Ryc. 6. Mapa zasięgu RDLP w Radomiu	54
Ryc. 7. Powierzchniowy udział siedlisk leśnych w Nadleśnictwie Barycz	58
Ryc. 8. Zasięg Nadleśnictwa Ruda Maleniecka	60
Ryc. 9. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Fałków	85
Ryc. 10. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb gm. Gowarczów	85
Ryc. 11. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Końskie	86
Ryc. 12. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Radoszyce	86
Ryc. 13. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Ruda Maleniecka	87
Ryc. 14. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Słupia Konecka	87
Ryc. 15. Ryc.16. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Smyków	88
Ryc. 16. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – gm. Stąporków	88
Ryc. 17. Mapa poglądowa – kompleksy przydatności rolniczej gleb – powiat konecki	89
Ryc. 18. Klimatyczny Bilans Wodny (KBW) – 8 okres raportowania w 2019 r.	90
Ryc. 19. Klimatyczny Bilans Wodny (KBW) – 10 okres raportowania w 2020 r.	91
Ryc. 20. Klimatyczny Bilans Wodny (KBW) – 13 okres raportowania w 2020 r.	91
Ryc. 21. Zmienność średniej dobowej temperatury powietrza w 2020 r.	93
Ryc. 22. Średnia dobową temperatury powietrza	94
Ryc. 23. Średni opad	94
Ryc. 24. NW w Końskich – dane	95
Ryc. 25. Mapa gmin wchodzących w skład Nadzoru Wodnego w Końskich	97
Ryc. 26. NW w Białaczowie – dane	98
Ryc. 27. Mapa gmin wchodzących w skład Nadzoru Wodnego w Białaczowie	99

Ryc. 28. NW we Włoszczowie – dane	100
Ryc. 29. Mapa gmin wchodzących w skład Nadzoru Wodnego we Włoszczowie	100
Ryc. 30. Mapa – powierzchniowe wody płynące	101
Ryc. 31. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Fałków	117
Ryc. 32. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Gowarczów	118
Ryc. 33. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Końskie	118
Ryc. 34. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Radoszyce	119
Ryc. 35. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Ruda Maleniecka	119
Ryc. 36. Infrastruktura melioracyjna rowy – gmina Słupia Konecka	120
Ryc. 37. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Smyków	120
Ryc. 38. Infrastruktura melioracyjna – rowy – gmina Stąporków	121
Ryc. 39. Nazwa spółki wodnej	127
Ryc. 40. Uwarunkowania organizacyjne trudnej sytuacji spółki wodnej	128
Ryc. 41. Uwarunkowania społeczne trudnej sytuacji spółki wodnej	128
Ryc. 42. Uwarunkowania finansowe trudnej sytuacji spółki wodnej	128
Ryc. 43. Uwarunkowania własnościowe trudnej sytuacji spółki wodnej	129
Ryc. 44. Uwarunkowania techniczne trudnej sytuacji spółki wodnej	129

BIBLIOGRAFIA

DOKUMENTY ODNIESIENIA

1. Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Końskie na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2020. Końskie 2013.
2. Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Radoszyce na lata 2018–2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025, Radoszyce 2018.
3. Program ochrony środowiska dla gminy Fałków na lata 2014–2017 z perspektywą do 2021, Fałków 2014.
4. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ruda Maleniecka na lata 2017–2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021–2024.
5. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Smyków na lata 2018–2021 z perspektywą do 2025 roku, Smyków 2018.
6. Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020 .
7. Strategia rozwoju powiatu koneckiego do roku 2020, Końskie 2014.
8. Strategia Rozwoju Gminy Gowarczów na lata 2016–2023, UM Gowarczów 2016.
9. Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016–2023, Stąporków 2016.
10. Statut PGW WP nadany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. (Dz. U. 2017 poz. 2506).

LITERATURA

1. Grzyb H., Kocan T., Rytel Z., Melioracje, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1974.
2. Jurczuk S., Lipiński J., Bem-Bajena B., Łempicka A., Pawlik-Dobrowolski J., Nawadnianie podsiąkowe jako podstawa zwiększenia retencji wodnej małych dolin rzecznych, Wydawnictwo IMUZ – Falenty 2004.
3. Kleczkowski A.S., Regionalizacja hydrogeologiczna Polski, AGH, Kraków 1978.
4. Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2011.
5. Pierzgalski E., Melioracje użytków zielonych – nawodnienia podsiąkowe, SGGW-A, Warszawa 1990.

6. Okruszko H. i inni, Problemy gospodarowania wodą w rolnictwie, w świetle suszy 1992 roku, IMUZ, Falenty 1993.
7. Olszta W., Zaradny H., Modelowanie transportu wody w glebach dla potrzeb doskonalenia regulacji stosunków wodnych oraz prognozowanie nawodnień, IMUZ, Falenty 1994.
8. Ostromęcki J., Podstawy melioracji nawadniających, PWN, Warszawa 1973.
9. Winkler L., Podstawy melioracji rolnych: przykłady do ćwiczeń, Wyd. AR, Warszawa 1994.

AKTY NORMATYWNE

1. Ustawa o z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2018 r. poz. 711).
2. Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, (tj. Dz.U.2019. poz.1464).
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020, poz. 1668).
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U z 2020., poz. 920).
5. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tj. Dz. U. 2020 poz. 310 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.).
8. Ustawa o lasach z 28 września 1991 r.(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1463.).
9. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.).
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (Dz. U. Nr 1 z 1996 r., poz. 3 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 481).
12. Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 624, z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.).

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

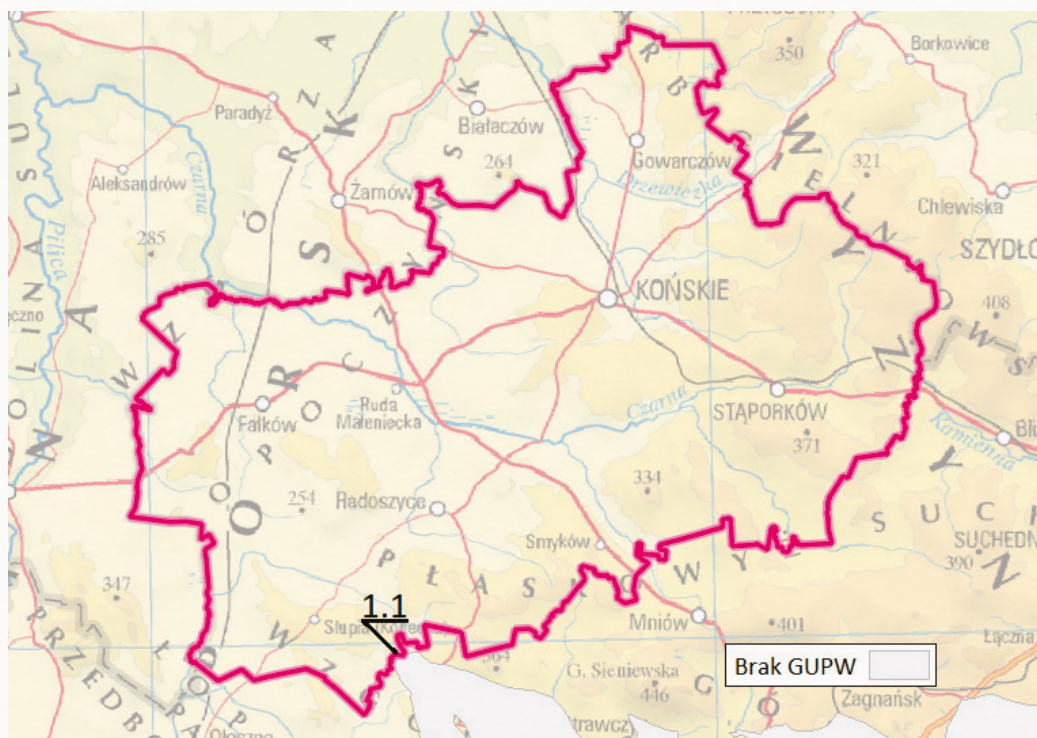
1. www.kielce.rdos.gov.pl
2. <https://www.kielce.uw.gov.pl>
3. <https://www.swietokrzyskie.pro>
4. www.wody.gov.pl
5. <http://www.swietokrzyskie.pro>
6. <http://www.kwiatek.krakow.pl>
7. <https://www.bdl.lasy.gov.pl>

8. <http://www.mapy.net.pl>
9. <http://www.konecki.powiat.pl>
10. <http://isok.gov.pl>
11. <https://www.pgi.gov.pl>
12. <https://staporkow.radom.lasy.gov.pl>
13. <https://barycz.radom.lasy.gov.pl>
14. <https://rudamaleniecka.radom.lasy.gov.pl>
15. kielce.stat.gov.pl – Dane GUS
16. <https://www.polskawliczbach.pl> – Dane GUS
17. bdl.stat.gov.pl – Dane GUS

ZAŁĄCZNIKI DO RAPORTU

Załącznik nr 1-Zasoby wód na terenie powiatu (dane zebrane i opracowane na podstawie wytycznych prof. Tomasza Szymczaka);

Rysunek 1. Mapa hydrogeologiczna Polski. Zestawienie powierzchni obszarów z brakiem głównego użytkowego poziomu wodonośnego dla powiatu koneckiego.

Tabela 1. Zestawienie powierzchni obszarów z brakiem głównego użytkowego poziomu wodonośnego (klasa wydajności $i = 1$) dla powiatu koneckiego (Rys. 1). $N_i = 1$

Indeks podwójny pola - i,j	Pole powierzchni, A_{ij} , ha
1.1	6.57
$A_i = \sum A_{ij}$	6.57

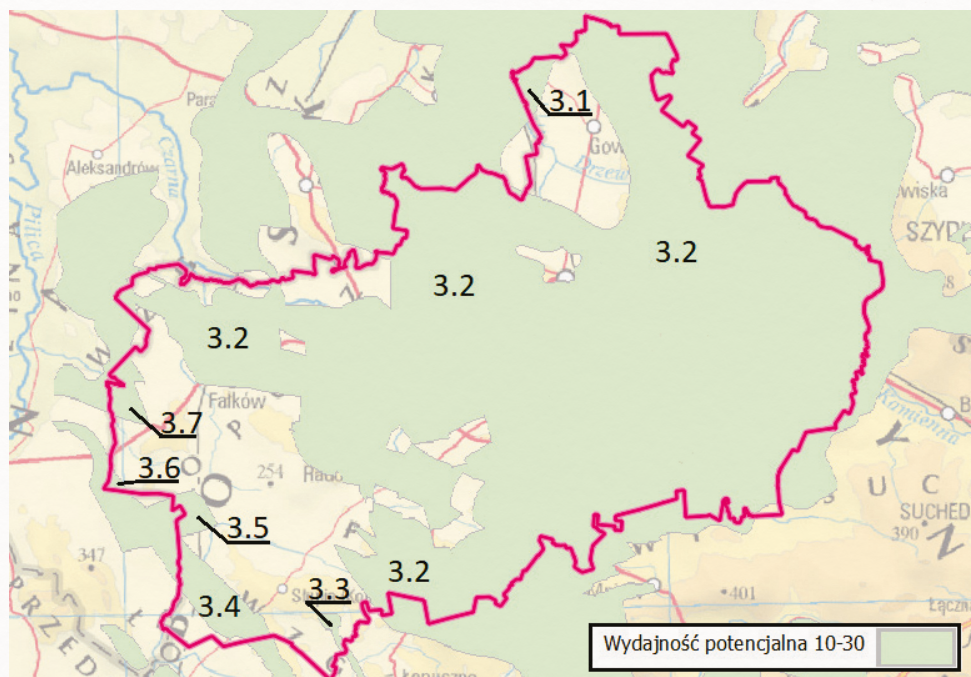
Wydaźność potencjalna <10

Tabela 2. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną studni wierconej głównego poziomu użytkowego (klasa wydajności $i=2$) dla powiatu koneckiego (Rys. 2). $N_I = 4$

Indeks podwójny pola - i,j	Pole powierzchni, A_{ij} , ha
2.1	152.50
2.2	1738.30
2.3	10574.70
2.4	470.00
$A_i = \Sigma A_{ij}$	12935.50

Załącznik nr 1-Zasoby wód na terenie powiatu (dane zebrane i opracowane na podstawie wytycznych prof. Tomasza Szymczaka);

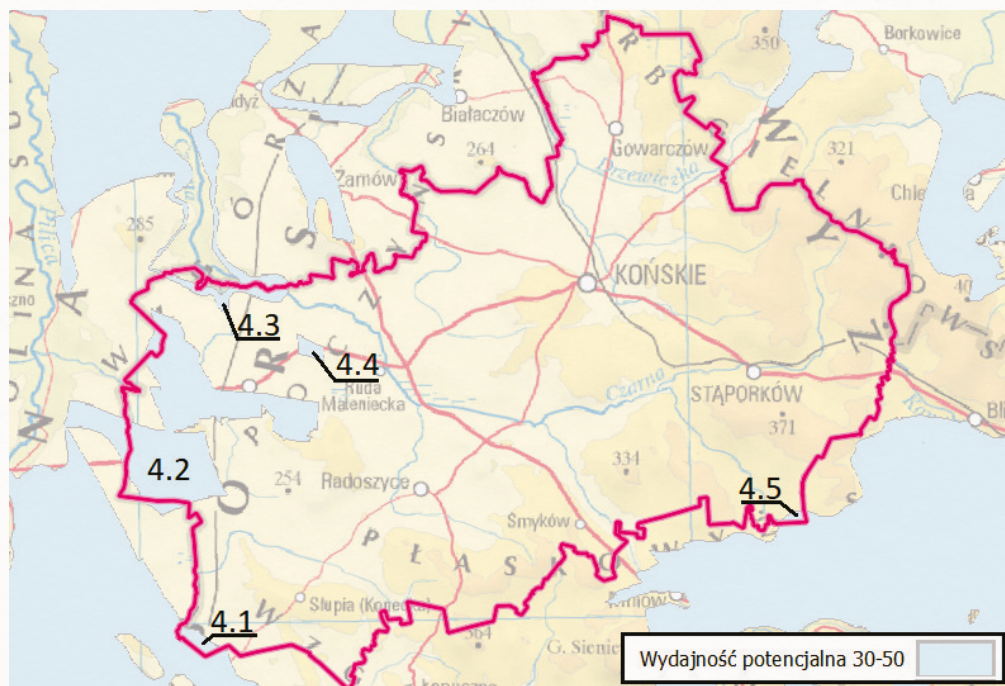
Rysunek 3. Mapa hydrogeologiczna Polski. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną 10-30 użytkowego poziomu wodonośnego.

Tabela 3. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną studni wierconej głównego poziomu użytkowego (klasa wydajności $i = 3$) dla powiatu koneckiego (Rys. 3). $N_i = 7$

Indeks podwójny pola - i,j	Pole powierzchni, $A_{i,j}$, ha
3.1	536.8
3.2	81111
3.3	194.7
3.4	1707.4
3.5	541.8
3.6	119.6
3.7	708.3
$A_i = \sum A_{i,j}$	84919.6

Załącznik nr 1-Zasoby wód na terenie powiatu (dane zebrane i opracowane na podstawie wytycznych prof. Tomasza Szymczaka);

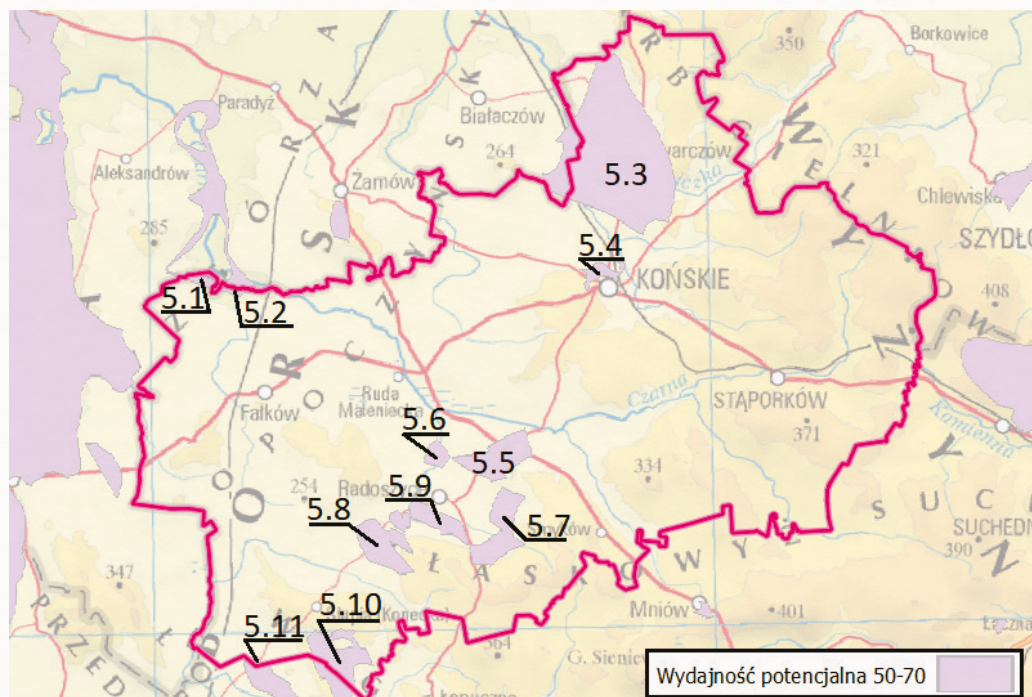
Rysunek 4. Mapa hydrogeologiczna powiatu koneckiego. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną 30-50 użytkowego poziomu wodonośnego.

Tabela 4. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną studni wierconej głównego poziomu użytkowego (klasa wydajności $i=4$) dla powiatu koneckiego (Rys. 4). $N_I = 5$

Indeks podwójny pola - i,j	Pole powierzchni, $A_{i,j}$, ha
4.1	252.10
4.2	5661.30
4.3	478.20
4.4	171.70
4.5	99.62
$A_i = \sum A_{i,j}$	6662.92

Załącznik nr 1-Zasoby wód na terenie powiatu (dane zebrane i opracowane na podstawie wytycznych prof. Tomasza Szymczaka);

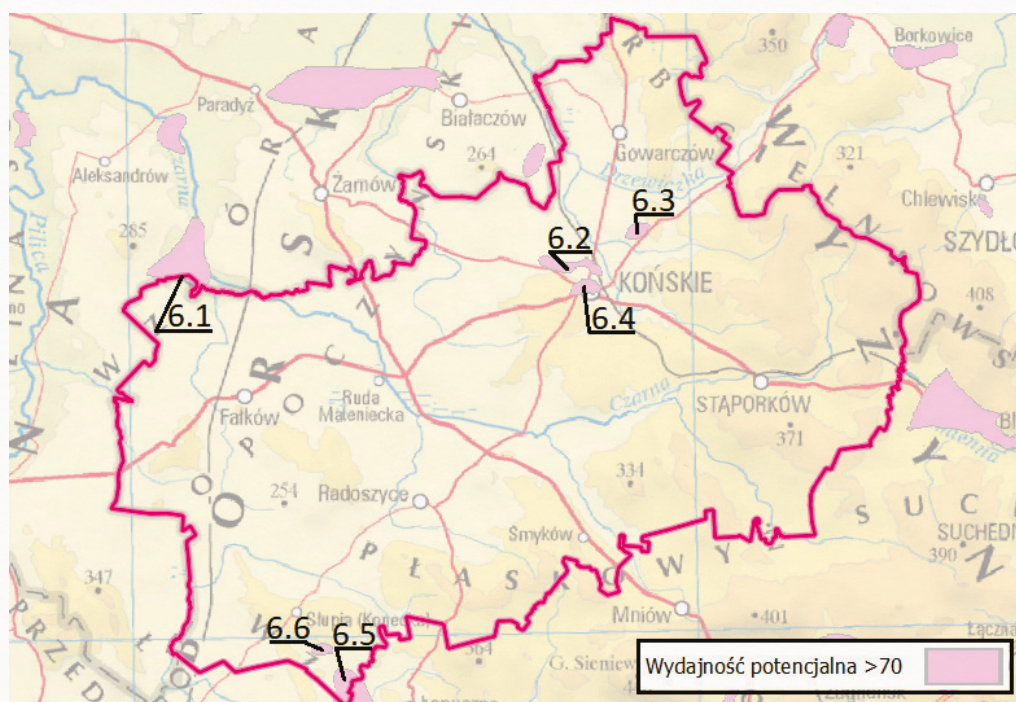
Rysunek 5. Mapa hydrogeologiczna Polski. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną 30-50 użytkowego poziomu wodonośnego.

Tabela 5. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną studni wierconej głównego poziomu użytkowego (klasa wydajności $i = 5$) dla powiatu koneckiego (Rys. 5). $N_I = 11$

Indeks podwójny pola - i,j	Pole powierzchni, $A_{i,j}$, ha
5.1	88.01
5.2	72.97
5.3	4666.80
5.4	184.00
5.5	783.80
5.6	178.30
5.7	750.80
5.8	702.60
5.9	506.40
5.10	709.08
5.11	14.19
$A_i = \sum A_{i,j}$	8656.95

Załącznik nr 1-Zasoby wód na terenie powiatu (dane zebrane i opracowane na podstawie wytycznych prof. Tomasza Szymczaka);

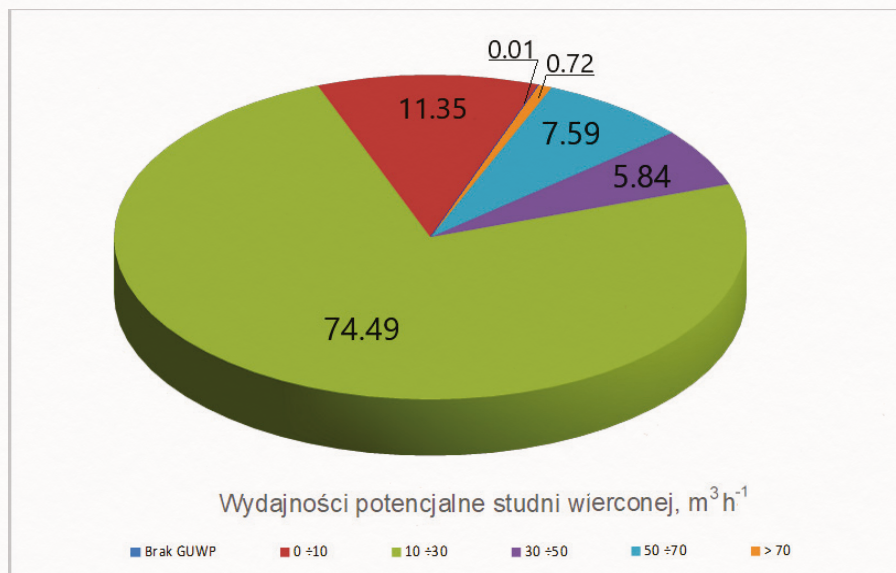
Rysunek 6. Mapa hydrogeologiczna Polski. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną >70 użytkowego poziomu wodonośnego.

Tabela 6. Zestawienie powierzchni obszarów z wydajnością potencjalną studni wierconej głównego poziomu użytkowego (klasa wydajności $i = 6$) dla powiatu koneckiego (Rys. 6). $N_I = 6$

Indeks podwójny pola - i,j	Pole powierzchni, $A_{i,j}$, ha
6.1	36.06
6.2	233.80
6.3	112.00
6.4	127.00
6.5	238.50
6.6	70.65
$A_i = \Sigma A_{i,j}$	818.01

Załącznik nr 1-Zasoby wód na terenie powiatu (dane zebrane i opracowane na podstawie wytycznych prof. Tomasza Szymczaka);

Rysunek 7. Udział procentowy powierzchni obszarów w poszczególnych klasach wydajności potencjalnej studni wiercanej w całkowitej powierzchni powiatu koneckiego.

Tabela 7. Charakterystyka zasobów wód podziemnych na obszarze powiatu koneckiego na podstawie analizy wydajności potencjalnej studni wiercanej ujmującej główny użytkowy poziom wód podziemnych. Źródło: Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – PIG PIB

Klasa wydajności potencjalnej studni	Zakres wartości wydajności potencjalnej w danej klasie	Środek przedziału zmienności	Liczba obszarów danej klasy w granicach powiatu	Sumaryczne pole powierzchni obszarów w danej klasie wydajności	Udział procentowy klasy wydajności w polu powierzchni powiatu	Średnia ważona wydajności potencjalnej studni na obszarze powiatu
<i>i</i>	$Q_{min_i} \div Q_{max_i}$ m ³ h ⁻¹	$Q_{i,}$ m ³ h ⁻¹	Ni	$A_{i,}$ ha	$\alpha_{i,}$ %	$Q_{śr,}$ m ³ h ⁻¹
1	Brak GUWP	0	1	6.57	0.01	22.93
2	0 ÷ 10	5	4	12935.50	11.35	
3	10 ÷ 30	20	7	84919.60	74.49	
4	30 ÷ 50	40	5	6662.92	5.84	
5	50 ÷ 70	60	11	8656.95	7.59	
6	> 70	80	6	818.01	0.72	
Σ			34	114000	100	

Załącznik nr 2 - Informacje zebrane od rolników z przeprowadzonej ankiety;

Analiza ankiet

Na potrzeby oceny stanu obecnego nawodnień rolniczych na terenie powiatu koneckiego przeprowadzona została ankieta odnośnie stosowania nawodnień w gospodarstwach rolniczych. W powiecie koneckim wykonano łącznie 84 ankiety.

Z czego w gminie:

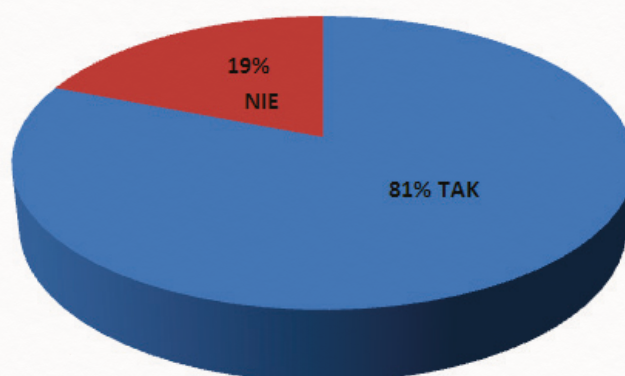
- Falków – 10
- Gowarczów – 10
- Końskie – 10
- Radoszyce – 10
- Ruda Maleniecka – 11
- Słupia Konecka – 10
- Smyków – 11
- Stąporków – 12

Największe badane gospodarstwo miało 76 ha, najmniejsze były 1 hektarowe.

Zestawienie procentowe odpowiedzi na najważniejsze pytania ankiety

Na podstawie ankiety można stwierdzić, że pozytywnym aspektem jest dokonywanie pomiarów zużycia wody, co potwierdziło aż 81% badanych rolników. Pozostałych 19% badanych takich pomiarów nie wykonuje.

Wykres 1. Pomiar zużycia wody

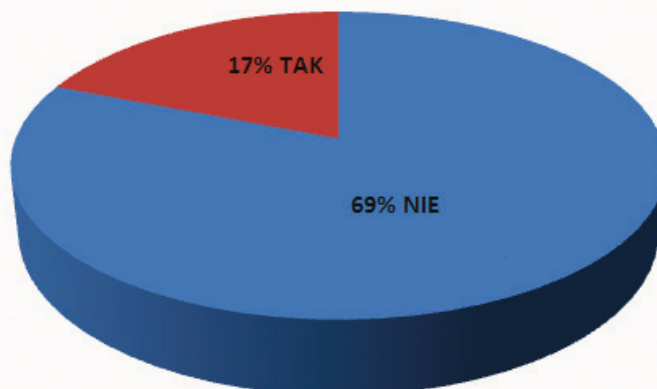

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

Sytuacja wygląda odmiennie w przypadku dokonywania pomiarów opadów deszczu, gdzie takie pomiary wykonuje zaledwie 17% badanych gospodarstw, a pozostałych 69% badanych takich pomiarów nie wykonuje.

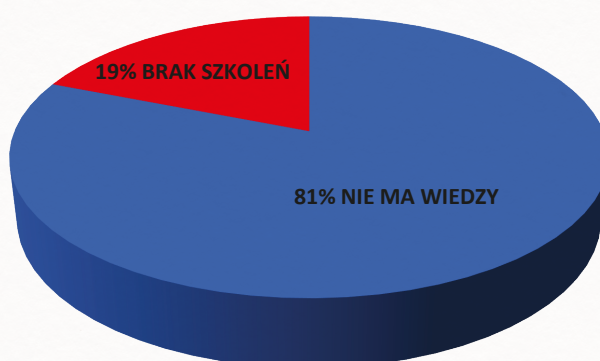
Wykres 1. Pomiar opadów

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

Na podstawie wykonanej ankiety można wskazać, że istnieją potrzeby w zakresie zadbania o upowszechnienie wiedzy formalno-prawnej rolników, ponieważ aż 81% respondentów przyznało, że nie ma wystarczającej wiedzy na temat ubiegania się o pozwolenie wodnoprawne lub dokonania zgłoszenia korzystania z wód. Pozostałych 19% wskazało brak szkoleń w tym zakresie.

Wykres 3. Potrzeby w zakresie wiedzy formalno prawnej rolników

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

Znajomość zasad korzystania z wody potwierdziło 57% respondentów, brak znajomości zaznaczyło 26% ankietowanych, natomiast 14 % nie odpowiedziało ani twierdząco, ani negująco.

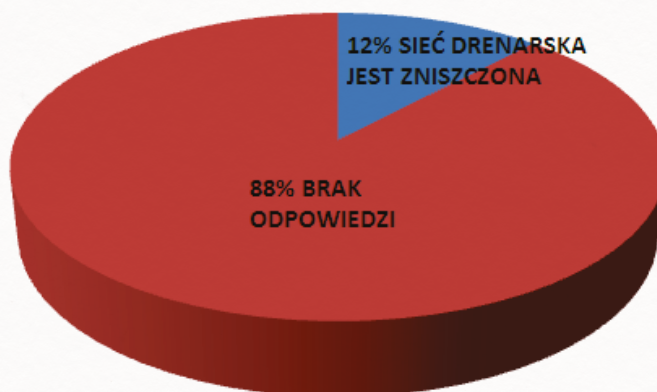
Wykres 4. Znajomość zasad korzystania z wody

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

W ocenie sieci drenarskich 12% gospodarstw stwierdziło, że sieć jest zdewastowana, zaniedbana, niedrożna, zniszczona, lub jej brak, nie udzieliło informacji w tym zakresie aż 88%, co może świadczyć o braku zainteresowania korzystaniem z istniejącej infrastruktury melioracyjnej.

Wykres 5. Ocena sieci drenarskich

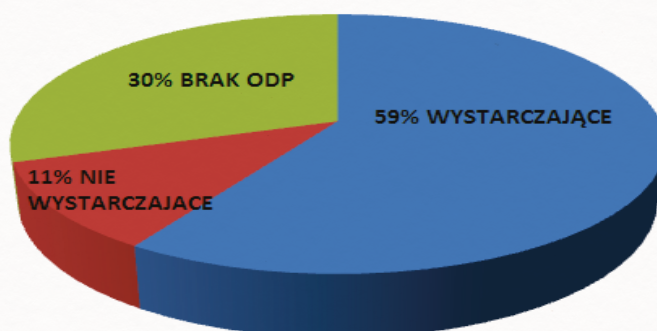
Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

W pytaniu dotyczącym zasad korzystania z wód np. limitów poboru wody bez opłat, ceny za kolejne m³ wód podziemnych i powierzchniowych, procedury przed budową studni, zasad poboru wody z rowów melioracyjnych aż 62% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, że zna zasady, 13% respondentów przyznało, że nie zna takich zasad, natomiast 13% nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

W pytaniu dotyczącym wsparcia ODR w zakresie nawodnień rolniczych, 59% ankietowanych odpowiedziało twierdząco, że wsparcie jest wystarczające w tym zakresie. 11% wskazało odpowiedź nie, a 30% nie udzieliło odpowiedzi.

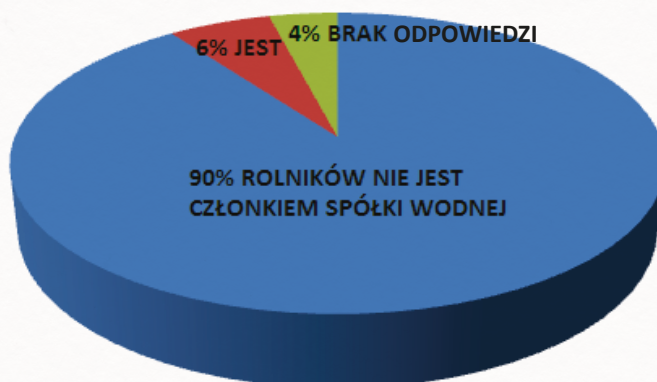
Wykres 6. Ocena wsparcia ODR w zakresie nawodnień rolniczych

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

W pytaniu dotyczącym członkostwa w spółce wodnej, tylko 6% badanych potwierdziło swoje członkostwo, pozostałych 90% przyznało, że nie jest i 4% nie udzieliło wcale odpowiedzi.

Wykres 7. Członkostwo w spółce wodnej

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

W pytaniu dotyczącym oceny wykorzystania rowów melioracyjnych 95% badanych stwierdziła, że, ich działanie jest dostateczne. Pozostałych 5% badanych stwierdziło, że nie.

W pytaniu dotyczącym oceny przepustów 8% badanych stwierdziła, że, przepusty są bez konserwacji, zniszczone, zdemontowane, pozostałych 92% badanych nie odpowiedziało na to pytanie.

Na pytanie odnośnie oceny przepisów prawa, 44% badanych rolników nie udzieliło odpowiedzi, natomiast pozostałych 56% badanych rolników odpowiedziało, że przepisy prawa nie są adekwatne do potrzeb wskazując takie kwestie jak np.:

- zbyt utrudniony dostęp do realizacji inwestycji wodnych,
- deszczownie,
- pobór wody,
- należy scalić działki i oddać gospodarkę wodą na rzecz dużych rolników – ponieważ mali blokują możliwości nawadniania,
- przepisy nie nadążają za pogodą,
- przepisy nie odpowiadają na potrzeby - brak alternatywnych rozwiązań, brak jasnych przepisów i prostych procedur, złożona biurokracja itp.

W pytaniu ankiety dotyczącym uproszczenia przepisów, 46% badanych rolników nie udzieliło odpowiedzi, 19% nie ma zdania na ten temat lub wiedzy, a pozostałych 35% badanych rolników wypowiedziało się pozytywnie o uproszczeniu przepisów: że należy scalić działki i przekazać nadzór nad rowami rolnikom, regulacja poziomu wód w rowach prowadzona przez rolników itp.

Na pytanie o to, kto powinien odpowiadać za zarządzanie poziomem wody w rowach melioracyjnych 15% badanych rolników nie udzieliło informacji, 23% wskazało na Lokalne Partnerstwa ds. Wody, 31% wskazało, że rolnicy, a 28% badanych wskazało w odpowiedzi, że spółka. Pozostałych 5% badanych wskazało w odpowiedzi, że zlewnia.

Na pytanie o to, jakie działania poprawiłby gospodarkę wodą na terenach rolniczych 15% ankietowanych wskazało w odpowiedzi, że nie wie, 53% zapytanych rolników nie odpowiedziało na to pytanie wcale, a pozostałych 26% ankietowanych wskazało na działania które należy podjąć m.in.: remont rowów melioracyjnych, oczyszczenie ich, modernizacja rowów melioracyjnych, strefy buforowe, okrywa zimowa, powołanie lokalnych- wiejskich zarządów melioracjami jako organ doradczy dla zarządów gminnych.

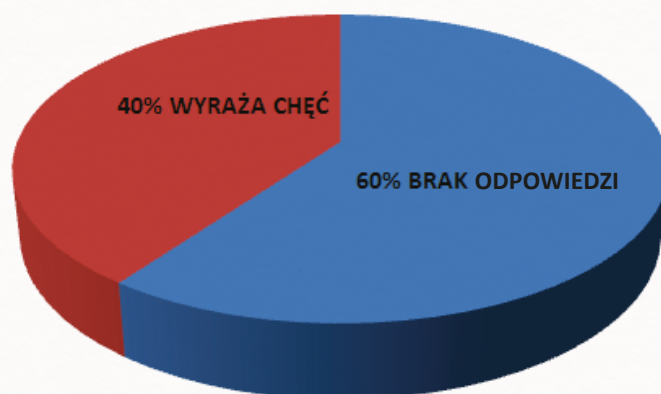
W kwestiach prowadzenia nawodnień 35% badanych odpowiedziało, że ma wiedzę odnośnie zapotrzebowania na wodę do nawodnień pozostałych 65% nie udzieliło odpowiedzi.

W kwestiach określenia poziomu wilgotności gleby, twierdząco odpowiedziało tylko 17% badanych stwierdziło, że ma wiedzę w tym zakresie, pozostałych 83% nie udzieliło odpowiedzi.

W kwestii dokształcenia się z zakresu prawa wodnego zainteresowanych było 40% badanych rolników, pozostałych 60% nie udzieliło odpowiedzi.

Wykres 7. Kwestie chęci dokształcenia się z zakresu prawa wodnego

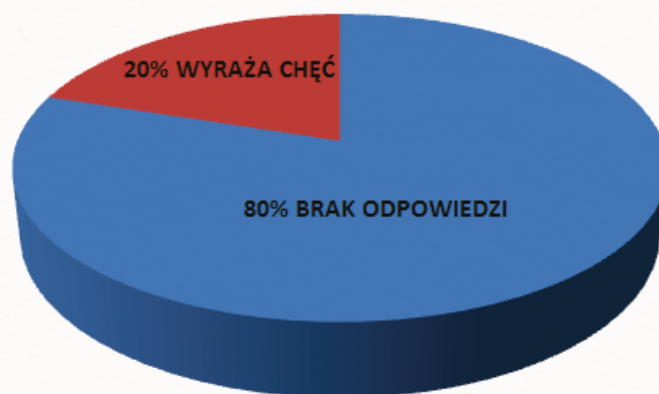

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

W kwestii dokształcenia się z zakresu systemów nawodnień zainteresowanych było 33% badanych rolników, pozostałych 67% nie udzieliło odpowiedzi.

W kwestii dokształcenia się z zakresu nawodnień precyzyjnych zainteresowanych było 20% badanych rolników, pozostałych 80% nie udzieliło odpowiedzi.

Wykres 8. Kwestie chęci dokształcenia się z zakresu systemów nawodnień

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

W kwestii doksztalcenia się z zakresu potrzeb wodnych do nawodnień zainteresowanych było 39% badanych rolników, pozostałych 61% nie udzieliło odpowiedzi.

Zainteresowani rolnicy jako formę szkoleń wybrali formę stacjonarną - 57% badanych, 45% nie udzieliło innych odpowiedzi.

Na formę szkoleń przez Internet, twierdząco odpowiedziało 20% badanych rolników, nie udzieliło odpowiedzi 80%.

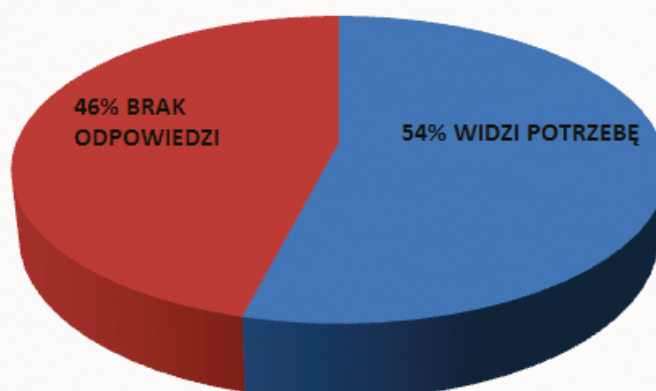
Wykres 9. Kwestie chęci doksztalcenia się - forma

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

Odnosnie potrzeby budowy zbiorników wodnych twierdząco odpowiedziało 54% badanych rolników, 46% badanych nie udzieliło odpowiedzi w tym zakresie.

Wykres 10. Kwestie potrzeby budowy zbiorników

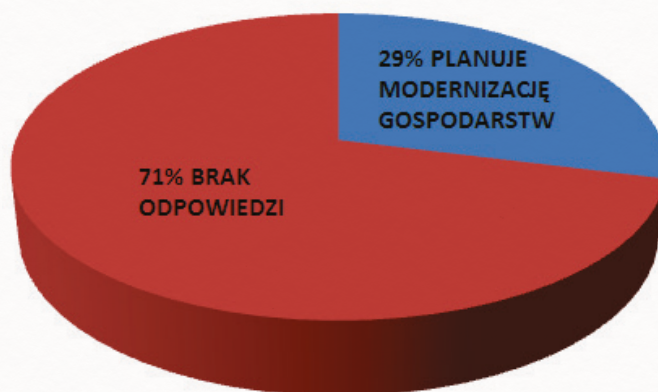
Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

Odnośnie potrzeby budowy zbiorników retencyjnych twierdząco odpowiedziało 31% badanych rolników, 49% badanych nie udzieliło odpowiedzi w tym zakresie.

W kwestiach rozwoju swoich gospodarstw 29% badanych rolników przyznało, że planuje zdobyć środki na modernizację gospodarstw, nie udzieliło odpowiedzi 71% badanych.

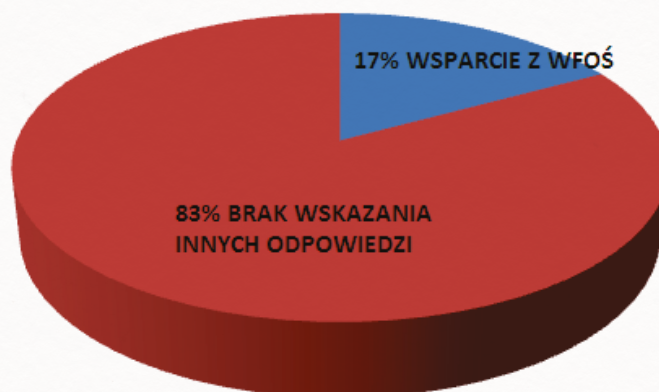
Wykres 11. Kwestie rozwoju swoich gospodarstw

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

17% badanych rolników przyznało, że planuje zdobyć środki na modernizację gospodarstw z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, nie udzieliło innej odpowiedzi pozostałych 83% badanych.

Wykres 12. Kwestie zdobycia środków na rozwój swoich gospodarstw

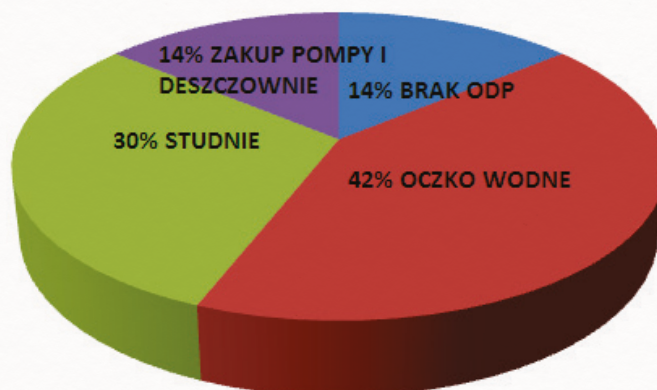

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

Na pytanie jakie działania z gospodarowaniem wody chciałby Pan/i zastosować w swoim gospodarstwie 14% badanych wskazało zakup deszczowni i pompy. Inwestycje w oczko wodne wskazało 42% badanych, inwestycje w studnie wskazało 30% badanych.

Wykres 13. Rodzaje inwestycji w zakresie rozwoju gospodarstw

Źródło: opracowanie na podstawie ankiet

WNIOSKI

Na podstawie analizy udzielonych odpowiedzi można sformułować następujące wnioski:

1. Na terenie powiatu koneckiego nie prowadzi się na szeroką skalę nawodnień rolniczych.
2. Rolnicy nie mają zbyt szerokiej wiedzy na temat systemów nawodnień.
3. Zdecydowana większość rolników nie jest zrzeszona w spółkach wodnych.
4. Rolnicy w większości dokonują pomiarów poziomu zużycia wody w gospodarstwie.
5. Rolnicy w większości nie dokonują pomiarów poziomu opadów.
6. Rolnicy pozytywnie oceniają działalność SODR w zakresie przekazywania wiedzy na temat nawodnień w rolnictwie.
7. Istnieje potrzeba zadbania o upowszechnienie wiedzy formalno prawnej rolników, ponieważ większość respondentów przyznało, że nie ma wystarczającej wiedzy na temat ubiegania się o pozwolenie wodnoprawne lub dokonania zgłoszenia korzystania z wód.
8. Większość rolników potwierdziło znajomość zasad korzystania z wody.

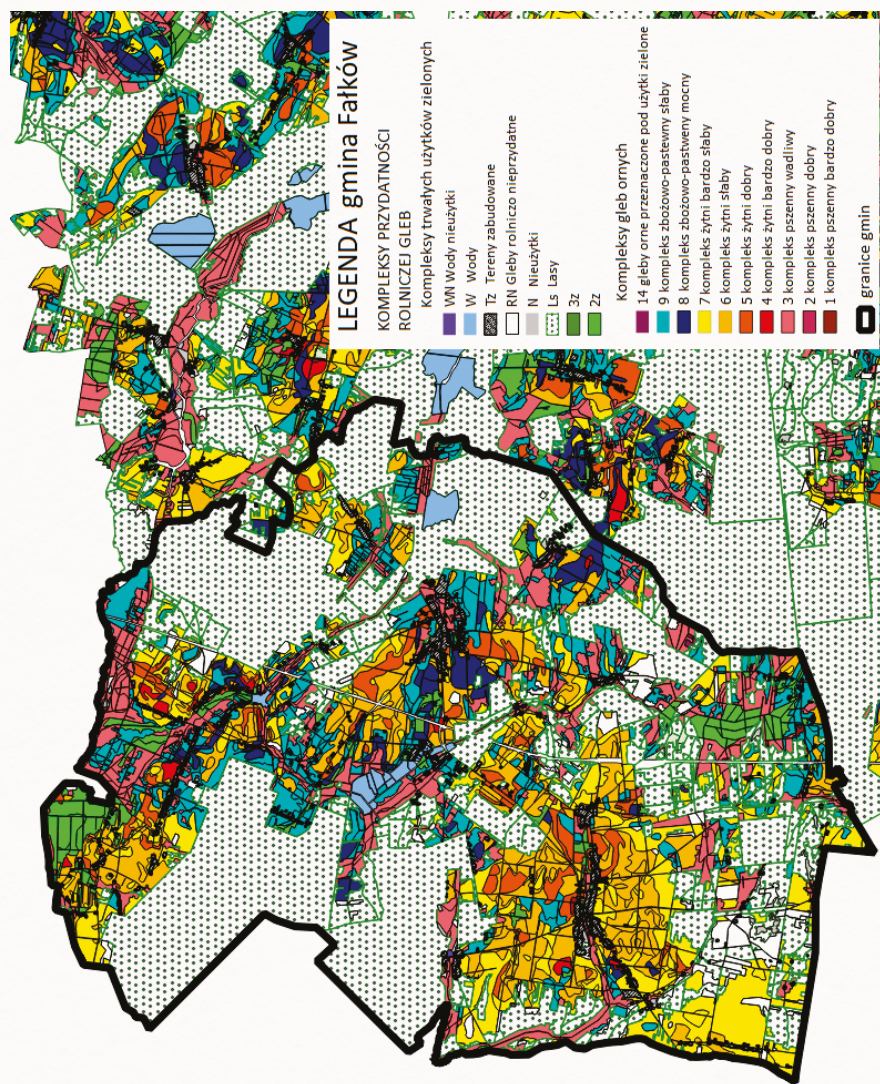
9. Niewielka ilość badanych stwierdziła, że sieć drenarska jest zdewastowana, zaniedbana, niedrożna, zniszczona, lub jej brak. Nie udzieliło informacji w tym zakresie aż 88% badanych, co może świadczyć o braku zainteresowania korzystaniem z istniejącej infrastruktury melioracyjnej.
10. Większość badanych stwierdziła, że, działanie rowów melioracyjnych jest dostateczne. Czyli rowy są, ale wymagają wykonania koniecznych robót utrzymaniowych, aby przywrócić ich funkcje.
11. Większość spośród badanych rolników odpowiedziało, że przepisy prawa nie są adekwatne do potrzeb wskazując takie kwestie jak np.:
  - zbyt utrudniony dostęp do realizacji inwestycji wodnych,
  - kwestie własnościowe i gospodarowania wodą na potrzeby realizacji
  - brak alternatywnych rozwiązań, brak jasnych przepisów i prostych procedur, złożona biurokracja itp..
12. W ocenie rolników odpowiadać za zarządzanie poziomem wody w rowach melioracyjnych powinny spółki wodne lub lokalne partnerstwa ds. wody.
13. Rolnicy uznali że działania jakie poprawiłby gospodarkę wodą na terenach rolniczych to: remont rowów melioracyjnych, oczyszczenie ich, modernizacja rowów melioracyjnych, strefy buforowe, okrywa zimowa, powołanie lokalnych - wiejskich zarządów melioracjami jako organ doradczy dla zarządów gminnych.
14. Blisko połowa z badanych jest zainteresowana doksztalcaniem się z zakresu prawa wodnego, z zakresu systemów nawodnień, z zakresu nawodnień precyzyjnych.
15. Jako formę zainteresowani rolnicy jako formę szkoleń wybrali formę stacjonarną oraz formę szkoleń przez Internet.
16. Ponad połowa badanych rolników widzi potrzeby budowy zbiorników wodnych.
17. Z kolei niewiele ponad ¼ badanych widzi potrzeby budowy zbiorników retencyjnych.
18. W kwestiach rozwoju swoich gospodarstw także niewiele ponad ¼ badanych rolników przyznało, że planuje zdobyć środki na modernizację gospodarstw, głównie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.
19. Najbardziej popularne z planowanych działań modernizacji gospodarstw rolnych to:

- zakup deszczowni i pompy,
- inwestycje w oczko wodne,
- inwestycje w studnie.

Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

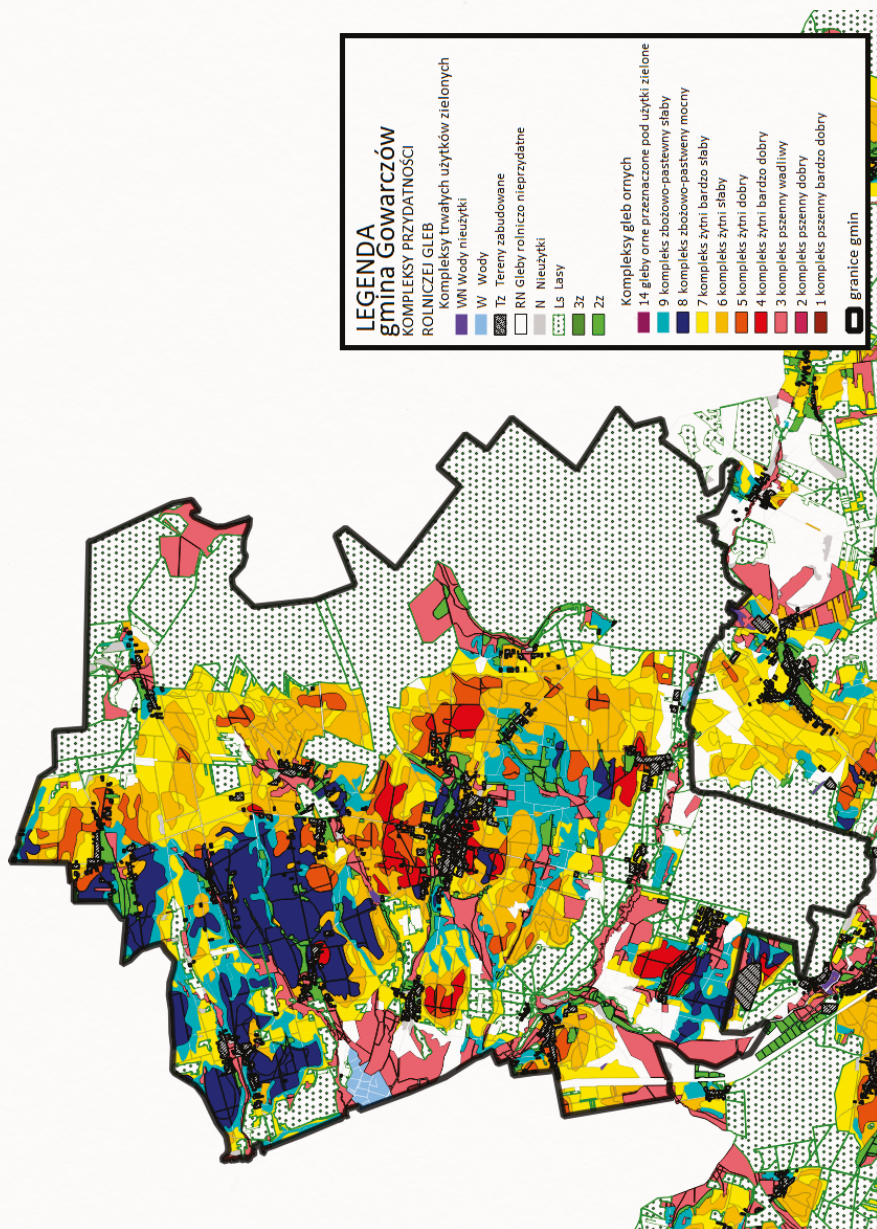

Rysunek 1. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Falków

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

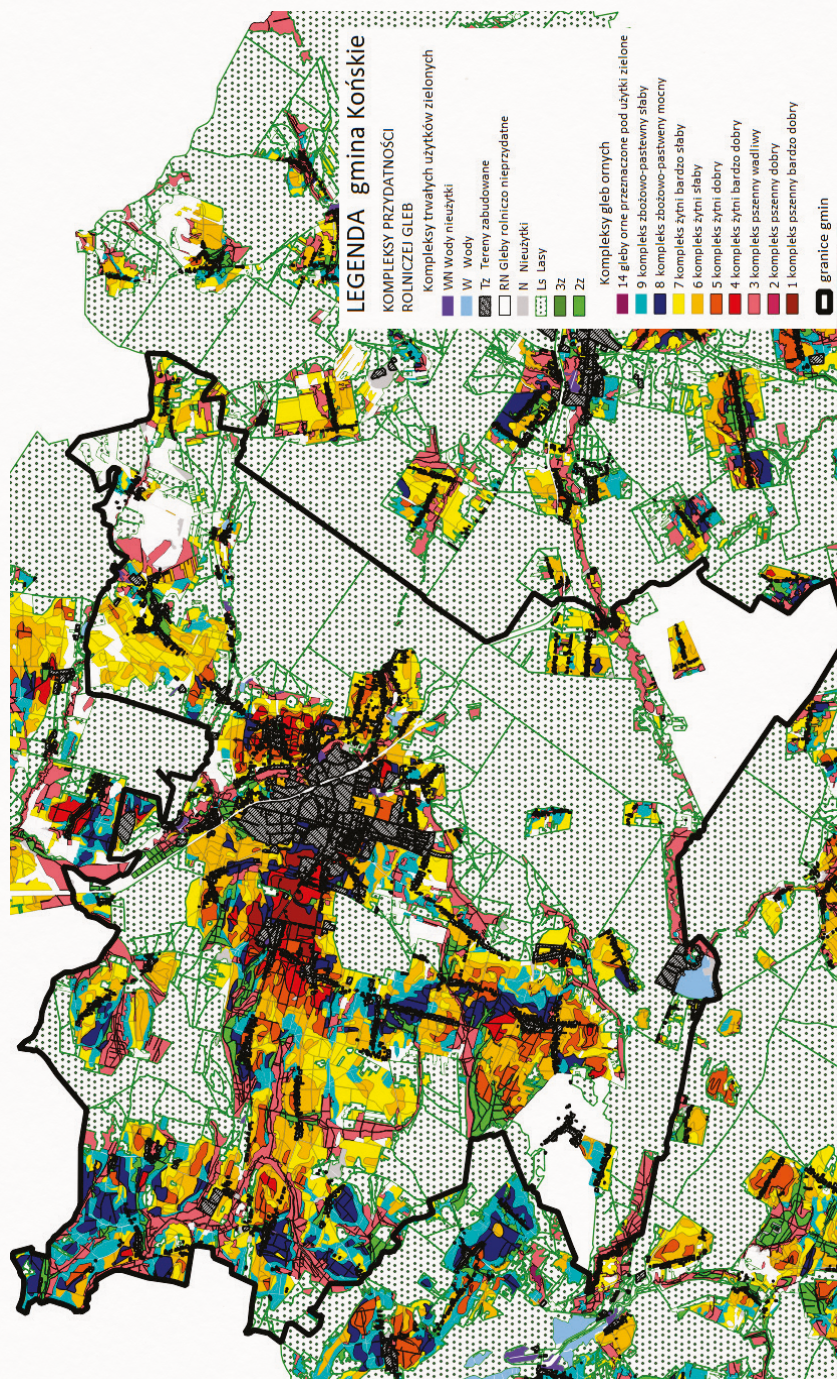

Rysunek 2. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Gowarczów

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

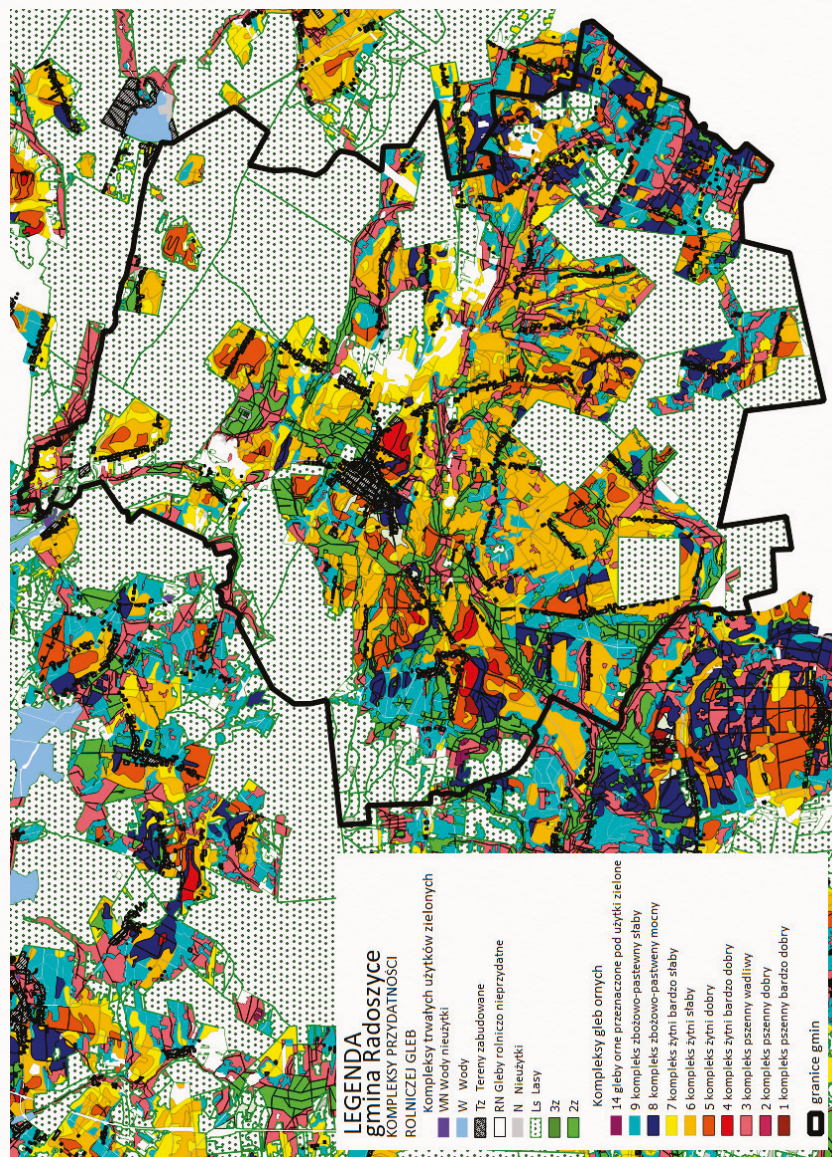

Rysunek 3. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Końskie

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

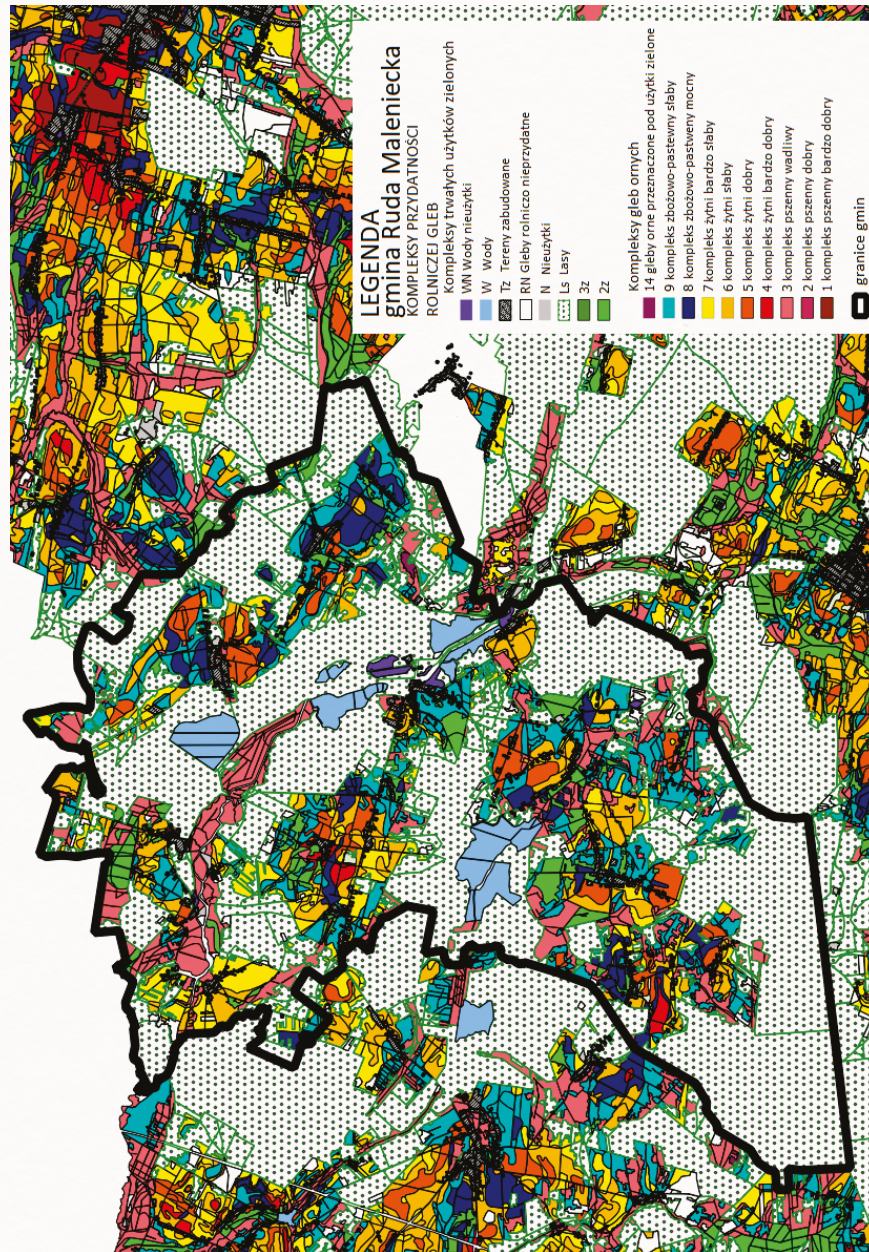
Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

Rysunek 4. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Radoszyce

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

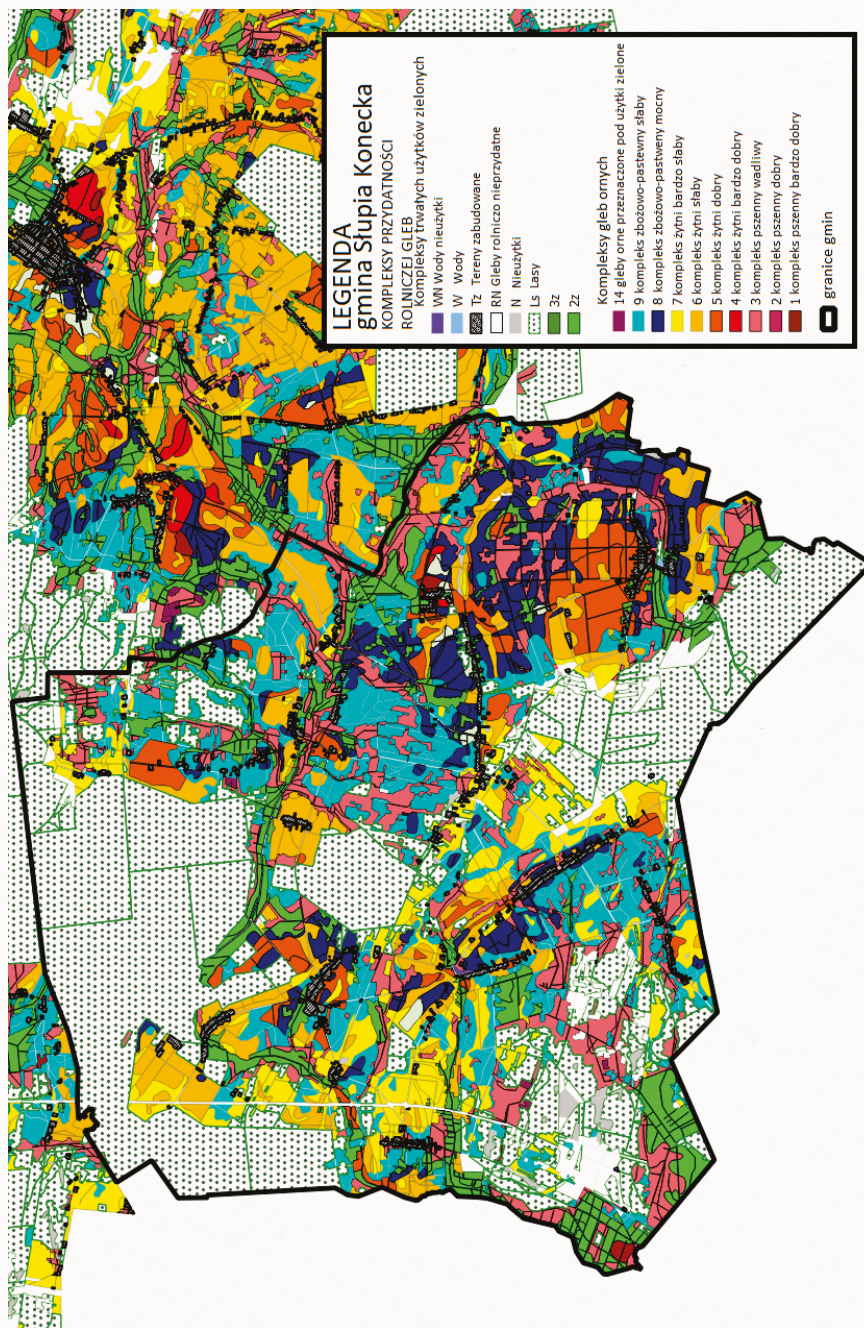

Rysunek 5. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Ruda Maleniecka

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

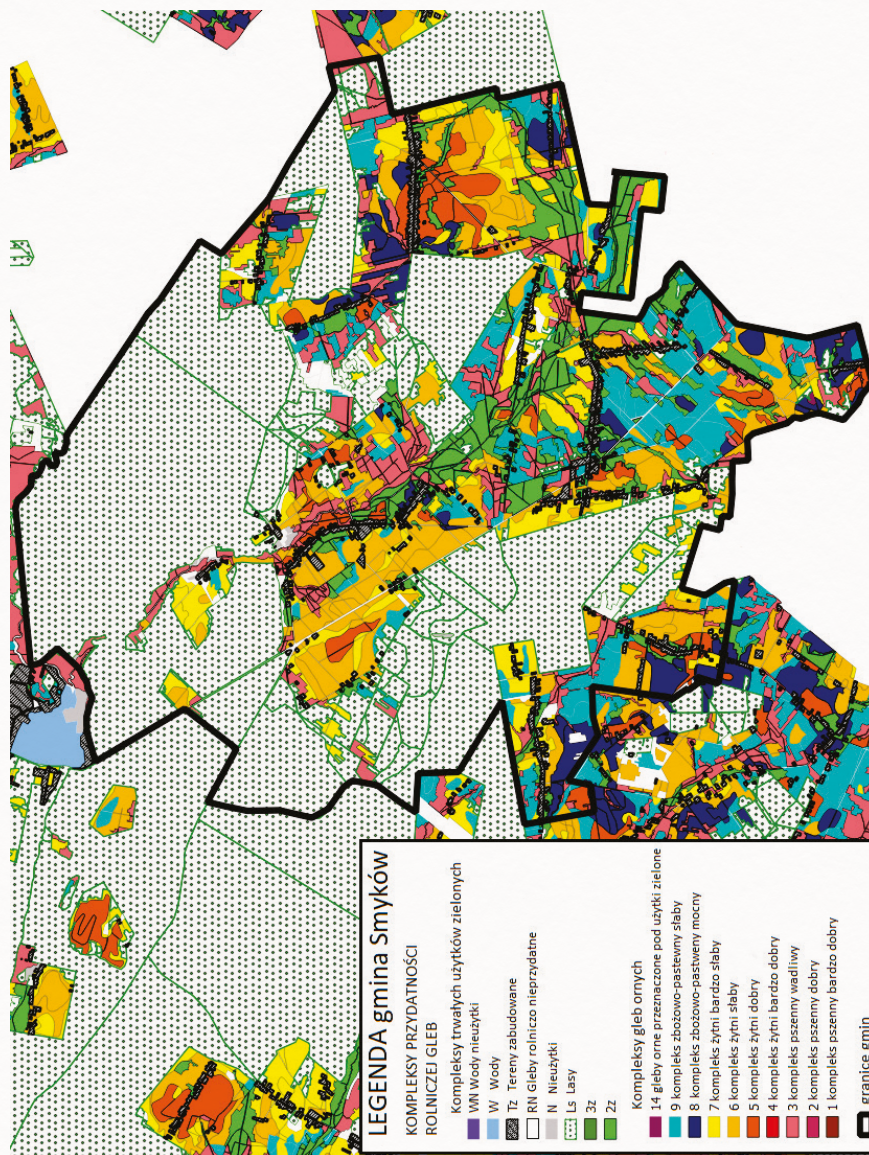

Rysunek 6. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Słupia Konecka

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

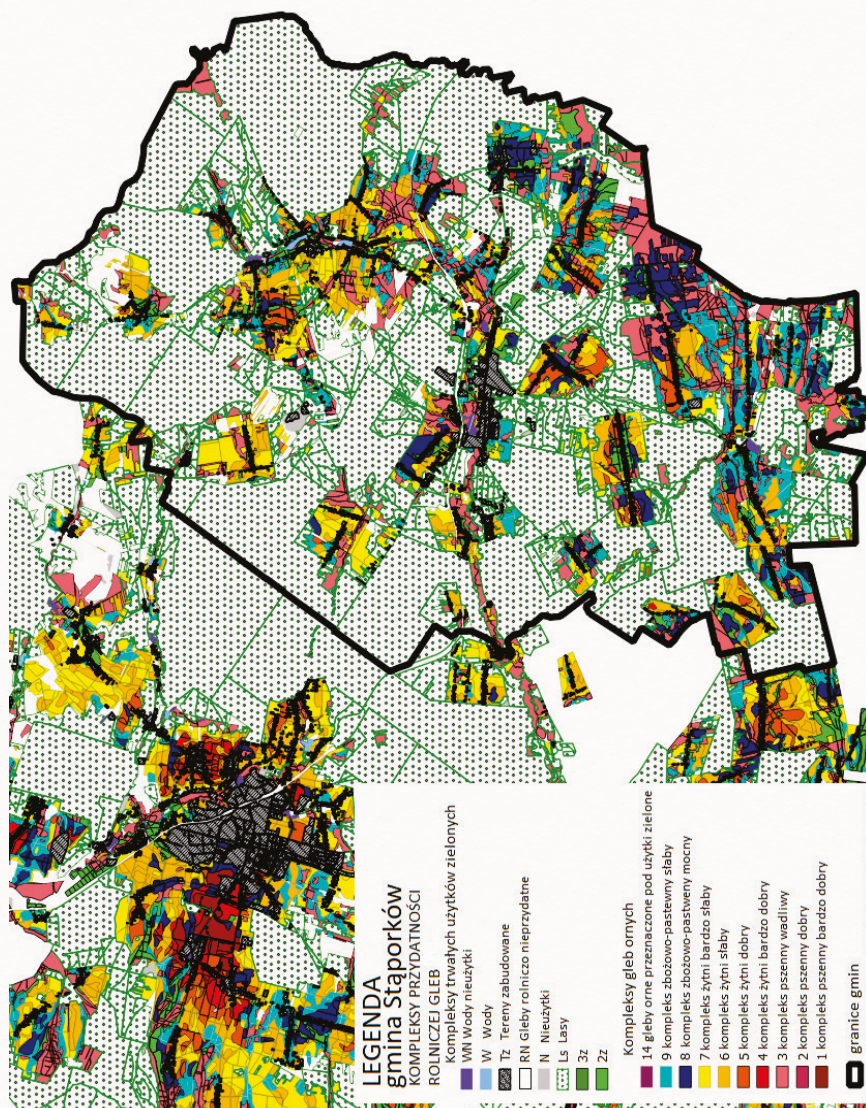

Rysunek 7. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Smyków

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

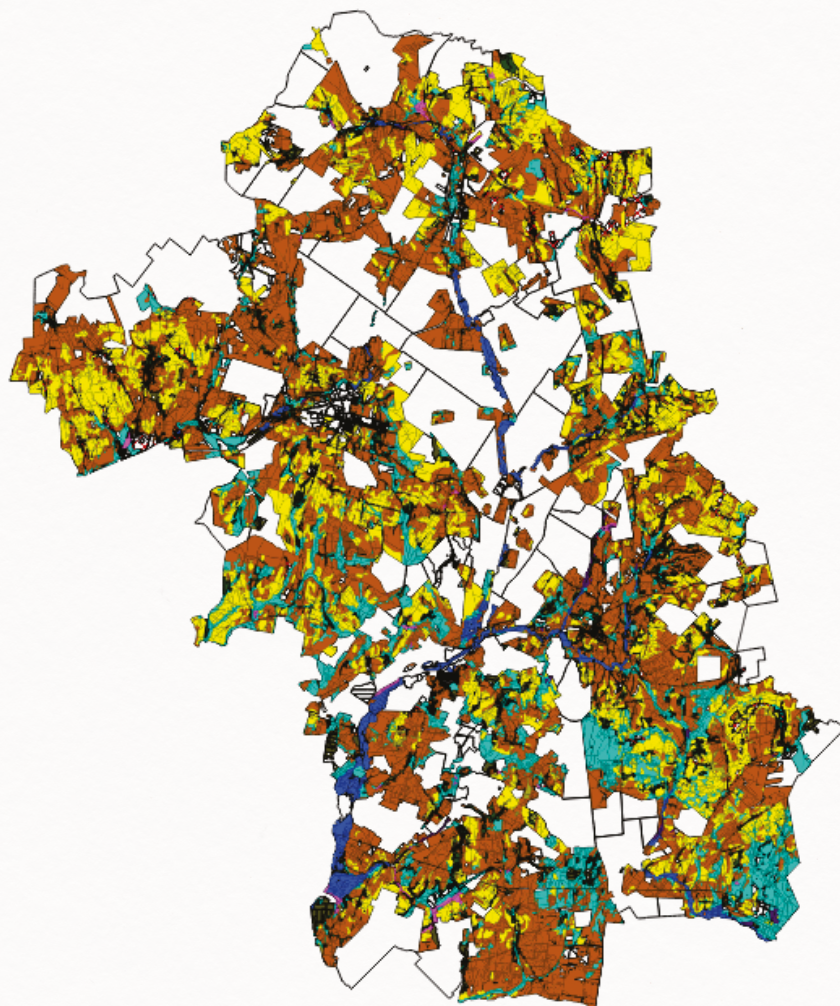

Rysunek 8. Kompleks przydatności rolniczej gleb dla gminy Stąporków

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Załącznik nr 3 - Mapy glebowo-rolnicze.

LEGENDA

TYPY I PODTYPY GLEB

- A gleby bielcowe i płowe
- Bd gleby brunatne kwaśne
- Bwgleby brunatne wyługowane
- B gleby brunatne właściwe
- D czarne ziemie właściwe
- Dd szare ziemie
- Dz czarne ziemie zdegradowane
- Ent gleby mulowo-torfowe
- Em gleby torfowo-mulowe
- F mady
- G gleby glejowe
- M gleby murszowo-mineralne i murszowate
- Rb rędziny brunatne
- Rc rędziny próchniczne
- T gleby torfowe i murszowo-torfowe
- gleby o niewykształconym profilu
- granice powiatu

Rysunek 9. Typy i podtypy gleb w powiecie koneckim

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Modliszewicach

www.sodr.pl